Chulalongkorn University
Chula Digital Collections

Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)

2019

อาชญากรรมต่อสัตว์: ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ผ่านการรับรู้ของสังคมไทย

ณธัญ วงค์วานิช
คณะรัฐศาสตร์

Follow this and additional works at: https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd

Part of the Criminology Commons, and the Social Justice Commons

Recommended Citation

วงค์วานิช, ณธัญ, "อาชญากรรมต่อสัตว์: ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ผ่านการรับรู้ของสังคมไทย" (2019). *Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)*. 9825.
https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/9825

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

อาชญากรรมต่อสัตว์: ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ผ่านการรับรู้ของสังคมไทย

นายณธัญ วงศ์วานิช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CRIME AGAINST ANIMAL: OUTLOOK OF ANIMAL CRUELTY FROM THAI PERSPECTIVE.

Mr. Nathan Vongvanich

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Criminology and Criminal Justice
Department of Sociology and Anthropology
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
Chulalongkorn University
Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	อาชญากรรมต่อสัตว์: ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ผ่านการรับรู้ของสังคมไทย
โดย	นายณธัญ วงศ์วานิช
สาขาวิชา	อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติยา เพชรมุนี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุวินทร์พันธุ์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ณธัญ วงศ์วานิช : อาชญากรรมต่อสัตว์: ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ผ่านการรับรู้ของสังคมไทย. (CRIME AGAINST ANIMAL: OUTLOOK OF ANIMAL CRUELTY FROM THAI PERSPECTIVE.) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์

วิทยานิพนธ์หัวข้อ อาชญากรรมต่อสัตว์: ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ผ่านการรับรู้ของสังคมไทย นี้มุ่งเน้นการศึกษาประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์และที่มาของปัญหานี้ที่ถูกพบได้ในสังคมไทยและแนวคิดประกอบกับหลักการเกี่ยวกับการลงโทษความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ที่มีความเหมาะสมตามมุมมองของกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องอย่างสำคัญต่อสัตว์อีกทั้งมีความสอดคล้องต่อลักษณะความเป็นไปของสภาพสังคมไทย

จากการศึกษานั้นพบว่าการทารุณกรรมสัตว์นั้น มีเหตุมาจากปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ดังเช่น ปริมาณสัตว์จรจัดจำนวนมากที่ก่อให้เกิดความรำคาญแก่ประชาชน จนเกิดการออกมาแก้ปัญหาเองโดยใช้ความรุนแรง ซึ่งได้กระทำการทารุณกรรมสัตว์เหล่านั้นเพื่อแก้ปัญหาความรำคาญดังกล่าว หรือการกระทำทารุณกรรมสัตว์ที่กระทำเพื่อหาความพึงพอใจหรือผลประโยชน์ในแง่ต่างๆ เช่นการหายรายได้บนโลกไซเบอร์ ซึ่งในนิติรัฐสมัยใหม่นี้เองก็ได้มีการแก้ไขปัญหาเหล่านี้โดยการตราขึ้นและบังคับใช้กฎหมายในกรณีการคุ้มครองสัตว์ เพื่อให้เกิดการคุ้มครองตัวสัตว์และปกป้องศีลธรรมอันดีในสังคมไทย

โดยทั้งนี้เอง การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ในอนาคต นอกจากการบังคับใช้กฎหมายแล้วนั้น ยังจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิภาพของสัตว์แก่ประชาชนประกอบไปด้วย เนื่องจากที่มาของปัญหานั้นเกิดจากการปล่อยให้ปัญหาสัตว์จรจัดนั้นดำเนินต่อไป จากการจัดการที่ไม่เด็ดขาดของรัฐ จากผู้เลี้ยงสัตว์ที่ไม่มีความรับผิดชอบ หรือจากบุคคลที่ไม่เห็นถึงคุณค่าของสัตว์ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองสัตว์นั้นเป็นสิ่งสำคัญ อีกทั้งการนำมาตรการอื่นๆมาใช้เพื่อแก้ปัญหาสัตว์จรจัด และสัตว์ถูกทารุณกรรมในต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา	อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม	ลายมือชื่อนิสิต .....
ปีการศึกษา	2562	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5980937424 : MAJOR CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE

KEYWORD: Animal, Animal Rights, Animal Welfare, Animal Cruelty, Criminal Legislation, Punishment, Animal Cruelty Experiences

Nathan Vongvanich : CRIME AGAINST ANIMAL: OUTLOOK OF ANIMAL CRUELTY FROM THAI PERSPECTIVE.. Advisor: Asst. Prof. Pavika Sriratanaban, Ph.D.

The Thesis Crime Against Animal: Ooutlook of animal Cruelty fromThai Perspective is the collections of studies about the fundamental principles of animal protection against cruelty and dive into the experiences of torture that animals endure in Thai society and the origins of this problem that can be found in Thai society. Thus the thesis aims to find the understandings of the principles of punishment of offenders and the most efficient ways to solve the animal cruelty problems.

Studies in this Thesis have shown that the animal cruelty cases often originated from the amount of stray animals activities that cause annoyance to the public that spiral into violence situations that aim to solve the mentioned animals nuisance. Moreover studies shown that superficial understanding animal protection act and Thailand's justice system leads to misunderstandings about the concept of punishments that fits the crime in a modern state that balance between animal rights and the rights of citizens.

In summary the animal cruelty situation should be study in the matter of reasons and efficiency not by the bias of how we view animals to protect both the animals and the moral of society. Also long term animals problems should implements other measures than law enforcement too, for the purposes of tackling the root of these problems and find a future than human and animals co-exist in harmony.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study:	Criminology and Criminal Justice	Student's Signature .....
Academic Year:	2019	Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

“อันว่าความกรุณาปรานี จะมีใครบังคับก็หาไม่ หลั่งมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ จากฟากฟ้าสุราลัยสู่แดนดิน” คำประพันธ์จากเวนิสวาณิชนี้ ก็ไม่อาจบรรยายถึงความเมตตา ความอนุเคราะห์ และความช่วยเหลือต่างๆที่ผู้วิจัยได้รับระหว่างการทำเล่มวิทยานิพนธ์นี้ได้เพียงพอ เนื่องจากความสำเร็จนั้นไม่อาจกำเนิดขึ้นได้โดยบุคคลเพียงผู้เดียว ข้าพเจ้าจึงต้องขอเอ่ยถึงบุคคลผู้ให้การสนับสนุนที่มีความสำคัญดังต่อไปนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์ ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา โดยได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงตอนสุดท้าย และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฐิติยา เพชรมุนี ที่ได้รับเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ รวมถึงท่านรองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คุวินทร์พันธุ์ที่ได้กรุณารับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ ซึ่งคำแนะนำและข้อคิดต่างๆของท่านอาจารย์ทั้งหลายได้ช่วยขัดเกลาวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้จนมีความสมบูรณ์และมีพัฒนาการมากขึ้น

ขอขอบคุณการสนับสนุนทางการเงินและกำลังใจที่สำคัญจาก นายสินธพ วงศ์วานิช และนางวนารัตน์ วงศ์วานิช ผู้เป็นบิดามารดาที่คอยให้การสนับสนุนในเส้นทางที่ข้าพเจ้าเลือก และเชื่อในตัวข้าพเจ้าอย่างที่ไม่อาจจะมีใครทำได้มาตลอด ทั้งนี้รวมไปถึงสมาชิกในครอบครัวทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งคุณยายที่ค่อยห่วงใยและท่านอาชงค์ผู้ติดต่อผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญให้แก่ข้าพเจ้าจนบรรลุผล

ขอขอบคุณ นางสาวจามีกร แคนนารี่และเจ้าหน้าที่หลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเกี่ยวกับกระบวนการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ซึ่งทำให้ประสบการณ์ในการจัดทำเล่มวิทยานิพนธ์นั้นสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

ขอบคุณเหล่ากัลยาณมิตร โดยเฉพานายทัศมัญช์ ใจหาญ ซึ่งเป็นเพื่อนผู้บุกเบิกการทำวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองการทารุณกรรมสัตว์คนสำคัญ ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งแก่งานวิจัยของข้าพเจ้า ขอบคุณ นางสาว อรัชพร นาทองบ่อ และ ธัญญกานต์ บุษบรรณ รุ่นน้องจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์คนสำคัญที่ค่อยเป็นกำลังใจและเตือนสติข้าพเจ้าในยามมีปัญหามาตลอด ขอบคุณมิตรสหายคนอื่นๆเช่น พีค อิส ป้อ บอล ท่านโอม ปอม และเพื่อนๆกลุ่มหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม (ภาคนอกเวลาราชการ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน อีกทั้ง มรรค จัสมีน ที่สอนบทเรียนชีวิตไม่ทางตรงก็ทางอ้อมแก่ข้าพเจ้าจนสามารถทำให้ข้าพเจ้าเติบโตเป็นมนุษย์ที่ดีขึ้นได้ ซึ่งหากไม่ได้กล่าวถึงบุคคลใดก็ขอให้เข้าใจว่า ไม่ว่าบุคคลนั้นจะปฏิสัมพันธ์กับข้าพเจ้าไม่มากก็น้อยนั้น ล้วนต่างมีผลต่อการเติบโตและการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้อย่างปฏิเสธไม่ได้ ซึ่งต้องขอแสดงความขอบคุณต่อประสบการณ์เหล่านั้น

ซึ่งถ้าวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีข้อบกพร่องประการใด ข้าพเจ้าขอประทานอภัยและขอน้อมรับไว้เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นในคราวต่อไป

ณธัญ วงศ์วานิช

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ค

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ง

กิตติกรรมประกาศ ..... จ

สารบัญ ..... ฉ

สารบัญรูปภาพ ..... ญ

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา 2

1.3 ขอบเขตการศึกษา 2

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา 3

1.5 คำถามวิจัย 3

1.6 นิยามศัพท์ 4

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม 6

2.1 วิวัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของสัตว์ 7

2.2 ความเชื่อทางศาสนาเกี่ยวกับสัตว์ 14

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคนและสัตว์ในแต่ละแง่มุม 17

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของสัตว์และกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ 24

2.5 แนวคิดเรื่องความเท่าเทียมของสิทธิของมนุษย์และสัตว์ 33

2.6 ความแตกต่างระหว่าง Animal Rights และ Animal Welfare 34

2.7 แนวความคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษที่เหมาะสมและได้สัดส่วนทางอาญา 35

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 38

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย 41
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย 43
3.1 วิธีดำเนินวิจัย 43
3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 44
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 44
3.4 การเก็บข้อมูล 45
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล 45
3.6 จริยธรรมของการวิจัยในคน 48
บทที่ 4 ข้อมูลการวิจัย 49
4.1 การสัมภาษณ์บุคคลเพื่อค้นหามุมมองเกี่ยวกับสัตว์ในสังคมและการรับรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์ 49
4.1.1 การสัมภาษณ์ในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์และมูลนิธิช่วยเหลือสัตว์ 50
4.1.2 การสัมภาษณ์ในกลุ่มผู้นำทางศาสนาในประเทศไทย 60
4.1.3 การสัมภาษณ์ในกลุ่มผู้ค้าสัตว์และใช้สัตว์เชิงพาณิชย์ในประเทศไทย 63
4.1.5 การสัมภาษณ์ในบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและกฎหมาย 67
4.2. ข่าวและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์ 78
4.3 กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพของสัตว์ 82
4.3.1 สหรัฐอเมริกา 82
4.3.2 เยอรมนี 102
4.3.3 อินเดีย 103
4.3.4 ไทย 105
4.4. ข้อสรุปข้อมูล 106
บทที่ 5 การศึกษาในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ทางด้าน สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางกฎหมาย 109

Chulalongkorn University

5.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ 109
5.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในอดีต 109
5.1.2. บทบาทสัตว์และมุมมองต่อสัตว์ในสังคมและการใช้ชีวิตของมนุษย์ 115
5.2 สรุปสาระสำคัญและข้อสรุปเชิงทฤษฎีฐานราก 128
5.2.1 มุมมองต่อสัตว์ที่พบจากข้อมูล 128
5.2.2 ข้อสรุปเชิงทฤษฎีฐานราก 129
บทที่ 6 การศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ในปัจจุบัน 133
6.1 สถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์ 133
6.2 ปรากฏการณ์การกระทำทารุณสัตว์บนโลกออนไลน์ 151
6.3 ข้อสรุปเชิงทฤษฎีฐานรากในบทที่ 6 156
บทที่ 7 กฎหมายและความได้สัดส่วนของการลงโทษกรณีการทารุณกรรมสัตว์ 159
7.1 กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ 159
1. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 159
2. การคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรมตามกฎหมาย 163
7.2 มุมมองสิทธิของสัตว์และความได้สัดส่วนของโทษเพื่อการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ 168
7.3 ข้อสรุปและทฤษฎีฐานรากในบทที่ 7 184
บทที่ 8 สรุปผลการวิจัย ข้อสรุปเชิงทฤษฎี และข้อเสนอแนะ 186
8.1 สรุปผลการวิจัย 186
8.2 ข้อสรุปเชิงทฤษฎี 197
8.3 ข้อเสนอแนะ 202
8.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา 202
8.3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัย 203
บรรณานุกรม 205

Chulalongkorn University

ประวัติผู้เขียน.....211

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 แผนภาพทฤษฎีฐานรากในบทที่ 5 130
ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบความรุนแรงต่อสัตว์ 150
ภาพที่ 3 แผนภาพทฤษฎีฐานรากในบทที่ 6 157
ภาพที่ 4 กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ 167
ภาพที่ 5 ความได้สัดส่วนของโทษเพื่อการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ 183
ภาพที่ 6 แผนภาพทฤษฎีฐานรากในบทที่ 7 184
ภาพที่ 7 ความได้สัดส่วนของโทษ และทรรศนะของบุคคลผู้มีความเกี่ยวข้องต่อสัตว์ 191
ภาพที่ 8 การปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกเกี่ยวกับสัตว์ภายในสังคมเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ 197
ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดการวิจัย : อาชญากรรมต่อสัตว์: ประสบการณ์ความทารุณของสัตว์ในสังคมไทย 198
ภาพที่ 10 ข้อสรุปเชิงทฤษฎี: อาชญากรรมต่อสัตว์: ประสบการณ์ความทารุณของสัตว์ในสังคมไทย 199

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เพราะในปัจจุบันนั้นข่าวสารข้อมูลเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงจึงได้ก่อให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆ หรือความเป็นไปของสัตว์ที่เกิดจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมากขึ้น เรื่องราวของสัตว์ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งปันจากเจ้าของของสัตว์จนเกิดเป็นฐานผู้ติดตามตัวสัตว์นั้น หรือที่ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญนั่นก็คือเรื่องราวเกี่ยวกับการที่สัตว์เหล่านั้นได้ถูกทารุณกรรมที่เริ่มถูกนำเสนอมากขึ้น และมีผู้ให้ความสนใจแสดงความคิดเห็นหลากหลายรูปแบบเกี่ยวกับกรณีเหล่านี้ โดยสอดคล้องกับการเริ่มบังคับใช้ของกฎหมายฉบับพิเศษพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งมีการต่อสู้เรียกร้องกันมาเป็นเวลานานหลายสมัยรัฐบาล ในการนี้ข้าพเจ้าได้เห็นถึงสิ่งที่ถูกสะท้อนออกมาจากการแสดงออกของคนในสังคม ทั้งในการตอบสนองต่อสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์ และการบังคับใช้กฎหมายที่กล่าวซึ่งมีผู้ที่เห็นด้วยกับการคุ้มครองสัตว์และไม่เห็นด้วยทั้งสองฝ่ายในสังคม เช่นเดียวกันกับการแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์ที่ปัจจุบันเป็นที่รับรู้มากขึ้น และมีความรุนแรงที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมมากขึ้น ซึ่งทำให้เราจำเป็นต้องมองย้อนไปยังพัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์เพื่อเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันได้มากขึ้น อย่างกรณีซึ่งอาจยากที่จะเชื่อว่าสุนัขหนึ่งตัวนั้นมีแรงดึงดูดที่จะแบ่งคนในสังคมไทยออกเป็นสองฝ่ายได้ นั่นคือ จะเห็นได้ว่าเมื่อเป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์แล้วต่างฝ่ายต่างมีความเห็นที่รุนแรงต่อเรื่องราวของสัตว์นั้น เห็นได้จากกรณีของสุนัขที่มีชื่อว่า “พี่เตี้ย” แห่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งได้เสียชีวิตในกรณีซึ่งเป็นที่ถกเถียงกันอย่างมาก ในฝ่ายที่ออกมาปกป้องสุนัขอย่างมีความกระตือรือร้นและฝ่ายที่ต้านการเรียกร้องความยุติธรรมให้สุนัขในข้างต้น[1] ในอีกประเด็นที่ต้องคำนึงคือเหตุเหล่านี้ทำให้เราเห็นถึงภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับสรรพสัตว์ด้วย ว่าไม่ว่ามนุษย์แต่ละฝ่ายจะมีความเห็นเช่นไรนั้น ปัญหาความรุนแรงต่อสัตว์ ที่ถูกมนุษย์บางกลุ่มปองร้ายก็ยังไม่หมดไป และผู้วิจัยก็ประสงค์ที่จะหาต้นเหจุของปัญหานี้

งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งที่จะตีแผ่และศึกษาถึงความเป็นไปของสังคมไทยที่ได้นำมาใช้ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 โดยยังมีบุคคลบางกลุ่มมองว่าตัวกฎหมายเองยังมีการปรับใช้จริงที่ไม่เหมาะสมซึ่งการที่จะแก้ปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงต่อสัตว์

[1] ไทยรัฐ, “คลี่คดีฆ่าสุนัขเซเลบ ทวงยุติธรรมเตี้ยมช.”, https://www.thairath.co.th/news/local/1851984, 25 พ.ค. 2563.

นั้น วิธีหนึ่งที่สำคัญก็คือการใช้กฎหมายคุ้มครองสัตว์นี้เอง โดยการสำรวจความได้สัดส่วนของกฎหมายตามความเห็นของบุคคล การลงโทษจริง และวิธีทางเลือกอื่นในการแก้ปัญหาก็จำเป็นต้องศึกษาเพื่อให้เห็นถึงปัญหาละการปรับปรุงต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ทางด้าน สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

1.2.2 เพื่อศึกษาประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ในมุมมองของสังคมไทย

1.2.3 เพื่อศึกษาลักษณะความเหมาะสมของการลงโทษต่อพฤติกรรมการทารุณกรรมสัตว์

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาถึงแนวคิดของสัตว์นั้น จำต้องศึกษามุมมองที่มนุษย์มีต่อสัตว์ ทั้งในด้านกฎหมาย เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม โดยนอกจากจะศึกษาจากประเทศไทยแล้ว ยังประกอบไปด้วย สหรัฐอเมริกา เยอรมนี อินเดีย ซึ่งเป็นประเทศที่เริ่มการนิยามสิทธิของสัตว์ อีกทั้งมีการเคลื่อนไหวเพื่อความเปลี่ยนแปลงในสิทธิเหล่านั้น

ในการศึกษาเรื่องของมุมมองทางกฎหมายของสิทธิสัตว์กับการคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรม อย่างในกรณีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 จำเป็นต้องศึกษาในส่วนซึ่งเป็นงานวิจัย เอกสารวิจัย เอกสารวิชาการเกี่ยวกับมุมมองทรรศนะต่อสิทธิของสัตว์รวมทั้งการร่างกฎหมาย โดยศึกษาเปรียบเทียบกัน 4 ประเทศ คือ ประเทศไทย เยอรมนี อินเดีย และสหรัฐอเมริกา เพื่อดูมุมมองที่แต่งต่างในแต่ละประเทศ ซึ่งมีความแตกต่างกันทางระบอบกฎหมาย อีกทั้งศึกษาจากการสัมภาษณ์ บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมไทย เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาและจุดมุ่งหมายในการกำหนดโทษภายในตัวพระราชบัญญัติ ซึ่งจะนำไปสู่คำตอบที่ว่าการกำหนดโทษภายในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นมีความได้สัดส่วนในการป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์มากหรือไม่ เพียงใด โดยการเลือกประเทศทั้งภาคพื้นยุโรป อเมริกา และเอเชีย จะทำให้ได้แนวคิดซึ่งครอบคลุมหลายลักษณะสังคมโลก

ที่สำคัญคือการศึกษามุมมองของบุคคล และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ทารุณกรรมสัตว์ในประเทศไทยที่เกิดขึ้น เพื่อให้สอดคล้องต่อหัวข้อการวิจัยที่มุ่งเน้นหาคำตอบและสะท้อนภาพการทารุณกรรมสัตว์นั้นออกมา โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญแก่การสัมผัสประสบการณ์ผ่านบุคคลที่พบกับการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กระทำการทารุณกรรมสัตว์จริง เพื่อให้เกิดการแตกฉานทางความคิดเกี่ยวกับการถูกทารุณของสัตว์เหล่านั้น

นอกจากนี้ยังทำการศึกษาวิวัฒนาการของสิทธิสัตว์ ข่าวเกี่ยวกับอาชญากรรมที่กระทำต่อสัตว์รวมถึงมุมมองของกฎหมาย ในต่างประเทศและประเทศไทย รวมทั้งความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิภาพของสัตว์ เพื่อเข้าใจแนวคิดในสังคมนั้นๆ ที่ใช้มองสัตว์ว่า ควรเป็นสิ่งมีชีวิตที่ถูกปกป้องและคุ้มครองในระดับใด โดยนอกจากการศึกษาบันทึกในเอกสาร ยังมีการสัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับสัตว์และอาชญากรรมต่อสัตว์ ทั้งผู้ค้า ผู้รณรงค์สิทธิสัตว์หรือผู้เลี้ยงสัตว์ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายไทย โดยทิศทางของวิทยานิพนธ์เน้นไปในทางการมองสัตว์เลี้ยงของมนุษย์

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา

1.4.1 ทราบลักษณะของความสัมพันธ์ในด้านต่างๆระหว่างมนุษย์และสัตว์ที่ส่งผลต่อมุมมองที่มีต่อสัตว์ของบุคคลในแต่ละส่ว

1.4.2 ได้ทราบทรรศนะที่สำคัญของบุคลากรผู้ค้าสัตว์เลี้ยง สัตว์แพทย์ บุคคลในวงการกฎหมายผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองสัตว์ บุคคลทางศาสนา และผู้ก่อตั้งมูลนิธิเพื่อสุนัข ให้เห็นภาพที่ชัดเจนของปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ในประเทศไทย

1.4.3 ได้ทราบแนวทางในการแก้ไข และกำหนดโทษของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557ที่มีความเหมาะสมพฤติการณ์กระทำความผิดในอนาคต ซึ่งจะสร้างความพึงพอใจความยุติธรรมให้แก่ทุกฝ่าย อีกทั้งสร้างแนวคิดการป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์ที่มั่นคงในอนาคต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.5 คำถามวิจัย

1.5.1 ความสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อสัตว์นั้นมีลักษณะเช่นไร ละส่งผลต่อการกระทำทารุณกรรมสัตว์หรือไม่ รวมไปถึงในแง่มุมของการช่วยเหลือสัตว์เพื่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้น

1.5.2 บุคลากรในวงการกฎหมาย ผู้ทำการพาณิชย์เกี่ยวกับสัตว์ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสัตว์อย่างสัตว์แพทย์ ผู้เลี้ยงสัตว์หรือจัดตั้งมูลนิธิเกี่ยวกับสัตว์ในประเทศไทย มีมุมมองต่อสิทธิของสัตว์อีกทั้งมีมุมมองอย่างไรต่อความเหมาะสมของโทษสำหรับการการทารุณกรรมสัตว์ และมีทรรศนะอย่างไรต่อการกำหนดโทษในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ว่าสามารถป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์ได้อย่างมีประสิทธิผลหรือไม่

1.5.3 การป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์ที่มีประสิทธิผลมากที่สุดนอกจากกฎหมายอย่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แล้วการปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกเกี่ยวกับสัตว์ภายในสังคมจะมีส่วนช่วยหรือไม่

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 สิทธิของสัตว์ หรือ Animal Rights เป็นแนวคิดที่ยังถูกถกเถียงในด้านความหมายขอบเขตกันอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีนิยามโดยกระชับว่า คือสิทธิโดยชอบของสัตว์ที่จะไม่ถูกมนุษย์ใช้งาน เอาเปรียบ และข่มเหง อีกทั้งให้มองสัตว์ว่าเป็นสิ่งที่มีชีวิตและจิตใจ (sentient beings) กระนั้นก็ยังไม่ใช่สิทธิที่มากกว่า หรือเท่าเทียมกับตัวสิทธิมนุษยชน เช่นการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสัตว์ขององค์กรPETA ซึ่งรณรงค์ด้านเสรีภาพของสัตว์ จากมนุษย์

1.6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ คือ การปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคมต่อสัตว์ไม่ว่าจะเป็นเชิงบวก หรือเชิงลบก็ตามดังเช่น (1) สัตว์ในสังคมละวัฒนธรรมของมนุษย์ที่มนุษย์ใช้สัตว์เพื่อการแสดงออกทางสัญลักษณ์ตามความเชื่อ (2) สัตว์ในเศรษฐกิจของคน นั่นก็คือการนำสัตว์มาใช้เพื่อผลประโยชน์ทางการค้าและแลกเปลี่ยน (3) สัตว์ในฐานนะสัตว์เลี้ยง คือสัตว์ที่ถูกมนุษย์เลี้ยงไว้เพื่อเป็นเพื่อน (4) สัตว์และกระบวนการยุติธรรมของมนุษย์ คือการที่มนุษย์ใช้กระบวนการทางกฎหมายต่อสัตว์เพื่อตัดสินอะไรบางประการเช่น การหาผู้มีกรรมสิทธิ์ในตัวสัตว์ การลงโทษเจ้าของเมื่อสัตว์ไปก่อความเสียหาย และที่สำคัญการลงโทษผู้กระทำการทารุณกรรมสัตว์

1.6.3 อาชญากรรมต่อสัตว์ คือ กระกระทำอันมิชอบต่อสัตว์ซึ่งกฎหมายได้ห้ามไว้ เพื่อคุ้มครองสัตว์หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อาชญากรรมต่อสัตว์ประกอบไปด้วย การทารุณสัตว์ การฆ่าสัตว์โดยไม่ชอบ การทำให้ทุพพลภาพ การทอดทิ้งสัตว์ การละเมิดสวัสดิภาพของสัตว์

1.6.4 การทารุณกรรมสัตว์ คือการกระทำซึ่งสร้างความทุกข์ทรมานแก่สัตว์ หรือการฆ่าสัตว์โดยไม่มีเหตุอันควร เป็นลักษณะการกระทำที่โหดร้าย ขัดแย้งกับศีลธรรมอันดีของประชาชน อาทิเช่น การตีสุนัขอย่างไม่มีเหตุผลเพื่อความสนุก การนำแมวไปถ่วงน้ำ โดยการทารุณกรรมสัตว์นั้นเป็นหนึ่งในพฤติการณ์การกระทำอาชญากรรมต่อสัตว์

1.6.5 สวัสดิภาพสัตว์ หรือ Animal Welfare คือสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์คือการที่สัตว์ได้รับการเลี้ยงและดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสมตามหลักสากล5ประการ ดังเช่นการรักษาสัตว์ให้มีสุขอนามัยที่ดี จัดที่อยู่สะดวกสบายให้สัตว์ ให้สัตว์ได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ

1.6.6 สัตว์เลี้ยง หรือสัตว์บ้าน คือสัตว์ที่มนุษย์นำมาเลี้ยงเป็นเวลานานจนขาดสัญชาตญาณและสภาพของการเป็นสัตว์ป่า ที่จะสามารถกลับไปดำรงชีวิตอยู่ตามธรรมชาติได้ ในกรณีศึกษานี้หมายถึง สุนัขกับแมวเท่านั้น

1.6.7 Dark web คือ เว็บไซต์ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงได้โดยปกติจากการใช้internet browser ค้นหา แต่ต้องมีการใช้วิธีพิเศษเพื่อเข้าไปดูเนื้อหาที่หลายครั้งมีความไม่เหมาะสม รุนแรง ผิดกฎหมาย

1.6.8 ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ คือ เหตุการณ์จริงที่สัตว์ถูกทารุณกรรมจากมนุษย์ โดยการรับรู้ผ่านทางสื่อ ประสบการณ์ตรง หรือการบอกเล่าของคนในสังคมไทย

1.6.9 การกำหนดโทษที่เหมาะสม คือ การปรับใช้โทษตามกฎหมายในการทารุณกรรมสัตว์ ตามงานวิจัยนี้ ซึ่งโทษต้องมีความเหมาะสมตามสภาพความเป็นนิติรัฐ และความรู้สึกทั่วไปของประชาชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาและกระทำการวิจัยในครั้งนี้ ในหัวข้อ อาชญากรรมต่อสัตว์: ประสบการณ์ความทารุณของสัตว์ในสังคมไทย ผู้วิจัย พบทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากการทบทวนวรรณกรรมดังนี้

2.1 วิวัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิภาพของสัตว์

2.2 ความเชื่อทางศาสนาเกี่ยวกับสัตว์

2.2.1 ศาสนาคริสต์

2.2.2 ศาสนาอิสลาม

2.2.3 ศาสนาพุทธ

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคนและสัตว์ในแต่ละแง่มุม

2.3.1 สัตว์ในเชิงของอาหารและการบริโภค

2.3.2 สัตว์ในการพาณิชย์

2.3.3 พิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์

2.3.4 สัตว์ซึ่งมีบทบาทเป็นสัญลักษณ์ทางสังคม

2.3.5 สัตว์ในฐานะเพื่อนของมนุษย์

2.3.6 สัตว์ในฐานะกีฬาและสิ่งบันเทิงสำหรับมนุษย์

2.4. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของสัตว์และกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ในต่างประเทศที่ศึกษาดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

- แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิภาพของสัตว์ตามแนวทางของสหประชาชาติในปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ Universal declaration of animal welfare (UDAW)
- แนวคิดเกี่ยวกับการพิทักษ์สวัสดิภาพสัตว์เลี้ยงของยุโรปตามข้อตกลงเพื่อคุ้มครองสัตว์เลี้ยง European Convention for the Protection of Pet Animals
- สหรัฐอเมริกา
- เยอรมนี
- อินเดีย
- ไทย พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557
- นิยามของสัตว์ และหลักของการกำหนดความผิดของการทารุณกรรมสัตว์
- ส่วนของบทลงโทษในลักษณะความผิดการทารุณกรรมสัตว์

2.5. แนวคิดเรื่องความเท่าเทียมของสิทธิมนุษยชนของคนและสัตว์

2.6. ความแตกต่างระหว่าง Animal Rights และ Animal Welfare

2.7. แนวความคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษที่เหมาะสมและได้สัดส่วนทางอาญา

2.8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.9. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 วิวัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของสัตว์

2.1.1 มนุษย์และสัตว์ในอดีต เพื่อการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในแต่ละแง่มุมของสังคมมนุษย์ เราจำเป็นต้องรู้ถึงที่มาและจุดเริ่มต้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์และสัตว์เป็นอันดับแรก สังคมมนุษย์นั้นได้เริ่มต้นมีมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ประมาณ1.9 ล้านปีก่อน (Pre-historic) ซึ่งมนุษย์ในยุคแรกนี้ยังมิได้พัฒนาระบบการทำเกษตรกรรมหรือการเพาะปลูกขึ้นมา และความสามารถในการประดิษฐ์อุปกรณ์เพื่อการล่าหรือหาอาหารอีกทั้งยังมีร่างกายที่ไม่แข็งแกร่งอย่างสัตว์ผู้ล่าหรือความปราดเปรียวพอที่จะจับเหยื่อ มนุษย์จึงอาศัยการเก็บกินซากสัตว์ (scavenging) หลักจากที่สัตว์นักล่าได้ละทิ้งไปแล้ว ความสัมพันธ์ช่วงแรกนี้จึงเป็นการพึ่งพาอาศัยสัตว์ของมนุษย์[2] จนกระทั่งในช่วง 800,000 ปีก่อนปัจจุบัน มนุษย์รู้จักการใช้ไฟ และมีวิวัฒนาการสมองที่ใหญ่ขึ้น จนสามารถใช้เครื่องมือในการล่าสัตว์ได้[3] เราจึงยกสถานะขึ้นกลายเป็นคู่แข่งของสัตว์ผู้ล่า ซึ่งทักษะการล่าสัตว์ของมนุษย์ที่พัฒนาขึ้นมานั้น ประสบความสำเร็จในระดับสูงกระทั่งทำให้เกิดการศูนย์พันธุ์ของสัตว์ที่ถูกล่าอย่าง ช้างแมมมอธ(mammoth) หรือแม้แต่สัตว์นักล่าในจุดสูงสุดของห่วงโซ่อาหาร (Apex predator) อย่างเสือเขี้ยวดาบ(saber tooth tiger) สูญพันธุ์ได้ เป็นครั้งแรกที่มนุษย์ก้าวสู่จุดสูงสุดของสิ่งมีชีวิตบนโลก และมีอำนาจเหนือสัตว์ จนสามารถเป็นผู้ควบคุมหรือใช้สัตว์เป็นสัตว์พาหนะ ปศุสัตว์ หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อนในช่วงเวลาต่อมา ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยได้เน้นไปยังการศึกษาที่สัตว์เลี้ยงใกล้ตัวคน อย่าง สุนัข และแมว เสียมากกว่า เราจึงจำเป็นต้องกล่าวถึงความเป็นมาของการมีสัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อนมนุษย์เช่นนี้ประกอบไปด้วย

ตามประวัติศาสตร์ซึ่งถูกบันทึกนั้น สุนัข (canis lupus familiaris) มีจุดเริ่มต้นจากการเป็นสุนัขป่า (canis lupus) ซึ่งเป็นคู่แข่งการล่าสัตว์ของมนุษย์ในเขตทวีปยูเรเซีย (Eurasia) ในช่วงแรก

---

[2] Manuel Domínguez-Rodrigo, “Hunting and Scavenging by Early Humans: The State of the Debate”, Journal of World Prehistory Vol. 16, No. 1 (March 2002), pp. 1-54.

[3] RICHARD GRAY, “Were early humans the HYENAS of prehistoric Africa? Our ancestors may have been scavengers, study reveals”, https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-2980900/Were-early-humans-HYENAS-prehistoric-Africa-ancestors-scavengers-study-reveals.html, 6 March 2015.

ของการปฏิสัมพันธ์กับคน[4]แต่เมื่อสุนัขป่าบางตัวซึ่งมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่น้อยกว่าตัวอื่นได้เริ่มเข้าหามนุษย์และมนุษย์เองก็ให้อาหารแก่พวกนั้นจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการมีสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยง และการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าให้มีพฤติกรรม หรือลักษณะทางพันธุกรรมที่พึงประสงค์ตั้งแต่นั้น กระทั่งได้มีหลักฐานการจดบันทึกของการนำสุนัขมาเลี้ยง (domestication) ในช่วง 16,000 ปีก่อนในภาคพื้นยุโรป และ 14,000 ปีที่ผ่านมาในทวีปเอเชีย (Greger Larson : 2016) ขณะเดียวกันนั้นแมวก็ถูกมนุษย์นำมาเลี้ยงในครัวเรือนเช่นเดียวกับสุนัข ในช่วงเวลาประมาณ 10,000 ปีที่ผ่านมา ในตอนนั้นแมวป่า (felis silvestris) ได้เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์จากการที่มนุษย์เริ่มการทำเกษตรกรรม และมีการเก็บผลิตผลในยุ้งฉาง หรือครัวเรือน ซึ่งนำมาสู่ปัญหาการระบาดของหนูในชุมชน เมื่อมีหนูจำนวนมาก แมวป่าจึงเลือกที่จะอาศัยอยู่ใกล้กับถิ่นฐานของคน เพื่อคอยจับหนูหรือสัตว์รำคาญอื่นๆกิน มนุษย์เล็งเห็นประโยชน์ในด้านนี้ของแมว จึงเริ่มมีการนำแมวป่ามาเลี้ยง เรียกได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างแมวและมนุษย์นั้น เริ่มต้นมาจากการถ้อยทีถ้อยอาศัยก่อนซึ่งอาจมองได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ด้านบวก มากกว่าที่มนุษย์และสุนัขมีในช่วงแรก อีกความต่างต่างที่พบคือ แมวบ้าน (Felis catus) ในปัจจุบันมียีนส์ที่แทบจะเหมือนกับบรรพบุรุษแมวป่าของมัน ซึ่งต่างจากสุนัขที่ถูกผสมจนรหัสพันธุกรรมได้เปลี่ยนแปลงไปจากสุนัขป่าอย่างสิ้นเชิง[5]

จากที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น สุนัขและแมวต่างมีบทบาทที่สำคัญ หลังจากเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในสังคมมนุษย์ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือในวัฒนธรรมโรมันและอียิปต์ ซึ่งมีหลักฐานการจาลึกการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนและสัตว์เลี้ยงอย่างชัดเจน ในอียิปต์มีการฝังสัตว์เลี้ยงด้วยการทำมัมมี่อย่างเดียวกับมนุษย์ผู้เป็นนาย มีการนำสัตว์มาบูชาเป็นเทพเจ้าโดยเฉพาะแมวที่พบเห็นได้บ่อยในสถาปัตยกรรมชิ้นต่างๆ ทางด้านชนชาติกรีกและโรมันนั้นได้เริ่มต้นการเพาะพันธุ์สายพันธุ์ต่างๆของสุนัข เพื่อประโยชน์การใช้ทำงาน หรือเป็นสัตว์เลี้ยงเพื่อสร้างความบันเทิงให้มนุษย์[6] อีกทั้งความผูกพันระหว่างมนุษย์และสัตว์ได้พัฒนาไปอีกขั้น เห็นได้จากการฝังศพให้สัตว์เลี้ยง และทำอนุสรณ์ซึ่งมี

---

[4] David Ian Howe, “A brief history of dogs”,https://www.youtube.com/watch?v=8_KWmzLObQ4, 26 มี.ค. 2019.

[5] Eva-Maria Geigl, “The history of the world according to cats”, https://www.youtube.com/watch ?v =Jsj -hDW9bS8, 3 ม.ค. 2019.

[6] Invicta, “How They Did It - Pet Dogs in Ancient Rome”, https://www.youtube.com/watch?v= Vxlci1d2rOg&t=254s, 12 ก.ย. 2018.

คำจารึกไว้อาลัย (Epitaphs) ซึ่งมีความลึกซึ้งกินใจ อีกทั้งยังมีแม้แต่การเขียนคู่มือตั้งชื่อสุนัข โดย Xenophon นักปรัชญากรีกผู้รักการบันทึกประวัติศาสตร์[7]

Ancient Romans Epitaphs

ที่มาของภาพ: https://www.constellationsofwords.com/Constellations/CanesVenatici.html

Ancient Greek Epitaphs

ที่มาของภาพ : https://www.flickr.com/photos/ellenxox/5834817618/egypt.html

Cat in hieroglyphics

ที่มาของภาพ : http://felineforever.com/cat-mythology-egypt.html

[7] Xenophon, On Hunting, 400 bc.

จนกระทั่งในยุคปัจจุบัน มนุษย์ได้แบ่งสัตว์ทำงาน ปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยงให้เป็นลักษณะอุตสาหกรรมที่แยกออกจากกันชัดเจน โดยบางทีการปฏิบัติต่อสัตว์นั้นขาดหลักมนุษยธรรมเพราะตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งในศตวรรษที่ 20 นั้นยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ใดๆที่จะยับยั้งมนุษย์จากการปฏิบัติต่อสัตว์ในรูปแบบทารุณโหดร้ายจึงมีมนุษย์ในทุกช่วงเวลา ที่กระทำต่อสัตว์อย่างไม่มีขอบเขต มนุษย์เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาเหล่านี้ จึงเกิดเป็นการกำหนดหลักสวัสดิภาพสัตว์สากล 5 ประการ ซึ่งใช้ในอุตสาหกรรมเกี่ยวกับสัตว์ทั่วโลก โดยบังคับใช้ในปีคริสต์ศักราช 2007[8] อีกทั้งยังมีการเริ่มต้นความคิดเกี่ยวกับสิทธิสัตว์ ซึ่งยังเป็นที่ถกเถียงอยู่ จากที่กล่าวมานั้นแง่มุมของการศึกษาวิจัยในงานชิ้นนี้จะเป็นในด้านของปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์และสัตว์เลี้ยง รวมทั้งสัตว์เลี้ยงซึ่งไม่มีเจ้าของ อย่างสุนัขและแมวจรจัด ซึ่งในศตวรรษที่ 21 ซึ่งงานวิจัยนี้ได้กระทำขึ้นความสัมพันธ์ระหว่างคนและสัตว์ได้มีลักษณะที่เปลี่ยนไปจากการมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถเชื่อมต่อคนบนโลกและสามารถแบ่งปันเรื่องราวบนมันได้ ซึ่งเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงก็ได้ถูกแบ่งปันอย่างกว้างขวางและต่างถูกให้ความสนใจจากคนทั่วโลก ทั้งคลิปวีดิโอเกี่ยวกับพฤติกรรมสัตว์แปลกๆ หรือการแบ่งปันเรื่องราวสัตว์ที่ถูกช่วยเหลือ หรือสัตว์ที่ได้รับความทุกข์ จนมีการร่วมมือกันของมนุษย์เพื่อช่วยเหลือสัตว์เหล่านั้น กระนั้นก็ยังมีด้านมืดของอินเทอร์เน็ตที่ทำการนำสัตว์มาใช้ผลประโยชน์อย่างทารุณโหดร้าย ซึ่งการที่จะหาข้อมูลและใช้วิธี Grounded Theory เพื่อหาคำตอบในงานวิจัยนั้น ผู้วิจัยต้องศึกษาเหตุการณ์ ในสังคมปัจจุบัน และมุมมองของผู้คนเกี่ยวกับสัตว์ ซึ่งมิได้ศึกษาจากการติดตามข่าวเพียงอย่างเดียว ซึ่งในตอนถัดไปของบทนี้เป็นการสัมภาษณ์บุคคลในบทบาทต่างๆของสังคมซึ่งได้ปฏิสัมพันธ์กับสัตว์หรือใช้กฎหมายคุ้มครองสัตว์ เพื่อดูมุมมองของบุคคลเหล่านั้นและสรุปเพื่อสะท้อนสังคมของประเทศไทยในปัจจุบันว่ามนุษย์และสัตว์อยู่ร่วมกันอย่างไร ปัญหาอะไรที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัตว์ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.1.2 นิยามของ “สิทธิ” สิทธิ หรือ Rights หมายความว่า คืออำนาจอันชอบธรรมซึ่งบุคคลพึงมี และสามารถใช้ยันกับบุคคลอื่น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนไว้ได้ โดยบุคคลอาจได้รับการคุ้มครองสิทธิโดยกฎหมาย[9] โดยคุ้มครองสิทธิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

[8] politics.co.uk, “Animal Welfare”, https://www.politics.co.uk/reference/animal-welfare, ค้นเมื่อ 12 ม.ค. 2562.

[9] สมยศ เชื้อไทย, คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 18, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน , 2555), น.135.

ในยุคโบราณซึ่งมนุษย์ยังมิได้มีอารยธรรมการเขียนบันทึก หรือที่เรียกว่ายุคก่อนประวัติศาสตร์นั้น มีหลักฐานว่ามนุษย์ยุคดั้งเดิมมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับสัตว์จากภาพเขียนบนหินในผนังถ้ำ ซึ่งบันทึกอากัปกิริยาทางธรรมชาติของสัตว์ได้อย่างแม่นยำ[10] การเรียนรู้ดังกล่าวของบรรพบุรุษเรามิใช่เพื่อการศึกษาหรือถกเถียงเกี่ยวกับชีวิตหรือสิทธิสัตว์ แต่เพื่อการล่ากับการแกะรอยในการบริโภคเพื่อประทังชีวิตของมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ในยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์จึงเป็นลักษณะผู้ล่า และเหยื่อเพียงอย่างเดียว

ต่อมาเมื่อมนุษย์รู้จักการตั้งถิ่นฐานอารยธรรม รู้จักการทำฟาร์มปศุสัตว์ อีกทั้งมีการคิดค้นตัวอักษรจนเกิดการจดบันทึกขึ้นการถกเถียงถึงสิทธิของสัตว์จึงเริ่มเป็นประเด็นที่ถูกสนใจในแง่ของปรัชญาของชาวกรีก มนุษย์ในยุคกรีกได้มีการพูดถึงความแตกต่างในมนุษย์กับสัตว์ ตัวอย่างดังเช่น นักปรัชญาชาวกรีก Aristotle ศิษย์ของนักปรัชญาชาวกรีกอีกท่านPlato ซึ่งAristotleท่านได้เขียนงานเขียนที่ครอบคุลมถึงด้านZoology หรือการศึกษาเกี่ยวกับอาณาจักรของสัตว์ไว้ด้วย โดยAristotleได้ให้ความเห็นไว้ว่า สัตว์นั้นสามารถรับรู้และมีประสาทสัมผัสเยี่ยงมนุษย์ ทว่าไม่สามารถใช้เหตุผลอย่างมนุษย์ได้ ตัวตนของสัตว์จึงมีอยู่เพื่อรับใช้มนุษย์[11] และต่อมาในยุคสมัยที่จักรวรรดิโรมันเป็นมหาอำนาจซึ่งเป็นยุคที่การดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาแบบกรีกเสื่อมไป สัตว์ได้ถูกใช้เป็นทาสแรงงาน กับการแสดงเพื่อความบันเทิง ภายในเวทีขนาดใหญ่ที่เรียกว่า Colosseum ซึ่งสร้างโดยจักรพรรดิ Vespasian ต่อมา Titus ก็ได้มีการจับสัตว์หายากหลายชนิดจากทวีปแอฟริกามาต่อสู้กับเหล่า Gladiator จนทำให้สิงโต Barbary Lion เกือบสูญพันธุ์ไปจากทวีปแอฟริกาเหนือ[12] ดังนี้แม้จะเริ่มมีแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของสัตว์ ทว่าในยุคกรีกและโรมันนี้ สัตว์โดยส่วนมากยังถูกปฏิบัติเสมือนสิ่งของในขณะนั้น

ทว่าสุนัข เป็นสัตว์เพียงไม่กี่ชนิดซึ่งถูกชาวกรีก รวมถึงโรมันนำมาเลี้ยงในฐานะเป็นสัตว์เลี้ยงเพื่อนคู่กายมนุษย์ และใช้ในฐานะสุนัขล่าสัตว์ หลักฐานเหล่านี้พบได้บนรูปวาด อีกทั้งการแกะสลักของยุคนั้น[13]

---

[10] Yuri Dmitriyev แปลโดย ทองสุก เกตุโรจน์, มนุษย์กับสัตว์, (กรมวิชาการจัดพิมพ์ไทย, 2534), น.62

[11] Peter Singer, Animal Liberation, HarperCollins,1975 (second edition 1990, third edition 2002, fourth edition 2009, 40th anniversary edition 2015), P. 275 – 276.

[12] John R. Platt, “When Did the Barbary Lion Really Go Extinct?”, April 22, 2013, https://blogs.scientificamerican.com/extinction-countdown/when-did-the-barbary-lion-really-go-extinct/

[13] History for Kids, “Greek Pets”, http://www.historyforkids.net/greek-pets.html.

ในอีกแง่มุมหนึ่งซึ่งเป็นมุมมองของ Pythagoras นักปรัชญาและนักคณิตศาสตร์ชาวกรีกอีกท่านผู้ดำรงชีวิตด้วยการทานมังสวิรัติ ได้มองว่า มนุษย์ควรปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความเคารพ เนื่องจากวิญญาณของมนุษย์ที่ตายลงจะไปเกิดใหม่เป็นสัตว์[14]

ในบางประเทศในยุคโบราณนั้น บูชาสัตว์ว่าเป็นเทพเจ้าผู้มีพระคุณต่อมนุษย์ อย่างอิยิปต์โบราณ ที่บูชานกอินทรีย์เป็นเทพพระเจ้าอย่าง Ra หรือ Horus หรือเทพผู้คุ้มครองแม่น้ำไนล์อย่างเทพจระเข้ Sebek[15] ซึ่งต่อมาความเชื่อซึ่งบูชาสัตว์นั้นก็ได้เสื่อมถอยและลดลงเมื่อโลกเข้าสู่ยุคสมัยใหม่

ซึ่งต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 13 นักบวชและนักปรัชญา Saint Thomas Aquinas ได้ให้มุมมองเกี่ยวกับสัตว์ไว้ว่า มนุษย์นั้นมีเหตุผลที่เหนือกว่าสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ดังนี้ มนุษย์เท่านั้นที่จะสามารถกำหนดความเป็นไประหว่างสิ่งมีชีวิตได้ สัตว์จึงอาจถูกมนุษย์ใช้ได้อย่างอิสระ[16]

เช่นเดียวกับ René Descartes นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ได้มีความเห็นว่าสัตว์ไม่อาจมีความรู้สึกแบบมนุษย์ได้ แม้แต่ความรู้สึกเจ็บปวด เหมือนดั่งเครื่องจักร โดยท่านได้มีความเชื่อดังกล่าวจากเหตุผลที่สัตว์ไม่อาจพูดได้เพียงเท่านั้น[17]

จะเห็นได้ว่ามนุษย์ในศตวรรษก่อนนั้น น้อยนักที่จะเห็นความสำคัญของสิทธิและสวัสดิภาพของสัตว์ แม้แต่ในคริสต์ศตวรรษที่ 16-18 ซึ่งเป็นยุค Renaissance และ Enlightenment ซึ่งมนุษย์หลุดพ้นจากการครอบงำของศาสนาคริสต์ ก็มิได้เกิดพัฒนาการในส่วนของสิทธิของสัตว์ ด้วยเหตุที่วิทยาศาสตร์ ได้เกิดความก้าวหน้าขึ้น สัตว์ถูกนำมาทดลองอย่างทารุณโหดร้าย เพื่อผลประโยชน์ทางการแพทย์ การทดลองทางวิทยาศาสตร์ อาหาร รวมถึงด้านความบันเทิง[18] จึงเกิดการคุกคามธรรมชาติและสัตว์อย่างเลี่ยงไม่ได้ ลักษณะวัตถุนิยมในยุคนี้ เป็นจุดเริ่มต้นความเสียสมดุลในระบบนิเวศมาจนถึงปัจจุบัน กระนั้นสถานะของสัตว์เลี้ยงอย่างสุนัข หรือแมวในคริสต์ศตวรรษที่ 16เป็นต้นไป อย่างสุนัขพันธุ์ The Cavalier King Charles Spaniel สุนัขทรงเลี้ยงที่ได้รับความโปรดปรานจากกษัตริย์ Charles I แห่ง สหราชอาณาจักร กระทั่งนำพระนามมาตั้งชื่อสายพันธุ์[19] เป็นจุดเริ่มต้นที่

---

[14] อ้างอิงแล้ว, เชิงอรรถที่ 3

[15] Egyptian Gods and Goddesses, http://www.ancientegypt.co.uk/gods/explore/main.html.

[16] T. Regan & P. Singer, ANIMAL RIGHTS AND HUMAN OBLIGATION, Prentice Hall, 1989, P. 8-9.

[17] René Descartes, Discourse on Method, Part 5, 1637.

[18] Will Tuttle, Ph.D., History and Evolution of the Animal Rights Movement, Animal Rights 2009 National Conference, July 2009, http://www.all-creatures.org/articles/ar-history.html.

[19] Pet Wave, “Cavalier King Charles Spaniel - History and Health”, https://www.petwave.com/Dogs/Breeds/Cavalier-King-Charles-Spaniel/Overview.aspx.

มนุษย์แสดงความนิยมในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงตามกระแสสังคม และการเลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อนคู่กายมากกว่าทาสหรืออาหาร

จนกระทั่ง ในปลายปีคริสต์ศักราชที่ 1970 นั้นจึงเริ่มมี ความเคลื่อนไหวที่ นิยาม คำว่า Animal Rights หรือสิทธิของสัตว์ขึ้นมา ซึ่งสงวนหลักสวัสดิภาพสัตว์ดั้งเดิมไว้ แต่เพิ่มนิยามของมุมมองสัตว์ว่า ควรถูกมองเป็นสิ่งมีชีวิตซึ่งมีความรู้สึก อีกทั้งต้องถูกปกป้องจากความทารุณโหดร้ายที่ไม่จำเป็น สิทธิดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายในการป้องกันสัตว์จาก การถูกเอาเปรียบจากสถาบันต่างๆ[20] ซึ่งจนถึงปัจจุบันการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของสัตว์นั้นบางทีเกิดความสับสนขึ้นระหว่างนิยามของ สิทธิและสวัสดิภาพขึ้น เนื่องจากทั้งสองแนวคิดนี้มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อคุ้มครองสัตว์ทั้งหลายนั้นไม่สามารถนำทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิของสัตว์มาใช้ได้ถูกต้อง ความเปลี่ยนแปลงในสถานะของสัตว์ในสังคมต่างๆ จึงเกิดขึ้นได้ยาก[21] ต่อมาในปี คริสต์ศักราช 2008 ในสหรัฐอเมริกา เกิดเหตุการณ์ ที่คลิปวิดีโอซึ่งถูกเพ่งเล็งเกี่ยวกับขั้นตอนการฆ่าวัวเพื่อนำไปประกอบอาหารซึ่งมีความโหดร้ายทารุณโดยกระทำกับวัวซึ่งป่วยหนักจนไม่อาจจะเดินได้ จนเกิดการเรียกกลับของผลิตภัณฑ์เนื้อวัวครั้งใหญ่ที่สุดของสหรัฐอเมริกา โดยวิดีโอถูกถ่ายที่Westland Hallmark slaughterhouse แคลิฟอร์เนีย เกิดเป็นการตระหนักถึงความอยุติธรรมและความโหดเหี้ยมที่สัตว์ต้องเผชิญ โดยเริ่มเห็นได้จากสัตว์ในฟาร์มต่างๆ ต่อมาเกิดการร้องเรียนฟาร์มไก่ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ที่กรงไก่มีขนาดแคบเกินไป กระทั่งในคริสต์ศักราช 2012 ได้มีมาตรฐานนานาชาติออกมาเกี่ยวกับขนาดของกรงไก่ [22] และการร่างกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์ทั้งในยุโรปและสหรัฐอเมริกา

ในประเทศไทยนั้น ในยุคตั้งแต่สุโขทัย มนุษย์กับสัตว์มีความสัมพันธ์ ในลักษณะของเจ้าของกับสิ่งของ โดยสัตว์ได้ถูกจารึกอย่างมีนัยยะสำคัญ ภายในศิลาจารึกซึ่งแสดงถึงความรุ่งเรืองของสุโขทัยในรัชสมัยของ พ่อขุนรามคำแหงใจความว่า "..เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหง เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจกอบ ในไพร่ ลูท่างเพื่อนจูงวัวไปค้าขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้าง ค้า ใครจักใคร่ค้าม้า ค้า ใครจักใคร่ค้าเงือนค้าทอง ค้า..."[23] แสดงถึงความพึงพอใจในการค้าขายสิ่งใดก็ได้ รวมทั้งสัตว์ซึ่งนับว่าเป็นเพียงสินค้า โดยสังคมไทยนั้นเป็นสังคมการเกษตรมาตั้งแต่อดีตกาล สัตว์ชนิดหนึ่งจึงมีความสำคัญ โดยคนไทยนับว่าควายหรือกระบือเป็นสัตว์ที่มีพระคุณ ช่วยทำนา ทว่าด้วยความที่มันตกเป็นทาสของมนุษย์โดยง่ายทำให้ถูกคนไทยดูถูกจนกระทั่งนำชื่อของมันไปใช้เป็นคำด่าทอ

---

[20] JAMES M. JASPER & DOROTHY NELKIN, THE ANIMAL RIGHTS CRUSADE 5, 1992.

[21] Gary L. Francione, Animal Rights and Animal Welfare, 48

Rutgers L. Rev. 397 (1996)

[22] อ้างแล้ว, เชิงอรรถ 3

[23] ประวัติสุโขทัย, http://www.info.ru.ac.th/province/Sukhotai/history.htm.

จนถึงปัจจุบัน[24] เห็นได้ว่าในสังคมไทยยังมองสัตว์ในฐานะที่ด้อยกว่า มิได้มีสิทธิอย่างใด กระทั่งล่วงมาในสมัยศตวรรษที่ 21เมื่อเกิดกระแสโลกที่รณรงค์คุณค่าในตัวสัตว์มากขึ้น สังคมไทยจึงเริ่มตื่นตัวและออกมาปกป้องสัตว์จากการถูกทารุณกรรม ท้ายที่สุดเป็นที่มาของพระราชบัญญัติซึ่งป้องกันการกระทำทารุณต่อสัตว์ ในปีพ.ศ.2557 ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาในท้ายที่สุด

การเคลื่อนไหวของสิทธิสัตว์ได้นำไปสู่การบัญญัติกฎหมาย คุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรม และจัดสวัสดิภาพสัตว์ทั่วโลก ทว่าคำว่าสิทธิของสัตว์นั้นในหลายประเทศยังมิได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาหรือมีการบัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ คงมีแต่แนวคิดเท่านั้น สัตว์ในปัจจุบันจึงยังมิใช่ผู้ทรงสิทธิ โดยต่อมาในประเทศไทย หลังจากมีการทารุณกรรมสัตว์ โดยไม่มีบทลงโทษนอกเหนือไปจากกฎหมายอาญามาตรา 381, 382 ซึ่งเหตุการณ์สะเทือนสังคมอย่างกรณีสุนัข เจ้า บุญนำ ถูกทารุณกรรมอย่างโหดเหี้ยม[25]ทำให้เกิดการตั้งคำถามในสังคมไทย และผลักดันให้เกิดการร่าง พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ในปีพ.ศ.2557 ขึ้นมา

ดังนี้จึงเกิดเป็นความเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสวัสดิภาพสัตว์ทั่วโลก โดยมุ่งหมายเพื่อลดความทารุณโหดร้ายที่มีต่อสัตว์ โดยมองสัตว์อย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น แต่ยังมิใช่ผู้ทรงสิทธิเช่นมนุษย์ซึ่งปัญหาความแตกต่างระหว่างสิทธิของสัตว์ และสวัสดิภาพของสัตว์นั้นจะถูกกล่าวในวรรณกรรมบทหลังต่อไป

2.2 ความเชื่อทางศาสนาเกี่ยวกับสัตว์

นอกจากประวัติศาสตร์จะเป็นตัวชี้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ รวมถึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานะของสัตว์ภายในสังคมต่างๆแล้ว สิ่งที่มีผลสำคัญอีกอย่างนั้นคือศาสนา มนุษย์นั้นอยู่โดยใช้ศาสนาเป็นที่พึ่งทางความคิด ในอดีตกาลมนุษย์เป็นผู้นับถือโชคลางทั้งการบูชาและสาปแช่ง สัตว์เองก็มีส่วนในความเชื่อเหล่านั้น อีกทั้งศาสนาเองถูกใช้เป็นคำอธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติมาอย่างช้านาน ศาสนายังเป็นส่วนสำคัญในการยับยั้งมนุษย์จากพฤติกรรมที่โหดร้ายต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ดังนี้เมื่อจะศึกษาถึงพื้นฐานของแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิในสัตว์ จึงต้องศึกษาหลักคำสอนของแต่ละศาสนาที่กำหนดทิศทางในการมองสัตว์ของมนุษย์มาแต่โบราณด้วยเช่นกัน

---

[24] PHETSRIPUTTA, “ประวัติควายไทย”, https://phetsriputta.wordpress.com/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2/.

[25] เจ้าบุญนำ สุนัขถูกคนจับถลกหนัง เจ็บสาหัส ขาดใจตาย, http://www.bugaboo.tv/watch/107160, 24 ก.พ. 2557

2.2.1 ศาสนาคริสต์

ตามประวัติศาสตร์ทางศาสนาของศาสนาคริสต์แต่เดิมนั้น ไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับความทุกข์ทรมาน ของสัตว์มากนัก เนื่องจากหลักการของศาสนาคริสต์มองว่ามนุษย์นั้นอยู่เหนือกว่าสัตว์ และมีหน้าที่ต่อสัตว์เพียงน้อยนิดในการปฏิบัติกับมันด้วยศีลธรรม[26] โดยในคัมภีร์ไบเบิล ได้สนับสนุนหลักการดังกล่าวอย่างการระบุว่า อดัม(Adam)ได้แสดงสิทธิอันเหนือกว่าสัตว์ อย่างการให้ชื่อแก่มัน (Genesis 2:19-20) สัตว์นั้นถูกมอบให้เราเพื่อเป็นอาหาร (Genesis 9:3) และพระเยซู (Jesus Christ) ได้กล่าวว่ามนุษย์เรามีค่าเหนือสัตว์ใด (Matthew 6:26.) แม้ในบางตอนจะกล่าวว่ามนุษย์ควรปกป้องสัตว์จากการทารุณ แต่ก็มิใช่เพราะมันเหล่านั้นมีสิทธิ แต่เพราะเป็นหน้าที่ของมนุษย์ที่จะปกป้องสิ่งที่พระเจ้าได้มอบให้[27] ในปัจจุบันกลุ่ม ชาวคริสต์สมัยใหม่ได้มีมุมมองที่อ่อนโยนลงต่อสัตว์ ทว่ายังคงมองตัวเองเป็น ผู้พิทักษ์ (Stewards) และสัตว์เป็นผู้ถูกพิทักษ์ มิใช่สัตว์เป็นผู้มีสิทธิ ซึ่งนับว่าเป็นพัฒนาการจากความสัมพันธ์แบบผู้ยึดครอง และผู้ถูกยึดครองของคนและสัตว์ในคำสอนแต่โบราณ[28]

---

[26] BBC, Christianity's teachings about animal rights, animal suffering and humanity's role in the world, http://www.bbc.co.uk/religion/religions/christianity/christianethics/animals_1.shtml, 2009.

[27] Proverbs 12:10, "A righteous man has regard for the life of his animal, but even the compassion of the wicked is cruel."

Proverbs 27:23, " Know well the condition of your flocks, and pay attention to your herds."

Yet, we also see that the Old Testament is full of examples of animal sacrifices.

Genesis 8:20, "Then Noah built an altar to the LORD, and took of every clean animal and of every clean bird and offered burnt offerings on the altar."

Leviticus 1:2, "Speak to the sons of Israel and say to them, ‘When any man of you brings an offering to the LORD, you shall bring your offering of animals from the herd or the flock.'"

Malachi 1:14, "'But cursed be the swindler who has a male in his flock, and vows it, but sacrifices a blemished animal to the Lord, for I am a great King,' says the LORD of hosts, 'and My name is feared among the nations.'"

Hebrews 13:11-12, "For the bodies of those animals whose blood is brought into the holy place by the high priest as an offering for sin, are burned outside the camp. 12 Therefore Jesus also, that He might sanctify the people through His own blood, suffered outside the gate."

[28] อ้างแล้ว, เชิงอรรถที่ 12, Modern and pro-animal thinking.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.2.2 ศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามนั้น มองว่าทุกสิ่งมีชีวิตบนโลก ไม่ว่ามนุษย์ สัตว์อย่าง นก แมลง ฯลฯ นั้นควรค่าแก่การถูกปฏิบัติด้วยความเคารพและความเห็นใจ คัมภีร์อัลกุรอานรวมถึงประวัติศาสตร์ของชนชาติมุสลิม ได้แสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของความเมตตากรุณาต่อสัตว์ และตามหลักการของอิสลามนั้น มนุษย์มีหน้าที่ต่อความเป็นอยู่ของสัตว์ และสัตว์เองก็มีลำดับชั้นในการสร้างสรรค์ของพระเจ้า[29]

ศาสนาอิสลามได้เน้นย้ำให้ชาวมุสลิม ปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความเมตตากรุณา และทุกสิ่งมีชีวิตล้วนสรรเสริญในพระเจ้า แม้มิได้กล่าวออกมาเป็นภาษามนุษย์[30]

ท่านนบีมูฮำหมัด (สันติจงมีแก่ท่าน) เองยังได้กล่าวตักเตือนสาวกที่ปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความโหดร้าย ท่านเน้นย้ำให้ชาวมุสลิมใช้ความเมตตาต่อสัตว์ และปรามการใช้ความโหดร้ายทารุณต่อสัตว์[31]

2.2.3 ศาสนาพุทธ

ศาสนาพุทธนั้น เป็นศาสนาที่มีพื้นฐานอยู่บนความเมตตากรุณา และการละอายต่อบาป การปฏิบัติต่อสิ่งมีชีวิตใดๆด้วยความรุนแรง ล้วนต้องห้ามตามคำสอนของศาสนา อย่างแนวคิดว่าด้วย “การฆ่า” ตามหลักเบญจศีลเรียก การฆ่าสัตว์ว่า “การทำชีวิตสัตว์ให้ตกล่วง หรือให้ถึงแก่ความตาย” และยังมีความหมายครอบคลุมถึงการทำร้ายร่างกาย และการทำการทรมานด้วย[32]

ในมุมมองของพระพุทธศาสนานั้น หลักธรรมภายในคำสอนของพระพุทธศาสนาเอง ได้ห้ามปราบการฆ่าสัตว์ ตัดชีวิตไว้ หลักธรรมซึ่งสอดคล้องด้วยแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของสัตว์ที่เห็นได้ชัด คือ หลักเบญจศีล สิกขาบทที่ 1 มีหลักการว่า “ปาณาติปาตา เวรมณี” หรือการงดเว้นจากการฆ่า[33] ซึ่งหลักธรรมดังกล่าว ได้ห้ามการทำร้ายหรือฆ่า สิ่งมีชีวิตใดๆไม่ว่าคนหรือสัตว์ มิฉะนั้น ผู้กระทำจะได้รับโทษจากบาปนั้น โดยเบญจศีลเป็นหลักธรรมสำหรับมนุษย์ เป็นหลักธรรมสำหรับสัตว์ประเสริฐ ที่จะไม่ทำการเบียดเบียนตัวเอง ผู้อื่น หรือสิ่งมีชีวิตอื่นซึ่งมิใช่มนุษย์ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าศาสนาพุทธเห็นความสำคัญในสิทธิของสัตว์ ว่ามีวิญญาณและความรู้สึก รวมถึงความเชื่อในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด

---

[29] Lutfiyah Suliman, Islam and Animal Rights, https://www.ecomena.org/islam-animal/, 2016.

[30] “Seest thou not that it is Allah Whose praise all beings in the heavens and on earth do celebrate, and the birds (of the air) with wings outspread? Each one knows its own (mode of) prayer and praise, and Allah knows well all that they do.” (Quran 24:41)

[31] "Whoever is merciful even to a sparrow, Allah will be merciful to him on the Day of Judgment." (Related by Abu Umama)

[32] ดร.อำนาจ ยอดทอง, “แนวความคิดว่าด้วย “สิทธิสัตว์” ในเบญจศีล-เบญจธรรม”, http://oknation.nationtv.tv/blog/academicbuddhism/2015/08/28/entry-, สิงหาคม 2558.

[33] มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นั้นเชื่อว่ามนุษย์อาจกลับชาติมาเกิดเป็นสัตว์ได้ ดังเช่นในนันทิวิสาลชาดกได้เขียนไว้ จึงควรปฏิบัติต่อสัตว์ด้วยความเคารพและเมตตา[34]

แม้ศาสนาพุทธจะห้ามการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ทว่ามีข้อยกเว้นในกรณีการรับประทาน และบริโภคเนื้อสัตว์ โดยมีข้อห้ามเพียงการบริโภคเนื้อสามชนิด[35]ในหมวดชีวกสูตร ของพระไตรปิฎกเล่มที่ 13 โดยประกอบด้วย 1.เนื้อที่ตนได้ยิน นั่นคือสิ่งมีชีวิตที่เราทราบว่าจะถูกฆ่า เช่นเมื่อเราได้รับรู้ว่าสัตว์ตัวนั้นจะถูกฆ่าเพื่อนำมาประกอบอาหารให้เรา 2.เนื้อที่ได้เห็น อย่างการเลือกกุ้งที่มีชีวิตในตู้เพื่อฆ่าแล้วนำไปประกอบอาหาร 3.เนื้อที่ตนรังเกียจ ตามมูลเหตุแห่ง 2 ข้อแรก โดยอีกเหตุผลหนึ่งซึ่งพระสงฆ์ผู้ถือศีลเองสามารถบริโภคเนื้อสัตว์ได้คือพระต้องเป็นผู้อยู่ง่าย การเตรียมอาหารมังสวิรัติโดยเฉพาะนั้นมีขั้นตอนที่ลำบาก[36]

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคนและสัตว์ในแต่ละแง่มุม

นอกจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิสัตว์ตามความเชื่อทางศาสนาแล้ว ความเชื่อของประเพณีในสังคม และมุมมองต่อคนในระดับของงานเขียนกับวรรณกรรมต่อสัตว์เองก็มีความสำคัญในการชี้ว่ามนุษย์นั้นให้ความสำคัญแก่สิทธิสัตว์เพียงใด โดยศึกษาจากจิตวิญญาณประชาชาติ หรือ Volkgeist[37] ซึ่งย่อมสะท้อนตัวของมันเอง เป็นรูปแบบ ภาษา ตำนาน ความเชื่อ และกฎหมายของสังคมในแต่ละชนชาติ เราจึงต้องศึกษาสัตว์ในมุมมองของ ความเชื่อในสังคมด้วย เพื่อเข้าใจแนวคิด ที่แต่ละสังคมนั้นมีต่อสัตว์ซึ่งจะนำไปสู่ภาพรวมของมุมมองในสิทธิของสัตว์ด้วย เพราะนอกจากศาสนาแล้ว ในสังคมเองยังมีความเชื่อเฉพาะที่ ซึ่งแตกต่างไปตามวิถีชีวิต ชาติพันธ์ ของผู้อยู่อาศัยในสังคม จึงต้องศึกษาในแง่มุม 4 ประการดังต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.3.1 สัตว์ในเชิงของอาหารและการบริโภค

ในแต่ละสังคมย่อมมีลักษณะการบริโภคอาหาร หรือการประดิษฐ์เครื่องอุปโภค ที่แตกต่างกันออกไป เนื่องด้วยภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อการเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ ความเชื่อทางศาสนา หรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการหาอาหาร จึงเกิดความแตกต่างขึ้น ในหลายประเทศอาจมองว่าสุนัข เป็นเพื่อนของมนุษย์

---

[34] นันทิวิศาลชาดก, http://www.dhammathai.org/chadoknt/chadoknt317.php.

[35] พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๓ พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๕
มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์

[36]มหาวิทยาลัยมหิดล, “ความรู้พื้นฐานเกี่ยวเถรวาท”, http://www.crs.mahidol.ac.th/thai/theravade36.htm, พฤษภาคม 2561.

[37] Neetij Rai, “BASIC CONCEPT OF SAVIGNY’S VOLKSGEIST”,
http://www.academia.edu/428817/BASIC_CONCEPT_OF_SAVIGNY_S_VOLKSGEIST.

และเป็นสัตว์เลี้ยงที่น่ารักทว่า ในบางประเทศนั้นมีวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขมาตั้งแต่โบราณ อย่างประเทศเกาหลี จีน หรือว่า เวียดนาม การคุ้มครองและมองสิทธิของสุนัขจึงมีความแตกต่างกัน จนเกิดความไม่เข้าใจกันทางวัฒนธรรม อีกทั้งมีการกดดันระหว่างประเทศกับประเทศที่มีการบริโภคเนื้อสุนัขให้เลิกการขายเนื้อสุนัขหรือทำฟาร์มเนื้อสุนัข อย่างกรณีการห้ามค้าเนื้อสุนัขในเหมืองหยูหลิน[38] อีกทั้งการ รณรงค์เลิกขายเมนูเนื้อสุนัขในช่วงกีฬาโอลิมปิก ปี 2018 ที่อำเภอพย็องชัง จังหวัดหวัดคังว็อน ประเทศเกาหลีใต้[39] เป็นประเด็นซึ่งผู้เลี้ยงสัตว์มองว่าควรเป็นอาชญากรรม และผิดกฎหมาย อีกประเด็นสำคัญคือการบริโภคสัตว์นั้น ในบางกรณีมีวิธีการปรุงซึ่งทารุณโหดร้ายต่อสัตว์ อย่างอาหารจีนที่มีชื่อว่า ปลาหยิน-หยาง ซึ่งนำปลามาทอดโดยละเว้นส่วนหัวเพื่อให้มันยังคงมีชีวิตขนาดถูกรับประทาน ก็ได้รับคำวิจารณ์อย่างหนักว่าป่าเถื่อน ทารุณ[40]

การใช้สัตว์ในความบันเทิงอย่างการกีฬา ก็ถูกมองว่าเป็นอาชญากรรมการทารุณกรรมสัตว์ในบางประเทศ โดยเฉพาะการสู้วัวกระทิง หรือการแข่งสุนัขพันธุ์เกรย์ฮาวด์[41] ซึ่งมีการปฏิบัติต่อสัตว์แข่งอย่างโหดร้าย เกิดการบาดเจ็บในสัตว์ และไม่ได้มาตรฐานตามกฎหมาย คุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ในหลายประเทศ ในประเทศไทยเองนั้นก็มีการแข่งไก่ชน ซึ่งจะถูกศึกษาต่อไปว่าเป็นอาชญากรรมต่อสัตว์หรือไม่ และกฎหมายมีแนวทางป้องกันอย่างไร สังคมไทยมีมุมมองเช่นไร

2.3.2 สัตว์ในการพาณิชย์

ในตลาดการพาณิชย์นั้น นอกจากสัตว์ฟาร์มเพื่อการบริโภค สัตว์เลี้ยงเองก็มีบทบาทสำคัญแวดวงการค้าเช่นกัน ส่วนมากเป็นฟาร์มที่เพาะพันธุ์สัตว์เพื่อขายแก่ผู้เลี้ยง หรือผู้ประกวด และผู้นำสัตว์ไปแข่งขันโดยการศึกษามุมมองนี้ทำให้เห็นถึงสัตว์ในลักษณะของสินค้า มากกว่าสิ่งมีชีวิตที่ได้รับสิทธิ อย่างกรณีที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติต่อสัตว์อย่างไร้มนุษยธรรม คือการผสมพันธุ์ในปริมาณมากเพื่อตอบแทนความต้องการของตลาด โดยเฉพาะสุนัขที่ปัจจุบันถูกเพาะพันธุ์อย่างรวดเร็วเพื่อตอบรับกระแสความนิยมเป็นช่วงๆของตลาด เห็นได้ชัดจากการแสดงความนิยมไซบีเรียนฮัสกี้ใน

---

[38] Independent, China 'set to ban dog meat' at notorious Yulin festival, http://www.independent.co.uk/news/world/asia/yulin-dog-meat-festival-ban-china-authorities-a7741431.html, May 2017.

[39] ข่าวสด, ห้ามไม่ฟัง! ภัตตาคารเกาหลีเสิร์ฟเมนูเนื้อหมา เมินกระแสรักษาหน้าโอลิมปิก, https://www.khaosod.co.th/around-the-world-news/news_747123, กุมภาพันธ์ 2561.

[40] Taipei Times, Restaurant owner heavily criticized for serving live fish, http://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2007/07/09/2003368743, Jul 2007.

[41] Nation TV, "รัฐนิวเซาท์เวลส์" ห้ามแข่งวิ่งสุนัข, http://www.nationtv.tv/main/content/378508382/, กรกฎาคม 2559.

ประเทศไทย และต่างประเทศ ช่วงคริสต์ศักราช 2011 - 2017 จนมีสุนัขถูกทิ้งจำนวนมาก และกระแสการเพาะพันธุ์สุนัขพันธุ์ ทิเบเทียน มาสทิฟฟ์ ปริมาณมากในประเทศจีน โดยผู้เลี้ยงชาวจีนจำนวนมากต้องการซื้อสุนัขพันธุ์ดังกล่าวมาใช้แสดงออกถึงฐานะที่ร่ำรวยของตน ตามกระแสสังคมในปีค.ศ. 2009 และเมื่อสุนัขเสื่อมความนิยมลงใน ปีค.ศ.2013 ปัญหา ทิเบเทียน มาสทิฟฟ์ จรจัดที่ผู้เลี้ยงเบื่อแล้วนำมาทิ้ง หรือผู้เลี้ยงไม่มีความรู้จนสามารถเลี้ยงดูสุนัขซึ่งมีความดุพันธุ์นี้ได้ นำมาทิ้ง จึงเกิดขึ้น และสุนัขบางส่วนก็ถูกขายให้แก่โรงงานผลิตเนื้อสุนัข โดยสุนัขจรจัดนั้นเป็นอันตรายต่อผู้คนที่สัญจรผ่านด้วย เนื่องจากความดุของลักษณะสายพันธุ์[42] เห็นได้ว่าในเชิงพาณิชย์ในหลายประเทศมองสัตว์ อย่างในกรณีสัตว์เลี้ยงนี้เป็นเพียงสินค้าที่สามารถ ทำการMass Productionได้ โดยมิได้ใส่ใจถึงสิทธิ หรือสวัสดิภาพของสัตว์เหล่านั้น และประชาชนเองที่เห็นสุนัขเป็นสิ่งประดับบ้านและฐานะ จึงเป็นอีกมุมมองที่ต้องศึกษาเพื่อดูสิทธิของสัตว์ในแวดวงของผู้ค้าในประเทศไทย

2.3.3 พิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์

ในแต่ละภาคพื้นประเทศนั้นอาจมีความเชื่อ หรือพิธีกรรมสำคัญเกี่ยวกับสัตว์ที่แตกต่างกันออกไป ในวันสำคัญของประเทศ เทศกาลประจำพื้นที่ นั้นหลายที่มีความเกี่ยวข้องกับสัตว์ ซึ่งมุมมองต่อสัตว์นั้นมีตั้งแต่ นับถือบูชา ไปจนถึงการบูชายัญสัตว์ ซึ่งประเพณีเหล่านั้นย่อมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ศึกษามุมมองต่อสิทธิของสัตว์ในระดับวัฒนธรรมได้ โดยพิธีกรรมและการบูชายันส่วนมากนั้นมักจะถูกประกอบขึ้นในทวีปอย่างเอเชียซึ่งมีความหลายหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา ซึ่งต่างจากยุโรปและอเมริกาที่มองว่าการบูชายันเป็นพิธีกรรมนอกรีต ดังต่อไปนี้

ในต่างประเทศนั้น เทศกาลเกี่ยวกับสัตว์ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ที่สำคัญดังเช่น พิธีบูชาสุนัข ซึ่งจัดขึ้นในทุกปีที่ประเทศเนปาล ตามความเชื่อว่าสุนัขเป็นทูตของ ท่าน ยมราช เทพเจ้าแห่งการตัดสินและความตาย ซึ่งชาวฮินดูเชื่อว่า สุนัขเป็นผู้ปกป้องบ้านเรือนของมนุษย์ โดยเรียกกว่า กูกูบูชา[43] เช่นเดียวกับวันที่เนปาลบูชาวัว ที่เรียกว่า "ไก ติฮาร์" ซึ่งในเมืองหลวงอย่างนครกาฐมัณฑุ จะจัดพิธีขึ้นที่วัด[44] นอกจากพิธี

---

[42] Dailymail, “Hundreds of Tibetan Mastiffs are abandoned in China after 'the world's most expensive dog breed' fell out of favour with the rich and powerful”, http://www.dailymail.co.uk/news/article-4075978/Hundreds-Tibetan-Mastiffs-abandoned-Chinese-breeders-world-s-expensive-dog-breed-fell-favour-rich-powerful.html, January 2017.

[43] CanDing, “เนปาลจัดเทศกาลน่ารัก "บูชาสุนัข" ตามปฏิทินฮินดู!!”,https://www.dogilike.com/content/dailydog/4735/, พฤศจิกายน 2558.

[44] Thai PBS, “เทศกาลบูชาสัตว์ในเนปาล”, http://program.thaipbs.or.th/Spiritofasia/episodes/42717, มกราคม 2560

กรรมการบูชาแล้ว ยังมีการบูชายันประกอบไปด้วย ซึ่งหากถูกมองจากภายนอกนั้นมีความโหดร้ายต่อสัตว์อย่าง การบูชาเจ้าแม่กาธิมัย ที่เนปาล การบูชาเจ้าแม่กาลี ที่อินเดีย พิธีเชือดสัตว์บูชายัญ ศรีลังกา พิธีฆ่าควายบูชายัญของชาวโทราจา ที่อินโดนีเซีย และพิธีบูชายัญ Matagh ที่อาร์เมเนีย เป็นต้น ซึ่งมีสัตว์จำนวนมากถูกบูชายัน ทว่าประเทศไทยนั้นยอมรับให้มีการบูชายันดังกล่าว จากข้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557[45]

สำหรับประเทศไทยนั้นมีเทศกาล ประเพณีซึ่งเชื่อว่าสัตว์บางชนิดมีอำนาจที่จะทำให้เกิดเรื่องบางอย่างขึ้น อย่าง พระราชพิธีพืชมงคล ซึ่งจัดประมาณช่วงเดือนพฤษภาคมของทุกปี จะมีการไถนาด้วยพระโค และพระโคก็จะได้รับการป้อนพระกระยาหารและเครื่องดื่ม 7 ชนิด คือ เมล็ดข้าว ถั่ว ข้าวโพด หญ้าเมล็ดงา น้ำ และเหล้า สิ่งที่พระโคเลือกกินจะได้รับการทำนายว่ามีความอุดมสมบูรณ์ในปีนั้น[46] รวมถึงประเพณีแห่นางแมวซึ่งเป็นพิธีกรรมขอฝนของเกษตรกรไทยจัดขึ้นทั้งในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งกล่าวว่าแมวที่ร้องออกมานั้น มีอำนาจเรียกฝนได้ โดยจะทำการแห่แมวเพื่อให้ชาวบ้านสาดน้ำใส่แมว ให้แมวร้องออกมา[47] ซึ่งสังคมไทยมักมองสัตว์ว่ามีอำนาจลึกลับ และมีพิธีกรรมเพื่อให้สัตว์เหล่านั้นบันดาลความต้องการให้มนุษย์ โดยบางพิธีกรรมนั้นอาจมีลักษณะละเมิดสิทธิของสัตว์ สัตว์ทางประเพณีของสังคมไทยจึงได้รับการบูชาว่าศักดิ์สิทธิ์ จนถูกใช้ประโยชน์ในพิธีกรรม หรือถูกมองว่าไม่เป็นมงคลจนถูกว่าร้าย อย่างตะกวด เป็นต้น หากเป็นในต่างประเทศโดยเฉพาะในภาคพื้นยุโรปนั้น มีความเชื่อเรื่องรางร้าย และการสาปแช่ง สัตว์อย่าง แมวดำ ค้างคาว คางคกนั้นถูกเชื่อว่าเป็นสาวกผู้รับใช้แม่มด ซึ่งถูกใช้ในพิธีกรรมการสาปแช่ง จึงมีการเผาแมวดำเป็นจำนวนมากในยุค Medieval เพื่อชำระล้างความอัปมงคล[48]

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

---

[45] มาตรา 21 การกระทำดังต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20 (5) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา.

[46] สำนักงานศาลยุติธรรม,“วันพืชมงคล”, http://www.coj.go.th/day/pmk/puedmongkol.html, ค้น มีนาคม 2558.

[47] ประเพณี.net, ประเพณีแห่นางแมว, http://xn--k3cpjt9d6a4e.net/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%93%E0%B8%B5%E0%B9%81%E0%B8%AB%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B9%81%E0%B8%A1%E0%B8%A7/, ค้น มีนาคม 2558.

[48] Jill Stefko, “During The Burning Times, Both Women and Cats Were Persecuted”, http://decodedpast.com/burning-times-women-cats-persecuted/13066.

2.3.4 สัตว์ซึ่งมีบทบาทเป็นสัญลักษณ์ทางสังคม

สัตว์นั้นไม่ว่าจะทวีปใดในโลกนั้น ย่อมมีสัตว์พิเศษบางตัวซึ่งสร้างเรื่องราวที่น่าจดจำจนถูกบันทึก หรือถูกมนุษย์แต่งเรื่องราวขึ้นมาจนเป็นที่รู้จักและติดตามของประชาชน สัตว์ในมุมมองของวรรณกรรมทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศนั้นถูกมองอย่างมีสีสัน และบางตัวเป็นถึงฮีโร่ของผู้คนในประเทศ หรือได้รับบทเด่นในวรรณกรรมนั้นๆ นอกจากนี้สัตว์ยังถูกใช้ในสำนวนจากธรรมชาติของมันที่มนุษย์ตัดสิน เพื่อดูว่าในแต่ละสังคม วัฒนธรรมนั้นมีการมองสัตว์ในลักษณะเช่นใด

ในเชิงวรรณกรรม ภาพยนตร์ หรือนิยายนั้น ในต่างประเทศนำสัตว์เลี้ยงอย่าง สุนัขและ แมว มาสร้างเป็นเรื่องราวที่สัตว์เหล่านั้นเป็นฮีโร่ ตัวเอกที่ฝ่าฟันอุปสรรคไปกับเจ้าของผู้ที่มันภักดีด้วย อย่างในวรรณกรรมชื่อดังอย่างOld Yeller หรือภาพยนตร์อัมตะ อย่าง Lassie หรือ Rin Tin Tin ที่กล่าวถึงความกล้าหาญและซื่อสัตย์ของเหล่าสุนัขที่มีต่อเจ้าของ ประเทศญี่ปุ่นมีนิยายซึ่งสร้างมาจากเรื่องจริงของสุนัขพันธุ์ อะกิตะอินุ ชื่อว่า ฮาจิโกะ ซึ่งรอเจ้าของที่ตายไปแล้วถึง 8 ปี โดยวรรณกรรมดังกล่าวในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ถูกนำไปเป็นโฆษณาชวนเชื่อแก่ชาวญี่ปุ่นให้มีความจงรักภักดีต่อองค์จักรพรรดิ ดุจฮาจิโกะต่อเจ้าของ[49] แสดงให้เห็นถึงภาพพจน์ของสัตว์ที่สูงส่ง เมื่อถ่ายทอดผ่านวรรณกรรม ที่มองสัตว์เหล่านั้นเป็นดั่งสมาชิกในครอบครัว และการทำร้ายสัตว์เหล่านั้น เหมือนการทำร้ายคนด้วยกัน ประเทศไทยก็มีวรรณกรรมเกี่ยวกับสัตว์ซึ่งมองสัตว์อย่างสูงค่า ดังเช่น มอม ซึ่งประพันธ์โดยหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และถูกดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์เมื่อปี พ.ศ. 2540 เป็นเรื่องราวของสุนัขพันธุ์อัลเซเชียน ที่พลัดพรากจากเจ้าของด้วยภัยสงคราม ซึ่งเรื่องสั้นดังกล่าวนำเสนอคุณค่าของความผูกพันระหว่างมนุษย์และสัตว์ ที่นานเพียงใดก็ไม่ลืมกัน ดังเช่นในตอนท้ายเมื่อมอมได้เจอเจ้าของเดิมซึ่งยากจนและมีอาชีพเป็นโจร แม้มันจะมีบ้านใหม่ที่สุขสบายแล้วมันกลับเลือกที่จะไปกับเจ้าของเดิมของมัน ดังบทในเรื่องสั้นดังนี้ “....."กลับเข้าบ้านเถิดมอม" นายพูดพลางลุกขึ้นยืน "ข้าไม่มีปัญญาจะเลี้ยงเอ็งได้เสียแล้ว" นายชี้มือไปที่รั้วพลางไล่มัน "ไป ไอ้มอม เข้าบ้าน" แทนคำตอบมอมมันกระดิกหางแรงกว่าเก่าและวิ่งรอบๆ ตัวนาย นายไล่มันอยู่หลายครั้ง แต่มอมมันก็ไม่ฟังนายกลับมาแล้ว มอมจะไม่ให้นายพ้นสายตาอีกต่อไป ความจริงนายเปลี่ยนไปมากเพราะผอมลง ผมเผ้ารุงรัง เสื้อผ้าขาดวิ่น แต่อย่างไรก็ยังเป็นนายของมอม นายที่มันทิ้งไม่ได้

.....ดึกมากแล้ว พระจันทร์ข้างแรมเริ่มขึ้น ทอแสงสว่างไปทั่ว นายเดินอย่างอ่อนระโหยไปนั่งที่ริมคูข้างถนน สายตามองไปไกล มอมไปนั่งชิดกับนายอยู่ครู่หนึ่ง เห็นนายไม่ไหวติงมันก็นึกอะไรออก มอมวิ่งไปคาบกิ่งไม้แห้งมาวางไว้บนตักนายด้วยความเคยชิน นายเอากิ่งไม้ขว้างลงไปในคู มอมมันก็กระโดดโครมตามลงไปคาบกิ่งไม้มาให้นายอย่างเคยทำ นายซบหน้าลงบนหัวของมัน เสียงนายกระซิบ

---

[49] Littera Scripta, “The Man Who Saved Akitas”, https://litterascripta.wordpress.com/tag/japan/, 2009.

เรียกชื่อมันหลายครั้งไม่พูดว่าอะไรอีก น้ำตาร้อนผ่าวร่วงลงบนหน้าและจมูกของมอม นายนั่งอยู่เช่นนั้นอีกนาน ในที่สุดนายลุกขึ้นยืนช้าๆ คลำหูมันอย่างใจลอยแล้วพูดว่า "ไอ้มอม เอ็งชนะข้า ไปด้วยกัน มา ตามข้ามา" แล้วนายก็ออกเดินมีมอมตามติดไป” [50]

เรื่องราวของสุนัขในไทยซึ่งประชาชนชาวไทยทราบถึงความดีงามและความซื่อสัตย์เป็นอย่างดีนั้น เป็นเรื่องราวของสุนัขทรงเลี้ยงอย่าง คุณทองแดง ซึ่งเรื่องราวของคุณทองแดงได้ถูกเรียบเรียงเป็นวรรณกรรมการ์ตูน พระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ และเรื่องราวของ ย่าเหล สุนัขทรางเลี้ยงในรัชกาลที่ ๖ จากเรื่องราวดังกล่าว ในสายตาวรรณกรรมไทยมองสุนัขด้วยเกียรติและความเอ็นดู ในสังคมที่มีการศึกษา และงานประพันธ์ของประเทศไทย ที่แสดงถึงความใกล้ชิดของคนและสัตว์เลี้ยง

หรืออย่างในนิทานพื้นบ้านไทย เรื่องไกรทองเอง ที่มอง ชาละวัน เป็นจระเข้ ที่มีพลังอำนาจและมีบุคลิก อย่างคน จนสุดท้ายให้ไกรทองได้สมสู่กับนางจระเข้ นั้นให้แนวคิดที่มนุษย์มีความผูกพันกับสัตว์กับจินตนาการถึงสัตว์นั้นมีบทบาทอย่างคน

ในทางสำนวนและภาษาเช่นกันแสดงถึงมุมมองของมนุษย์ที่มองสัตว์เปรียบเปรยกับพฤติกรรมของมนุษย์ ในต่างประเทศมีสำนวนภาษาอังกฤษอย่าง sly as a fox ที่เอาไว้ใช้อธิบายพฤติกรรมที่เจ้าเล่ห์ประหนึ่งสุนัขจิ้งจอก โดยคำดังกล่าวที่ในสมัยยุคกลางของอังกฤษนั้นยังมีเรื่องราวของ Reynard the Fox ที่มีความเจ้าเล่ห์[51] และในสำนวน สุภาษิตไทย เช่น “ไก่ได้พลอย” ที่หมายถึง ได้สิ่งที่มีค่าแต่ไม่รู้คุณค่า จึงไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด เปรียบกับไก่เวลาที่มันคุ้ยเขี่ยหาอาหารตามพื้นดิน ไม่ว่าจะเป็นเม็ดกรวดหินดินทราย หรือเพชรพลอยก็ไม่มีค่าสำหรับไก่ และ “สีซอให้ควายฟัง” ที่หมายถึง สอนความดีให้คนโง่ฟัง แต่ก็ไม่มีประโยชน์[52] ซึ่งมองว่าสัตว์บางชนิดอย่างไก่รวมทั้งควายโง่ และใช้เปรียบกับมนุษย์ที่ด้อยทางสติปัญญา อีกทั้งคำกล่าวอย่าง โง่เหมือนควาย ก็เป็นคำต่อว่า ที่ใช้สัตว์เป็นที่เปรียบเปรย แสดงว่าในวัฒนธรรมของไทย นั้นมองสัตว์บางชนิดต้อยต่ำกว่าชนิดอื่น กระทั่งสร้างสุภาษิตขึ้นมาไว้ตักเตือนมนุษย์

2.3.5 สัตว์ในฐานะเพื่อนของมนุษย์

มนุษย์นั้นมีความผูกพันกับสัตว์มาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยโบราณ จากหลักฐานภาพเขียนหรืองานแกะสลักที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างคนและสุนัขของอิยิปต์ ไปจนถึง

---

[50] ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, มอม, ดอกหญ้า, พิมพ์ครั้งที่ 1, พ.ศ. 2554.

[51] Wonderpolis, Are You Sly as a Fox?, https://wonderopolis.org/wonder/are-you-sly-as-a-fox.

[52] True ปลูกปัญญา, รวมสำนวนสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับสัตว์, http://www.trueplookpanya.com/learning/detail/32252.

อาณาจักรโรมัน และภาพโมเสกของยุคไบเซนไทน์[53] จนเกิดคำกล่าวที่ว่าสุนัขนั้นเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของมนุษย์[54] เมื่อเวลาผ่านไปสัตว์หลายชนิดถูกนำมาเลี้ยงด้วยวัตถุประสงค์อย่างเดียวกับสุนัขมากขึ้น นั่นคือเพื่อความบันเทิง และเป็นเพื่อนของมนุษย์(companion) โดยไม่มีเจตนาการบริโภคสัตว์เหล่านั้นในภายหลัง กำเนิดเป็นธุรกิจของตลาดสัตว์เลี้ยงในเวลาต่อมา

หลักการของสัตว์เลี้ยงนั้น ถูกนำไปใช้กับสัตว์ซึ่งถูกบริโภคโดยปกติอย่างสุกร หรือปลาด้วย โดยสัตว์เรานี้เริ่มได้รับความนิยมในการนำมาเลี้ยงเป็นเพื่อนของคนมากขึ้น

ทว่าการมาของกระแสสัตว์เลี้ยงตามสมัยนิยมนั้นก็ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิภาพของสัตว์ที่ผู้เลี้ยงไม่สามารถดูแลสัตว์ได้ตามหลักการพื้นฐานสากล และเกิดปัญหาการทารุณกรรมสัตว์เลี้ยงจากเจ้าของขึ้น กระทั่งเกิดการผลักดันกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพ และการคุ้มครองสัตว์เลี้ยงในที่สุด[55]

2.3.6 สัตว์ในฐานะกีฬาและสิ่งบันเทิงสำหรับมนุษย์

สัตว์นั้นนอกจากถูกซื้อขายเพื่อเป็นทาสแรงงานของมนุษย์ การบริโภค หรือการเป็นสัตว์เพื่อเลี้ยงปกติแล้ว ยังมีการใช้สัตว์เพื่อการกีฬา และความบันเทิงหลากหลายชนิด ตั้งแต่อดีตกาลนั้นชาวโรมันได้ใช้สัตว์อย่างสิงโต ฮิปโปโปเตมัส ฯลฯ เพื่อสู้ในสังเวียนกลาดิเอเตอร์[56] จนถึงในยุคสมัยใหม่ซึ่งยุโรปนั้นมีความนิยมในกีฬาล่าสัตว์ การสู้วัวกระทิง และการวิ่งแข่งสุนัขเกรย์ฮาวด์[57] ประเทศไทยและประเทศในแถบใกล้เคียงของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น แม้มีการห้าม และปราบปรามโดยกฎหมาย ผู้คนก็ยังคงมีความนิยมชมชอบในกีฬาการชนไก่ และการแข่งปลากัด เพื่อการพนัน[58] ทั้งนี้ในสายของประชาคมโลกกีฬาเหล่านี้มีความทารุณโหดรายต่อสัตว์ เพราะต้องบังคับให้เกิดพฤติกรรมที่ทำให้สัตว์บาดเจ็บ หรือฝืนธรรมชาติของสัตว์นั้นๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

---

[53] Joshua J. Mark, “Dogs in the Ancient World”, https://www.ancient.eu/article/184/dogs-in-the-ancient-world/, June 2014

[54] The meaning and origin of the expression: Man's best friend, https://www.phrases.org.uk/meanings/mans-best-friend.html

[55] Animal welfare Institute, “PET SAFETY AND PROTECTION ACT”.

[56] History Channel, “10 Things You May Not Know About Roman Gladiators”, https://www.history.com/news/10-things-you-may-not-know-about-roman-gladiators.

[57] Washington Post, “Greyhound races are a thing of the past. Here’s why Florida still hasn’t learned that.”, https://www.washingtonpost.com/news/animalia/wp/2017/06/16/greyhound-races-are-a-thing-of-the-past-heres-why-florida-still-hasnt-learned-that/?noredirect=on&utm_term=.738ad2146311, June 2017.

[58] เดลินิวนิวส์, ไก่ชน ปลากัด, https://www.dailynews.co.th/article/229590.

การใช้สัตว์เป็นความบันเทิงรูปแบบที่ได้รับความนิยมอย่างล้นหลามทั่วโลกนั้น อยู่ในรูปแบบของการใช้สัตว์ในละครสัตว์ ซึ่งจากหลายกรณีที่คณะละครสัตว์นั้นละเมิดสวัสดิภาพสัตว์ และทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ยาก อย่างกรณีคณะละครสัตว์ UniverSoul Circus ในปี2013 ซึ่งมีการใช้งานทั้งเสือ กับสิงโตอย่างหนัก มีการล่ามโซ่ ขังกรงตลอด24ชั่วโมง[59] ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักสวัสดิภาพสากลที่ห้ามขังสัตว์ในที่แคบเป็นเวลานาน

และรูปแบบการใช้สัตว์ในความบันเทิงซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งหากมองแล้วมิใช่การทารุณกรรมสัตว์โดยตรง นั่นก็คือการใช้สัตว์ในการดึงดูดลูกค้าเข้ามาเล่นในคาเฟ่สัตว์ โดยสุนัขและแมวเป็นที่นิยมมาก โดยหากสังเกตจากสถานการณ์ในปัจจุบันพบว่า มีคาเฟ่หลายแห่งที่ไม่ถูกสุขลักษณะ และมีอุณหภูมิที่ไม่เหมาะแก่สายพันธุ์สัตว์ เป็นการละเมิดสวัสดิภาพของสัตว์ จนมีกรณีที่สุนัขในคาเฟ่ประเทศไทยเสียชีวิตไปหลายตัว[60] อีกทั้งลักษณะของคาเฟ่นั้นมีผู้คนสัญจรเข้าออกตลอดเวลา สัตว์อาจติดเชื้อโรค หรือได้รับบาดเจ็บจากผู้ใช้บริการบางรายได้ โดยอีกหนึ่งประเด็นที่ควรพิจารณาคือสัตว์บางชนิดเช่นแมว มิใช่สัตว์สังคมที่ชอบอยู่กับมนุษย์ตลอดเวลา การจับมันให้อยู่ในคาเฟ่นั้นอาจเป็นการละเมิดสวัสดิภาพของสัตว์ที่ไปฝืนนิสัยตามธรรมชาติของมันอย่างคาเฟ่แมวเป็นต้น[61]

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของสัตว์และกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิภาพของการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์นั้นมีหลากหลายทั่วโลก และการนิยามความหมายของสัตว์ที่ถูกคุ้มครอง รวมทั้งระดับการคุ้มครองสัตว์เหล่านั้นมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ยังมีอีกหลายประเทศซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายเอกชนว่าสัตว์ไม่ใช่สิ่งของ และมีสถานะพิเศษดังเช่น แคนาดา[62] มอลโดวา[63] และโคลอมเบีย[64] เป็นต้น

---

[59] One Green Planet, “5 Abuse Cases That Prove We Need to Ban Circuses”, https://www.onegreenplanet.org/animalsandnature/abuse-cases-that-prove-we-need-to-ban-circuses.

[60] https://www.thairath.co.th/content/1196645

[61] BBC News, “Are cat cafes good for cats?”, http://www.bbc.com/news/magazine-37199653, September 2016.

[62] CODE CIVIL OF QUEBEC, Provision:898.1. Animals are not things. They are sentient beings and have biological needs.

ซึ่งเห็นได้ว่ามีเพียงบางประเทศที่รับรองในสิทธิและสถานะพิเศษของสัตว์ และส่วนมากนั้นคุ้มครองแค่สวัสดิภาพของสัตว์ในทางกฎหมายในการศึกษานี้จะกล่าวถึงทั้งกฎหมายระดับสหประชาชาติ หรือระดับประเทศ ซึ่งประเทศที่ใช้เปรียบเทียบในงานวิจัยประกอบไปด้วย สหรัฐอเมริกา เยอรมนี อินเดีย และประเทศไทย ซึ่งมีทั้งประเทศที่คุ้มครองและให้นิยามสิทธิสัตว์ อีกทั้งยังเป็นประเทศซึ่งคุ้มครองเพียงสวัสดิภาพของสัตว์

โดยภายในกฎหมายซึ่งร่างขึ้นมานั้นมุ่งคุ้มครองสัตว์มีกระดูกสันหลัง (vertebrate) เป็นส่วนมากเนื่องด้วยสัตว์เหล่านี้ใกล้เคียงกับมนุษย์ และสัตว์เหล่านี้มีความซับซ้อนทางอารมณ์ความคิดกว่าสัตว์ชนิดอื่น จึงถูกมองว่าสัตว์มีกระดูกสันหลัง และสัตว์เลือดอุ่นนั้น มีการรับรู้ทางความรู้สึกสูง (sentient)

- **Universal declaration of animal welfare (UDAW)_**

การเคลื่อนไหวเพื่อการเรียกร้องสิทธิและสวัสดิภาพของสัตว์ในสังคมโลก และการลงนามในปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพของสัตว์ (Universal declaration of animal welfare) ยังคงอยู่ในขั้นดำเนินการ โดยมีผู้ริเริ่มอย่างเช่น องค์กรสวัสดิภาพสัตว์สากล (world society for protection of animals) ให้ประชาคมโลกร่วมลงนาม ซึ่งทำให้ความหมายในภาพรวมของคำว่าสัตว์ยังมิได้ถูกกำหนดไว้ ณ ปัจจุบัน แต่ทว่าได้มีการอธิบายในบริบทของสัตว์ที่แต่ละภูมิภาคมีจุดประสงค์ในการคุ้มครอง เป็นลักษณะทางระบบนิเวศของสัตว์พันธุ์นั้นๆ หรือเป็นสายพันธุ์ตรงที่ต้องการคุ้มครอง ซึ่งเป็นไปตามมาตรการของแต่ละประเทศ หรือภูมิภาค อย่างเช่น การคุ้มครองปศุสัตว์ของยุโรป (European Convention for the Protection of Animals kept for Farming Purposes)

แนวคิดของ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพของสัตว์นั้น คือ การแสดงเจตนาว่าเราควรมองสัตว์เป็นสิ่งมีจิตใจ และเคารพในสวัสดิภาพของมัน (Article I)[65] และพัฒนานโยบายต่างๆเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสัตว์ในทุกประเภทการเลี้ยงกับการใช้งาน สิ่งสำคัญอีกประการคือการเชื่อมหลักของสิทธิมนุษยชนมาใช้ในการปฏิสัมพันธ์ต่อสัตว์ด้วย

---

[63] MOLDOVA CIVIL CODE (2002), Article 287. Animals (1) Animals are not considered things. They are protected by special laws. (2) With regard to animals, provisions regulating things shall apply, save for cases provided by law.

[64] CÓDIGO CIVIL COLOMBIANO, Artículo 655: Reconózcase la calidad de seres sintientes a los animales.

[65] Universal declaration of animal welfare, "**Article I**", https://www.globalanimallaw.org/database/universal.html, 2011.

Article I: Animals are sentient beings and their welfare should be respected.

โดยพัฒนาการของร่าง ปฏิญญาดังกล่าว ได้รับความร่วมมือจาก 46 ประเทศทั่วโลกในปีค.ศ. 2014 โดยในปีเดียวกันนี้เอง องค์กรสุขภาพสัตว์โลก (World Organisation for Animal Health) หรือ OIE ได้วางรากฐานทางกฎหมายให้ เอกชน และองค์กรธุรกิจในการพัฒนาคุณภาพการดูแลกับการจัดการต่อสัตว์ ทั้งเรื่องสวัสดิภาพอนามัย ในประเทศที่ไม่เคยมีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องของสวัสดิภาพสัตว์ รวมทั้งในประเทศสมาชิกปฏิญญาแต่เดิมเช่นกัน[66]

- **<u>European Convention for the Protection of Pet Animals</u>**

ในภาคพื้นของทวีป กรณีในยุโรปการจำกัดความการคุ้มครองสัตว์นั้นตีความอย่างละเอียดดังที่ได้กล่าวถึงสัตว์ทำงานข้างต้น ในส่วนของสัตว์เลี้ยงนั้น มีการนิยามว่า เป็นสัตว์ที่สามารถเป็นเพื่อนกับมนุษย์ได้ และอาจสืบสายพันธุ์มาจากสัตว์เร่ร่อนด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเล็งเห็นในความสำคัญด้านสวัสดิภาพ และความเป็นอยู่ของสัตว์ในสายตาของกฎหมายต่างประเทศ

<u>สหรัฐอเมริกา</u>

สหรัฐอเมริกานั้นมีกฎหมายฉบับพิเศษเพื่อการป้องกันการทารุณกรรมและจัดการสวัสดิภาพของสัตว์ในปี ค.ศ.1996 ซึ่งกำหนดพื้นฐานการปฏิบัติต่อสัตว์ ไม่ว่าทางด้านการ เพาะพันธุ์เพื่อการพาณิชย์ การใช้สัตว์ในการทดลอง การใช้สัตว์เพื่อการคมนาคม หรือการแสดงสัตว์ในสถานที่สาธารณะ[67] โดยแต่ระรัฐมีการบัญญัติกฎหมายที่แตกต่างกันออกไป และมีโทษเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ที่ไม่มีเหมือนกัน ดังนี้การคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรมจึงขึ้นอยู่กับ Animal Cruelty Laws ของแต่ละรัฐ

กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสวัสดิภาพของสัตว์และป้องกันการทารุณกรรมในสหรัฐอเมริกานั้น ได้รับการแก้ไขในปีค.ศ. 1970, 1976, 1985, 1990, 2002, 2007,2008 โดยการแก้ไขที่สำคัญประกอบไปด้วยเรื่อง การพัฒนาพื้นฐานต่อวิธีการปฏิบัติต่อสัตว์ในห้องทดลองขึ้นแก้ไขในปี ค.ศ. 1985 ต่อมาได้มีการกำหนดหลักการ การคุ้มครองสัตว์เลี้ยงขึ้นมาในปีค.ศ.1990 ต่อมาได้มีเพิ่มกฎหมายการบังคับการห้ามการจัดต่อสู้สัตว์ ในปี ค.ศ.2007[68]

ซึ่งลักษณะกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ของสหรัฐอเมริกานั้นมีความละเอียดอ่อน และเข้มงวดเกี่ยวกับสวัสดิภาพของสัตว์มากกว่าพระราชบัญญัติฉบับปัจจุบันของไทย โดยมีการกำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับการซื้อ ขายสัตว์ที่ถูกขโมย หรือสัตว์ที่หายไปจากการดูแลของเจ้าของ อีกทั้งการบังคับการติดเครื่องหมายติดตามตัวสัตว์ (Tag หรือChip) ในสัตว์เลี้ยง การให้นิยามความหมายของสัตว์ในกฎหมายAnimal Welfare Act ของสหรัฐอเมริกานั้นก็ได้ จำกัดความสัตว์ทั้งมี

---

[66] Animal Welfare, “Resolution No.26”, http://www.oie.int/doc/ged/D13576.PDF, PARIS, May, 2014.

[67] Animal Welfare Act, https://www.nal.usda.gov/awic/animal-welfare-act, August 24, 1966

[68] อ้างอิงแล้ว.

ชีวิต หรือไม่มีชีวิต และสัตว์เลือดอุ่นที่มนุษย์ใช้ประโยชน์ทั้งหลาย[69] ซึ่งการให้นิยามของสัตว์ที่ครอบคลุมอย่างละเอียดถึงขั้นการระบุชนิดพันธุ์ (genus) นั้นเป็นแบบอย่างของการแก้ไขกฎหมายมาอย่างยาวนานจนมีความรัดกุมทางเนื้อหาในระดับสูง เป็นแบบอย่างแก่ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ของไทยที่จะต้องมีการแก้ไขในอนาคต โดยเฉพาะในส่วนของการให้นิยามกับความหมายของคำว่าสัตว์

กฎหมายดังกล่าวของสหรัฐอเมริกาได้มีมุมมองต่อสัตว์ทั้งในฐานะ วัตถุทางการพาณิชย์ การกีฬา และสัตว์เลี้ยง ซึ่งเน้นความรับผิดชอบของผู้เป็นเจ้าของที่มีต่อสัตว์ และผู้ค้าซึ่งทำการส่งผ่านสัตว์ทั้งหลาย ทว่ามิได้มีการบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิสัตว์ไว้ ยกเว้นในรัฐธรรมนูญของรัฐฟลอริดา ได้บัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพเรื่องการห้ามปฏิบัติอย่างทารุณโหดร้ายในขณะการตั้งครรภ์ต่อสุกร [70] ซึ่งเป็นเพียงรัฐเดียวซึ่งบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ทางกฎหมาย

การทารุณกรรมสัตว์ ฆ่าสัตว์โดยปราศจากเหตุผลที่ชอบ หรือการฝ่าฝืนกฎหมาย Animal Cruelty Laws นั้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละรัฐ โดยจุดประสงค์ของกฎหมายเหล่านี้คือการยับยั้งพฤติกรรมโหดร้ายของมนุษย์ที่กระทำต่อสัตว์ และป้องกันความรุนแรงมิให้เกิดกับสัตว์ ซึ่งกฎหมายเหล่านี้มีความมุ่งหมายที่จะควบคุมศีลธรรมของมนุษย์มากกว่าปกป้องสัตว์ [71] อย่างเช่นโทษของรัฐวอชิงตัน ที่กำหนดโทษปรับในการกระทำทารุณกรรมสัตว์ จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ[72] หรือในรัฐมิชิแกน มีโทษสูงจำคุกไม่เกิน 4 ปี และปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญสหรัฐ รวมทั้งบริการสังคม 500 ชั่วโมง[73]

---

[69] ANIMAL WELFARE, “Definitions” , Animal means any live or dead dog, cat, nonhuman primate, guinea pig, hamster, rabbit, or any other warmblooded animal, which is being used, or is intended for use for research, teaching, testing, experimentation, or exhibition purposes, or as a pet. This term excludes birds, rats of the genus Rattus, and mice of the genus Mus, bred for use in research; horses not used for research purposes; and other farm animals, such as, but not limited to, livestock or poultry used or intended for use as food or fiber, or livestock or poultry used or intended for use for improving animal nutrition, breeding, management, or production efficiency, or for improving the quality of food or fiber. With respect to a dog, the term means all dogs, including those used for hunting, security, or breeding purposes.

[70] CONSTITUTION OF THE STATE OF FLORIDA, Art. 10, Section 21:Limiting cruel and inhumane confinement of pigs during pregnancy

[71] Stray Pet Advocacy, Cruelty Laws, http://www.straypetadvocacy.org/cruelty_laws.html, reached 2 Feb 2018.

[72] Rev. Code 16.52.011 et. seq. Cruelty in the Second Degree: Fine up to $1000, imprisonment up to 90 days.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

<u>เยอรมนี</u>

กฎหมายซึ่งคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ในประเทศเยอรมนี ประกอบไปด้วย กฎหมาย BASIC LAW OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland) ซึ่งเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญ, ANIMAL WELFARE ACT 2006, GERMAN CIVIL CODE (BGB) ซึ่งเยอรมนีเป็นประเทศที่บัญญัติถึงการคุ้มครองสิทธิของสัตว์ไว้ ในประมวลGerman Civil Code หรือประมวลแพ่งของเยอรมนี[74] และคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ในระดับกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยเยอรมนีเป็นประเทศแรกในสหภาพยุโรปที่ได้ร่าง กฎหมายลักษณะคุ้มครองสิทธิสัตว์ขึ้น[75]

ในส่วนของกฎหมายรัฐธรรมนูญของเยอรมนี หรือ Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland นั้นได้กำหนดหลักการของการคุ้มครองสัตว์ไว้อย่างชัดเจน (Animal Protection) ซึ่งมีใจความถึงการคุ้มครองรากฐานของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย รวมทั้งสัตว์ให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบของผู้คนในรุ่นถัดไปที่จะทำหน้าที่นี้ และกำหนดให้รัฐปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ด้วยวิธีการทางนิติบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับกฎหมายและความยุติธรรม ทั้งหมดนี้ต้องอยู่ในกรอบของตัวรัฐธรรมนูญ[76] แสดงให้เห็นว่าในเยอรมนีนั้นตระหนักถึงการคุ้มครองสัตว์เพื่อรักษาสิ่งมีชีวิตและทรัพยากรไว้ให้คนรุ่นหลัง ซึ่งโดยเจตนาแล้ว รัฐธรรมนูญเป็นการคุ้มครองคนมากกว่าสวัสดิภาพจริงๆของสัตว์

ลักษณะการป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์ในเยอรมนี บัญญัติไว้ใน Animal Welfare Act Article 1 ซึ่งคล้ายคลึงกับไทย ใจความว่า “ผู้ใดไม่อาจสร้างความเจ็บปวด และทำร้ายสัตว์ได้โดยปราศจากเหตุผลที่ชอบ”[77] แต่ก็มีส่วนที่บัญญัติแตกต่างออกไปจากไทย กฎหมายเยอรมนีได้บัญญัติอย่างชัดเจนกว่า การฆ่าสัตว์ที่มีกระดูกสันหลังนั้นต้องกระทำโดยวิธีเจ็บปวดน้อยที่สุด โดยใช้ยาชาหรือยาสลบ การฆ่าโดยปราศจากการใช้ยาชาหรือยาสลบ หากกระทำการฆ่าเพื่อการกีฬา หรือการควบคุมสัตว์รบกวนนั้นต้องกระทำโดยสร้างความเจ็บปวดซึ่งไม่เกินความจำเป็น และกระทำโดย

Cruelty in the First Degree: Fine up to $10,000, imprisonment up to 5 years.

[73] Michigan, Penal Code 750.50.

[74] Section 90 a): Animals are not things. They are protected by special statutes.
They are governed by the provisions that apply to things, with the necessary modifications, except insofar as otherwise provided.

[75] The Guardian, German animals given legal rights, https://www.theguardian.com/world/2002/jun/22/germany.animalwelfare, Jun 2002.

[76] BASIC LAW OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY, Art.20, a).

[77] เพิ่งอ้าง.

ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น[78] เห็นได้ว่าการบัญญัติเกี่ยวกับข้อกำหนดในการฆ่าสัตว์ของเยอรมนีนั้นมีข้อบังคับที่ชัดเจนกระทั่งกำหนดบุคคลผู้มีสิทธิชอบที่จะฆ่าสัตว์ได้ และคุ้มครองสัตว์มีกระดูกสันหลัง อย่าง สุนัข แมว โค ฯลฯ ซึ่งในพระราชบัญญัติฉบับปัจจุบันของไทย มาตรา20 เพียงแต่บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใด กระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร” แล้วจึงมีข้อยกเว้นในมาตรา 21 และมิได้ระบุถึงสัตว์ลักษณะที่ถูกคุ้มครองไว้อย่างชัดเจน

กฎหมายแพ่งของเยอรมนี บัญญัติรับรองสถานะของสัตว์ไว้ใน Section 90 a) ซึ่งกล่าวชัดเจนว่า สัตว์มิใช่สิ่งของ เป็นการให้สถานะพิเศษแก่สัตว์ไว้[79]เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายแพ่งสวิตเซอร์แลนด์[80] และออสเตรีย[81]

โทษของการทารุณกรรมสัตว์ ฆ่าสัตว์โดยปราศจากเหตุผลที่ชอบ หรือการฝ่าฝืนกฎหมาย Animal Welfare Act นั้นมุ่งยับยั้งความรุนแรงที่จะเกิดต่อสัตว์มีกระดูกสันหลัง (vertebrate) และสัตว์เลือดอุ่น (warm-blooded animal) เนื่องจากในมุมมองของกฎหมายนั้นเห็นสัตว์เหล่านี้ เป็นสัตว์ที่มีความรู้สึก โดยใน Section XII ว่าด้วยบทของ Provisions regarding Penalties and Fines นั้น มีการวางหลักการว่า “ผู้ถูกกระทำมีโทษจำคุก ไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ จากการกระทำดังต่อไปนี้

1) การฆ่าสัตว์มีกระดูกสันหลังโดยปราศจากเหตุผลอันชอบ

2) กระทำต่อสัตว์มีกระดูกสันหลัง a)สร้างความเจ็บปวดและทุกข์ทรมานโดยมาจากพื้นฐานของความโหดร้าย b)กระทำซ้ำและต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเจ็บปวด”

<u>อินเดีย</u>

อินเดียเป็นประเทศจากทวีปเอเชียซึ่ง มีกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์นั้น มีในรัฐธรรมนูญของอินเดีย ภายในหมวดซึ่งว่าด้วยหลักการแห่งความเมตตาการุณย์ (Compassion) ซึ่งวางหลักว่า “ประชาชนชาวอินเดียทุกคนมีหน้าที่ .... ปกป้อง และช่วยพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้ง ป่าไม้ แม่น้ำ ลำธาร สัตว์ป่า และมีความเมตตากรุณาต่อสิ่งมีชีวิตทั้งหมดทั้งปวง”[82]

นอกจากนี้ อินเดียยังได้คุ้มครองสิทธิของสัตว์ รวมทั้งปกป้องสัตว์จากการถูกทารุณกรรมโดยกฎหมายเฉพาะรัฐบัญญัติเพื่อการป้องกันความโหดร้ายทารุณต่อสัตว์ (PREVENTION OF

---

[78] German Animal Welfare Act. Article 4 Killing.

[79] “Animals are not things. They are protected by special statutes. They are governed by the provisions that apply to things, with the necessary modifications, except insofar as otherwise provided.”

[80] SWISS CIVIL CODE, Art. 641a.

[81] CIVIL CODE OF AUSTRIA, § 285.

[82] CONSTITUTION OF INDIA, Provision:51 A.

CRUELTY TO ANIMALS ACT) ซึ่งถูกร่างขึ้นในปี ค.ศ. 1960 และถูกรวบรวมใน ปี ค.ศ. 1982[83] โดยต่างจากกฎหมายของประเทศเยอรมนี โดยอินเดียนั้น ให้นิยามสัตว์ที่ถูกคุ้มครองไว้ภายในบทที่ 1 ว่าเป็นสัตว์ที่มีชีวิตทุกชนิด[84] มิได้จำเพาะว่าต้องเป็นสัตว์เลือดอุ่น หรือมีกระดูกสันหลัง และภายใน บทที่ 3 ของกฎหมาย The Prevention of Cruelty to Animal Act ค.ศ. 1960 ได้กำหนดหลักการของการกระทำซึ่งถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ลักษณะทั่วไปไว้ โดยมิได้กำหนดชนิดสัตว์ที่ปกป้องไว้อย่างจำเพาะ ผู้ฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายฉบับนี้ หากกระทำไปเป็นครั้งแรกอาจถูกปรับตั้งแต่10รูปีหรือถึง50รูปี ในกรณีที่กระทำผิดครั้งที่สอง หรือกระทำผิดซ้ำจากความผิดเดิมภายใน3ปี เพิ่มค่าปรับเป็น 25 รูปี ถึง 100 รูปีหรืออาจมีโทษจำคุกสูงสุดสามเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกฎหมายฉบับนี้ยังมีลักษณะความผิดอีกชนิดซึ่งถูกกำหนดไม่เหมือนกับหลายประเทศคือ ข้อห้ามลักษณะการใช้ วิธี phooka, doom dev กับสัตว์ให้นมอย่างโค กระบือเป็นต้น วิธีดังกล่าว ซึ่งมีอีกชื่อว่า Cow Blowing คือการเป่าลมเข้าไปทางทวารหนัก หรืออวัยวะเพศสัตว์ให้นมหรือการฉีดสารเคมี เพื่อเพิ่มผลผลิตที่จะได้ ซึ่งท่าน มหาตมะ คานธี ยังกล่าวไว้ในชีวประวัติท่านเองว่าเป็นวิธีการที่โหดร้ายและน่ารังเกียจ จนท่านเองปฏิเสธการดื่มนมที่อาจผลิตมาจากวิธีการดังกล่าว[85] ซึ่งการฝ่าฝืนใช้วิธีการCow Blowing นั้นมีโทษปรับ สูงสุดถึง 1000 รูปี หรือจำคุกสูงสุด 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และถูกรัฐบาลยึดสัตว์ที่ถูกกระทำ[86]

ไทย

ประเทศไทยนั้นแต่เดิมมีตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ในฐานะที่เป็นการปกป้องศีลธรรมอันดีและปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ มิใช่ในฐานะของสิ่งมีชีวิตที่มีสิทธิ การคุ้มครองสัตว์ตามกฎหมายของไทยเริ่มต้นจาก พระราชกำหนดใหม่ ที่ 36 ในกฎหมายตราสามดวง ซึ่งตั้งเป็นกฎเกณฑ์ให้ราษฎรชาวสยามประพฤติปฏิบัติอยู่ในเบญจศีล (ศีล 5) โดยเฉพาะศีลข้อ 1 ที่กล่าวถึงการละเว้นจากการปานาติบาต หรือ การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตและเบียดเบียนชีวิตของสัตว์[87] ทว่าไทยไม่มีกฎหมายพิเศษที่ป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ มีโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 “ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และ มาตรา 382 “ผู้ใดใช้ให้

---

[83] Global Animal Law, https://www.globalanimallaw.org/database/national/india/.

[84] THE PREVENTION OF CRUELTY TO ANIMALS ACT, 1960, (a) "animal" means any living creature other than a human being

[85] Mohandas Karamchand Gandhi, The Story of My Experiments with Truth, Beacon Press, 1993, P. 242.

[86] อ้างแล้ว, เชิงอรรถที่ 54, 12. Penalty for practising phooka or doom dev

[87] กฎหมายตราสามดวง พระราชกำหนดใหม่ ที่ 36

สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นป่วยเจ็บ ชราหรืออ่อนอายุต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ส่วนกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติคุ้มครองสัตว์ในแง่ของทรัพยากรธรรมชาติในมาตรา 52(2)[88]กระทั่งได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ในปี พ.ศ.2557

<u>นิยามของสัตว์ และหลักของการกำหนดความผิดของการทารุณกรรมสัตว์</u>

การกำหนดลักษณะความผิดจากพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดการสวัสดิภาพสัตว์ ในขั้นแรกต้องพิจารณานิยามศัพท์ของสัตว์เสียก่อนเพื่อกำหนดขอบเขตของสัตว์ที่คุ้มครองและการกระทำซึ่งจัดเป็นการทารุณกรรม

โดย ในมาตรา 3 นิยามคำว่าสัตว์ไว้ “สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยง เพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัย อยู่ในธรรมชาติด้วย[89] และ นิยามคำว่า การทารุณกรรม ไว้ตาม มาตรา 3 วรรค 2 ดังนี้ “การทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์พิการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชรา หรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ

ทว่ามีข้อยกเว้นของการกระทำซึ่งไม่จัดว่าเป็นการทารุณกรรมซึ่งละเมิดบทบัญญัติในมาตรา 20 ของพ.ร.บ. หรือการกระทำที่มีเหตุผลอันควร ตามหลักการของมาตรา 21 ที่ระบุไว้ ดังนี้

(1) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร (เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร)

(2) การฆ่าสัตว์ตามกฎหมาย การควบคุมการฆ่าสัตว์,จำหน่ายเนื้อสัตว์

(3) การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายเกี่ยวกับด้วยโรคระบาดสัตว์

(4) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตว์แพทย์เห็นว่าสัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานและไม่สามารถรักษาให้หายได้ (หรือที่เรียกว่าการ การุณยฆาต (euthanasia))

(5) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา

---

[88] รัฐธรรมนูญ 2560

[89] ทัศมัญช์ ใจหาญ ,”ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ : ศึกษาเฉพาะการใช้สัตว์ประกอบกามกิจ”, นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปีการศึกษา 2559

(6) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อการป้องกันอันตรายแก่ชีวิตของมนุษย์ สัตว์อื่น และทรัพย์สิน

(7) การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์ซึ่งเป็นปกติวิธีของสัตวแพทย์ โดยกระทำได้แม้มิได้ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์สภาตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

(8) การตัด หู หาง ขน เขา หรืองาโดยมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์หรือการดำรงชีวิตของสัตว์

(9) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น

(10) การกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ

(11) การกระทำอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

จากตัวบทกฎหมายของพระราชบัญญัติ ดังนี้ จะเห็นได้ถึงมาตรการทางกฎหมายของไทยที่มุ่งคุ้มครองสัตว์ทั้งสัตว์ที่โดยปกติเลี้ยง ไม่ว่าจะมี หรือไม่มีเจ้าของ โดยระบุทั้งนิยามของการกระทำซึ่งจัดเป็นการทารุณกรรม และ ยังได้บัญญัติในส่วนของข้อยกเว้น ไว้ตามมาตรา 21 ด้วยเพื่อมิให้มีช่องว่างหรือคำถามขึ้นในกรณีเกิดการกระทำซึ่งมีรูปแบบการทารุณกรรมเช่นเดียวกัน ในส่วนของสวัสดิภาพสัตว์ได้กล่าวไว้ในมาตรา 3 วรรค 3 ดังนี้ การจัดสวัสดิภาพสัตว์ หมายถึง "การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหารและน้ำอย่างเพียงพอ"

ซึ่งกฎหมายไทยมิได้บัญญัติรับรองเกี่ยวกับสิทธิของสัตว์ไว้ หรือให้สถานะพิเศษใดแก่สัตว์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

<u>บทลงโทษในลักษณะความผิดการทารุณกรรมสัตว์</u>

ในมาตรา 20 ของ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 บัญญัติไว้ว่า มาตรา 20 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร รวมทั้งยังห้ามเจ้าของสัตว์ทอดทิ้งสัตว์ จากการดูแลตนตามมาตรา 23 “ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแล ของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร”

ในหมวด 8 ของพระราชบัญญัติ ได้กำหนดโทษไว้ตามมาตรา 31 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 20 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.5 แนวคิดเรื่องความเท่าเทียมของสิทธิของมนุษย์และสัตว์

ความเท่าเทียมของคนและสัตว์เป็นเรื่องซึ่งองค์กรต่างๆในโลกได้ รณรงค์มานาน ความคิดซึ่งมีอยู่ว่า สัตว์แม้ขาดการปฏิสัมพันธ์ด้วยวัจนะภาษา อีกทั้งไม่มีตรรกะความคิดแบบมนุษย์ก็ควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม โดยมิได้วัดจากค่าความฉลาดของสัตว์ หรือ ขนาดของตัวสิ่งมีชีวิตนั้น[90] อาจมีข้อถกเถียงว่าสัตว์เป็นสิ่งที่ไม่มีศีลธรรม และความเห็นอกเห็นใจ ทว่าการวิจัยของลิงชิมแปนซี โดยนักวิทยาศาสตร์ Jane Goodal พบว่า ภายในสังคมของลิงเองนั้นมีสภาวะการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเห็นใจลิงตัวอื่นด้วย[91]

ดังนี้ไม่ว่าจะปฏิเสธได้หรือไม่ มนุษย์ และสัตว์ต่างก็เป็นสิ่งที่มีความรู้สึกและควรได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพเช่นเดียวกัน ในการศึกษานี้ปัญหาของโทษที่รุนแรงไปของอาชญากรรมต่อสัตว์ซึ่งส่งผลให้บุคคลในสังคมไม่เห็นด้วยในอดีตกาลก็มีนักนิติปรัชญาซึ่งไม่เห็นความสำคัญของสิทธิในสัตว์ มองว่าเป็นสิ่งมีชีวิตซึ่งมีแต่สัญชาติญาณ อย่าง St Thomas Aquinas และ Rene Descartes ซึ่งไม่แปลกที่ในปัจจุบันจะมีบุคคลผู้มีแนวคิดนี้ด้วย และเป็นต้นกำเนิดของความคิดซึ่งค้านต่อพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดการสวัสดิภาพสัตว์ และแสดงแนวคิดในคดีที่มีการบังคับใช้กฎหมายจากพ.ร.บ.ฉบับดังกล่าวว่ามีโทษซึ่งไม่เป็นธรรม โดยอ้างว่าการกระทำความผิดต่อสัตว์มันง่าย และทั่วไป จนละเมิดพ.ร.บ. โดยไม่ทันพิจารณา

จากแนวคิดที่ให้สัตว์มีสิทธิ จึงเกิดเป็นกฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ หรือการทดลองในสัตว์เกิดขึ้นโดยมีพื้นฐานว่า การเลี้ยงดู การดูแลสัตว์ที่เจ้าของนำมาเลี้ยงนี้ จำต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพสัตว์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ทว่ายังคงมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ ได้แก่ กฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ของไทยและในบางประเทศ ยังคงยอมรับการนำสัตว์มาแข่งขันกีฬา เช่น ตีไก่ ชนวัว กรณีเช่นนี้ยังเป็นที่ถกเถียงกันว่าเป็นการทรมานสัตว์หรือไม่ สำหรับกฎหมายไทยนั้น เห็นว่าทำได้ และเป็นข้อยกเว้นที่จะไม่เป็นความผิดฐานกระทำทรมานสัตว์ตามที่กฎหมายบัญญัติ ทว่าในบางประเทศ ได้กำหนดข้อห้ามไม่ให้มีการนำสัตว์มาแข่งขันต่อสู้กันแล้วแม้ว่าเดิมจะถือเป็นการกีฬาก็ตาม ในกรณีสัตว์ทดลองเองก็เช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยจำต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพสัตว์ และให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานน้อยที่สุด กฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพ และการทดลองในสัตว์นั้นคือ ต้องมีองค์กรที่เข้ามากำกับดูแลหรือ

---

[90] Animal Equality, http://www.animalequality.net/articles/animal-equality, 2002

[91] Animal Rights, “Animals don’t behave morally”, http://www.bbc.co.uk/ethics/animals/rights/rights_1.shtml

คุ้มครองสิทธิของสัตว์ อีกทั้งติดตามการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของสัตว์อันเป็นแนวคิดใหม่ที่เกิดขึ้นจากคนรักสัตว์เป็นสำคัญ

ใจความสำคัญของบทความชิ้นนี้คือ กฎหมายได้พัฒนาแนวคิดในเรื่องสิทธิของสัตว์ไว้ก้าวหน้าและพัฒนาจากแต่ก่อนอย่างเห็นได้ชัด แต่ยังคงมีปัญหาการบังคับให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และการสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติต่อสัตว์ที่ดีกับประชาชน และยังมีคนอีกมากในสังคมโลกซึ่งยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องเหล่านี้

2.6 ความแตกต่างระหว่าง Animal Rights และ Animal Welfare

ในเรื่องสิทธิสัตว์และสวัสดิภาพของสัตว์ซึ่งปรัชญาสำนักต่างๆในอดีตนั้นเป็นการถกเถียงว่าสัตว์ควรมีสถานะเทียบเท่ากับคนหรือไม่ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่คล้ายคลึงกับการพัฒนาสิทธิมนุษยชน โดยถือว่าคนนั้นมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีสิทธิในชีวิตและร่างกายของตน ไม่อาจถูกก้าวล่วงโดยผู้ใดได้เป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ได้รับติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ในสัตว์ก็เช่นกัน นักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสัตว์เห็นว่า สัตว์นั้นควรมีสถานะเทียบเท่ามนุษย์ สนับสนุนให้สัตว์มีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ตามธรรมชาติ โดยปราศจากความควบคุมของมนุษย์ ทำนองเดียวกับมนุษย์ที่มีสิทธิในการดำรงอยู่โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติหรืออำนาจของมนุษย์คนอื่น สิทธิในชีวิตดังกล่าวจึงมีความหมายว่าสัตว์ย่อมมีเสรีภาพในการดำรงชีพ ทั้งนี้มนุษย์และสัตว์จึงมีสถานภาพเดียวกัน คือเป็นสิ่งมีชีวิตในโลกนี้ และมีความสัมพันธ์ในระดับที่เท่ากัน มนุษย์จึงไม่อาจอ้างอำนาจหรือความชอบธรรมใดๆ เพื่ออยู่เหนือสัตว์และควบคุมได้ แต่หลายสำนักปรัชญาก็ยังเห็นว่าสิทธิสัตว์ควรยืนอยู่บนข้อจำกัดที่มนุษย์ตั้งขึ้น

นอกจากการกำเนิดขึ้นของแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิสัตว์(Animal Rights)และ สิ่งสำคัญประการต่อมาซึ่งวิวัฒนาการมาพร้อมกับสิทธิของสัตว์คือ เรื่องสวัสดิภาพของสัตว์ (Animal Welfare) ซึ่งมีความหมายว่า มนุษย์มีภาระหน้าที่ในการเคารพซึ่งสถานะทางจริยธรรมของสัตว์ และยอมรับว่าสัตว์เป็นสิ่งที่มีความรู้สึก(sentient) โดยมนุษย์ต้องจัดให้สัตว์ได้รับสิ่งที่เหมาะสมจำเป็นในการดำรงชีพ หรือกล่าวได้ว่า มนุษย์นั้นมีพันธะสัญญาในทางศีลธรรมต่อสัตว์ในการพิทักษ์สัตว์โดยการสร้างสภาพที่เหมาะสมให้สัตว์ดำรงชีพ สัตว์จึงควรได้รับการปฏิบัติที่ดี ซึ่งสวัสดิภาพที่สัตว์พึงได้ ตามหลักสากลแล้วมี 5 ประการ[92] คือ

1) ปราศจากการหิว กระหาย และการให้อาหารที่ไม่ถูกต้อง (Freedom from hunger and thirst)

[92] มหาวิทยาลัยมหิดล, สวัสดิภาพสัตว์, http://www.nlac.mahidol.ac.th/acth/index.php/veterinarian/animal-welfare/36-veterinarian

2) ปราศจากความไม่สะดวกสบายอันเนื่องมาจากสภาวะแวดล้อม (Freedom from discomfort)

3) ปราศจากความเจ็บปวด การบาดเจ็บ และโรคภัย(Freedom from pain injury and disease)

4) ปราศจากความกลัวและทุกข์ทรมาน (Freedom from fear and distress)

5) อิสระในการแสดงพฤติกรรมตามปกติของสัตว์ (Freedom to express normal behavior)

แนวคิดดังกล่าวถูกหลายประเทศร่างเป็นกฎหมายเพื่อคุ้มครองสัตว์ ดั่งที่หัวข้อก่อนได้นำเสนอเกี่ยวกับ Animal Welfare Act ในหลายประเทศ นอกจากเพื่อคุ้มครองสัตว์เลี้ยงแล้ว ยังครอบคลุมถึงสัตว์ฟาร์ม สัตว์ทดลอง และสัตว์ที่ใช้เพื่อความบันเทิงอีกด้วย ซึ่งในส่วนของสิทธิของสัตว์นั้น มิได้มีการบัญญัตินิยาม หรือการคุ้มครองตามกฎหมายแบบสวัสดิภาพสัตว์ เนื่องจากหลักดังกล่าวยังคงเป็นเพียงแนวคิด และยังคงมีการถกเถียงถึงการให้สิทธิแก่สัตว์ดุจมนุษย์ ซึ่งตามนิยามเบื้องต้นสิทธิของสัตว์หรือ Animal Rights คือการที่มนุษย์ยอมรับว่าสัตว์มิใช่เป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลใด ไม่ว่าจะเพื่อเป็นอาหาร เพื่อความบันเทิง เพื่อการทำเครื่องนุ่งห่ม หรือการทดลองทางวิทยาศาสตร์[93] ซึ่งหลักการดังกล่าวนั้นไม่อาจใช้กับอุตสาหกรรม และวิถีชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน จึงเป็นเรื่องที่จะถกเถียงต่อไปในงานวิจัยชิ้นนี้

2.7 แนวความคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษที่เหมาะสมและได้สัดส่วนทางอาญา

เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องความเหมาะสม และได้สัดส่วนของโทษเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์ไว้ จึงต้องศึกษาหลักการความเหมาะสมเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญา โดยพิจารณาถึงการกำหนดโทษทางอาญาของฝ่ายนิติบัญญัติ และที่สำคัญต่องานวิจัยชิ้นนี้คือหลักการลงโทษทางอาญาของฝ่ายตุลาการ รวมทั้งตัวอย่างคำพิพากษา

2.7.1 การกำหนดโทษในกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นผู้ร่างกฎหมายภายในประเทศ ซึ่งเมื่อเกิดความผิดลักษณะใหม่ขึ้นผู้ร่างกฎหมายก็ต้องคำนึงว่า ควรเป็นโทษจำคุก หรือโทษปรับเท่าใด ในหลักการกำหนดความผิดและโทษนั้นจะช่วยกำหนดประเภทและความหนักเบาของโทษได้[94]

แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญาของประเทศไทยนั้นมีแนวคิดที่สะท้อนมาจากหลักการแบ่งแยกกลุ่มอาชญากรเป็น2กลุ่มโดยพิจารณาจากความรุนแรงของอาชญากรรม คือ อาชญา

---

[93] PETA, What do you mean by “animal rights”?, https://www.peta.org/about-peta/faq/what-do-you-mean-by-animal-rights/.

[94] ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาชั้นสูง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559), น.169.

กรใหญ่ (le grand criminel) และอาชญากรเล็ก (le petit criminel) ตามแนวคิดของประเทศฝรั่งเศส[95] ซึ่งดูความเสียหายที่อาชญากรกระทำซึ่งสร้างผลกระทบต่อรัฐ อาชญากรเล็กนั้นสร้างความเสียหายเป็นการส่วนตัวต่อผู้เสียหายเป็นหลักมากกว่าจะกระทบตัวรัฐ รัฐย่อมใช้โทษที่เป็นการแก้ไขปรับปรุงตัวอาชญากรนั้นอาจเป็นการจำคุกระยะสั้นหรือการปรับ ในทางตรงกันข้าม อาชญากรใหญ่นั้นกระทำความผิดในลักษณะที่กระทบกระเทือนรัฐ โทษที่รัฐจะลงย่อมมีความรุนแรงเช่นการจำคุกระยะยาว เป็นโทษซึ่งต้องมีลักษณะเป็นตัวอย่าง (exempaire) เพื่อข่มขู่มิให้มีผู้เลียนแบบ[96]

ตัวอย่างการแบ่งแยกกลุ่มอาชญากรดังกล่าวเห็นได้ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ตัวอย่างเช่น โทษตามมาตรา 391 ความผิดการทำร้ายผู้อื่นที่ไม่เป็นอันตรายถึงร่างกายหรือจิตใจซึ่งระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นโทษสำหรับอาชญากรเล็กให้ศาลมีตัวเลือกในการลงโทษ ตามเจตนารมณ์ของรัฐในการแก้ไขผู้กระทำผิด ทว่าสำหรับอาชญากรใหญ่ อย่างความผิดตามมาตรา 288 ซึ่งเป็นฐานฆ่าคนตาย อาชญากรสร้างความเสียหายให้แก่รัฐโดยการละเมิดศีลธรรมอันดีและทำลายทรัพยากรของชาติ มีโทษระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต เป็นโทษที่ไม่มีโทษปรับเพราะโทษปรับนั้นตามแนวคิดของการกำหนดโทษไม่มีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้งที่เพียงพอ ไม่นำมาใช้กับอาชญากรใหญ่[97] ในงานของผู้วิจัยนั้นความผิดเกี่ยวกับสัตว์นับว่าเป็นความผิดรูปแบบใหม่ก็ใช้แนวทางการแบ่งแยกระหว่างความเสียหายที่เกิดกับรัฐ หรือผู้เสียหายเป็นหลักเช่นกัน เนื่องจากอาชญากรรมต่อสัตว์มีโทษปรับประกอบโทษจำคุก[98]จึงพิจารณาได้ว่ารัฐเห็นเป็นกลุ่มอาชญากรเล็ก ที่สร้างความเสียหายโดยตรงแก่ผู้เสียหายมากกว่า

2.7.2 คำพิพากษาของศาล การลงโทษโดยฝ่ายตุลาการ ฝ่ายตุลาการ หรือศาลผู้ตัดสินคดีซึ่งต้องใช้ดุลพินิจในการลงโทษเป็นสำคัญ ฝ่ายผู้พิพากษาตุลาการต้องคำนึงถึงปัจจัย ทั้งเหตุภาวะวิสัย (objective cause) ดังเช่นระดับความเสียหายที่เกิดต่อสังคม อีกทั้ง เหตุอัตวิสัย (subjective cause) เช่นลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำผิดว่าร้ายแรงเพียงใด ดังนี้

2.7.2.1 การลงโทษตามเหตุภาวะวิสัย (objective cause) ตามแนวคิดของ Ceasare Baccaria (1738 – 1794) นั้นได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง และถูกนำมาอธิบายการลงโทษทางกฎหมายที่ได้สัดส่วนแบบคลาสสิก และต่อมาหลักความได้สัดส่วนของ

---

[95] ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาชั้นสูง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559), น.169-170.

[96] Roger Merle, André Vitu, Traité de droit criminal Problèmes généraux de la science criminelle, droit pénal general, Editeur : Cujas (Paris), 1984, p.500.

[97] เพิ่งอ้าง, น.172.

[98] มาตรา 31 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ, พระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ2557

โอกาสแห่งการเกิดความผิด Baccaria เชื่อว่าการลดโอกาสการเกิดอาชญากรรมนั้น โทษที่ถูกนำมาปรับใช้ควรได้สัดส่วนแก่ความผิดที่ได้กระทำลงไป ไม่มากหรือน้อยเกินไป หากโทษมีความเบาก็จะเกิดความเสี่ยงที่จะเกิดอาชญากรรม หรือ โทษทางกฎหมายที่หนักไปก็จะไม่เกิดประโยชน์ และมีโอกาสนำไปสู่การเกิดอาชญากรรมที่ร้ายแรงกว่า[99] เช่นหากการข่มขืนมีโทษเท่ากับการประหารชีวิต อาชญากรย่อมฆ่าเหยื่อเพื่อมิให้มีโอกาสไปแจ้งความได้ เป็นที่มาของวลี “Let the punishment fit the crime”

ในหลักการความได้สัดส่วนของการลงโทษ (principle of proportionality) แบบคลาสสิกนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Baccaria ในข้างต้นที่มองว่า โทษต้องมีความได้สัดส่วนกับอาชญากรรมที่ก่อ อย่างเช่นการฆ่าคน ฆาตกรย่อมต้องได้รับโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตตามความหนักของโทษ ในทางกลับกันผู้ลักเล็กขโมยน้อยย่อมได้รับโทษที่เบาลง ตัวอย่างชัดเจนจากประมวลกฎหมายอาญาไทยคือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ อย่างฐานวิ่งราวทรัพย์นั้นมีโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท ทว่าในความผิดฐานชิงทรัพย์ที่มีการใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญนั้นมีโทษระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท[100] เป็นโทษที่หนักกว่าเพราะเกิดความเสียหายอย่างอื่นแก่เหยื่อ เห็นได้ว่าหลักการความได้สัดส่วนของการลงโทษแบบคลาสสิกนั้นพิจารณาเพียงเหตุทางภาวะวิสัยแบบแคบ เพราะมองแค่ขนาดของโทษที่อาชญากรก่อว่ามีผลกระทบกับสังคมมากเพียงใดเพื่อกำหนดโทษที่ได้สัดส่วน

หลักความได้สัดส่วนของโอกาสแห่งการเกิดความผิด เป็นการต่อยอดของแนวความคิดจาก Baccaria โดยเป็นการพิจารณาความเสียหายที่แท้จริง (actual harm) ที่ได้เกิดขึ้น เป็นการเปิดมุมกว้างขึ้นจากแนวคิดคลาสสิก โดยการนำเรื่องโอกาสในการเกิดความเสียหาย (probability of harm) มาพิจารนาประกอบในการลงโทษด้วย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการพิจารณาคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นบ่อย แล้วลงโทษอาชญากรรมลักษณะนั้นอย่างหนักเพื่อยับยั้งมิให้เกิดขึ้นอีก[101]

2.7.2.1 การลงโทษตามเหตุอัตวิสัย (subjective cause) แนวคิดตามหลักการนี้นั้นมองว่าตามดุลพินิจของศาลแล้ว แม้ความผิดที่ก่อจะเกิดความเสียหายขึ้นมาเท่ากัน แต่ศาลอาจลงโทษต่างกันได้โดยดูจากลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำผิดเป็นส่วนประกอบ เช่น ผู้ที่ขับรถชนสุนัขอย่างจงใจ ควรได้รับโทษที่หนักกว่าผู้ที่ขับรถชนสุนัขด้วยความประมาท

---

[99] Larry J. Siegel, Criminology the Core, (United States : Cengage Learning, 2015), p.8-9.

[100] มาตรา 336, 339 ประมวลกฎหมายอาญา

[101] ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาชั้นสูง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559), น.173-175.

หลักการดังกล่าวได้ถูกบัญญัติไว้ชัดเจนตามประมวลอาญาฝรั่งเศส มาตรา 132-1 วรรคสองและสาม ที่วางหลักว่า โทษทางอาญาที่ใช้กับผู้กระทำผิดต้องถูกนำมาปรับใช้ให้เข้ากับผู้กระทำผิดแต่ละราย โดยศาลจะพิจารณาการลงโทษผู้กระทำผิดจากลักษณะส่วนตัว ฯลฯ เพื่อให้สอดคล้องแก่วัตถุประสงค์ในการลงโทษตามมาตรา 130-1[102] โดยประเทศไทยนั้นยังไม่มีการบัญญัติหลักการดังกล่าวลงในกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งในทางปฏิบัติยังคงมีระบบการใช้บัญชีมาตรฐานกำหนดโทษผู้กระทำผิดในทางอาญาประกอบการพิจารณาเพื่อป้องกันผู้พิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดแบบเดียวกันด้วยโทษที่ต่างกัน[103]

2.7.3 ตัวอย่างคำพิพากษาเกี่ยวกับคดีการทารุณกรรมสัตว์ ภายหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ. ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 นั้นยังคงมีคดีเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์ที่ผู้วิจัยได้ให้นิยามศัพท์ว่าสัตว์เลี้ยง มีการนำคดีขึ้นสู่ชั้นศาลจนมีผลตัดสินเป็นที่เสร็จสิ้น อย่างกรณีซึ่งศาลจังหวัดมุกดาหาร ได้มีคำพิพากษาในวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 จำคุก 3 เดือน และปรับ 1 หมื่นบาท นายวิทยา ไชยยันต์ ผู้เผยแพร่คลิปวิดีโอฆ่าสุนัขลงสื่อออนไลน์ และนายเสนอ รูปงาม ผู้ฆ่าสุนัขด้วยวิธีการใช้ไม้ตีหัวประกอบกับเชือดคอฆ่าสุนัข ทั้ง2คน ได้รับโทษจากความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์จนถึงความตายโดยไม่มีเหตุอันควร ตาม พ.ร.บ.ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 ซึ่งศาลได้รอลงอาญาผู้ถ่ายคลิปวิดีโอ ทว่าลงโทษผู้ฆ่าสุนัขในทันที[104] ซึ่งเป็นไปตามหลักการความได้สัดส่วนของการลงโทษในข้างต้น ที่ศาลใช้ดุลพินิจยังไม่สั่งจำคุกนายวิทยาทันที เนื่องจากความเสียหายที่ก่อคือเผยแพร่คลิปวิดีโอการทารุณกรรมสัตว์นั้นไม่เกิดความเสียหายเท่าการลงมือฆ่าสัตว์เสียเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) นายทัศมัญช์ ใจหาญ , พ.ศ. 2559,"ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ : ศึกษาเฉพาะการใช้สัตว์ประกอบกามกิจ", นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปีการศึกษา 2559 เป็นงานวิจัยซึ่งเป็นแรงบันดาลใจในการเกิดงานวิจัยชิ้นนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะด้านเกี่ยวข้องกับการประกอบกามกิจต่อสัตว์ ซึ่งศึกษาในมุมลึกว่าการประกอบกามกิจกับสัตว์นั้นเป็นการทารุณกรรมสัตว์จริงหรือไม่ แล้วนิยามของสัตว์กับกามกิจมีเบื้องลึกเช่นไร ซึ่งผู้วิจัยท่านนี้ได้ข้อสรุปว่าเนื่องจากการประกอบกามกิจไม่อาจสรุปได้แน่ชัดว่าเป็นการ

---

[102] France, Code pénal

[103] ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาชั้นสูง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญชน, 2559), น.177.

[104] คม ชัด ลึก, รวมแนวคำพิพากษา 'คดีทารุณสัตว์', http://www.komchadluek.net/news/crime/228720, มิ.ย. 2559.

ทารุณกรรมสัตว์เพียงใด และตัวพระราชบัญญัติเองก็มิได้นิยามเรื่องกามกิจ หรือชนิดของสัตว์ไว้อย่างชัดเจน ดังนี้โทษต่อความผิดดังกล่าวควรเป็นโทษทางปกครอง มิใช่อาญา

2) ประพิมพรรณ เงินทิพย์. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปีการศึกษา 2554. เป็นวิทยานิพนธ์ต้นแบบซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ศึกษาเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ในยุคสมัยก่อนมีพระราชบัญญัติคุ้มครองและจัดสวัสดิภาพสัตว์ใน ปีพ.ศ.2557 เป็นงานวิจัยชิ้นแรกๆที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการปกป้องสวัสดิภาพสัตว์อย่างใกล้ชิด จากการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศซึ่งมีกฎหมายคุ้มครองสัตว์ ซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาที่ประเทศไทยนั้นขาดกฎหมายซึ่งสามารถปรับใช้กับเรื่องสัตว์ได้โดยตรง และประกอบกับปัญหาการปรับใช้กฎหมายในประเทศไทย อีกทั้งการขัดกันของรัฐและเอกชน เป็นจุดเริ่มต้นของการพูดถึงกฎหมายพิเศษเพื่อใช้ในเรื่องสัตว์เฉพาะ ในอนาคต

3) Diane Kraal. “ A grounded theory approach to the minerals resource rent tax”, Department of Business Law and Taxation, Monash University, Australia, 13 June 2013. งานวิจัยเกี่ยวกับภาษีทรัพยากรแร่ธาตุ และการเช่า งานวิจัยชิ้นนี้ถูกอ้างอิงเพื่อประกอบการใช้วิธีวิจัยแบบ Grounded Theory หรือ ทฤษฎีฐานรากของผู้วิจัยซึ่ง งานวิจัยนี้ได้เก็บข้อมูลโดยวิธีค้นคว้าเอกสารเป็นข่าวสารจากหนังสือพิมพ์กระแสหลักในเดือน เมษายน ถึงตุลาคม ของปีค.ศ.2012 จำนวน 260 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหลักการของ Grounded Theory (Corbin and Strauss) ในการวิเคราะห์คำพูดในหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นข้อมูลปริมาณมาก ในการหาคำตอบเกี่ยวกับคำถามวิจัยที่ว่าด้วยมุมมองของสังคมต่อรูปแบบภาษีซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์สำคัญ ผู้วิจัยสามารถสร้างทฤษฎีใหม่ออกมาได้ 4 ประการ ผู้วิจัยสรุปว่าจากการวิจัยเอกสารที่น่าเชื่อถือแล้วทฤษฎีเหล่านี้สามารถอธิบายปรากฏการณ์เรื่องการเปลี่ยนแปลงของภาษีในสายตาคนในประเทศ ซึ่งตอบโจทย์วิจัยได้ตามสมควร ทว่าผู้วิจัยยังพบว่าปัญหาจากการศึกษาตามเอกสารเหล่านี้นั้นคือพบอคติเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลอย่างเห็นได้ชัด

4) Soma Pramanik and Deepshikha Ray. “ Subjective construal of happiness among urban educated Bengali youth: A preliminary study using grounded theory approach”, Department of Psychology, University of Calcutta, Kolkata, 2018. งานวิจัยจากประเทศอินเดียในเขต Kolkata มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนสี่คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured Interview) แบบงานผู้วิจัยซึ่งได้อ้างอิงงานชิ้นนี้ เพื่อตอบคำถามวิจัยเกี่ยวกับนิยามและตัวแปลของความสุขในกลุ่มบุคคลต่างเพศต่างวัย4คนนี้โดยไม่มีการกลับมาสัมภาษณ์ซ้ำ ซึ่งนำวิดีโอเทปอัดเสียงมาถอดความแบบคำต่อคำ จากนั้นจึงสร้างรหัส(code) ตัวแปลแยกเป็นกลุ่มตาม

วิธีวิจัยแบบGrounded Theory โดยผู้ทำวิจัยได้กล่าวว่าการวิจัยที่ใช้Grounded Theory โดยมีเรื่องความสุขเป็น “แนวคิดเบื้องหลัง” (Layder, 1998) นั้นเป็นการศึกษาความสุขในแง่ของปรากฏการณ์มากกว่าแค่การแสดงอารมณ์ออกมาอย่างธรรมชาติ เพราะจากการวิเคราะห์และสรุปผลผู้วิจัยทั้งสองพบว่าความสุขแตกต่างไปตามเป้าหมายของช่วงวัยของกลุ่มตัวอย่าง และยังต้องขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่คนเหล่านั้นมีชีวิตอยู่ ซึ่งเกี่ยวเนื่องด้วยค่านิยมในช่วงเวลานั้น อย่างในอดีตความสุขของบุคคลเกิดจากการดำเนินตามเป้าหมายของศาสนาที่ตนนับถือ แต่ในปัจจุบันความสุขนั้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายของปัจเจกชนที่จะประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ

5) Maria C. Malagon; Lindsay Perez Huber; Veronica N. Velez. “ Our Experiences, Our Methods: Using Grounded Theory to Inform a Critical Race Theory Methodology”, University of California, Los Angeles, 2009. เป็นงานวิจัยตัวอย่างที่มีการนำ Grounded Theory มาปรับใช้กับ ทฤษฎีทางสังคมวิทยาอื่นอย่าง Critical Race Theory ซึ่งผู้วิจัยเห็นชอบกับแนวคิดของ Glaser and Strauss ว่าทฤษฎีนั้นมีการวิวัฒนาการตลอดเวลา การศึกษาดังกล่าวใช้การ memo-writing (Charmaz, 2006) ประกอบไปด้วยโดยผู้วิจัยมิได้ให้ข้อสรุปการวิจัยนี้ไว้ ทว่าได้กล่าวไว้ว่าการค้นคว้าเพื่อเป็นกระบอกเสียงให้ผู้คนทุกชาติพันธ์และการเรียกร้องความยุติธรรมทางสังคมยังคงต้องดำเนินต่อไป

6) Vera A. Lopez; Edmund T. Emmer. “ Adolescent Male Offenders: A Grounded Theory Study of Cognition, Emotion, and Delinquent Crime Contexts” , Universityof Texas at Austin, 2000. เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับอาชญากรรมในเยาวชนชาย ซึ่งงานวิจัยนี้แบ่งตัวแปรรหัส(code) ไว้อย่างชัดเจนระหว่างชนิดของอาชญากรรมที่ก่อ และแรงจูงใจเพื่อนำข้อมูลทั้งสองมาเปรียบเทียบกันทางทฤษฎีเพื่อสร้างเป็นทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับแนวโน้มการประกอบอาชญากรรม จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องคดีเยาวชนชาย 24 ราย และศึกษาจากเอกสารประวัติอาชญากรรม โดยเน้นคำถาม 5-HW (who, what, where when, why) ตามแนวคิดของ McGuire Priestly (1985) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ให้ได้มากสุดจากการสัมภาษณ์ และใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured Interview) เช่นเดียวกับผู้ค้นคว้า จึงได้ข้อสรุปว่าอาชญากรรมแต่ละชนิด แปรผันตาม เหตุจูงใจทางอารมณ์ ความเชื่อ และผลตอบแทนที่แตกต่างกันออกไป โดยผู้วิจัยทิ้งท้ายว่าการดูเบื้องหลังของปัจเจกชนก็เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องศึกษาประกอบ

7) สกล นิศารัตน์. “กฎหมายอาญาและการลงโทษที่เหมาะสม: แนวความคิดทางด้านปรัชญาและความยุติธรรมทางสังคม.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545. เป็นวิทยานิพนธ์ซึ่งศึกษาเรื่องความเหมาะสมในการลงโทษทาง

อาญา และแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษ ใช้ในการอ้างอิงถึงแนวทางการลงโทษที่เหมาะสมในงานของผู้วิจัย

8) อภิสิทธิ์ บุญยา (2553) “เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก: การวิจัยทฤษฎีฐานราก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแกน พ.ศ. 2553. เป็นวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยใช้ศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยรูปแบบการใช้ทฤษฎีฐานรากเป็นภาษาไทยด้วยลักษณะ การใช้ทฤษฎีฐานรากเชิงระบบของ Strauss and Corbin (1998) ซึ่งง่ายแก่การทำความเข้าใจ และเหมาะสมกับลักษณะของการจัดการข้อมูลของงานวิจัยชิ้นนี้

2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประการแรกก่อนการศึกษาการป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์ที่มีประสิทธิภาพนั้น เราจำต้องเข้าใจที่มาและความสำคัญเกี่ยวข้องด้วยสิทธิของสัตว์เป็นประการแรก การศึกษาเปรียบเทียบกับประเพณี กฎหมาย และประวัติศาสตร์ของไทยและต่างประเทศ เกี่ยวกับวิวัฒนาการของสิทธิในสัตว์หรือมาตรการทั้งหลายเพื่อคุ้มครองสัตว์ย่อมทำให้เราได้เห็นมุมมองที่มนุษย์ในสังคมประเทศนั้น มีต่อสัตว์และน้ำหนักของปัญหาที่เกิดขึ้น เมื่อทราบเรื่องแนวคิดพื้นฐานสิทธิในสัตว์แล้ว ย่อมนำไปสู่การเข้าใจ และเห็นถึงจุดมุ่งหมายของกฎหมายคุ้มครองสัตว์ในแต่ละประเทศได้

ในกรณีของกฎหมายและหลักสิทธิสวัสดิภาพของสัตว์ เมื่อเกิดอาชญกรรมต่อสัตว์ขึ้น มีการร้องเรียน ฟ้องร้องจึงเกิดเป็นคดีความ เมื่อผู้กระทำผิดถูกตัดสินโทษปรับ หรือจำคุกตาม มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 จึงเกิดกระแสและคำถามในสังคมขึ้นว่าโทษและการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นธรรมต่อมนุษย์หรือไม่ และสังคมมีการวิภาคสิทธิของสัตว์ และตัวพระราชบัญญัติเยี่ยงไร อีกทั้งเปรียบเทียบกับกรณีจริงที่เกิดขึ้นในไทยและการบังคับใช้ปฏิญญาและกฎหมายอาญาหรือกฎหมายพิเศษของต่างประเทศ โดยมองในแง่ผลกระทบต่อสังคมมนุษย์และมุมมองต่อสิทธิของสัตว์ในสายตามนุษย์เป็นที่มา และกรอบในการกระทำวิจัยในครั้งนี้ ซึ่ง การคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ตาม พ.ร.บ.การป้องกันทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เพิ่งจะบังคับใช้ได้ไม่นาน เริ่มมีการตั้งคำถาม เกี่ยวกับความเหมาะสมของโทษที่ได้บัญญัติขึ้น และการบังคับใช้ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่สามารถทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกับสัตว์อย่างปกติสุข ตามบทความในหัวข้อแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมของมนุษย์และสัตว์ เขียนโดย ท่านอาจารย์ ณรงค์ ใจหาญ แห่งนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อวัตถุประสงค์แห่งการป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์ที่ได้ผลดีที่สุด หากกฎหมายไม่อาจเพียงพอที่จะยับยั้งการเกิดอาชญากรรมต่อสัตว์ได้ การศึกษาสังคมอื่นซึ่งมีการปฏิบัติที่ดีต่อสัตว์ และแนวคิดพื้นฐานเรื่องสิทธิจะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ช่วยทำให้เกิดความกระจ่างและแนวทางใหม่ขึ้นมา และเหตุที่ไม่สามารถนำหลักการของสิทธิสัตว์มาปรับใช้ได้จริง จึงต้องหาแนวทางใหม่เพื่อศึกษาว่ายกระดับสถานะสัตว์นั้นจะทำให้สัตว์ปลอดภัยและมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นในสังคมโลกมนุษย์หรือไม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 วิธีดำเนินวิจัย

การดำเนินวิจัยของงานวิจัยชิ้นนี้นั้นใช้วิธีการดำเนินวิจัยด้วยรูปแบบ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยจะทำการค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ(Documentary Research) และสื่อข่าวสารรูปแบบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยเรื่อง “อาชญากรรมต่อสัตว์” “การทารุณกรรมสัตว์” และ “สิทธิสัตว์” อีกทั้งทำการสัมภาษณ์ (Interviews) บุคคลที่เกี่ยวข้อง อย่างผู้ค้าสัตว์เลี้ยง สัตว์แพทย์ บุคคลในวงการกฎหมายผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองสัตว์และปศุสัตว์ และผู้ก่อตั้งมูลนิธิเพื่อสุนัข ซึ่งอาจสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

3.1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นกระบวนการค้นคว้าวิจัยเพื่อหาความเข้าใจบนพื้นฐานของระเบียบวิธีอันมีลักษณะเฉพาะที่มุ่งการค้นหาประเด็นปัญหาทางสังคมหรือปัญหาของมนุษย์ โดยนักวิจัยจะสร้างภาพหรือข้อมูลที่ซับซ้อน เป็นองค์รวม วิเคราะห์ข้อความรายงานทัศนะของผู้ให้ข้อมูลอย่างละเอียด และดำเนินการศึกษาในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ John W. Creswell (1998:15) ซึ่งการศึกษาวิจัยในลักษณะนี้สอดคล้องกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย ที่มุ่งเน้นศึกษาทัศนะของบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคม และศึกษาเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomenon) ที่ผลักดันให้เกิดมุมมองใหม่เกี่ยวกับสิทธิในสัตว์ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการดำเนินวิจัย 3 วิธีหลักดังต่อไปนี้

1) การวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) เป็นการค้นคว้าตำราทางวิชาการ ทฤษฎีที่ถูกบันทึกไว้ หรือการวิเคราะห์ข่าวในอดีตจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้เพื่อความแม่นยำ และถูกต้อง

2) การสัมภาษณ์ (Interviews) ในที่นี้เป็นการใช้การสัมภาษณ์ลักษณะแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งมีการวางแผนลำดับขั้นตอน และคำถามล่วงหน้าซึ่งมีความเข้มงวดในระดับหนึ่ง ด้วยเหตุที่บุคคลซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์นั้นมาจากหลากหลายวงการ จึงจำเป็นต้องใช้คำถามที่แตกต่างและมีความหลากหลายตามความเชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สร้างแนวคิดใหม่ให้ได้มากที่สุด

3) การสร้างทฤษฎีจากข้อมูล (Grounded Theory Approach) เป็นแนวทางซึ่งผู้วิจัยใช้เพื่อสร้างแนวคิดหรือคำอธิบายเชิงทฤษฎี โดยตั้งต้นจากข้อมูลที่ปราศจากการตั้งต้นจากแนวคิด และสมมติฐานเป็นการสร้างคำอธิบายหรือทฤษฎีขึ้นมาจากรากฐานข้อมูล แต่จะสร้างสมมติฐานใหม่ขึ้นมาในภายหลังระหว่างช่วงการเก็บข้อมูลและปรับไปจนกระทั่งข้อมูล

เกิดความ “อิ่มตัว” กระทำเช่นนี้สลับไปกับการวิเคราะห์ข้อมูลจนไม่เกิดสมมติฐานใหม่ขึ้น ท้ายสุดจึงสรุปความรู้ใหม่ที่ได้ และรายงานผลการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายเพิ่มเติมในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้มิได้ใช้ตัวอย่างของกลุ่มประชากรในจำนวนมาก แต่ใช้บุคคลผู้เป็นตัวแทนจากแต่ละสาขาที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา 5 กลุ่มบุคคลซึ่งข้องเกี่ยวกับเป้าหมายการวิจัย และคลุกคลีอยู่กับปัญหาของการทารุณกรรมสัตว์และสิทธิสัตว์ ดังต่อไปนี้

1) ผู้ค้าสัตว์เลี้ยงหรือฟาร์มสุนัข
2) สัตว์แพทย์
3) บุคคลในวงการกฎหมายผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองสัตว์
4) ผู้เกี่ยวข้องทางด้านศาสนา(พระหรือบาทหลวง)
5) ผู้ก่อตั้งมูลนิธิเพื่อสุนัข

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การค้นคว้าในส่วนของเอกสารนั้น ใช้สื่อจากห้องสมุด ตำราวิชาการ หนังสือประกอบการศึกษาวิชากฎหมาย และอินเทอร์เน็ตในการค้นข่าวสารที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนของการสัมภาษณ์นั้นใช้การจดบันทึก และชุดคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยเตรียมคำถามและจัดลำดับล่วงหน้า อีกทั้งใช้การบันทึกเสียงเพื่อเก็บบทสัมภาษณ์ไว้วิเคราะห์ข้อมูลและกลั่นทฤษฎีออกมาในภายหลัง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คำถามในการสัมภาษณ์นั้นประกอบไปด้วย มุมมองที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีต่อสถานการณ์อาชญากรรมและความรุนแรงต่อสัตว์ในประเทศไทยและต่างประเทศ จากนั้นผู้วิจัยต้องอธิบายหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิของสัตว์เพื่อสร้างความเข้าใจในลักษณะเดียวกันทั้งสองฝ่าย แล้วจึงถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของสิทธิในสัตว์ ตามความเห็นของแต่ละบุคคลที่สัมภาษณ์ หากเป็นการสัมภาษณ์บุคคลในวงการกฎหมายไทยนั้นคำถามจะเพิ่มในเรื่องของมุมมองต่อกฎหมายไทย และต่างประเทศถึงความเหมาะสมของโทษตามกฎหมายซึ่งลงโทษผู้กระทำการทารุณกรรมสัตว์ สุดท้ายจึงสรุปด้วยคำถามที่ว่าบุคคลเหล่านั้นมองสัตว์อย่างไรในสายตาของอาชีพรวมทั้งความมุ่งหมายของผู้ถูกสัมภาษณ์นั้น

3.4 การเก็บข้อมูล

ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้วางแผนกระทำการดังต่อไปนี้

3.4.1 ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อ บุคคลในสายงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ หรือเกี่ยวกับกฎหมายการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ และอาชญากรรมต่อสัตว์ ในที่นี้คือ ผู้ค้าสัตว์เลี้ยงซึ่งเป็นฟาร์มเพาะพันธุ์สุนัข สัตว์แพทย์ผู้รักษาสัตว์เลี้ยง บุคคลในวงการวิชาการทางกฎหมายโดยเป็นเจ้าพนักงานนิติกรของกรมปศุสัตว์อีกทั้งผู้พิพากษาทางคดีอาญาผู้มีความเข้าใจเรื่องการกำหนดโทษ และผู้ก่อตั้งมูลนิธิเพื่อสุนัข ณ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งตัวแทนทางด้านศาสนาอย่างพระสงฆ์และบาทหลวงคาทอลิก

3.4.2 ข้อมูลซึ่งเป็นเอกสารนั้น ผู้วิจัยเก็บจากการค้นคว้าในตำรา อินเทอร์เน็ต และสิ่งสำคัญคือ การศึกษาจากตัวบทกฎหมายต่างประเทศ ประกอบไปด้วย กฎหมายพิเศษป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ของสหรัฐอเมริกา เยอรมัน อินเดีย และรัฐธรรมนูญของอินเดีย ส่วนของข่าวสารเกี่ยวกับเหตุทารุณกรรมสัตว์นั้นจะเริ่มศึกษาในช่วงของ ปีพ.ศ. 2556 – 2561 เพื่อดูแนวโน้มของอาชญากรรมต่อสัตว์ที่เกิดขึ้น และทรรศนะของคนในสังคมไทย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

คือ

3.5.1 ในการวิจัยด้วยแนวคิดแบบการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Approach) จำเป็นที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับการปรับใช้ทฤษฎีฐานรากในงานวิจัย (The Application of Grounded Theory) ในขั้นแรกของการศึกษานั้น ต้องเข้าใจการศึกษาจากหลักการอุปนัย (inductive) ของ Grounded Theory ซึ่งเป็นการให้เหตุผลจากการทดลองย่อยหลายๆครั้ง แล้วจึงนำไปสรุปเป็นความรู้ทั่วไป[105] ซึ่งคำอธิบายหรือทฤษฎีที่ระบุได้นั้น ถือว่าได้มาจากข้อมูลชุดนั้นๆที่ถูกวิเคราะห์ มิได้ยืมทฤษฎีมาจากที่อื่น (Schwandt, 2001)

แม้ว่าGrounded Theory จะมีต้นกำเนิดในปีค.ศ. 1967 จากหนังสือ The Discovery of Grounded Theory แต่งโดย Barney Glaser และ Anselm Strauss ทว่าแนวทางในการวิจัยของผู้วิจัยนั้น ยึดถือตามแบบอย่างของการใช้Grounded Theory ของ Corbin and Strauss (1998) ซึ่งเป็นวิธีวิทยาที่ถูกใช้ตามงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมเสียส่วนมาก การศึกษาดังกล่าวยืนอยู่บนหลักการของสัจนิยมวิพากษ์ (critical realism) ที่มีความพอดีบนพื้นฐาน

[105] Andrew Sutcliffe, Grounded theory: A method for practitioner research by educational psychologists, P.44.

ของความเป็นจริงและไม่ใช้การศึกษาแบบภววิสัย(objectively) โดยนำข้อมูลที่เก็บได้ระหว่างวิจัยมาจัดระบบเพื่อเกิดเป็นความสัมพันธ์ในการอธิบายปรากฏการณ์[106] อย่างที่ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาปรากฏการณ์ของมุมมองสัตว์ในสายตาของบุคคลในสังคมที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้ต้องปรับใช้มุมมองแบบ Charmaz (2006) ที่นำโครงร่างของสังคมมาศึกษาประกอบ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ผู้วิจัยนั้นพึงประสงค์ในขั้นตอนที่ต้องมีส่วนร่วมกับกลุ่มตัวอย่างวิจัย เพื่อเข้าถึงปรากฏการณ์และเกิดการศึกษาในเรื่องที่เราอยากทราบจากวงในโดยตรง (Hallberg, 2006)

3.5.2 กระบวนการซึ่งใช้ Grounded Theory ของผู้วิจัยในการสร้างทฤษฎีจากข้อมูลนั้นมีสามขั้นตอน[107]หลักที่ต้องกระทำ (ตาม Corbin and Strauss (1998)) คือ

1) การสร้างรหัสขั้นแรก 'Open coding', หรือ theoretical sampling เกิดขึ้นเมื่ออยู่ในขั้นตอนของการเก็บ และวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการของ Grounded Theory การเก็บข้อมูลนั้นในที่นี้คือการอ่าน บทความ รวมทั้งตัวบทกฎหมายในประเทศไทยกับต่างประเทศ จากนั้นจึงศึกษาข่าวในปีพ.ศ. 2556 ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมต่อสัตว์ ข้อมูลเหล่านี้จะถูกจัดกลุ่มโดยการเปรียบเทียบกันซ้ำไปซ้ำมา ระหว่างช่วงปี 2556 2557 2558 2559 2560 2561 เพื่อดูผลกระทบของการเกิดขึ้นของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ว่าส่งผลกระทบต่อแนวโน้มการเกิดอาชญากรรมต่อสัตว์หรือไม่ บุคคลซึ่งอยู่ในกลุ่มที่จะถูกสัมภาษณ์มีความเห็นต่อสถานการณ์ และข่าวความรุนแรงต่อสัตว์ในช่วงเวลาต่างๆอย่างไร จนเมื่อทฤษฎีเกิดความอิ่มตัวจึงสรุปสมมติฐานใหม่ที่ได้ขึ้นมา เช่นกรณีที่เกิดขึ้นเมื่อ 20 เมษายน 2561 มีหญิงคนหนึ่งนำสุนัขตนเองมาทรมานทุกวัน สร้างความไม่พอใจให้ผู้ที่อาศัยในละแวกดังกล่าว[108] แสดงให้เห็นว่าแม้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ได้มีผลบังคับใช้แล้ว การทารุณกรรมสัตว์ที่มีให้เห็นได้ทั่วไปก็ยังไม่หยุดลงแม้ในปัจจุบัน แต่คนในสังคมนั้นยอมรับพฤติกรรมแบบนี้ได้น้อยลง

---

[106] ‘Theory is a set of well- developed concepts related through statements of relationship, which together constitute an integrated framework that can be used to explain or predict phenomena.’ (Strauss & Corbin, 1998, p.15)

[107] Juliet Corbin; Anselm Strauss, “Basics of Qualitative Research (2nd ed.): Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory”, 1998, P.55.

[108] Post Today, “หญิงใจร้ายจับหมาล่ามโซ่ก่อนใช้ไม้ "ตี-กระทุ้ง" จนร้องโหยหวน”, https://www.posttoday.com/social/general/548510, เม.ย. 2561.

2) การสร้างรหัสแบบแกน (axial coding) เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยมีความเคยชินกับข้อมูลและจัดหมวดหมู่ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น รหัสซึ่งถูกกำหนดที่เกี่ยวข้องกันเหล่านี้จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล จุดศูนย์กลางของปรากฏการณ์ บริบท การลงมือใช้กลยุทธ์และผลลัพธ์ที่ได้ นั่นก็คือผู้วิจัยได้สร้างทฤษฎีรากฐานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องใหม่ขึ้นในขั้นตอนนี้

3) การคัดสรรของรหัส (selective coding) เป็นขั้นตอนสุดท้ายตามแนวทางของ Strauss and Corbin เป็นการจัดกลุ่มข้อมูลจนเป็นเรื่องราวที่มีความหมาย ซึ่งต้องมีหมวดหมู่หลัก เพื่อแยกย่อยออกไปสู่หมวดหมู่ข้อมูลอื่นๆ ซึ่งแนวคิดGrounded Theory อื่นๆ อาจสามารถมีหมวดหมู่ข้อมูลหลักได้มากกว่าหนึ่ง ก็เป็นได้[109]

โดยผู้วิจัยได้พิจารณาถึงความเหมาะสมแล้วนั้น การนำทฤษฎีฐานรากมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในงานวิจัยชิ้นนี้มากที่สุดคือ การใช้รูปแบบการวิจัยทฤษฎีฐานรากเชิงระบบของ Strauss and Corbin (1998) และแนวคิดของ Locke (2001) ซึ่งมีการนำเสนอผลการวิจัยออกมาเป็น “ทฤษฎีเชิงกระบวนการ” (process theory) ที่มีองค์ประกอบของทฤษฎีตามคำถามการวิจัยนั้น ประกอบไปด้วย

- ลักษณะของปรากฏการณ์หลัก (core phenomenon) และสาเหตุที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์หลักนั้น (causal conditions)

- ยุทธศาสตร์และการกระทำ รวมไปถึงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของปรากฏการณ์หลัก (strategies) เงื่อนไขเชิงบริบท (contextual conditions) และเงื่อนไขสอดแทรก (intervening conditions)

- และสุดท้ายคือผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้น (consequences) จากการใช้ยุทธศาสตร์, การกระทำ, ปฏิสัมพันธ์ ในข้างต้น

จากนั้นจึงสรุปเป็นเป็น “ทฤษฎีเชิงกระบวนการ” ในรูปแบบของทฤษฎีเชิงสาเหตุและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้น (causal-consequence theoretical framework)[110]

---

[109] Kathy Charmaz, “Constructinggrounded theory: a practicalguide through qualitativeanalysis”, P.130.

[110] รศ. ดร. วิโรจน์ สารรัตนะ, การวิจัยทฤษฎีฐานราก, หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2556.

3.5.3 การวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข่าวสาร บทความ หรือกฎหมายนั้น แม้จะใช้หลักการของ grounded theory ทว่าวิธีการนั้นไม่แตกต่างจากงานวิจัยเอกสารอื่นๆที่ มุ่งตีความเพื่อหาความหมาย การหาเจตนาของสารนั้น การหาข้อมูลเชิงลึกเพื่อพัฒนาความรู้เชิงประจักษ์[111]

3.6 จริยธรรมของการวิจัยในคน

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้จำต้องอยู่บนพื้นฐานของ หลักจริยธรรมพื้นฐานของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (บุปผา ศิริรัศมี, จรรยา เศรษฐ บุตร และเบญจา ยอดดำเนิน-แอ็ตติกจ์, 2544) ซึ่งประกอบไปด้วย

3.6.1 ผู้ให้ข้อมูลต้องได้รับการบอกกล่าวเกี่ยวกับงานวิจัย และขอความยินยอมก่อนทำการสัมภาษณ์

3.6.2 นักวิจัยต้องรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล โดยปิดบังสิ่งที่ถูกผู้ให้ข้อมูลร้องขอ

3.6.3 การวิจัยต้องไม่ก่อให้เกิดความทุกข์ทางกายหรือจิตใจแก่ผู้ให้ข้อมูล

3.6.4 ผลของการวิจัยควรก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

[111] Juliet Corbin and Anselm L. Strauss, Basics ofqualitativeresearch: techniques andproceduresfor developinggroundedtheory.

บทที่ 4
ข้อมูลการวิจัย

ภายในบทนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากการค้นคว้าภายหลังการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งการค้นคว้าข้อมูลเหล่านี้เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัยทั้งสามประการ โดยข้อมูลได้ถูกแบ่งตามหลักการในการวิจัยของงานชิ้นนี้เป็นด้านต่างๆ ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสัตว์อย่างมีนัยยะสำคัญ 6 กลุ่ม การเก็บข้อมูลจากการศึกษาข่าวการทารุณกรรมสัตว์ และการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และจัดสวัสดิภาพสัตว์ของประเทศไทยและต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อการตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยซึ่งประกอบไปด้วย 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ทางด้าน สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม 2) เพื่อศึกษาประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ในมุมมองของสังคมไทย และ 3) เพื่อศึกษาลักษณะความเหมาะสมของการลงโทษต่อพฤติกรรมการทารุณกรรมสัตว์ และจะนำไปสู่การวิเคราะห์โดยสามารถนำไปสรุปเป็นทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ในบทต่อๆไป เพื่อหาข้อสรุปในการวิจัยนี้ได้

4.1 การสัมภาษณ์บุคคลเพื่อค้นหามุมมองเกี่ยวกับสัตว์ในสังคมและการรับรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์

การสัมภาษณ์บุคคลในกลุ่มต่างๆซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสัตว์นั้น กระทำขึ้นเพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อสัตว์ในภาพรวม โดยการกระทำการพูดคุยสัมภาษณ์นั้นย่อมทำให้ได้ทราบมุมมองต่างๆที่หลากหลายตามกลุ่มซึ่งผู้วิจัยได้เลือกสัมภาษณ์เกี่ยวกับสัตว์ ว่ามนุษย์นั้นมีมุมมองต่อสัตว์เช่นไร และประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์ที่เขาเหล่านั้นได้พบ แม้จะไม่สามารถพูดได้ว่าเป็นมุมมองที่สะท้อนบุคคลทุกคนในสังคมไทยได้ทว่าประสบการณ์ที่ถูกถ่ายทอดจากผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้นั้น ย่อมมาจากการเผชิญข้อเท็จจริงมาในสังคมซึ่งสามารถนำไปสู่การวิเคราะห์เป็นข้อสรุปเกี่ยวกับมุมมองและฐานะที่คนรับรู้เกี่ยวกับสัตว์ สถานการณ์และเหตุการณ์ที่สัตว์ถูกทารุณ อีกทั้งความเห็นต่อกฎหมายการป้องกันการทารุณกรรมและคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ในประเทศไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

4.1.1 การสัมภาษณ์ในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์และมูลนิธิช่วยเหลือสัตว์

- ผู้ให้สัมภาษณ์ : คุณ ฐานิดา ถ้ำแก้ว และคุณ อุไร มาลาสาย ผู้เลี้ยงสุนัขและแมวจำนวนมาก และสมาชิกชมรมคนรักหมาแมวหัวหินซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการจัดที่อยู่ให้สุนัขและแมว รวมทั้งทำหมันให้ภายในเขตพื้นที่หัวหิน (18 มกราคม พ.ศ. 2562)

ทั้งสองท่านเป็นบุคคลผู้เลี้ยงและช่วยเหลือสัตว์จรจัดจำนวนมาก โดยการให้ที่อยู่ หรือทำหมันในพื้นที่ ตำบลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และร่วมกันก่อตั้งชมรมคนรักหมาแมวหัวหิน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรมด้วย ทั้งนี้จึงเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเพื่อศึกษามุมมองของบุคคลผู้เลี้ยงสัตว์และรักสัตว์อย่างลึกซึ้ง รวมไปถึงการที่ทั้งคู่มีความรู้ความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 จึงเหมาะสมแก่การให้ข้อมูลในด้านมุมมองต่อประมวลกฎหมายฉบับนี้ในฐานะผู้เลี้ยงสัตว์ที่มีความประสงค์ในการแสวงหาความยุติธรรมแก่สัตว์ด้วย

ในการพูดคุยนั้นทั้งคุณฐานิดา และคุณอุไร ได้ให้ความเห็นว่าสัตว์มีความสำคัญมากกว่าเป็นสิ่งของที่ผู้คนจะจัดการอย่างไรกับมันก็ได้ เนื่องจากทั้งคู่ให้คุณค่าสัตว์อย่างสุนัขและแมว *“ดุจบุคคลภายในครอบครัวตนคนหนึ่ง”* ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองต่างคิดเห็นว่า *“มนุษย์ต้องมีความเมตตาสงสารกว่าสัตว์เป็นพิเศษ”*เนื่องจากมันไม่สามารถสื่อสารความต้องการออกมาอย่างมนุษย์ได้ นับเป็นสิ่งมีชีวิตที่ด้อยโอกาสกว่าทั้งนี้ ทั้งสองท่านก็เชื่อว่าสังคมไทยเริ่มเกิดความเปลี่ยนแปลงมุมมองแนวคิดเกี่ยวกับสัตว์ โดยผู้คนต่างให้ความสนใจในปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ โดยเฉพาะปัญหาการทารุณกรรมมากขึ้น หากสัตว์เจ็บป่วยหรือได้รับความลำบากก็เป็นหน้าที่ของมนุษย์ที่จะเข้าช่วยเหลือแม้มิใช่สัตว์เลี้ยงของตน

ในประเด็นของประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ที่ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองพบเห็นและสัมผัสนั้นพบกับการทารุณกรรมสัตว์ในรูปแบบของ *“การวางยาเบื่อสุนัขและแมว”* ในพื้นที่หัวหินเสียส่วนใหญ่ โดยผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่ามีสุนัขและแมวกว่าร้อยตัวที่เสียชีวิตจากการวางยาเบื่อตามที่ทั้งคู่ได้พบเห็น นอกจากนี้ยังมี *“การล่อมโซ่สุนัขไว้กลางแจ้งเป็นระยะเวลานานๆ”* ผู้กระทำต่อสัตว์ส่วนมากที่พบจะเป็น *“วัยรุ่นชายซึ่งพบว่ามีการทุบตีสุนัขและแมว”* บ่อยครั้ง รวมถึงรูปแบบ *“การถ่ายคลิปวีดิโอทำร้ายสัตว์เพื่อหาเงินบนเว็บไซต์ผิดกฎหมายบนอินเทอร์เน็ต”* จากข้อมูลข้างต้นทั้งสองท่านเห็นตรงกันว่าปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ดังกล่าวเกิดจากสัตว์จรจัดที่มีปริมาณมากและควบคุมได้ยาก อีกทั้งผู้เลี้ยงสัตว์ก็มักมีวิธีการ *“เลี้ยงแบบปล่อยปะละเลย”* โดยเป็นวิถีการเลี้ยงที่ทั้งสองท่านเห็นว่าเป็นลักษณะของประชาชนไทยส่วนมากที่เลี้ยงสัตว์ นิยามของคำว่าปล่อยปะละเลยในที่นี้คือ 1) การไม่ทำหมันสัตว์เลี้ยงและฉีดวัคซีน 2) เลี้ยงแบบระบบเปิดที่สัตว์จะเดินไปไหนตามอิสระได้จึงมักเกิดปัญหาสัตว์ออกไปทำร้ายผู้คนหรือไปเพิ่มจำนวนประชากรโดยผู้เลี้ยงมิได้ตั้งใจ 3) การไม่ลงทะเบียนสัตว์เลี้ยงหรือฝังชิพติดตามตัว ทั้งคู่ยังเสริมอีกว่าคอกสัตว์ของตนที่เปิดคนให้บุคคลสามารถมารับเลี้ยงสัตว์

ได้นั้นทำให้ได้ประสบการณ์เกี่ยวกับการติดตามหลังการรับเลี้ยง ว่าบางทีผู้รับนั้นเราไม่อาจจะติดตามผลได้ หลังจากสัตว์นั้นถูกรับไป จึงไม่ทราบว่าสัตว์ดังกล่าวได้รับการปฏิบัติที่ดี ตามหลักสวัสดิภาพหรือไม่ ก่อให้เกิดปัญหาอย่างกรณี ดีเจ ซัน[112]ซึ่งรับแมวไปและจับไปทรมาน จึงย้อนกลับไปที่ข้อปัญหาข้างต้นที่กล่าวว่า บุคคลผู้นำสัตว์ไปเลี้ยงดูนั้นควรมีหน้าที่ในการลงทะเบียนสัตว์เลี้ยงตน เพื่อติดตามตัวสัตว์เลี้ยงเอง หรือตรวจสอบผู้เลี้ยงว่ามีความสามารถในการดูแลสัตว์ได้หรือไม่

ในกรณีของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 นั้น ทั้งสองให้ความเห็นว่าเป็นก้าวแรกที่ดีในการสร้างหลักสิทธิและสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ในประเทศไทย ในส่วนแรกที่กล่าวถึงการป้องกันการทารุณกรรมตามมาตรา 20 นั้นทั้งสองได้เคยพยายามดำเนินคดีดังกล่าวกับผู้กระทำทารุณสัตว์โดยวิธีการวางยาเบื่อมา ทว่าทั้งคู่พบปัญหาความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจาก *“เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่จริงจังกับลักษณะคดีดังกล่าวมาก”* และยากที่จะติดตามผลในชั้นพิจารณาคดีของศาล แม้แต่ในคดีที่ทั้งคู่ได้เคยแจ้งความเอง ซึ่งเมื่อศาลตัดสินโทษออกมาทั้งสองท่านก็ให้ *“ความเห็นว่าโทษนั้นถูกบังคับใช้จริงเบากว่าที่ตัวกฎหมายได้บัญญัติไว้ จึงไม่ได้สร้างความเกรงกลัวมากพอที่จะไม่ให้เกิดการทารุณกรรมสัตว์”* ทว่าโทษจำนวนเต็มตามพระราชบัญญัตินั้นสมควรแก่เหตุแล้วตามที่ทั้งคู่เห็น หากแต่ปัญหาในการปรับใช้ที่ได้กล่าวข้างต้นซึ่งทำให้ผู้คนยังไม่ศรัทธามาก อีกทั้งยังเสริมอีกว่าในส่วนของบทบัญญัติที่มีข้อบังคับในการทำหมันนั้น ควรบังคับใช้อย่างจริงจังเพื่อแก้ปัญหาสัตว์จากต้นตอ และไม่นำไปสู่การทารุณกรรมสัตว์ ปัญหาอีกอย่างคือ *“ผู้คนต่างขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว”* และมีการใช้อารมณ์ในการมองปัญหามากกว่าเหตุผลทางกฎหมาย การให้ความรู้และประชาสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรกระทำ

สุดท้ายนี้ทั้งสองท่านได้เสนอแนะและเน้นย้ำว่าการเริ่มต้นแก้ปัญหาที่ถูกต้องคือเน้นไปยังผู้คนในสังคม ทั้ง *“สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย หน้าที่ของผู้เลี้ยง และปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ถูกต้องต่อสัตว์”* อีกทั้งอยากเห็นการทำงานเชิงรุกของภาครัฐ ทั้งจากทางส่วนกลาง และตัวท้องที่อย่างเทศบาลเอง และหากเริ่มต้นแก้ไขจากที่คนเลี้ยงสัตว์ได้ก่อนก็จะเป็นคุณแก่ทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการจดทะเบียน ทำหมัน หรือแม้แต่นำหลักการ “Adopt don’t shop” มาใช้ ซึ่งเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการกำหนดสิทธิในสัตว์ขึ้นมา

<u>ประเด็นที่พบเกี่ยวกับการวิจัย</u> : จากการดูมุมมองของผู้ให้ข้อมูลนั้นต่างเห็นว่า<u>*สัตว์เป็นหนึ่งในสมาชิกครอบครัว*</u>ที่ควรให้การดูแล และความเมตตาอย่างเหมาะสมเนื่องจากสัตว์เหล่านั้นมิได้เกิดมามีโอกาสในการหาเลี้ยงตัวเองแบบมนุษย์ เราจึงต้องปกป้องสัตว์ทั้งหลายให้พ้นจากความเจ็บปวด

---

[112] Manager Online, “ตำรวจส่งฟ้อง “ดีเจซัน” ต่ออัยการแล้ว หลังดีเอ็นเอชัด “ฆ่าแมว””, https://mgronline.com/onlinesection/detail/9610000114867, พ.ย. 2561.

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองนั้น ชี้ให้เห็นว่ายังมีการทารุณกรรมสัตว์ปรากฏให้ได้พบได้บ่อยครั้งไม่ต่างจากก่อน พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปี พ.ศ. 2557 ได้ถูกร่างขึ้น และมีสัตว์จำนวนมากที่ไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากไม่มีการแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ต่างจังหวัดอย่าง หัวหิน ประจวบคีรีขันธ์ โดย*เหยื่อมักเป็นสุนัขและแมวจรจัด*ที่เร่ร่อนในชุมชน อีกทั้งยังพบว่าการทารุณกรรมสัตว์นั้นมิได้กระทำขึ้นเพื่อความบันเทิงหรือบันดาลโทสะของผู้กระทำเพียงอย่างเดียว แต่ยังทำเพื่อการหาผลประโยชน์จากการทารุณกรรมสัตว์ผ่านสื่อออนไลน์เพื่อให้ได้เงินจากผู้ที่มีรสนิยมชื่นชอบที่เข้ามาชมอย่างกรณีดีเจซันที่ได้กล่าวมาด้วย ผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลต่างเห็นว่า การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ที่มีประสิทธิผลกว่าในปัจจุบันนั้นมิใช่เพียงแต่การใช้กฎหมาย แต่ต้องประกอบไปด้วยการปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชน *สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสัตว์*ในฐานะสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกนึกคิด (sentient beings) และ*การลดปริมาณสัตว์ที่มีโอกาสตกเป็นเหยื่ออย่างสัตว์จรจัดไร้เจ้าของ โดยการทำหมันสัตว์เหล่านั้น อีกทั้งจัดบริเวณที่อยู่อย่างเหมาะสม* ด้วยความร่วมมือของรัฐและเอกชน

ทั้งนี้พบความเห็นว่าโทษของกรณีการลงโทษการทารุณกรรมสัตว์ของไทยมีความเหมาะสมแล้ว แต่ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างทั่วถึงและจริงจังมากขึ้น ทว่ายังไม่จำเป็นต้องกำหนดหลักการเกี่ยวกับสิทธิของสัตว์ขึ้นมา

- ผู้ให้สัมภาษณ์ : Ms.Aimée Zermatten และ Dr. Chanannatt Thongkhamsuk จาก มูลนิธิ Rescue P.A.W.S. หัวหิน ซึ่งเป็นองค์กรที่เน้นการจัดที่อยู่ให้สัตว์จรจัด ช่วยเหลือสัตว์บาดเจ็บ และเน้นการทำหมันสัตว์ (8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562)

Rescue P.A.W.S. เป็นความร่วมเมือระหว่างอาสาสมัครไทย และต่างประเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสัตว์จรจัดให้ดีขึ้น โดยการดำเนินนโยบายตามหลัก CNVR ทางองค์กรมิได้เน้นการบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรม แต่ก็ได้สัมผัสเกี่ยวกับการมีอยู่ของตัวบทบ้าง มุมมองการแก้ไขปัญหาในลักษณะที่เน้นการประนีประนอมขององค์กรจึงเป็นมุมมองที่น่าสนใจ อีกทั้งความเห็นของชาวต่างชาติในองค์กรต่อการปฏิบัติต่อสัตว์ในประเทศไทยก็เป็นเรื่องน่าสนใจ

ในมุมมองของบุคลากรทั้งสองจาก Rescue P.A.W.S. ต่างให้ความเห็นส่วนบุคคลว่าสัตว์นั้นเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกนึกคิด (Sentient beings) ซึ่งก็สอดคล้องกับวิสัยทัศของตัวองค์กรเองที่เน้นการช่วยเหลือ และจัดสวัสดิการอย่างเหมาะสมให้แก่สัตว์ โดยยึดวิธีการ “*CNVR (Collect Neuter Vaccinate and Return)*” ในการควบคุมปริมาณสัตว์จรจัด ทางองค์กรนั้นมีแนวคิดว่า “*ผู้เลี้ยงนอกจากจะต้องมีความเมตตาต่อสัตว์*” แล้ว ยังต้องมีความรับผิดชอบในการเลี้ยงประกอบไปด้วย เพื่อลดปัญหาอื่นๆที่จะเกิดในอนาคต

ทาง Rescue P.A.W.S. นั้นตลอดการทำงานตั้งแต่พุทธศักราช 2558 พบปัญหาทารุณกรรมสัตว์ส่วนมากมาจากความขัดแย้งระหว่างสัตว์จรจัดและคนในชุมชนท้องที่ เพราะสัตว์จรจัดที่มีปริมาณมากโดยเฉพาะสุนัขมักก่อปัญหา ความรำคาญให้คนในท้องที่ อย่างการกัด ความสกปรกฯลฯ จนทำให้เกิดกรณีการวางยาเบื่อสุนัขและแมวขึ้นมา หรือการทุบตี ทำร้ายสัตว์จรจัด ทั้งนี้ทางองค์กรพบว่าชาวต่างชาติมีความพร้อมและความพยายามที่จะศึกษาและเข้าใจปัญหาสัตว์ถูกทอดทิ้ง สัตว์ถูกทารุณกรรมมากว่าประชาชนชาวไทย เนื่องจาก *"ชาวบ้าน หรือคนไทยในท้องที่ยังมองสัตว์เหล่านี้ว่าเป็นตัวก่อความรำคาญ (Pests) แม้แต่ตัวเยาวชนเองก็ปฏิบัติกับสัตว์อย่างไม่ถูกต้องตั้งแต่อายุยังน้อย"* คุณ Aimée อธิบายว่าเด็กบางคนยังปฏิบัติกับสุนัข และแมวประดุจมันเป็นโต๊ะ หรือเก้าอี้ที่คนจะทำอะไรก็ได้กับมัน

ในการแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์นั้น ตัวองค์กรก็ได้ระบุไว้ใน พันธกิจของ Rescue P.A.W.S ไว้ว่าการ *"CNVR จะช่วยลดปัญหาปริมาณสัตว์จรจัดในระยะยาวได้ ซึ่งองค์กรเองมองว่าเป็นต้นต่อของปัญหาการทารุณกรรม"* ในส่วนท้องที่บริเวณชุมชนเขาเต่าซึ่งตัวองค์กรตั้งอยู่นั้น พบปัญหาความไม่เข้าใจเกี่ยวกับสัตว์หลายประการของคนในท้องที่ อย่างกรณีความเข้าใจเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า ทว่าตัวองค์กรเองมิได้ดำเนินงานในเชิงรุก จึงยังไม่มีการนำกฎหมายมาใช้เพื่อป้องปรามการทารุณกรรมสัตว์ แต่จะใช้วิธี *"เข้าถึงชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึก และให้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับสัตว์เสียมากกว่า"* แต่หากเกิดเหตุร้ายแรงจริงทางองค์กรก็ได้แนะนำให้ใช้ระบบ dld 4.0[113] ของปศุสัตว์เพื่อแจ้งเหตุการณ์ทารุณได้ แต่วิธีการแก้ปัญหาระยะยาวที่ดีที่สุดนั้น ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอการทำหมันสัตว์จรจัดให้ได้มากที่สุด เพื่อลดจำนวนสัตว์ที่จะไปก่อความขัดแย้งกับคนในชุมชน และให้นำแนวคิดเรื่องการลงทะเบียนสัตว์เลี้ยงมาใช้จริงจังแก่ผู้เลี้ยงสัตว์อย่างเท่าเทียมทุกราย รวมทั้งการฝังMicro Chip ติดตามแก่สัตว์เลี้ยง

สุดท้าย ทางRescue P.A.W.S. ยังกล่าวว่า *"สังคมไทยและโลกมีความตื่นตัวเรื่องสัตว์สูงขึ้นดูได้จากกระแสsocial medias และจำนวนอาสาสมัครที่มากขึ้นขององค์กรเอง"* อีกทั้งคุณ Aimée ยังเสริมว่า *"การปฏิบัติต่อสัตว์ และมาตรการคุ้มครองสัตว์ของไทยยังมีความทันสมัยมากกว่าอีกหลายประเทศในโลก"* รวมทั้งแอฟริกาใต้ประเทศซึ่งเป็นบ้านเกิด ซึ่งหากมีการให้การศึกษาเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับสัตว์มากขึ้น ในอนาคตสถานการณ์สัตว์ในไทยก็จะยิ่งดีขึ้นกว่านี้

<u>ประเด็นที่พบเกี่ยวกับการวิจัย</u> : ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้งแพทย์หญิงสัญชาติไทย และอาสาสมัครจากชาวต่างชาตินั้น เห็นว่า สัตว์ควรถูกมองว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกนึกคิด และควรได้รับการช่วยเหลือหรือคุ้มครองจากมนุษย์ในการรักษาเมื่อบาดเจ็บ หรือจัดที่อยู่อย่างเหมาะสม

[113] http://ict.dld.go.th/webnew/index.php/th/news-menu/info-menu/1252-application-dld-4-0.

ผู้วิจัยพบข้อเท็จจริงว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับสัตว์ของประชากรในชุมชนยังมีน้อย การทารุณกรรมหรือการปฏิบัติต่อสัตว์อย่างไม่เหมาะสมนั้นคงมีให้พบได้ทั่วไป โดยสัตว์ที่ตกเป็นเหยื่อการทารุณกรรมนั้นส่วนมากคือสัตว์จรจัดเร่ร่อนในแต่ละชุมชน ในส่วนของมุมมองการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์นั้น ตัวองค์กรเองยังเชื่อว่าการใช้กฎหมายเพียงอย่างเดียวมิใช่คำตอบในระยะยาว แต่ต้องเป็นการปลูกจิตสำนึกผ่านการประชาสัมพันธ์ทั้งทางตรงหรือการใช้สื่อออนไลน์อย่าง social media ให้เป็นกระบอกเสียงทางอ้อม อีกทั้งการลดกลุ่มประชากรสัตว์ที่มีโอกาสตกเป็นเหยื่อการทารุณกรรมนั่นคือ เหล่าสัตว์จรจัด ตามพันธกิจองค์กรที่เน้นการทำหมันและหาที่อยู่เป็นหลักแหล่งให้แก่สัตว์เหล่านั้น ซึ่งผู้วิจัยพบนโยบายที่น่าสนใจจากการเข้าพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันการทอดทิ้งสัตว์ จนนำไปสู่ปัญหาปริมาณสัตว์จรจัดที่มากขึ้นด้วย นั่นคือการนำระบบลงทะเบียนเพื่อติดตามสัตว์เลี้ยงมาใช้ นอกจากจะเป็นการจับตาดูพฤติกรรมการเลี้ยง ยังทำให้สามารถเอาผิดกับผู้เลี้ยงที่ทอดทิ้งสัตว์ได้ผลมากขึ้น

โดยเห็นว่าโทษทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 สำหรับการทารุณกรรมสัตว์ของไทยมีความได้สัดส่วนแล้ว และมีพัฒนาการยิ่งกว่าบางประเทศ อย่างแอฟริกาใต้ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้เคยอยู่อาศัยมา ทว่าไม่เห็นความจำเป็นในการกำหนดหลักสิทธิในสัตว์ขึ้นมา

- ผู้ให้สัมภาษณ์ ส.พ.ญ. ภัทรนันท์ สัจจารมย์ ผู้ช่วยที่ปรึกษาทางกฎหมายขององค์กร Watchdog Thailand และสัตวแพทย์หญิงประจำสถานพยาบาลสัตว์เอื้ออังกูร (30 มีนาคม พ.ศ. 2562)

Watchdog Thailand เป็นองค์กรอิสระที่ดำเนินงานช่วยเหลือสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมในเชิงรุกมาโดยตลอด รวมไปถึงการริเริ่มผลักดันกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 หลายครั้งที่มีคนในประเทศไทยไม่เห็นด้วยกับลักษณะการทุ่มเทช่วยเหลือสัตว์ของตัวองค์กร เพราะมองว่าการให้ความยุติธรรมแก่สัตว์ไม่ควรกระทบสิทธิของมนุษย์ จึงเป็นตัวเลือกเพื่อการสัมภาษณ์ในแง่ขององค์กรที่ใช้กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่สัตว์ที่ถูกทารุณกรรม

สำหรับทาง Watchdog และผู้ให้ข้อมูลนั้น *“สัตว์นั้นเป็นสิ่งมีชีวิตที่ค่อนข้างเสียเปรียบมนุษย์ เนื่องจากไม่สามารถแสดงเจตนาออกมาแบบมนุษย์ได้ เราจึงมีหน้าที่เฝ้ามองและดูแลสัตว์ที่ตกทุกข์ได้ยาก รวมทั้งพิทักษ์มันจากการทารุณกรรม”* ซึ่งทาง Watchdogเองได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของเจตนารมณ์นี้ จึงเป็นผู้ผลักดันและเรียกร้องให้เกิดการร่าง กฎหมายคุ้มครองสัตว์และจัดสวัสดิภาพอย่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 พระราชเป็นรายแรก โดยเรื่องราวที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียกร้องดังกล่าวคือ ปัญหาการค้าเนื้อสุนัขและส่งออกเนื้อ

สุนัขปริมาณมากไปยังประเทศเพื่อนบ้านของไทย ในปีพ.ศ.2554 ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้ผู้รักสุนัขเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมองว่าการกินเนื้อสุนัขนั้นไม่เหมาะสมและโหดร้าย อีกทั้งปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันก็มิได้มีโทษที่ได้สัดส่วนกับความผิด สัตว์จำนวนมากได้รับความอยุติธรรมจนเป็นเหตุให้เกิดการรวมตัวขององค์กรไปจนถึงการผลักดันกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์รวมทั้งกฎหมายลูกฉบับต่างๆในเวลาต่อมา *"สัตว์ในมุมมองของ Watchdog จึงเป็นสิ่งมีชีวิตที่ควรได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ จากการคุ้มครองโดยมนุษย์และตัวบทกฎหมาย"*

เนื่องจากทางWatchdogนั้นเป็นองค์กรอิสระที่มีหน้าที่รับแจ้งเบาะแสการทารุณกรรม หรือทอดทิ้งสัตว์ แล้วนำเรื่องไปประสานกับเจ้าหน้าที่รัฐผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายอย่างตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ตัวองค์กรจึงไม่ได้เป็นผู้ริเริ่มคดีต่างๆเอง ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ที่Watchdogได้พบ จึงมาจากการรายงานของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ กระบวนการที่ Watchdog ดำเนินงานประกอบไปด้วย รับเหตุที่ประชาชนแจ้ง ต่อมาหาผู้เสียหายหากเป็นสัตว์เลี้ยงก็จะเป็นเจ้าของผู้ครอบครองสัตว์ หากเป็นสัตว์จรจัดนั้นย่อมจะเป็นรัฐที่เป็นผู้เสียหาย ต่อมาคือการประสานงานจ้างความไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเตรียมการสู้คดีในชั้นศาลโดยรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเอาผิดผู้กระทำต่อสัตว์ ส่วนมากกระทารุณกรรมสัตว์หรือละเมิดกฎหมายคุ้มครองสัตว์ที่พบจะเป็นลักษณะ *"การทอดทิ้งสัตว์เลี้ยง การวางยาเบื่อ ทุบตี หรือแม้แต่การยิงสัตว์ด้วยอาวุธปืน"* รวมทั้งมีอีกหลายกรณีที่ข่าวมิได้ประกาศออกมาให้สาธารณชนรับทราบ ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่าในการดำเนินคดีกับเหล่าบุคคลผู้กระทำทารุณสัตว์นั้น ส่วนมากมักอ้างว่า *"ได้กระทำมานานแล้วจึงไม่นึกว่าตัวเองมีความผิดหรือเป็นการกระทำที่กฎหมายได้ห้าม หรือให้เหตุผลว่าสุนัขและแมวเป็นแค่สัตว์ไม่คิดว่ามันควรได้รับการคุ้มครองในระดับนี้"* ทางผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่าผู้กระทำมักมีจิตใจทารุณโหดร้ายและขาดจิตสำนึก ไม่มีการยับยั้งชั่งใจเนื่องจากเห็นว่า *"สัตว์นั้นไม่มีทางสู้ หรือเป็นกรณีบันดาลโทสะแก่สัตว์ โดยเฉพาะสัตว์จรจัดที่มาก่อความรำคาญ"* และคนเหล่านี้ยังตีตรา Watchdog ว่าเป็นพวกคลั่งสัตว์ จนบางทีมีกรณีโทรศัพท์มาระบายอารมณ์และด่าทอกับตัวองค์กร นับว่าเป็นบุคคลที่มีทัศนคติคับแคบ โดยเฉลี่ยในเวลา 1 ปี (ช่วงปีพ.ศ. 2561) Watchdogเจอกรณีร้องเรียนเรื่องสัตว์กว่า 300 คดี เป็นทั้งกรณีทารุณสัตว์ และใช้แรงงานสัตว์อย่างผิดกฎหมายด้วย

เนื่องด้วยWatchdogเป็นองค์กรที่เน้นการดำเนินคดีทารุณกรรมสัตว์ จึงได้มีการติดตามผลคดีและสังเกตการลงโทษอย่างใกล้ชิด ซึ่งปัญหาประการหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลพบคือ กฎหมายไม่มีเพดานโทษขั้นต่ำสำหรับกรณีการทารุณกรรมสัตว์ *"แม้โทษสูงสุดจะมีความได้สัดส่วนแล้วคือจำคุกไม่เกิน2ปี ปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท ตามมาตรา 31 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 แต่เพราะไม่มีเพดานโทษขั้นต่ำ ศาลจึงใช้ดุลพินิจลงโทษไปตามความเหมาะสม ซึ่งในความเห็นของทางองค์กรยังไม่รุนแรงพอที่จะยับยั้งไม่ให้เกิดการก่อเหตุทารุณสัตว์ในอนาคตได้ และ*

มิได้ทำให้ตัวผู้ทำร้ายสัตว์เกรงกลัวหรือสำนึกแต่อย่างใด" ส่วนมากโทษจำคุกก็จะเป็นการรอลงอาญา ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่ามีเพียงคดีของนาย ภานุวัตร สิงห์สาหัส ซึ่งฆ่าแมวไปเป็นจำนวน9ตัว ที่ลงโทษจำคุกแบบไม่รอลงอาญาเนื่องจากตัวนายภานุวัตรเองเคยต้องโทษคดีอาญามาก่อนหน้า ทางผู้ให้ข้อมูลจึงมีความเห็นว่าโทษทางกฎหมายในตอนนี้ยังไม่เพียงพอแก่การยับยั้งป้องกันเหตุอาชญากรรมต่อสัตว์ได้ ทว่า *"การลงโทษโดยสังคม (Social Sanction) นั้นกลับได้ผลดีเป็นวงกว้างและสร้างความตื่นตัวแก่ประชาชนมากกว่า เพราะผู้กระทำผิดย่อมเกรงกลัวการถูกประณามโดยสังคม และกลัวถูกหลีกเลี่ยงการคบค้าสมาคม"* โดยเนื่องจากsocial media โดยเฉพาะFacebook ในปัจจุบันมีการกระจายข่าวอย่างรวดเร็วจึงเป็นช่องทางที่ดีในการเผยแพร่เรื่องราวของการทารุณกรรมสัตว์ให้ประชาชนตื่นตัว เฝ้าระมัดระวังรวมทั้งดำเนินการกรณีเกิดการทารุณกรรมสัตว์ อีกทั้งเป็นการป้องปรามมิให้เกิดการทารุณกรรมในอนาคตด้วยโทษแห่งsocial sanction ตัวอย่างที่ดีในกรณีการลงโทษทางสังคมที่ได้ผลคือ กรณีเจ้าของร้านชาบูในจังหวัดนครพนมปล่อยสุนัขพันธุ์พิตบูลเทอร์เรียร์ไปกัดแมวตายจนถูกกระแสsocial networkโจมตีการกระทำและโจมตีกิจการจนได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก อีกทั้งประชาชนยังได้ร่วมมือประสานการแจ้งเหตุไปยัง Watchdogเพื่อดำเนินคดีอีกด้วย กระแสสังคมและตัวsocial mediaจึงเป็นเครื่องมือในการป้องปรามคนมิให้คิดจะทารุณกรรมสัตว์ได้ดีที่สุดในขณะนี้ อนึ่งการที่กฎหมายแพ่งยังมองสัตว์เป็นทรัพย์นั้นทำให้สถานะของสัตว์มีความเสียเปรียบเมื่อเทียบกับคนมากในทุกกรณี

กรณีเกี่ยวกับสิทธิในสัตว์นั้น ผู้ให้ข้อมูลมิได้เล็งเห็นความจำเป็นในเรื่องนี้นัก *"เนื่องจากย่อมเกิดความขัดแย้งระหว่างคนและสัตว์มากขึ้น จึงควรเน้นการแก้ปัญหาในจุดอื่นๆ"*

ทางผู้ให้ข้อมูลได้สรุปว่า ในระยะยาวการแก้ไขปัญหาสัตว์จรจัด และสัตว์ถูกทารุณที่ดีนั้นประกอบไปด้วย *"การบังคับใช้กฎหมายและโทษตามบทบัญญัติกฎหมายอย่างจริงจังประกอบกับการให้ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งมีอำนาจบังคับใช้กฎหมายที่สะดวกขึ้น อีกทั้งการบังคับใช้เทศบัญญัติเพื่อจัดการปัญหาสัตว์จรจัดในพื้นที่ต่างๆ รวมไปถึงผลักดันเรื่องการจดทะเบียนสัตว์เลี้ยงของผู้เลี้ยง"* ซึ่งที่ผ่านมาได้พบปัญหาว่าเมื่อผู้เลี้ยงทราบว่ามีค่าใช้จ่ายจำนวน500บาท จึงเกิดเป็นกระแสต่อต้านข้อบังคับดังกล่าวขึ้น ทางภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในปีแรก หากเกิดการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการลงทะเบียนสัตว์เลี้ยงขึ้น อีกทั้ง *"การให้ความรู้ปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับสัตว์ให้แก่ประชาชน และชี้ให้เห็นโทษทางกฎหมายของการทารุณกรรมสัตว์อย่างทั่วถึงเพื่อว่าประชาชนจะไม่เกรงกลัวที่จะแจ้งเหตุเมื่อพบสัตว์ถูกทำร้าย รวมทั้งการใช้social mediaให้เกิดประโยชน์ในการกระจ่ายข่าวและเฝ้าระวังกรณีการทารุณกรรมสัตว์"*

<u>ประเด็นที่พบเกี่ยวกับการวิจัย</u> : สำหรับการเข้าพูดคุยกับองค์กร Watch Dog ซึ่งเน้นใช้กฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 ในเชิงรุกมา

อย่างต่อเนื่องนั้น เห็นว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่เสียเปรียบมนุษย์ โดยสัตว์นั้นไม่มีสิทธิแบบมนุษย์ ไม่สามารถที่จะป้องกันตนหรือเรียกร้องความเป็นธรรมได้ มนุษย์จึงมีหน้าที่ในการคุ้มครองสัตว์ รวมทั้งผลักดัน เรียกร้องให้เกิดความคุ้มครองนั้น

ดังนี้เห็นได้ว่ายังมีอีกหลายบุคคลในสังคมที่เชื่อมั่นกับการใช้กฎหมายเพื่อห้ามปรามและป้องกันการเกิดอาชญากรรมต่อสัตว์นั้น รวมทั้งเพื่อลงโทษผู้กระทำ ทวงความยุติธรรมแก่สัตว์ โดยพบกรณีหลากหลายที่สัตว์นั้นถูกทารุณกรรม โดยมากเป็นสัตว์จรจัด ซึ่งโดยกลั่นแกล้ง ทำร้าย หรือฆ่าสัตว์ที่ปราศจากเจ้าของคอยดูแลตามอารมณ์ผู้กระทำ ซึ่งจากการพูดคุยทำให้ผู้วิจัยได้พบการลงโทษผู้กระทำทารุณต่อสัตว์อีกรูปแบบ ซึ่งเป็น*การใช้สื่อsocial networks ต่างๆให้เป็นช่องทางนำเสนอเรื่องราวสัตว์ซึ่งถูกทารุณกรรม* โดยตีแผ่พฤติกรรม ชื่อ และตัวตนผู้กระทำไปด้วย ซึ่งก็จะมีบุคคลที่ได้เห็นเนื้อข่าวเข้ามาประณามผู้กระทำและวิจารณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อสัตว์โดยรวม เป็นการ*ใช้โทษทัณฑ์ทางสังคม (social sanction) เพื่อลงโทษผู้กระทำเป็นแบบอย่าง รวมถึงปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับการเฝ้าระวังการทารุณกรรมสัตว์ให้แก่สังคม*ด้วย ว่าในฐานะที่เราเป็นมนุษย์นั้นก็ไม่ควรนิ่งดูดาย และมีหน้าที่ในการร่วมกันปกป้องสวัสดิภาพของสัตว์แต่ละตัว

ต่อมาคือ*การจดทะเบียนสัตว์เลี้ยง*นั้นเป็นอีกหนึ่งหัวใจสำคัญในการคุ้มครองสัตว์และป้องกันกรณีการทอดทิ้งสัตว์ ซึ่งเห็นว่ารัฐควรให้ความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายการลงทะเบียนสัตว์แก่ผู้เลี้ยงก่อน เพื่อส่งเสริมแนวคิดการจดทะเบียนสัตว์เลี้ยงต่อไปในอนาคตนี้

สุดท้ายนั้นเห็นได้ว่าโทษทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 ของกรณีการทารุณกรรมสัตว์ในกฎหมายไทยถูกบัญญัติออกมาอย่างได้สัดส่วน ทว่ามีปัญหาในการกำหนดเพดานขั้นต่ำของโทษซึ่งหลายครั้ง ผู้กระทำมิได้รับโทษตามตัวบท จึงควรมีการกำหนดจากฝ่ายตุลาการในอนาคตเพื่อการปฏิบัติในทางเดียวกัน รวมทั้งปัญหาการปรับใช้กฎหมายโดยส่วนมาก เป็นกรณีสัตว์ถูกทารุณกรรมที่ไม่ถูกแจ้งความเข้ามาหลายกรณี ทำให้ไม่เกิดการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งประชาชนหลายฝ่ายยังไม่รู้เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายนี้ และไม่มีความจำเป็นต้องนำหลักการเกี่ยวกับสิทธิในสัตว์มาใช้

- ผู้ให้สัมภาษณ์ น.สพ. ตันติกร รุ่งพัฒนา ผู้อำนวยการด้านสวัสดิภาพสัตว์ (กรุงเทพมหานครฯ) สมาชิกของมูลนิธิ Soi Dog Thailand (1 เมษายน พ.ศ. 2562)

Soi Dog นั้นเป็นองค์กรที่ทำการช่วยเหลือสัตว์และเป็นเหมือนองค์กรพี่น้องกับ Watchdog Thailand ซึ่งมีส่วนร่วมในการรณรงค์ผลักดันพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 และทำการช่วยเหลือสัตว์ที่ได้รับความลำบาก ซึ่งความเกี่ยวพันธ์ต่อสถานการณ์สัตว์ขององค์กรทำให้ควรค่าแก่การศึกษามุมมอง

Soi Dog ในแง่ของการปฏิบัติการณ์และพันธกิจนั้นมีความคล้ายคลึงกับ Rescue P.A.W.S. คือเชื่อว่าการนำหลักการ จับสัตว์มาทำหมัน ฉีดวัคซีน และปล่อยกลับสู่ที่อยู่ CNVR (Collect Neuter Vaccinate and Return) เป็นทางออกของปัญหาสัตว์จรจัด และการทารุณกรรมสัตว์ *"เนื่องจากสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในความรับผิดชอบ และการดูแลของมนุษย์"* โดยเฉพาะกรณีกาจจัดบริเวณอยู่อาศัยให้แก่สัตว์จรจัดทั้งหลาย ทางองค์กรนั้นต่อต้านการค้าเนื้อสุนัข เนื่องจากยังไม่มีมาตรฐานเกี่ยวกับฟาร์มเพาะเนื้อสุนัขรวมทั้งแมวอีกทั้งยังเรียกร้องให้เกิดการลดกิจการเกี่ยวกับทำฟาร์มสัตว์เลี้ยงเพื่อผสมพันธุ์สัตว์ออกมาขายเป็นจำนวนมากและเน้นพัฒนามาตรฐานแต่ละฟาร์มเพาะสัตว์เลี้ยงให้สูงขึ้นเพื่อจำกัดปริมาณสัตว์ที่จะถูกผลิตออกมาแต่เน้นไปที่คุณภาพสัตว์ที่ถูกเพาะพันธุ์ มิให้เกิดปัญหาทอดทิ้งสัตว์ จนกลายเป็นสัตว์จรจัดปริมาณมากในอนาคต ชี้ให้เห็นว่าทางองค์กร NGO ในแวดวงนี้มิได้เห็นด้วยกับการใช้สัตว์ในเชิงพาณิชย์นัก พันธกิจอีกประการของ Soi Dog คือการผลักดันกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองและจัดสวัสดิภาพสัตว์รวมทั้งกฎหมายลูกฉบับต่างๆ ที่จะช่วยจับตาในเรื่องการทอดทิ้งสัตว์ และจัดที่อยู่ของสัตว์จรจัดเป็นพิเศษ เพราะทางองค์กรเห็นว่าการแก้ปัญหาเรื่องทอดทิ้งสัตว์โดยการนำไปอยู่shelter หรือศูนย์พักพิงสัตว์นั้นมิใช่การแก้ปัญหาที่ดี เพราะศูนย์พักพิงส่วนมากนั้นมีสภาพไม่ถูกหลักสวัสดิภาพสัตว์สากล และมีสภาพความเป็นอยู่ที่สัตว์ต้องเผชิญที่ไม่เหมาะสมแก่การอยู่อาศัย อีกทั้งใช้สิ้นเปลืองงบประมาณรัฐที่ต้องใช้ดูและสัตว์ประมาณราคา หกหมื่นบาทต่อปีต่อตัว อีกทั้งประเทศไทยยังไม่มีนโยบายการุณยฆาตสัตว์ที่อยู่ในศูนย์พักพิงเป็นเวลานาน จึงมีแต่ปริมาณสัตว์ที่เพิ่มขึ้นจนไม่สามารถควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตลอดการดำเนินการของหน่วยงาน Soi Dog *"พบว่ามีการทารุณกรรมสัตว์หลายกรณีตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แต่ประชาชนนั้นเริ่มได้รับรู้และสนใจอย่างกว้างขวางเป็นเวลาไม่นานนัก"* นั่นเพราะเทคโนโลยีSocial Media ได้เริ่มเป็นที่นิยมเมื่อไม่กี่ปี โดยผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงคำพูดของ Roger Yates[114] ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสิทธิสัตว์ว่า มนุษย์นั้นมีนิสัยในการล่าและทำร้ายสัตว์อื่นอยู่ในธรรมชาติของเรา หลายคนไม่อาจควบคุมตนเองได้ ไม่เข้าใจในตัวสัตว์ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงเกิดกรณีการทำร้าย (abuse) สัตว์ขึ้นมาแม้แต่ผู้เลี้ยงเองที่ดูแลสัตว์ไม่ถูกตามหลักสวัสดิภาพสัตว์สากลเอง ก็นับว่าเป็นผู้ทารุณสัตว์ทว่าทางผู้ให้ข้อมูลเองก็ได้กล่าวว่า สถานการณ์การทารุณสัตว์ในไทยนั้นดีขึ้น เพราะหลายคนเปิดใจที่จะเรียนรู้ และให้ความร่วมมือในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ตัวอย่างเช่นการที่ Soi Dog ไปอธิบายสร้างความเข้าใจในพันธกิจการช่วยเหลือสัตว์ของตนกับชุมชนในภูเก็ต ผู้คนในชุมชนก็ได้ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือองค์กรเป็นอย่างดี อีกทั้งยังมีโรงเรียน[115]ที่นำตารางสอนในวิชาที่ว่างใส่โปรแกรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์เข้าไปโดยร่วมมือกับทางองค์กรให้เด็กได้มีจิตสำนึกที่ดี

---

[114] Roger Yates, University College Dublin, Sociology, Occasional Lecturer.

[115] Soi Dog, "About us", https://www.soidog.org/th/content/about-us.

ตั้งแต่เป็นเยาวชน อีกทั้งมีประชาชนร้องเรียนเรื่องสัตว์ถูกทารุณมากขึ้น จึงนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับสัตว์ในประเทศไทย แม้จะยังมีบุคคลที่มองสัตว์มีสถานะต่ำจนไม่จำเป็นต้องคุ้มครองเป็นปริมาณมากอยู่

ในมุมมองด้านการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษกรณีการทารุณสัตว์ หรือทอดทิ้งสัตว์นั้น ทางองค์กรเห็นว่า *“โทษตามกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปี พ.ศ. 2557 แม้จะมีความเหมาะสมกับพฤติกรรมอาชญากร ทว่าการบังคับใช้จริงทำได้น้อย มีกรณีการรอลงอาญาเป็นจำนวนมาก และมีโทษปรับที่ต่ำเกินไป จึงเห็นว่าควรมีเพดานโทษขั้นต่ำ ในกรณีของการทอดทิ้งสัตว์ก็ตามจับตัวผู้กระทำผิดได้ยาก จึงทำให้กฎหมายเองไม่อยากป้องกัน ยับยั้งไม่ให้เกิดความกลัวที่จะกระทำความผิดเกี่ยวกับสัตว์ได้ แต่การจับสัตว์ใส่ศูนย์พักพิง หรือการดำเนินคดีนั้น ผู้ให้ข้อมูลมองว่าเป็นการแก้ปัญหาปลายทาง การแก้ไขในต้นทางที่ถูกต้อง คือการปลูกจิตสำนึกของคน โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ในอนาคต และการควบคุมปริมาณสัตว์แต่แรก จึงเป็นการแก้ไขปัญหาต้นทางที่ควรจะกระทำ”*

แม้ตัวองค์กรเองจะเป็นผู้ริเริ่มเรียกร้องแนวคิดกฎหมายคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรม แต่ก็มิได้ต้องการให้ถึงขั้นเรียกร้องให้สัตว์มีสิทธิ เพราะการป้องกันอาชญากรรมการทารุณกรรมต่อสัตว์ด้วยการใช้กฎหมายและการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ได้

สุดท้ายผู้ให้ข้อมูลได้เสริมว่าการรวมมือกับท้องถิ่น และหน่วยงานราชการเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากควบคุมปริมาณสัตว์ไว้ได้ โอกาสที่จะมีเหยื่อให้มนุษย์กระทำก็ลดน้อยลง และการลดปริมาณสัตว์ในฟาร์มสัตว์เลี้ยงก็เป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งในปัจจุบัน มีสัตว์ถูกนำเสนอเพื่อหาบ้านให้กว่า14 ล้านตัวทั่วโลก แสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวของผู้คนที่ให้ความสนใจในเรื่องปัญหาสัตว์เป็นจำนวนมากขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

<u>ประเด็นที่พบเกี่ยวกับการวิจัย</u> : ในมุมมองของ Soi Dog Thailand นั้น มองสัตว์ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบ และการดูแลของมนุษย์โดยเฉพาะสัตว์เลี้ยง โดยมนุษย์มีหน้าที่ปฏิบัติต่อสัตว์อย่างเหมาะสมตามหลักสวัสดิภาพสากล

นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าการทารุณกรรมสัตว์อาจถูกลดกรณีการเกิดได้ในระยะยาวโดยการเข้าไปให้ข้อมูลหรือปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับสัตว์ในแต่ละชุมชน มาตรการทางกฎหมายนั้นแม้จะยับยั้งให้คนกลัวการกระทำผิดได้ ทว่าการปลูกฝังตั้งแต่การเป็นเยาวชนนั้นย่อมให้ผลระยะยาวที่ดีกว่า และเป็นการแพร่กระจายความเข้าใจเกี่ยวกับสัตว์ที่กว้างขวางขึ้นด้วย จากที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานในเขตจังหวัดภูเก็ต เพราะมนุษย์นั้นมีนิสัยในการล่าหรือทำร้ายในตัวเรา จึงต้องมีการขัดเกลาที่เหมาะสม มากกว่าใช้กฎหมายจัดการที่ปลายเหตุ อีกทั้งนำแนวคิดการทำหมันสัตว์จรจัดมาใช้ เพื่อลดปริมาณสัตว์เร่ร่อน เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากองค์กรยังคงพบว่า

สัตว์จรจัดนั้นคือเหยื่อหลักของการถูกทารุณกรรม และไม่มีเจ้าของมาปกป้องหรือเรียกร้องสิทธิ สอดคล้องกับหน่วยงานอื่นที่ได้ศึกษามา

ในส่วนความได้สัดส่วนของกฎหมายลงโทษการทารุณกรรมสัตว์ของไทยนั้น ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่ายังมีโทษปรับที่ต่ำเกิน และไม่เห็นด้วยกับการรอลงอาญาในหลายคดี จึงเห็นควรมีเพดานโทษขั้นต่ำในการตัดสินคดีเกี่ยวกับสัตว์ เหมือนดั่งหน่วยงานWatch Dog Thailand และเช่นเดียวกันไม่เห็นด้วยกับการใช้หลักการสิทธิในสัตว์

4.1.2 การสัมภาษณ์ในกลุ่มผู้นำทางศาสนาในประเทศไทย

- ผู้ให้สัมภาษณ์ พระอธิการ ปภสฺสโร เจ้าอาวาสวัดไกลกังวล อำเภอ หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (29 มกราคม พ.ศ. 2562)

ท่านเจ้าอาวาส และวัดไกลกังวลนั้น เป็นวัดที่เป็นสถานที่คุ้นชินของประชาชนทั้งหลายที่อาศัยในเขตหัวหิน โดยเช่นเดียวกับหลายวัดพระพุทธศาสนาในประเทศไทยที่ประสบกับปัญหา ผู้คนนำสัตว์จรจัดมาทอดทิ้ง วัดไกลกังวลเองนั้นมีสัตว์จรจัดทั้งสุนัขและแมวจำนวนมากซึ่งถูกคนในชุมชนรวมไปถึงพุทธศาสนิกชนนำมาปล่อย ซึ่งเหตุนี้เองทางวัดจึงเหมาะแก่การสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ การทอดทิ้งสัตว์ รวมไปถึงมุมมองทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อสัตว์เช่นกัน จากพระอาวุโสอย่างจ้าวอาวาสผู้มีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา

ท่านเจ้าอาวาสได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับมุมมองและหลักการของทางพระพุทธศาสนามาดังต่อไปนี้ ในหลักคำสอนของศาสนาพุทธนั้นมอง *“สัตว์ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่ด้อยฐานะกว่าคน เนื่องจากสัตว์คือมนุษย์ที่ได้ทำบาปไว้ในอดีตชาติจนต้องรับกรรมมาเกิดเป็นสัตว์เพื่อชดใช้กรรม”* ตามหลักการเวียนว่ายตายเกิด บาปบุญคุณโทษ ดังนี้พระพุทธศาสนาจึงมองว่าสถานะที่ต้องเกิดเป็นสัตว์นั้นคือการลงทัณฑ์ เพราะสัตว์เดรัจฉานนั้นไม่อาจเข้าถึงธรรมะแบบมนุษย์ได้ ไม่อาจสื่อเจตนาของมนุษย์ได้ และต้องเป็นเครื่องมือของมนุษย์ ทว่าก็มีหลักธรรมที่ห้ามมิให้มนุษย์จะใช้หรือกระทำต่อสัตว์อย่างไม่มีขอบเขตได้ ตัวอย่างเช่น *“ศีลห้า ในข้อที่หนึ่ง ซึ่งห้ามมิให้คนฆ่าสัตว์ตัดชีวิต และมนุษย์เองนั้นก็ควรที่จะมีเมตตาต่อสัตว์ เนื่องจากกรรมดีก็ย่อมให้ผลลัพธ์ที่ดี”* เป็นกุศโลบายเพื่อให้คนกระทำความดีและละเว้นจากบาปอย่างการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งแม้จะถูกมองว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่ด้อยกว่า แต่ก็ควรค่าที่เราจะแบ่งปันความเมตตาให้เป็นต้น

ท่านเจ้าอาวาสได้แบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสัตว์ที่ท่านพบบ่อยนั้นคือ *“การนำสัตว์มาทอดทิ้งในวัดเป็นจำนวนมาก จนเป็นที่มาของสำนวนว่า “ตัดหางปล่อยวัด” คือไม่ว่าจะสัตว์มีเจ้าของเลี้ยงดูอย่างดี ดังเช่น สุนัขพันธุ์อัลเซเชียน พิตบูล หรือสุนัขแมวข้างถนน ก็ถูกนำมาทิ้งที่วัดเป็นจำนวนมาก ซึ่งพระก็ต้องรับภาระดูแลโดยไม่อาจละเลยได้ นับว่าเป็นบาปทั้งเป็นบาปต่อพระและ*

ตัวสัตว์เอง" ซึ่งต่อมาก็จะเกิดปัญหาปริมาณสัตว์มากขึ้น สัตว์ทำร้ายกันเอง หรือไปกัดผู้คนในชุมชน จนนำไปสู่การทุบตีสัตว์ วางยาเบื่อ และการทารุณกรรมรูปแบบต่างๆ การแก้ปัญหาที่ดีท่านเสนอว่าคือผู้เลี้ยงควรมีความรับผิดชอบ เมตตาเอ็นดูสัตว์ เป็นการป้องกันปัญหาการทอดทิ้งและการทารุณกรรมสัตว์

ในความเชื่อทางศาสนาพุทธนั้น มีหลายคำสอนซึ่งมีเจตนาเพื่อเป็นกุศโลบายให้มนุษย์ละเว้นจากพฤติกรรมการฆ่า หรือทารุณสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น *"การเทศน์ทางธรรมหรือเป็นถ้อยคำสอนในหนังสือธรรมะที่มีไว้ให้อุบาสกอุบาสิกาศึกษา"* ซึ่งคำสอนเหล่านี้มีมาแต่สมัยโบราณในสังคมไทยจนติดมาเป็นความเชื่อของคนในท้องที่ต่างๆซึ่งอาจมีความคล้ายคลึงกันทั่วประเทศ ท่านได้ยกตัวอย่างคำเตือนและคำสอนซึ่งมีเจตนาเป็นกุศโลบายซึ่งสอนต่อๆกนมาในสังคมพื้นบ้านภายในประเทศไทยไว้โดยคร่าว ดังนี้ ชาวบ้านรวมถึงพระสงฆ์ในหลายพื้นที่นั้นมีความเชื่อว่าการฆ่าแมวนั้นบาปมากเป็นพิเศษ เปรียบเสมือนการฆ่าสามเณร เพราะเชื่อตามคำกล่าวที่ว่าแมวนั้นมีถึงเก้าชีวิต หรือ การที่สาวกไม่ตั้งใจฟังคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ส่งผลให้ภพต่อไปอาจเกิดเป็นลิง หรือไส้เดือน เพราะเป็นสัตว์มีลักษณะที่ไม่สำรวม หรืออีกตัวอย่างที่สำคัญคือ มีคำสอนว่าหากได้ฆ่าสัตว์ไว้อย่างไร ก็จะส่งผลให้ตัวเองได้ตายอย่างนั้น และต้องใช้กรรมต่อในนรกโดนทรมานแบบที่ทำต่อสัตว์ไว้

ท่านได้เล่าว่าในสังคมไทยนั้นมีความเปลี่ยนแปลงขึ้น คือมนุษย์รักและผูกพันกับสัตว์มากขึ้น ตัวอย่างที่ท่านได้พบคือ เมื่อสัตว์เลี้ยงตายลง ฆราวาสหลายท่านมีความต้องการที่จะให้สัตว์เลี้ยงตนได้รับการประกอบพิธีศพทางศาสนาเหมือนมนุษย์นั่นก็คือ การเผาศพและลอยอังคารสัตว์เลี้ยง จึงเกิดเป็นเตาเผาสัตว์เลี้ยงขึ้น ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาจากวัดในบริเวณกรุงเทพมหานครฯเป็นที่แรก จนในที่สุดวัดต่างๆในหัวหินก็ได้นำแนวคิดเตาเผาสัตว์เลี้ยงมาใช้ ท่านจึงมองว่านอกจากใช้กฎหมายแล้ว ยังต้องใจความเมตตาการุณย์ของมนุษย์ในการป้องกันปัญหาการทอดทิ้งและทารุณกรรมสัตว์ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

<u>ประเด็นที่พบเกี่ยวกับการวิจัย</u> : จากการศึกษาพบว่าตามแนวคิดของศาสนาพุทธนั้น มองสัตว์ว่าไม่ประเสริฐเท่ามนุษย์และมีฐานะที่ต่ำกว่า ซึ่งเป็นที่เข้าใจว่ามนุษย์ที่ได้ทำบาปไว้ย่อมมาเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานเพื่อชดใช้กรรมเก่า

ปัญหาเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ที่พบคือ การนำสัตว์มาทอดทิ้งไว้ในวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สุนัขและแมว หรือในบางวัดที่มีบ่อน้ำก็จะรวมไปถึงการทิ้งปลาด้วย หลายครั้งที่สัตว์เหล่านี้ไม่อาจปรับตัวได้ และตายในที่สุด อีกทั้งเป็นภาระแก่ทางวัดในการเลี้ยงดู

ทางศาสนาพุทธนั้นมีแนวคิดเกี่ยวกับบาป บุญ และเวรกรรม ซึ่งพยายามโน้มน้าวให้มนุษย์ควบคุมตัวเองจากการทำร้าย หรือทารุณกรรมสัตว์ เช่นเดียวกับกฎหมายทางโลกที่ได้ถูกบัญญัติไว้

- ผู้ให้สัมภาษณ์ คุณพ่อประเสริฐ สมงาม อธิการคณะซาเลเซียนของคุณพ่อบอสโก (9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562)

เนื่องจากคุณพ่อประเสริฐ นั้นเป็นบาทหลวงซึ่งทางผู้วิจัยมีความคุ้นชิน และใกล้ชิดกับการทำหน้าที่บาทหลวงในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน เพื่อเผยแผ่คำสอนของพระเจ้าแก่ชาวไทย และเยาวชนไทย จึงเหมาะสมแก่การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองต่อสัตว์ในเชิงศาสนาเป็นอย่างยิ่ง

คุณพ่อประเสริฐได้อธิบายหลักคำสอนตามศาสนาคริสต์ว่า ทุกสิ่งมีชีวิตนั้นถูกสร้างด้วยเจตนารมณ์ของพระเจ้า พระเจ้านั้นเป็นผู้ที่ชาวคริสต์ยกย่องว่าดีที่สุด และให้ความเคารพท่านอย่างสูงสุด ฉะนั้น ทุกสิ่งที่พระเจ้านั้นย่อมดีและสมบูรณ์แบบ ซึ่งมนุษย์นับว่าเป็นสิ่งสร้างที่ดีเลิศเป็นที่สุดของพระเจ้าเนื่องจาก พระเจ้าตรัสว่า “ให้เราสร้างมนุษย์ตามฉายาตามอย่างของเรา” (ปฐมกาล1:26) การมี “พระฉายา” และ “ความเหมือน” กับพระเจ้าหมายความง่าย ๆ ว่า เราถูกสร้างขึ้นมาให้เหมือนพระเจ้า(ยอห์น 4:24) พระฉายาของพระเจ้าหมายถึงส่วนที่ไม่ได้เป็นเลือดเนื้อของมนุษย์ ส่วนนี้เองที่แยกมนุษย์ออกจากโลกของสัตว์ และทำให้เขาเหมาะสมที่จะมีอำนาจ “ครอบครอง” ตามที่พระเจ้าทรงมีพระประสงค์ (ปฐมกาล 1:28) ทั้งนี้ทางคุณพ่อจึงมีความเห็นว่าแม้นานาสัตว์จะถูกสร้างมาดี *“ทว่ามนุษย์กลับถูกสร้างมาดียิ่งกว่า มนุษย์สามารถครอบครองสิ่งอื่น อย่างสัตว์ได้ แต่ก็ยังคงมีหน้าที่ดูแลสัตว์หรือสรรพสิ่งอื่นที่พระเจ้าได้ทรงสร้าง เพราะมนุษย์ตามคำสอนควรเป็นผู้มีจิตใจงดงามเคารพทุกสรรพสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้างไว้ อีกประการหนึ่งคือแม้พระเจ้าจะทรงสร้างมนุษย์ให้มีฐานันดรสูงกว่าสรรพสิ่งทั้งหลายแต่ก็ไม่ได้ทรงเจตนาสร้างให้สิ่งต่างๆกำเนิดขึ้นมาเพื่อเป็นศัตรูสู้รบกัน”* ดังนี้จึงไม่ได้เน้นการแบ่งลำดับชั้นความสูงต่ำของสิ่งต่างๆนักในคำสอน

คุณพ่อได้ให้ข้อมูลว่าในมุมมองทางศาสนานั้น ก็มีแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมมนุษย์ที่จะทำร้ายสัตว์ ตามแนวทางความเชื่อนั้น มนุษย์ด้วยกันเองหากเป็นผู้ปกครอง ก็มีหน้าที่ในการรับใช้ (serve) มิใช่กดขี่ (oppress) ผู้อื่น เช่นเดียวกับ *“สัตว์ที่มนุษย์เองก็มีหน้าที่เข้าใจและปกป้อง ประดุจผู้เลี้ยงแกะปกป้องดูแลฝูงแกะของพระเจ้า”* และถึงแม้ตามบทบัญญัติของทางคัมภีร์คำสอนทางศาสนาคริสต์คือThe Bibleจะมิได้ระบุถึงโทษหรือบาปเกี่ยวกับการฆ่าหรือทำร้ายสัตว์ไว้ แต่ในหลักการทั่วไปของศาสนานั้น การนำสิ่งสร้างต่างของพระผู้เป็นเจ้าอย่างสัตว์ พืช สิ่งมีชีวิตอื่นๆ เป็นต้น มาใช้อย่างไม่มีเหตุผลและทารุณก็เป็นสิ่งที่ถูกห้ามไว้ แม้ในปัจจุบันเองพระสันตะปาปาก็ได้มีการร่าง เอกสาร กฎข้อบังคับในแนวคิดของการเคารพธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตเผยแผ่ไปยังวัดต่างๆ เพื่อการปฏิบัติซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สุดท้ายท่านได้ให้ความเห็นว่า การแก้ปัญหาความรุนแรงต่อสัตว์ในสังคมที่ดีนั้นคือ มนุษย์ควรใช้สติในการดำเนินชีวิต ต้องมีความเข้าใจในสิ่งอื่นรอบตัวเรา อย่างสถานการณ์สัตว์ในไทย ผู้ที่มีอำนาจอย่างเจ้าหน้าที่รัฐก็ควรจริงจังกับการแจ้งปัญหาเรื่องสัตว์ มีการจัดพื้นที่เหมาะสมให้สัตว์จรจัดได้อยู่ เช่นนี้เป็นต้น

ประเด็นที่พบเกี่ยวกับการวิจัย : ในทางศาสนาคริสต์ (Catholic) นั้นเช่นเดียวกับศาสนาพุธในข้อก่อน มองสัตว์ว่ามีสถานะที่ต้อยต่ำกว่ามนุษย์ แต่เนื่องจากตามคำสอนนั้นได้ให้นิยามว่า สิ่งสร้างของพระเจ้านั้น ถูกสร้างมาดีและสมบูรณ์แบบทุกอย่าง สิ่งทั้งหลายที่พระเจ้าสร้างจึงไม่ควรเป็นศัตรูกัน เช่นนี้เองแม้ว่ามนุษย์จะมีฐานะที่เหนือกว่าสัตว์ตามความเชื่อ ทว่ามนุษย์ที่ประเสริฐจริงๆนั้นควรมีหน้าที่พิทักษ์สัตว์จากภัยความเจ็บปวด เป็นหน้าที่ในการปกป้องสิ่งสร้างอื่นๆของพระเจ้า

ในส่วนของคำสอนนั้นแม้จะมีการห้ามมิให้มนุษย์ฆ่ามนุษย์ด้วยกัน แต่ในส่วนของการห้ามฆ่าสัตว์นั้นมิได้มีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจน คำสอนในทางศาสนาคริสต์นิกาย Catholic จึงเป็นเหมือนแนวทางแบบPassive และหน้าที่ของมนุษย์มากกว่าที่จะปกป้องและไม่ทำร้ายสัตว์โลก มากกว่าการใช้หลักเรื่องบาปหรือการลงโทษในชีวิตหลังความตาย

ในการลงโทษทางกฎหมายนั้น ทางผู้ให้ข้อมูลได้ให้ความเห็นว่าโทษมีความเหมาะสม และมีความได้สัดส่วนต่อความผิดแล้ว

4.1.3 การสัมภาษณ์ในกลุ่มผู้ค้าสัตว์และใช้สัตว์เชิงพาณิชย์ในประเทศไทย

- ผู้ให้สัมภาษณ์ นสพ. สายันต์ คงเพชร ผู้ทำคอกสุนัขทรัพย์ปัญญา กรรมการบริหารและการผสมพันธุ์ประจำสมาคม German shepherd dog association of Thailand (28 ธันวาคม พ.ศ. 2561)

นสพ. สายันต์ คงเพชร นอกจากจะเป็นผู้ประกอบการเกี่ยวกับคอกเพื่อผสมพันธุ์สุนัขเพื่อการจำหน่ายแล้ว ยังคงเป็นหนึ่งในผู้ตัดสินการประกวดสุนัข ประสบการณ์ซึ่งข้องเกี่ยวกับการทำพาณิชย์เกี่ยวกับสัตว์มาอย่างยาวนานนี้เอง ที่สามารถจะถ่ายทอดแง่มุมการตีคุณค่าของสัตว์ในมิติของการนำสัตว์มาใช้เพื่อการค้า การบริโภค หรือการทำธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง

ทางคุณน.สพ.สายันต์ได้ให้ความเห็นว่าทางทางพาณิชย์นั้นสัตว์ถูกแบ่งเป็น2ประเภทตามสายตาประชาชนทั่วไป คือสัตว์เลี้ยง และปศุสัตว์ ซึ่งมนุษย์มีระดับความผูกพันสงสาร และความเห็นใจสัตว์เหล่านี้แตกต่างกัน ในกรณีสัตว์เลี้ยงที่มีความใกล้ชิดกับมนุษย์มากว่า ผู้คนจึงรู้สึกสงสารสัตว์เหล่านี้ซึ่งเป็นสุนัข แมว มากกว่าสัตว์ที่ถูกนำมาเป็นอาหารอย่างโค สุกร ทว่าไม่ว่าจะเป็นสัตว์ประเภทใด ผู้ให้ข้อมูลนั้นเห็นว่าในฐานะที่ตนเองเป็นผู้ค้าสัตว์ ผสมพันธุ์สัตว์ *“ผู้เลี้ยงหรือผู้จัดจำหน่ายสัตว์ควรมีความรับผิดชอบ และมีมาตรฐานในการดูแล จัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ สำหรับอาชีพการเพาะพันธุ์สัตว์นั้นจำเป็นต้องมี แรงผลักดัน (Passion) และมีจรรยาบรรณ แม้ผู้ซื้อจะอยากได้สุนัขลักษณะแบบไหน ปริมาณใด เราก็ไม่สามารถลดมาตรฐานเพื่อทำไปตามความต้องการนั้นได้”* อีกทั้งทางคุณน.สพ.สายันต์ ยังได้เสริมอีกว่า ธุรกิจการประกวดสุนัข หรือเพาะพันธุ์สุนัขและแมวนั้น มิได้ทำกำไรหรือสร้างรายได้สะพัดได้เทียบเท่าการทำปศุสัตว์ ผู้ประกอบกิจการลักษณะนี้จึงต้องมีใจรัก

เกี่ยวกับการจัดการกับสัตว์และความตั้งใจจริง ที่สำคัญคือจิตใจที่เมตตาและรักสัตว์ที่อยู่ในการดูแลของตน ผู้ที่ขาดคุณสมบัติภายในเหล่านี้ อาจก่อให้เกิดปัญหา ผลิตสัตว์ออกมาเป็นปริมานมาก (Mass production) หรือผลิตสัตว์ที่มีความบกพร่องทางพันธุกรรมออกมาเกิดเป็นปัญหาทอดทิ้งสุนัขในเวลาต่อมาได้ ในการนำสัตว์มาใช้ในพาณิชย์เพื่อความบันเทิง การประกวด การกีฬาก็เช่นกัน ผู้เลี้ยงมีหน้าที่ดูแลสัตว์ให้ได้มาตรฐาน สวัสดิภาพสากล สัตว์นั้นอาจนำชื่อเสียง หรือรายได้มาสู่ตัวเรา แต่ก็ต้องไม่ลืมที่จะสำนึกในพระคุณของมันโดยปฏิบัติต่อมันเยี่ยงสมาชิกในครอบครัว จุดสำคัญคือห้ามใช้แรงงานสัตว์จนหนักหนาเกิน หรือนำสัตว์อายุน้อยมาใช้งานหนัก เนื่องจากมีความผิดทางอาญาซึ่งเป็นบทบัญญัติ

แม้การซื้อขายสัตว์เลี้ยงจะไม่ได้สร้างเม็ดเงินเป็นปริมาณมหาศาลจนผลักดันเศรษฐกิจได้แบบสัตว์ฟาร์ม ทว่าความนิยมในการซื้อและขายสัตว์เลี้ยงนั้นกลับเพิ่มอย่างต่อเนื่อง ผู้เลี้ยงมีความต้องการในพันธุ์เฉพาะของสัตว์มากขึ้นตามกระแสของกลุ่มsocial networkที่มีความนิยมในสุนัขและแมวมีพันธุ์เป็นช่วง กระนั้นจึงได้นำไปสู่ประเด็นเดิม คือการเกิดปัญหาการเร่งผสมพันธุ์สัตว์เพื่อจำหน่ายตามความต้องการของตลาดจนขาดการรักษามาตรฐาน และการทอดทิ้งสัตว์เมื่อพันธุ์สัตว์นั้นเสื่อมความนิยม

ปัญหาเรื่องการทารุณกรรมสัตว์ การปฏิบัติไม่ถูกต้องต่อสัตว์นั้น ในเชิงพาณิชย์นี้ *“มักพบการทอดทิ้งสัตว์ซึ่งไม่เป็นที่ต้องการ หรือการทุบตี ทำร้ายใช้งานสัตว์อย่างหนัก ทางผู้ให้ข้อมูลมองว่าปัญหาเหล่านี้ มาจากผู้เลี้ยงที่ขาดความเข้าใจ และจิตสำนึกหรือขาดความพร้อมในการนำสัตว์ไปเลี้ยงดู”* ที่สำคัญคือสัตว์จรจัดนั้นก็เป็นผลผลิตของมนุษย์แต่เดิม อีกทั้งยากที่จะจัดการปัญหาเหล่านี้ให้หมดไป เนื่องจากประเทศไทยนั้นโดยพื้นฐานนับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก จึงยากที่จะต่อกรกับปัญหาจำนวนสัตว์จรจัดอย่างมีประสิทธิภาพได้ หากจะลดจำนวนสัตว์ที่ถูกทารุณกรรม ก็จำเป็นที่จะต้องลดจำนวนสัตว์จรจัดควบคู่ไปด้วย เพราะสัตว์เหล่านี้มักตกเป็นเหยื่อ อีกทั้งลดการเพาะพันธุ์สัตว์จำนวนมาก เพื่อป้องกันปัญหาการทอดทิ้งสัตว์

จากประเด็นก่อนหน้า ผู้ให้ข้อมูลได้สรุปความเห็นว่า การร่างกฎหมายเพื่อคุ้มครองสัตว์อย่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แม้จะสามารถกระทำขึ้นได้ง่าย แต่ปัญหานั้นอยู่ที่การบังคับใช้ของเจ้าหน้าที่รัฐ อีกทั้งยังมีประชาชนจำนวนมากที่ยังไม่เข้าใจกฎหมายฉบับดังกล่าว และคิดว่าสัตว์ได้รับการคุ้มครองมากกว่ามนุษย์ ซึ่งมิได้เป็นความจริง แม้แต่ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สัตว์หรือค้าสัตว์เอง ก็ผิดพลาดในเรื่องการจัดสวัสดิภาพสัตว์ อย่างกรณีการกักขังสัตว์ หรือการจัดการอนามัยที่ไม่ดี ดังนี้หากใช้กฎหมายขู่คนเพื่อมิให้ทำร้ายสัตว์ไม่ได้ผล แม้ว่าโทษจะมีความรุนแรง ก็จำเป็นต้องแก้ปัญหาจากต้นเหตุ นั่นคือ *“ผู้เลี้ยงที่ขาดความรับผิดชอบ มีการตรวจสอบความพร้อมของผู้นำสัตว์ไปเลี้ยงว่าจะสามารถดูแลสัตว์นั้นได้ อีกทั้งจัดพื้นที่ให้สัตว์จรจัดอยู่และป้องกันการเพิ่มจำนวน ในส่วนของผู้ค้าสัตว์เองก็จำเป็นต้องมีมาตรฐาน และความเป็นมือ*

อาชีพในการประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์เพื่อตัวสัตว์ และผู้บริโภคเอง” และคิดว่าไม่สามารถนำหลักการเกี่ยวกับการให้สิทธิแก่สัตว์มาใช้ได้ เพราะมนุษย์จำเป็นต้องใช้สัตว์เพื่อการบริโภคและผลักดันเศรษฐกิจ การที่สัตว์มีสิทธิย่อมขัดต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เป็นอยู่ทั่วโลก

ประเด็นที่พบเกี่ยวกับการวิจัย : สัตว์ในมุมมองของผู้อยู่ในวงการที่ใช้สัตว์ในเชิงพาณิชย์และเศรษฐกิจนั้นอาจแบ่งได้ออกเป็นสองมุมมองจากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์นี้ ประการแรกคือมุมมองแง่ของสัตว์เศรษฐกิจ[116]หรือสัตว์ที่เลี้ยงเพื่อไว้เป็นอาหาร เป็นแรงงานให้มนุษย์หรือปศุสัตว์ อย่าง โค สุกร กระบือ เป็นต้น ซึ่งสัตว์ในกลุ่มนี้เห็นได้ชัดว่า ถูกเห็นใจโดยประชากรในสังคมน้องกว่ากลุ่มสัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อนมนุษย์ ดังเช่นเมื่อสัตว์เศรษฐกิจในกลุ่มนี้ถูกฆ่าหรือใช้แรงงานอย่างหนัก ผู้คนก็จะมองว่าเป็นเรื่องปกติเพื่อประโยชน์ใช้สอย ผู้ค้าเองก็อาจจะใส่ใจเกี่ยวกับสวัสดิภาพความเป็นอยู่ของสัตว์ในกลุ่มนี้น้อยกว่าอีกกลุ่ม และมองว่าสัตว์เป็นเพียงสินค้า กระนั้นผู้ประกอบการหลายรายที่มีความใส่ใจหรือเมตตา ก็จะปฏิบัติต่อสัตว์เหล่านี้อย่างมีมนุษยธรรมที่สุด ตั้งแต่ขั้นตอนเลี้ยง จนไปสู่กระบวนการแปรรูปเป็นอาหาร ในทางกลับกัน ในอุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงเพื่อการเป็นเพื่อนมนุษย์นั้น ผู้ประกอบการและประชาชนนั้นให้ความเมตตาและเอ็นดูสัตว์เหล่านี้มากกว่า เนื่องด้วยธรรมชาติของการเลี้ยงสัตว์แบบนี้นั้น จำเป็นต้องทะนุถนอมตัวสัตว์มากกว่าด้วยความที่สัตว์เหล่านี้มีลักษณะที่น่าเอ็นดูกว่าปศุสัตว์ หรือสัตว์ฟาร์ม ทั้งนี้รวมถึงสัตว์ที่ถูกใช้ในการประกวดด้วย ซึ่งมนุษย์ไม่ควรมองในเรื่องของการสร้างรายได้จากสัตว์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะหากมองสัตว์เป็นเพียงสินค้าแล้ว จะยิ่งเป็นการเอาเปรียบสัตว์ที่ไม่มีทางสู้ไปยิ่งกว่าที่เป็น

ในมิติของสัตว์เชิงพาณิชย์นั้น ในหลายครั้งพบการทารุณกรรมสัตว์ในแง่ของการประกอบการที่ขาดมาตรฐาน หรือปราศจากมนุษยธรรมต่อสัตว์ ดังเช่นการไม่เคารพหลักสวัสดิภาพสัตว์สากล 5 ประการ ทำให้สัตว์มีความเป็นอยู่ที่ไม่เหมาะสม แม้แต่สัตว์เลี้ยงเองก็ประสบปัญหาลักษณะคล้ายคลึงกัน อย่างกรณีการผสมพันธุ์สัตว์ที่ไม่ได้มาตรฐาน จนสัตว์เกิดมาป่วย หรือทุพลภาพ ได้รับความทรมานเป็นต้น โดยเห็นได้จากกรณีที่เกิดขึ้นจริงอย่าง คาเฟ่แมวที่บังคับแมวผสมพันธ์ และไม่มีการรักษาอนามัยหรือมีพื้นที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมแก่แมว[117] ทั้งนี้จึงเป็นหน้าที่ของผู้เลี้ยง และผู้ประกอบการในการปฏิบัติต่อสัตว์ในความควบคุมของตนให้ถูกต้อง

---

[116] สัตว์เศรษฐกิจ หมายถึง สัตว์เลี้ยงที่มีคุณค่าและมีปริมาณมากพอที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ ตัวอย่างของสัตว์เศรษฐกิจที่เป็นที่รู้จักกันมีอาทิเช่น โค กระบือ ไก่ สุกร เป็นต้น

[117] ผู้จัดการออนไลน์, ““คาเฟ่เหมียวนรก!” สกปรก ตาหลุด ศพเกลื่อน สะเทือนใจทาสแมว แหล่งเพาะเชื้อโรค!?”, https://mgronline.com/live/detail/9620000037445, 17 เม.ย. 2562.

โดยในกลุ่มนี้เห็นว่าทั้งโทษเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ หรือละเมิดสวัสดิภาพสัตว์ของกฎหมายไทยในปัจจุบันนั้นมีความเหมาะสมแล้ว แต่ต้องปรับใช้อย่างจริงจังมากขึ้น โดยไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับการให้สิทธิแก่สัตว์

- มหาวิทยาลัย และ ผศ.สพ.ญ.สมลักษณ์ พวงชมพู อดีต หัวหน้าหน่วยพยาธิวิทยาภาควิชาพยาธิวิทยา คณะสัตวแพทย์ศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (26 มกราคม พ.ศ. 2562)

ทั้งสอนท่านนั้นเป็นอดีตคณาจารย์ ภายในคณะสัตวแพทย์ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ทำการสอนมาเป็นเวลานาน อีกทั้งมีประสบการณ์ในการไปศึกษาดูงานการวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ในต่างประเทศที่ได้รับการยอมรับเรื่องมาตรฐาน ทั้งจริยศาสตร์ (Ethics) การปฏิบัติต่อสัตว์ทดลอง และกระบวนการทางการแพทย์สากลอื่นๆ

ในทางสัตวแพทย์ศาสตร์นั้น ท่านอาจารย์ทั้งสองเห็นว่าสัตว์มีบทบาทเป็นผู้ถูกกระทำจากมนุษย์ ดังนี้สัตวแพทย์ หรือนักศึกษาสัตวแพทย์ทุกคนควรยึดหลักจริยธรรม (Ethics) ทางการแพทย์ในการปฏิบัติต่อสัตว์ ผู้ที่จัดการหรือศึกษาเกี่ยวกับสัตว์ในประเทศไทยจำต้องศึกษาหลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วยการเรียนรู้หลักจริยธรรมที่ได้กล่าวไว้ประกอบไปด้วย มิใช่เพียงต่อหน้าที่ต่อสัตว์ที่เราต้องคำนึงถึงเท่านั้น *“มนุษย์ผู้ศึกษาเกี่ยวกับสัตว์อย่างนักศึกษาวิชาสัตวแพทย์ศาสตร์จำเป็นต้องตระหนักถึงบุญคุณสัตว์ที่ได้ถูกนำมาเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้หรือทดลองด้วย”* เช่นเดียวกับนักศึกษาแพทย์ที่ได้เรียนรู้จาก “อาจารย์ใหญ่” ผู้ศึกษาหรือจัดการเกี่ยวกับสัตว์จึงควรมีความสำนึกและขอบคุณในสัตว์ที่ตนทำงานด้วยนั้น

ในส่วนของประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ที่พบนั้น ในทางการแพทย์หรือวิทยาศาสตร์การทดลอง (science experiments) *“มักมีกรณีที่ผู้วิจัยหรือผู้จัดการเกี่ยวกับสัตว์ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมหรือแบบพิธีการปฏิบัติสากล (Protocol) ซึ่งนำไปสู่การละเมิดหลักสวัสดิภาพสัตว์ หรือแม้แต่การทารุณกรรมสัตว์โดยที่มิได้เจตนา”* ทั้งนี้ท่านสัตวแพทย์ทั้งสองได้ให้ข้อมูลว่า ประเทศไทยมีการศึกษา Protocol แบบสากลมากขึ้น อย่างการส่งคณะสัตวแพทย์ไปดูงาน ณ ประเทศสวีเดน ซึ่งเป็นประเทศที่ได้ถูกยอมรับในมาตรฐานการปฏิบัติต่อสัตว์ในระดับดี และความเข้มงวดของจริยธรรมและแบบพิธีเกี่ยวกับการจัดการกับสัตว์ ดังนี้เองปัญหาการละเมิดต่อสัตว์ในสังคมนั้นย่อมคลี่คลายลง หากมีการศึกษา ให้ข้อมูล และประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ เพราะเช่นเดียวกับผู้ศึกษาเกี่ยวกับสัตว์เอง หากประชาชนทั่วไปได้รับการศึกษารวมถึงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสัตว์ สถานการณ์การทารุณสัตว์ในไทยก็ย่อมจะดีขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งดีกว่าการใช้โทษทางอาญาขู่เพียงอย่างเดียว โดยทั้งสองท่านให้ความเห็นอีกว่า การนำหลักการสิทธิในสัตว์มาใช้ย่อมไม่สามารถทำให้นำสัตว์มาใช้ในการวิจัยได้ ซึ่ง

ย่อมสร้างปัญหาให้สังคมมนุษย์ หรือการใช้หลักการสิทธิสัตว์ที่ไม่อาจเป็นไปได้ เพราะมนุษย์ยังคงจำเป็นต้องใช้สัตว์เพื่อเหตุผลทางวิทยาศาสตร์อยู่

ประเด็นที่พบเกี่ยวกับการวิจัย : ในทางการแพทย์ หรือการศึกษาเกี่ยวกับสัตว์นั้น โดยตัวมันเองนั้นมีเจตนาในการรักษาสัตว์และช่วยให้สัตว์มีชีวิตที่ดีขึ้นอยู่แล้ว สัตวแพทย์หรือผู้ศึกษาเกี่ยวกับสัตว์จึงเห็นคุณค่าในชีวิตของสัตว์โดยพื้นฐาน แม้การนำสัตว์มาทดลองเองผู้ทดลองก็มีความซาบซึ้งในคุณของสัตว์ที่ได้พลีตนเพื่อการศึกษา ประดุจการเรียนกับอาจารย์ใหญ่ของมนุษย์ สัตว์จึงเปรียบเสมือนผู้มีพระคุณ

ในปัจจุบันไม่พบการทารุณกรรมสัตว์ในวงการของการแพทย์ หรือการวิจัยในสัตว์มากนัก โดยเฉพาะในประเทศไทย เพราะทั้งประเทศไทยและทั่วโลกนั้นมีการพัฒนาหลักเกณฑ์สากล ในการปฏิบัติต่อสัตว์ที่รับการรักษา หรือถูกทดลอง อย่างมีจริยธรรมมากขึ้น แม้แต่ในประเทศไทยเองก็มีการตรวจสอบที่เข้มงวดขึ้น

โดยในส่วนของการลงโทษตามกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ไม่ว่าจะเป็นกรณีทารุณกรรม หรือละเมิดสวัสดิภาพสัตว์นั้นทางผู้ให้ข้อมูลเห็นว่ามีความรุนแรงที่ได้สัดส่วนแล้ว แต่ไม่ควรนำหลักการเรื่องสิทธิในสัตว์มาใช้ เพราะจะไปกระทบวิถีชีวิตมนุษย์ที่ยังต้องใช้สัตว์เพื่อการทดลอง

4.1.5 การสัมภาษณ์ในบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและกฎหมาย

- ผู้ให้สัมภาษณ์ในฝ่ายตุลาการผู้ใช้กฎหมายในการพิจารณาคดี หรือผู้พิพากษา นายศาสตร์ อาชวนิจกุล ผู้ช่วยผู้พิพากษา (1 มีนาคม พ.ศ. 2562)

เนื่องด้วยท่านผู้ช่วยผู้พิพากษานั้นมีความกรุณาในการสละเวลาจากการทำงานมาให้ข้อมูล จึงเป็นมุมมองและความเห็นทางด้านกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายที่สำคัญ แล้วด้วยในการที่ท่านได้มีความรู้ และศึกษาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปี พ.ศ. 2557 มาพอสมควร อีกทั้งยังเล็งเห็นปัญหาของการทารุณกรรมสัตว์เป็นเรื่องสำคัญในประเทศไทย สามารถตอบสนองการศึกษาวิจัยได้อย่างดี

ในการพูดคุยสัมภาษณ์ท่านผู้ช่วยผู้พิพากษานั้นจำเป็นต้องมีการแบ่งประเด็นอย่างชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลทางกฎหมายที่แม่นยำ ถูกต้อง ทางผู้วิจัยจึงได้แบ่งคำถามในการสัมภาษณ์พูดคุยเป็นหัวข้อต่างๆตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

ท่านได้ให้ความเห็นว่ากฎหมายไทย ตามโดยปกติ “กฎหมายไทยมองสัตว์เป็นทรัพย์ อ้างอิงได้จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตัวอย่างในมาตราที่ 1320 *“ภายในบังคับแห่งกฎหมาย*

เฉพาะและกฎข้อบังคับในเรื่องนั้น ท่านว่าสัตว์ป่าไม่มีเจ้าของตราบเท่าที่ยังอยู่อิสระ สัตว์ป่าในสวนสัตว์ และปลาในบ่อหรือในที่น้ำซึ่งเจ้าของกั้นไว้นั้น ท่านว่าไม่ใช่สัตว์ไม่มีเจ้าของ

สัตว์ป่าที่คนจับได้นั้น ถ้ามันกลับคืนอิสระและเจ้าของไม่ติดตามโดยพลันหรือเลิกติดตามเสียแล้ว ฉะนี้ท่านว่าไม่มีเจ้าของ

สัตว์ซึ่งเลี้ยงเชื่องแล้ว ถ้ามันทิ้งที่ไปเลย ท่านว่าไม่มีเจ้าของ"

และตามประมวลกฎหมายอาญา ในมาตรา 358 *"ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" ประกอบกับ มาตรา 359 "ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 358 ได้กระทำต่อ*

(1) เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบกสิกรรมหรืออุตสาหกรรม

(2) ปศุสัตว์

(3) ยวดยานหรือสัตว์พาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะหรือในการประกอบกสิกรรมหรืออุตสาหกรรม หรือ

(4) พืชหรือพืชผลของกสิกร

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" ซึ่งสัตว์ในที่นี้ตีความครอบคลุมไปถึงสัตว์เลี้ยงซึ่งมีเจ้าของด้วย"

ในกรณีของความได้สัดส่วนในการกำหนดโทษตาม พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 ท่านได้ให้ความเห็นว่า ดังนี้ต้องอธิบายก่อนว่า อัตราโทษ กับการกำหนดโทษ ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ *"อัตราโทษคือขอบเขตของโทษที่ศาลมีอำนาจลงได้ซึ่งจะกำหนดไว้ในมาตรานั้น ๆ อาจกำหนดเป็นช่วง เช่น จำคุกตั้งแต่ 1 ถึง 2 ปี หรือ อาจกำหนดเป็นโทษขั้นสูง เช่น จำคุกไม่เกินสองปี เป็นต้น ส่วนการกำหนดโทษ คือ โทษจริงๆที่ศาลจะลงแก่จำเลย ซึ่งในส่วนการกำหนดโทษศาลต้องพิจารณาปัจจัยอื่นนอกเหนือจากอัตราโทษที่กฎหมายนั้นกำหนด เช่น บทบัญญัติเกี่ยวกับการรอการลงโทษ เหตุบรรเทาโทษ รวมไปถึง บัญชีมาตรฐานการลงโทษ (ซึ่งเป็นบัญชีที่กำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจการลงโทษของศาล โดยจะกำหนดว่าในความผิดฐานนี้ พฤติการณ์ในคดีเช่นนี้ ศาลควรลงโทษเท่าใด รอการลงโทษหรือไม่ เพื่อให้คดีที่มีข้อเท็จจริงเดียวกัน ศาลลงโทษจำเลยไปในทางเดียวกัน บัญชีดังกล่าวเป็นเอกสารลับของราชการ ไม่สามารถที่จะเปิดเผยแก่สาธารณะชนได้)"*

ต่อมาเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่าง พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 มาตรา 31 กับ ประมวลอาญา มาตรา 295

มีข้อสังเกตว่า ความผิดตาม พ.ร.บ.ฯ มาตรา 31 มีอัตราโทษเท่ากับ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 คือ จำคุกไม่เกินสองปี หรือ ปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือ ทั้งจำ

ทั้งปรับ เห็นว่า หากพิจารณาโดยผิวเผินเฉพาะในส่วนอัตราโทษ อาจมองได้ว่าการกำหนดให้การกระทำความผิดต่อสัตว์มีอัตราโทษเท่ากับการกระทำความผิดต่อคนอาจจะดูไม่ได้สัดส่วน เพราะความรู้สึกของคนทั่วไป การทำร้ายสัตว์ไม่ควรที่จะมีความร้ายแรงเท่ากับการทำร้ายคน *"แต่หากพิเคราะห์ถึงนิยามคำว่าทารุณกรรมสัตว์ ตาม พ.ร.บ.ฯ มาตรา 31 จะเห็นว่า ต้องเป็นการกระทำที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน และยังรวมถึงการใช้สัตว์ซึ่งมีปัญหาด้านสุขภาพกระทำการบางอย่างที่ไม่เหมาะสมกับสภาพร่างกายของสัตว์ ซึ่งต่างจากการทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ซึ่งไม่ได้มีลักษณะของการทำให้บุคคลได้รับความทุกข์ทรมาน ทั้งนี้ หากไม่คำนึงถึงวัตถุที่ถูกกระทำในความผิดสองฐานนี้ ก็อาจมองได้ว่าลักษณะของการกระทำที่เป็นการทารุณกรรมจะดูร้ายแรงกว่าการทำร้ายร่างกายธรรมดา และผู้กระทำการทารุณกรรมนั้นน่าจะมีจิตใจที่ชั่วร้าย (mens rea) มากกว่า แต่เนื่องจากวัตถุที่ถูกกระทำตาม พ.ร.บ. มาตรา 31 นั้นเป็นเพียงแค่สัตว์ ไม่ใช่คน จึงสันนิษฐานว่าฝ่ายที่ออกกฎหมายอาจคิดว่า หากให้กำหนดอัตราโทษความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์สูงกว่าความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 295 จะดูไม่สมเหตุผล จึงกำหนดอัตราโทษให้เท่ากัน"*

ส่วนในการกำหนดโทษนั้น แม้ว่าอัตราโทษความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์จะเท่ากับอัตราโทษความผิดฐานทำร้ายร่างกาย แต่จากที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าในการกำหนดโทษศาลจะพิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ อีก ซึ่งปัจจัยที่ศาลจะใช้เป็นมาตรฐานในการกำหนดโทษในความผิดทั้งสองฐาน อาจจะไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะบัญชีมาตรฐานการลงโทษ แม้ปัจจุบันจะยังไม่มีหมวดที่เกี่ยวกับความผิดตาม พ.ร.บ.ฯ นี้ แต่หากจะมีในภายหน้า เชื่อว่า พฤติการณ์เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ที่บัญชีฯ จะกำหนดเป็นกรอบการลงโทษ *"น่าจะต่างกับพฤติการณ์เกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ที่บัญชีฯ กำหนดไว้"*

ดังนั้น จึงเห็นว่าอัตราโทษที่กำหนดใน พ.ร.บ. ฯ มาตรา 31 น่าจะได้สัดส่วนแล้ว

ในประเด็นคำนิยามเกี่ยวกับสัตว์และการทารุณกรรมนี้ท่านได้เห็นว่า การพิจารณาว่าจะเป็นการทารุณกรรมสัตว์หรือไม่ ต้องพิจารณาทั้งมาตรา 20 และ 21 ควบคู่กันไป คือ ต้องพิจารณาว่าการกระทำนั้นเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 21 หรือไม่ หากไม่เข้า จึงมาพิจารณาว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20 หรือไม่

จากมาตรา 21 จะเห็นว่ากฎหมายกำหนดข้อยกเว้นไว้ค่อนข้างชัดเจนแล้ว หากการกระทำเข้าอนุมาตราใดในมาตรา 21 นี้ การกระทำนั้นย่อมไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ ศาลจึงมีดุลพินิจน้อยมากในการปรับบทมาตราดังกล่าว

ส่วนมาตรา 20 เห็นว่า ในมาตรา 3 ได้กำหนดนิยามของคำว่าทารุณกรรมสัตว์ไว้ค่อนข้างชัดแล้ว ส่วนบางข้อความในนิยามที่กำหนดไว้กว้าง ๆ เช่น *""การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ" หรือ "ใช้สัตว์ทำงานเกินสมควร หรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร" เห็นว่า กฎหมายน่าจะประสงค์ที่จะ*

ให้ศาลมีดุลพินิจในการปรับกฎหมายให้เข้ากับพฤติการณ์ของคดี" หากกฎหมายกำหนดไว้ชัดเกินไปว่าการกระทำแบบใดบ้างที่เป็นการทารุณกรรมสัตว์จนศาลไม่มีดุลพินิจในการปรับกฎหมาย อาจเกิดปัญหาได้ เพราะเราไม่อาจคาดเดาได้เลยว่าสัตว์จะถูกมนุษย์กระทำทารุณในรูปแบบใดได้บ้าง การกำหนดรูปแบบการทารุณกรรมไว้ชัดเจนเกินไปอาจจะไม่ครอบคลุมการกระทำทารุณกรรมในรูปแบบอื่นที่มนุษย์ทำกับสัตว์

ดังนั้นจึงท่านมองว่า ทั้งสองมาตราไม่ได้มีลักษณะคลุมเครือเกินไป มาตรา 21 กำหนดข้อยกเว้นไว้ค่อนข้างชัดเจน และ มาตรา 20 ก็มีมาตรา 3 เป็นกรอบการตีความ ในส่วนที่เป็นดุลพินิจศาลในการตีความนิยามมาตรา 3 ก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การปรับใช้กฎหมายเหมาะสมกับรูปแบบและข้อเท็จจริงของคดี

การทารุณกรรมสัตว์ที่ท่านได้พบเห็นเป็นประจำ คือ กรณีที่ควาญช้างพาช้างเดินตามถนนเพื่อให้คนมาซื้อกล้วยให้ช้างกิน หรือ สวนสัตว์ที่นำสัตว์มาแสดงโชว์ต่างๆ ในความเห็นส่วนตัวมองของท่านว่าสัตว์พวกนี้ไม่ได้เกิดมาเพื่อถูกใช้งานในลักษณะดังกล่าว

สำหรับการคำนึงว่าการทารุณสัตว์ นั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นอาชญากรรมต่อสัตว์หรือไม่ นี้ท่านได้ให้ผู้วิจัยพิจารณาว่า ขึ้นอยู่กับว่าเราให้คำนิยามคำว่า "อาชญากรรม" ไว้ว่าอย่างไร ซึ่งคำว่า "อาชญากรรม" ไม่มีนิยามที่ตายตัวและไม่มีกฎหมายฉบับใดกำหนดนิยามเอาไว้ หากพิเคราะห์คำว่าอาชญากรรมในบริบททางกฎหมาย อาจหมายถึงการกระทำที่เป็นการละเมิดกฎหมายซึ่งมีโทษทางอาญา ดังนั้น ถ้ามีกฎหมายกำหนดให้การทำร้ายหรือทารุณสัตว์เป็นความผิด การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นอาชญากรรมอย่างแน่นอน แต่ในการวิเคราะห์ว่าการทำร้ายหรือทารุณสัตว์เป็นอาชญากรรมต่อสัตว์หรือไม่ ไม่ควรจำกัดความหมายของอาชญากรรมอยู่แค่บริบททางกฎหมายเท่านั้น จึงเห็นว่าควรพิจารณาจากความหมายของอาชญากรรมในแง่ของอาชญาวิทยา ซึ่งจะมองในแง่ของความร้ายแรงของการกระทำและความชั่วที่มีอยู่ในตัวผู้กระทำอันหมายถึงการกระทำที่มีลักษณะชั่วร้ายและเป็นอันตรายต่อสังคมอย่างมาก[118]

ประเด็นว่าการทำร้ายหรือทารุณสัตว์เป็นอาชญากรรมต่อสัตว์ในความหมายของอาชญาวิทยาหรือไม่ เห็นว่า ไม่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัว เนื่องจากต้องพิจารณาจากจิตใจของผู้กระทำ ทั้งนี้อาจดูจากลักษณะของการกระทำรวมถึงวัตถุประสงค์ของการกระทำรวมถึงผลกระทบต่อสังคม เช่น ในโรงฆ่าสัตว์ แม้จะมีการฆ่าสัตว์จำนวนมากด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งอาจมองว่าเป็นการกระทำที่โหดร้าย แต่วัตถุประสงค์ของการฆ่าสัตว์นั้นก็เพื่อนำมาจำหน่ายเป็นอาหารซึ่งตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้สังคมมนุษย์ดำรงอยู่ได้ การฆ่าดังกล่าวก็ไม่น่าจะถูกมองว่าเป็นอาชญากรรม

---

[118] http://dc.oas.psu.ac.th/dcms/files/04694/Chapter1.pdf หน้า 5.

หากยึดถือนิยามคำว่าอาชญากรรมในแง่อาชญาวิทยา การทำร้ายหรือทารุณสัตว์ที่จะถือเป็นอาชญากรรมอาจเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากการกระทำนั้นจะต้องส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างมาก ดังนั้น การที่บุคคลคนหนึ่งฆ่าหรือทรมานสัตว์เลี้ยงของตัวเอง ก็ไม่น่าจะเป็นอาชญากรรมเพราะแม้จะเป็นการกระทำที่ชั่วร้าย แต่ก็ไม่ถึงกับเป็นอันตรายต่อสังคมอย่างมาก หากจะมองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นอาชญากรรม จะต้องให้เหตุผลให้ได้ว่าการที่เจ้าของสัตว์ฆ่าหรือทารุณสัตว์เลี้ยงตัวเองส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างไร (ส่วนตัวท่านเองมองว่าให้เหตุผลได้ยากมาก)

ความเห็นท่านนั้นมองว่า *"การทำร้ายหรือทารุณสัตว์ที่มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคมอย่างมาก อาจจะต้องมีปัจจัยอื่นๆ เป็นส่วนประกอบ เช่นเป็นการกระทำต่อสัตว์จำนวนมาก ถึงขนาดที่อาจทำให้ระบบนิเวศน์เสียสมดุล หรือ กระทำต่อสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ เป็นต้น หรือ อาจจะเป็นการกระทำในที่สาธารณะหรือเปิดเผยต่อสาธารณะชน เช่น การอัดคลิปทารุณสัตว์แล้วPostลงสื่อSocial Media หรือการLiveสดโชว์การทำร้ายสัตว์ ซึ่งการกระทำเหล่านี้แม้จะกระทำต่อสัตว์เลี้ยงตัวเอง หรือ กระทำต่อสัตว์เพียงตัวเดียว แต่การที่การกระทำดังกล่าวออกสู่สาธารณะ และบุคคลทั่วไปเข้าถึงได้ ก็มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบมากขึ้น และอาจพัฒนาจากการกระทำต่อสัตว์เป็นการกระทำต่อคนได้ แบบนี้ก็อาจมองได้แล้วว่าการกระทำดังกล่าวเป็นอาชญากรรมเนื่องจากเป็นอันตรายต่อสังคมอย่างมาก"*

ในการให้สิทธิแก่สัตว์ หรือกำหนดสถานะพิเศษสำหรับสัตว์ขึ้นมานั้นเป็นเรื่องยากที่จะตอบได้แน่ชัดว่าจำเป็นหรือไม่ เนื่องจากการให้สัตว์มีสิทธิ หรือ กำหนดให้สัตว์มีสถานะพิเศษ (ที่ไม่ใช่ทรัพย์) มีความซับซ้อนมาก เพราะ แม้จะให้สัตว์มีสิทธิหรือสถานะพิเศษ แต่สัตว์ก็ไม่อาจเป็นผู้ใช้สิทธิหรือสถานะดังกล่าวได้โดยตรง สุดท้ายผู้ที่ควบคุมสิทธิและสถานะของสัตว์ก็คือคนอยู่ดี อีกทั้งในการให้สิทธิหรือสถานะพิเศษแก่สัตว์นั้น รัฐจะเป็นผู้กำหนดโดยออกกฎหมายรองรับ ซึ่งกฎหมายที่ออกมารับรองเช่นนั้นอาจจะกระทบกับสิทธิของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น สิ่งที่บุคคลเคยกระทำกับสัตว์อาจจะกระทำไม่ได้อีกต่อไป หรือ กระทำได้ยากขึ้น และหากบุคคลใดฝ่าฝืนก็อาจได้รับโทษทางอาญา ดังนั้น หากจะให้สัตว์มีสิทธิหรือสถานะพิเศษ เหตุผลในการออกกฎหมายจะต้องมีมากกว่าเหตุผลทางศีลธรรม อาจต้องพิจารณาเหตุผลทางสังคมวิทยา อาชญาวิทยา เศรษฐศาสตร์ รวมถึงเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ (ดู https://thestandard.co/opinion-tomorrow-animal-rights/ มีคดีที่น่าสนใจ)

หากมองว่าจำเป็นต้องให้สัตว์มีสิทธิหรือสถานะพิเศษ *"กฎหมายที่จะออกมารับรองจะต้องมีความชัดเจนแน่นอน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าใครคือผู้ใช้สิทธิแทนสัตว์ โดยเฉพาะกรณีสิทธิของสัตว์ถูกละเมิด หรือ นิยามของสัตว์ที่กฎหมายจะกำหนดให้สิทธิว่าสัตว์ประเภทไหนบ้างที่มีสิทธิ ครอบคลุมถึงสัตว์เซลล์เดียวด้วยหรือไม่ รวมไปถึงต้องกำหนดขอบเขตของสิทธิให้ชัดเจนด้วย หากจะกำหนดให้สัตว์มีสถานะพิเศษที่ไม่ใช่ทรัพย์ กฎหมาย*

จะต้องกำหนดแนวทางให้ชัดเจนว่าการที่สัตว์มีสถานะพิเศษมีผลอย่างไรบ้าง (โดยเฉพาะผลทางกฎหมายที่ทำให้สัตว์นั้นต่างจากทรัพย์)"

สรุป ณ เวลานี้ ยังไม่สามารถตอบได้ว่าควรให้สัตว์มีสิทธิหรือสถานะพิเศษหรือไม่ แต่หากจะมีในภายภาคหน้า กฎหมายที่จะออกมารับรองจะต้องมีความชัดเจนแน่นอน รวมถึงเหตุผลในการออกกฎหมายนั้นต้องพิจารณาจากหลาย ๆ แง่มุมนอกเหนือจากเหตุผลทางศีลธรรม

ประเด็นที่พบเกี่ยวกับการวิจัย : ในแง่มุมของกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมนั้นมองสัตว์เป็นวัตถุทางกฎหมายอย่างหนึ่ง ในการนั้นเพื่อสะดวกแก่การตีความในขั้นตอนของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมการตัดสินคดี โดยในกรณีทางแพ่งนั้น ยังคงมองสัตว์เป็นทรัพย์ มิได้มีการบัญญัติรับรองสถานะพิเศษใดให้แก่สัตว์ในกฎหมายไทยจนถึงปัจจุบัน

สถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์ในประเทศไทยนั้น ในบางกรณีอาจจะสามารถให้นิยามได้ว่าเป็นอาชญากรรมต่อสัตว์ได้ เพราะการนิยามคำว่า "อาชญากรรม" มิได้ดูจากบริบททางกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ต้องดูถึงความรุนแรงของผลกระทบจากการทารุณกรรมนั้นที่มีต่อสังคมด้วย ดังนี้หากการกระทำต่อสัตว์มีความโหดร้าย รุนแรง สะเทือนต่อศีลธรรมเป็นวงกว้างในสังคม หรือเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี ก็ให้นิยามการทารุณกรรมสัตว์นั้นได้ว่าเป็น "อาชญากรรมต่อสัตว์"

ตามเจตนาของกฎหมายนั้น การกำหนดโทษซึ่งอาจถูกหลายฝ่ายวิจารณ์ว่า ความรุนแรงของโทษการทารุณกรรมสัตว์เทียบเท่ากับการทำร้ายร่างกายมนุษย์นั้น ต้องตีความตามเจตนาแห่งกฎหมาย นั่นคือตามบทบัญญัติแห่งประมวลอาญาในเรื่องโทษของการทำร้ายร่างกายผู้อื่นนั้น มิได้หมายถึงการทารุณกรรมในกรณีเดียวกับสัตว์ ซึ่งผู้ถูกกระมิได้รับความทรมานถึงขั้นทารุณ ส่วนตัวบทการลงโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 นี้นั้นต้องดูเนื้อความประกอบด้วยว่ากฎหมายมีเจตนาลงโทษพฤติกรรมการฆ่าสัตว์หรือทรมานสัตว์ รวมทั้งใช้แรงงานสัตว์อย่างไม่เหมาะสม โดยเห็นได้ว่าเป็นวาระที่มีความฉกรรจ์กว่าการทำร้ายร่างกายธรรมดา

ในมิติการกำหนดโทษของฝ่ายตุลาการในแต่ละคดีนั้นต้องพิจารณาปัจจัยอื่นนอกเหนือจากอัตราโทษที่กฎหมายนั้นกำหนดเพียงอย่างเดียว อาทิเช่น บทบัญญัติเกี่ยวกับการรอการลงโทษ เหตุบรรเทาโทษ รวมไปถึง บัญชีมาตรฐานการลงโทษ จึงมีหลายคดีที่ศาลมิได้ลงโทษจำเลยในคดีทารุณกรรมสัตว์ตามที่บทบัญญัติ พระราชบัญญัติการคุ้มครองสัตว์ได้ถูกบัญญัติไว้ ดังนี้จึงตอบคำถามในกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับสัตว์อื่นๆในข้อก่อนหน้าที่มีความสงสัยได้ว่า เหตุใดในหลายกรณีจึงมีการรอการลงอาญา หรือไม่มีเพดานการกำหนดปริมาณของโทษที่ถูกตัดสินแก่ผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์ เช่นกรณี

การรับสารภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดี[119] แต่ไม่รวมกรณีการกระทำความผิดครั้งแรก เป็นต้น

ประสบการณ์เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ซึ่งฝ่ายตุลาการนั้นพบว่ามีความหลากหลายกว่าในกลุ่มอื่น เพราะการตีความการทารุณกรรมของบุคคลทั่วไปนั้น อยู่ในแบบของการ ฆ่า หรือทำร้ายสัตว์เท่านั้น แต่ในกรณีของฝ่ายกระบวนการยุติธรรมพบกิจกรรมอย่าง การใช้แรงงานสัตว์อย่างเกินกำลัง การค้าเนื้อสุนัขและแมวอย่างผิดกฎหมาย หรือการเอาเปรียบสัตว์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งในหลายครั้งผู้กระทำความผิดเอง ไม่รู้ถึงโทษของการกระทำตนด้วยซ้ำ ซึ่งในขณะนี้ก็ยังไม่มีคำพิพากษาของศาลฎีกาเกี่ยวกับกรณีการทารุณกรรมสัตว์ออกมา ชี้ให้เห็นว่าคดีเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์นั้น มิได้มีระดับความสำคัญหรือการกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลในส่วนของผลได้เสียจนจะนำไปสู่ชั้นศาลฎีกาได้ แต่กระนั้นก็มีคดีเกี่ยวกับสัตว์เข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรม แสดงให้ถึงการให้ความสำคัญของประชาชนและหน่วยงานรัฐที่ยังกระตือรือร้นในการแสวงหาความยุติธรรมแก่สัตว์

ในหัวข้อของความได้สัดส่วนของการลงโทษนั้น จากที่ได้กล่าวมาการลงโทษของฝ่ายตุลาการมิได้ดูแต่เพียงแต่ตัวบททางกฎหมายที่บัญญัติโทษไว้ แต่ต้องพิจารณาถึง ข้อเท็จจริง มูลเหตุ เหตุบรรเทาโทษ ของจำเลยด้วย ในส่วนของเพดานขั้นต่ำในการกำหนดและลงโทษที่หลายฝ่ายอื่นได้พูดถึง ศาลเองก็ได้ให้คำอธิบายแล้วว่า ภายในบัญชีมาตรฐานการลงโทษ ซึ่งเป็นเอกสารลับที่มิได้เปิดเผยต่อสาธารณะชนนั้นยังมิได้มีกำหนดเกี่ยวกับการลงโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557ในปัจจุบัน การกรอบการลงโทษขั้นต่ำในคดีเกี่ยวกับสัตว์จึงยังมิได้เกิดขึ้น ซึ่งในอนาคต ทว่าในส่วนอัตราโทษที่กำหนดใน พระราชบัญญัติดังกล่าวใน มาตรา 31 ศาลเห็นว่ามีความได้สัดส่วน และเหมาะสมต่อความผิดแล้ว ในแง่การกำหนดกฎหมายเพื่อให้สิทธิแก่สัตว์นั้น ตอบไม่ได้แน่ชัดว่ามีความเหมาะสมหรือไม่แต่ย่อมมีความยุ่งยากและกระทบแก่สิทธิของมนุษย์รวมทั้งโครงสร้างของสังคมมนุษย์โดยรวม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

- ผู้ให้สัมภาษณ์ในบทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ กรมปศุสัตว์ ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการบังคับใช้ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 โดยผู้วิจัยได้แบ่งการสัมภาษณ์พูดคุยเป็นสองพื้นที่ คือ กรมปศุสัตว์ท้องถิ่น ณ อำเภอหัวหินเพื่อดูปัญหาในท้องที่ นอกบริเวณกรุงเทพมหานครฯ และปศุสัตว์ส่วนกลางภายในกรุงเทพมหานครฯเองเพื่อศึกษาในภาพรวม

กรมปศุสัตว์นั้น มีความรับผิดชอบโดยตรงในการควบคุม ดูแล และปรับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องทั้งในเขตการ

---

[119] ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา กรณีมีเหตุบรรเทาโทษโดยการรับสารภาพของจำเลย คำพิพากษาฎีกาที่ 817/10, 31/2511, 3152/2538, 3801/2543

รับผิดชอบกรมปศุสัตว์ กรุงเทพมหานครฯ และต่างจังหวัด ซึ่งได้รับการรายงานปัญหาเกี่ยวกับสัตว์หรือเผชิญข้อเท็จจริงที่ต่างกัน ปริมาณของปัญหาที่ไม่เท่ากัน อีกทั้งลักษณะการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน เพื่อให้มองเห็นภาพปัญหาของสัตว์อย่างทั่วถึงจึงต้องศึกษาเช่นนี้

(1) นาย พิทยา คณะมะ ปศุสัตว์อำเภอหัวหิน (18 มกราคม พ.ศ. 2562)

ประเด็นที่หน้าสนใจจากการศึกษาพูดคุยในส่วนของปศุสัตว์ภาคท้องถิ่น อย่างในหัวหินนั้นคือ แม้จะมีกรณีการทารุณกรรมสัตว์ที่เกิดขึ้นจริง ทว่าทางปศุสัตว์หัวหินหรือแม้แต่ตัวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เองมิเคยได้บังคับใช้กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์เลย ตั้งแต่ตัวกฎหมายถูกประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เพราะเหตุที่ไม่มีการนำกฎหมายไปใช้ในเชิงรุกนี้เอง ทำให้มีเหตุการณ์ทารุณกรรมสัตว์เกิดขึ้นซ้ำ โดยส่วนมากเหตุการณ์มักจบลงด้วยการประนีประนอมของผู้ก่อเหตุ ซึ่งทางปศุสัตว์หัวหินเองก็ได้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยเพื่อเน้นย้ำข้อเท็จจริงจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรายอื่นว่า สัตว์ส่วนมากซึ่งถูกทารุณกรรมนั้นเป็นสัตว์จรจัดซึ่งไม่มีเจ้าของ ดังนี้จึงเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานรัฐคือกรมปศุสัตว์เองที่จะจับตาปัญหาเรื่องสัตว์จรจัด หรือสัตว์ถูกทอดทิ้ง (บังคับใช้กฎหมายต่อผู้ทอดทิ้งสัตว์ยากมาก) ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ หมวด 6 มาตรา 23 ประกอบ มาตรา 32 ทั้งนี้ทางปศุสัตว์หัวหินเองก็ได้เสริมว่า การจัดการปัญหาเรื่องสัตว์ที่แท้จริงมิใช่เพียงบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันพฤติการณ์ทารุณกรรมสัตว์ *“แต่ควรเน้นการบังคับใช้เทศบัญญัติ[120] เพื่อจัดการหรือจัดที่อยู่นั่นคือศูนย์พักพิงให้แก่สัตว์จรจัดในท้องที่ต่างๆ มิให้จำนวนสตว์เพิ่มขึ้นจนควบคุมได้ยาก และไปก่อความรำคาญในชุมชน หรือนำโรคไปแพร่ระบาดในที่สุด”*

อีกปัญหาที่พบในการแก้ไขปัญหาสัตว์คือ *“ความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ และองค์กรอิสระที่มีพันธกิจในการคุ้มครองสัตว์ ซึ่งอาจไม่เห็นด้วยกับลักษณะการทำงานของภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ โดยมากเป็นความไม่พอใจของการให้ความร่วมมือหรือจริงจังต่อปัญหาของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งการหันหน้าเข้าคุยกันเป็นสิ่งสำคัญในภายภาคหน้า และอีกปัญหาคือ การขาดความเข้าใจในตัวกฎหมายคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรมจากทั้งฝั่งผู้รักสัตว์และผู้กระทำทารุณ การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ”*

[120] กฎหมายที่เทศบาลออกเพื่อใช้บังคับในเขตเทศบาลทั้งนี้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 http://www.thethailaw.com/law13/law13.html

(2) น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์ ผู้อำนวยการกองสวัสดิภาพสัตว์ และสัตวแพทย์บริการ กรมปศุสัตว์ กรุงเทพมหานครฯ (12 มีนาคม พ.ศ. 2562)

ท่านผู้อำนวยการฯได้ตอบประเด็นคำถามของผู้วิจัยซึ่งอาจสรุปเป็นสาระสำคัญเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

ในประเทศไทยนั้นกฎหมายได้บัญญัติครอบคลุมสัตว์ทุกชนิดเพื่อการตีความในข้อเท็จจริงต่างๆ ทั้งสัตว์ป่า สัตว์ฟาร์มหรือปศุสัตว์ สัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อนมนุษย์ หรือสัตว์จรจัดไม่มีเจ้าของ โดยสัตว์นั้นมิใช่ผู้ทรงสิทธิ ไม่สามารถถือครองสิทธิเยี่ยงมนุษย์ได้ นั่นคือกฎหมายยังมองสัตว์เป็นทรัพย์[121] ตามที่แพ่งตีความการทารุณสัตว์ที่มีเจ้าของว่าเป็นการทำให้เสียทรัพย์ ในทางอาญาคือการทารุณกรรมสัตว์ที่รัฐเป็นผู้เสียหาย และหากสิทธิสัตว์จะกำเนิดขึ้นเป็นหลักกฎหมายจริงย่อมจะเป็นการสร้างความยุ่งยากต่อระบบกฎหมาย และย้อนแย้งกับตัวสิทธิของมนุษย์เอง

ต่อมาท่านผู้อำนวยการฯได้ให้ข้อมูลว่า ในปีพุทธศักราช 2561 ที่ผ่านมานั้น *“มีคดีเกี่ยวกับการละเมิดพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่เข้ามาสู่กรมปศุสัตว์กว่า 84 คดี ซึ่งประกอบไปด้วยกรณีการทารุณกรรมสัตว์ และเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิภาพหรือการทอดทิ้งสัตว์ การทารุณกรรมสัตว์เพื่อหาผลประโยชน์ในโลกออนไลน์ตามดาร์กเว็ป (Dark websites) ซึ่งมักตกเป็นข่าว ซึ่งในด้านของสัตว์ที่ถูกทารุณจะเป็นกรณีการที่มนุษย์บันดาลโทสะใส่สัตว์จนเกิดเป็นการทำร้ายสัตว์เสียเป็นส่วนใหญ่ ประกอบด้วยการค้าเนื้อสุนัขอย่างผิดกฎหมายทั้งในตลาดไทยและต่างประเทศ ส่วนกรณีการทอดทิ้งสัตว์นั้น ยากที่จะจับผู้กระทำมาดำเนินคดี”*

สำหรับในตัวบทแห่ง พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นแบ่งความคุ้มครองเป็นสองส่วน ส่วนแรกคือการป้องกันสัตว์จากการถูกทารุณกรรม ในส่วนที่สองคือการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ อีกทั้งหมวดการแก้ปัญหาสัตว์จรจัด ซึ่งหน้าที่ของกรมปศุสัตว์นั้นคือการบังคับใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ และกฎหมายลูกฉบับอื่นๆ ทว่าปัญหาสำคัญคือ ทางกรมเองมิได้เป็นผู้เสนอขอเป็นผู้ดูแลบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ ในช่วง สองถึงสามปีแรกจึงประสบปัญหาขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการนำกฎหมายไปบังคับใช้ และการรับมือต่อกรณีจริงที่เกิดขึ้น ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2560 จึงมีแผนกภายในกรมปศุสัตว์ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งหน้าที่หลักของเจ้าหน้าที่เหล่านี้คือเป็นทนายในการสู้คดีเพื่อสัตว์ที่เป็นผู้ถูกกระทำ โดยมีรัฐหรือเจ้าของสัตว์เป็นผู้เสียหาย (เนื่องจากสัตว์มิใช่ผู้ทรงสิทธิจึงไม่นับเป็นผู้เสียหาย) นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ก็ยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดสวัสดิภาพที่สมควรให้แก่สัตว์ ซึ่งนำไปสู่การกล่าวถึงปัญหาต่อมา นั่นคือแม้จะเริ่มมีเจ้าหน้าที่ผู้มีประสบการณ์ในการนำกฎหมายคุ้มครองสัตว์ฉบับดังกล่าวไปบังคับใช้

[121] ประมวลแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 “ ทรัพย์ หมายความว่า วัตถุมีรูปร่าง” ดังนี้สัตว์เลี้ยงนั้น แม้จะเป็นสิ่งมีชีวิต แต่ก็นับว่าเป็นวัตถุซึ่งมีรูปร่าง จึงนับว่าเป็นทรัพย์

ทว่าประชาชนหลายฝ่ายยังขาดความเข้าใจในกฎหมายเกี่ยวกับสัตว์นี้ และมักเกิดความไม่พอใจไม่ว่าจะเป็นผู้รักสัตว์เอง ที่คิดว่าโทษนั้นไม่รุนแรงพอ ศาลใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำน้อย และในฝ่ายผู้กระทำทารุณหรือคนที่เข้าข้างฝ่ายมนุษย์ก็มีแนวคิดว่ากฎหมายให้ความคุ้มครองสัตว์มากกว่าคนในสังคมด้วยกันเอง หลายคนพยายามกระทำการประนีประนอมในกรณีการทารุณกรรมสัตว์ ทว่าความผิดดังกล่าวเป็นอาญาแผ่นดิน ไม่สามารถทำการประนีประนอมยอมความได้ การสร้างความเข้าใจ และการศึกษากฎหมายฉบับนี้เพิ่มเติมจึงเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องกระทำมากกว่าการใช้อารมณ์ในแต่ละกรณี

ตามที่ท่านผู้อำนวยการฯได้กล่าวไปข้างต้น การดำเนินคดีแก่ผู้ทารุณกรรมสัตว์แม้จะสร้างความยุติธรรมให้แก่สัตว์ได้บ้าง ทว่าคดีส่วนมาก *“มักถูกดำเนินแบบคดีมโนสาเร่[122] ในสายตาของอัยการ หรือผู้พิพากษา ซึ่งทำให้ไม่มีการอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาในคดี การดำเนินคดีลักษณะนี้จึงไม่ได้เป็นตัวอย่างบรรทัดฐานในการป้องกันอาชญากรรมการทารุณกรรมสัตว์ได้มากนัก ดังนี้การแก้ปัญหาที่ถูกคือแก้มาจากต้นเหตุของจิตสำนึกบุคคล ของผู้เลี้ยงเสียมากกว่า”* เพราะหัวใจสำคัญของปัญหา ประการหนึ่งคือปริมาณสัตว์จรจัดที่มีมากจนเกิดความขัดแย้ง ก่อความรำคาญ จนนำไปสู่การบันดาลโทสะทำร้ายสัตว์อย่างที่ได้กล่าวข้างต้น ดังนี้การลงทะเบียนสัตว์ และฝังMicro Chip ติดตามสัตว์สำหรับผู้เลี้ยงจึงสำคัญมาก เพื่อจำกัดปริมาณสัตว์ และให้รัฐเข้าจัดการสัตว์ไม่มีเจ้าของได้ง่ายขึ้น กระนั้นสังคมประเทศไทยแม้มีการตื่นตัวเรื่องปัญหาสัตว์ถูกทารุณ แต่ประชาชนส่วนมากยังขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องกฎหมาย อีกทั้งยังต่อต้านการออกกฎหมายเพื่อการลงทะเบียนสัตว์ เนื่องด้วยมีค่าใช้จ่าย ตามที่ได้เห็นในช่วงท้ายปีพ.ศ. 2561 ซึ่งกระแสสังคมแบบนี้ทำให้การทำงานของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาสัตว์เป็นไปอย่างยากลำบากขึ้น ซึ่งในอนาคตรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องสร้างความประนีประนอมในเรื่องการลงทะเบียนสัตว์เลี้ยงใหม่แก่ประชาชน เพราะเป็นทางเดียวที่จะให้สถานการณ์สัตว์ในประเทศไทยดีขึ้น หมดซึ่งปัญหาในอนาคตข้างหน้า

<u>ประเด็นที่พบเกี่ยวกับการวิจัย</u> : นิยามเกี่ยวกับสัตว์นั้น ทางกรมปศุสัตว์ได้ยึดการตีความตามนิยามของกฎหมายเช่นเดียวกัน นั่นคือสัตว์มีสถานะเป็นทรัพย์ในทางแพ่งเป็นความเสียหายต่อเอกชนในกรณีทารุณกรรมสัตว์ แต่ในทางอาญารัฐมีสถานะเป็นผู้เสียหาย โดยสัตว์มิได้มีสถานะพิเศษแต่ประการใด

เนื่องจากกรมปศุสัตว์นั้นเป็นหน่วยงานที่ดูแลโดยตรงเกี่ยวกับกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 จึงได้รับแจ้งเกี่ยวกับเหตุทารุณกรรมสัตว์

---

[122] คดีมโนสาเร่ หมายถึง คดีที่โจทก์เรียกฟ้องทรัพย์สินเป็นจำนวนไม่มาก หรือคดีฟ้องขับไล่ที่มีค่าเช่าหรืออาจให้ค่าเช่าได้ มีราคาเล็กน้อย เป็นคดีไม่ยุ่งยากที่มีการพิจารณากระชับ รวดเร็ว เรียบง่าย ประหยัด

เป็นปริมานหลายกรณีต่อปี ทว่าพบความแตกต่างระเหว่างหน่วยงานภายในกรุงเทพฯ และตัวกรมปศุสัตว์ในต่างจังหวัด นั่นคือปริมาณเรื่องร้องเรียนที่ถูกประชาชนนำมาร้องเรียน ในภาคกรุงเทพฯนั้น ผู้วิจัยพบว่ากรมปศุสัตว์ต้องรับมือกรณีการร้องเรียนการทารุณกรรมสัตว์กว่า สามร้อยกรณีต่อหนึ่งปี ในทางกลับกันกรมปศุสัตว์ในอำเภอหัวหิน รวมไปถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลับไม่เคยพบการรายงานเกี่ยวกับกรณีการทารุณกรรมสัตว์จากประชาชนเลย แต่จะเป็นการไปแจ้งความกับทางตำรวจโดยตรงเสียมากกว่า สำหรับลักษณะการทารุณกรรมสัตว์ที่ทางปศุสัตว์ได้พบเจอนั้นนอกจากการทรมานสัตว์เพื่อความสนุกแล้ว ยังประกอบไปด้วย การบันดาลโทสะใส่สัตว์จากเจ้าของสัตว์เอง หรือต่อสัตว์จรจัดที่มาก่อความรำคาญ การทรมานสัตว์เพื่อหาผลประโยชน์จากโลกอินเตอร์เน็ตที่มีอุปสงค์ในการดูคลิปวิดีโอการทารุณกรรมสัตว์ และจ่ายผลตอบแทนเป็นสกุลเงินออนไลน์เช่น บิทคอยน์[123] อีกทั้งกรณีการทอดทิ้งสัตว์เลี้ยงให้กลายเป็นสัตว์จรจัดโดยเจ้าของ ทั้งนี้ยังรวมไปถึงกรณีอีกมากมายที่ไม่ถูกร้องเรียนเข้ามาสู่ระบบ

ในการปรับใช้ และเรื่องความได้สัดส่วนของการกำหนดโทษในมาตรา 31 ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในมิติของการลงโทษผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์นั้นพบประชาชนกลุ่มซึ่งไม่พึงพอใจในตัวบทลงโทษทั้งเห็นว่าไม่ได้สัดส่วนเพราะรุนแรงเกินไป หรือเบาเกินไปจนไม่เกิดความยุติธรรมต่อสัตว์ ด้วยเหตุที่ประชาชนหลายฝ่ายมิได้ศึกษาหรือเข้าใจกฎหมายฉบับดังกล่าวด้วย สำหรับการปรับใช้โดยองค์กรนั้น ในช่วงแรกประสบปัญหาเนื่องจากขาดเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้หรือประสบการณ์ และพบปัญหาในการปรับใช้กรณีการทอดทิ้งสัตว์ เพราะหาตัวผู้กระทำได้ยาก

การแก้ปัญหาความรุนแรงต่อสัตว์นั้นทางองค์กรเอง เห็นว่าควรเริ่มแก้จากจุดเริ่มต้นของปัญหานั่นคือเหยื่อของความรุนแรงส่วนมากนั้นประกอบไปด้วยสัตว์จรจัดทั้งสุนัขและแมว ดังนี้ความเห็นของภาครัฐและเอกชนจึงสอดคล้องกันในประเด็นการทำหมัน การจัดที่อยู่เป็นหลักแหล่งแก่สัตว์จรจัด และการฝังชิพติดตามตัวสัตว์เลี้ยงเพื่อลดปัญหาสัตว์ และป้องกันการตกเป็นเหยื่อของสัตว์ และได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับสิทธิในสัตว์ว่าไม่มีความแน่นนอนเกี่ยวกับความเหมาะสม เช่นเดียวกับกรณีการสัมภาษณ์ท่านผู้ช่วยผู้พิพากษา

[123] บิทคอยน์ (Bitcoin) คือ สกุลเงินสมมติที่ถูกสร้างขึ้นในรูปแบบดิจิทัล เพื่อเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ โดยค่าของมันนั้นไม่ขึ้นกับสกุลเงินใด ๆ บิทคอยน์ไม่มีรูปร่างและไม่สามารถจับต้องได้ต่างจากธนบัตรหรือเหรียญทั่วไป

4.2. ข่าวและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์

ข่าวการทารุณกรรมสัตว์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและยกตัวข่าวการนำเสนอข่าวในต่างประเทศประกอบ 1 กรณี รวมเป็นจำนวน 12 ข่าว ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาที่ทำการศึกษา เป็นช่วงปีพุทธศักราชที่ 2557 จนถึง 2562 ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นช่วงปีที่ได้เริ่มประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 บนพระราชกิจจานุเบกษาในช่วงต้นปี พ.ศ. 2558 และเป็นช่วงปีที่เริ่มมีการรายงานข่าวเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพิ่มขึ้นจากในอดีต เพราะนอกจากการประกาศใช้กฎหมายคุ้มครองสัตว์แล้วประชาชนยังเริ่มให้ความสนใจและสื่อออนไลน์มีการเข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้น เพื่อการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการศึกษาสถานการณ์ของสัตว์หลังจากที่มีกฎหมายคุ้มครองฉบับดังกล่าว การศึกษาข่าวในปริมาณที่พอสมควรนี้จะช่วยให้เกิดการเข้าใจสถานการณ์ และปรากฏการณ์ทางสังคมในปัจจุบันมากขึ้น

(1) กรณีแรก เป็นกรณีที่เกิดขึ้นก่อนเริ่มมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ เป็นเหตุในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 ที่เยาวชนชาย ใช้มีดดาบแทงตัวแมวทะลุพร้อมกับ ถ่ายรูปโพสต์ลงสื่อSocial media โดยสาเหตุคือบันดาลโทสะจากการโดนแมวกัด ซึ่งหลังจากภาพดังกล่าวได้ถูกเผยแพร่ลงบนFacebookแล้ว ได้มีประชาชนแชร์ต่อพร้อมกับประณามการกระทำของชายคนนี้ว่า เป็นการกระทำที่โหดเหี้ยมเกินมนุษย์ โดยชายดังกล่าวได้รับการแจ้งข้อหาตามประมวลอาญา มาตรา 381 ซึ่งยังเป็นความผิดลหุโทษ[124] ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ามีการบังคับใช้กฎหมายตัวบทอื่นในการลงโทษผู้กระทำก่อนมีพระราชบัญญัติการคุ้มครองสัตว์ฉบับดังกล่าว และมีการใช้การลงโทษทางสังคมผ่านSocial Media ด้วยการแชร์และประณามผู้กระทำ

(2) กรณีของ นายคำดี โคตรถา ผู้กระทำความผิดในคดีใช้มีดฟันใบหน้าด้านขวาของสุนัขเพศผู้ของ นายสายยนต์ คำภูแก้ว ณ ต.นาข่า อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย จนได้รับบาดเจ็บในปีพ.ศ. 2558 ซึ่งต่อมา ศาลจังหวัดหนองคายได้พิจารณาความผิดของ นายคำดี แล้ว โดยได้ตัดสินจำคุก 1 ปี โดยโทษจำคุกให้รอลงอาญา 1 ปี ปรับ 2,000 บาท ซึ่งตามการรายงานของสื่อแล้วถือว่ากรณีดังกล่าวเป็นคดีแรก หลัง พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์บังคับใช้เมื่อปลายปี พ.ศ. 2557[125]

---

[124] TNN Thailand, (2557), “รวบโจ๋ใจเหี้ยมแทงแมวตายก่อนอัพรูปโชว์FB”, https://www.tnnthailand.com/v1/news_detail.php?id=50704&t=news, 26 ธ .ค.57.

[125] M Thai, (2558), “ประเดิมแล้ว พ ร.บ.คุ้มครองสัตว์ ! ศาลตัดสินจำคุก คนฟันปากสุนัข ที่ จ.หนองคาย.1 ปี รอลงอาญา พร้อมปรับ 2 พันบาท”, https://news.mthai.com/general-news/410272.html, 7 ม .ค.2558

(3) กรณีต่อมาเป็นการใช้สื่อSocial Media ในการนำเสนอการฆ่า และทารุณกรรมสัตว์ที่เริ่มเป็นปัญหาในปัจจุบันอย่าง นายวิทยา ไชยยันต์ อายุ 29 ปี และ นายเสนอ รูปงาม อายุ 48 ปี ได้กระทำการใช้ไม้ยาวทุบลงไปที่บริเวณหัวของสุนัขซึ่งตนนำใส่ในกระสอบจนตาย จากนั้นจึงนำสุนัขมาเชือดคอ เพื่อชำแหละทำเป็นอาหาร ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้ได้มีการถ่ายคลิปลงsocial media อย่าง Facebook เผยแพร่ในวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่เครือข่ายภาคประชาชนต่อต้านการค้าสัตว์ข้ามชาติและการทารุณกรรมสัตว์ WATCH DOG THAILAND (WDT) ได้ร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในจังหวัดมุกดาหารจนนำไปสู่การจับกุมในข้อหาทารุณกรรมสัตว์ท้ายที่สุด[126]

(4) กรณีซึ่งสุนัขถูกฉมวกแทงที่หลังลึกถึง 15 เซนติเมตร ได้รับความเจ็บปวดทรมาน ในบริเวณ บ้านเลขที่ 1/4 หมู่ 4 ต.ลาดหลุมแก้ว อ.ลาดหลุมแก้ว จ.ปทุมธานี ซึ่งต่อมาเจ้าของสุนัข นายสมชาย ถือซื่อ ได้นำสุนัขส่งเข้ารักษาที่โรงพยาบาลสัตว์ ซึ่งในกรณีนี้ไม่สามารถหาตัวผู้กระทำ หรือทราบจุดประสงค์ของการทำร้ายสุนัขได้[127]

(5) นอกจากสุนัขและแมวแล้ว ยังมีสัตว์อื่นซึ่งถูกกระทำทารุณและได้รับการคุ้มครองจาก พ.ร.บ.ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 อย่างในกรณีนำช้างมาเร่ร่อนและเกิดเหตุช้างตกท่อจนโดนไฟดูดถึงแก่ความตาย โดยสารแขวงสมุทรปราการคำพิพากษาที่ 7850/2561 ให้จำเลยมีความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์จากการใช้งานสัตว์ทำงานเกินสมควรตามคำนิยามการทารุณกรรมในตัวบทพ.ร.บ.คุ้มครองสัตว์ อีกทั้งลงโทษในกระทงอื่นๆที่เกี่ยวข้อง[128]

(6) ในยุคปัจจุบันที่อินเทอร์เน็ต มีบทบาทต่อการใช้ชีวิตมนุษย์อย่างมาก นอกจากการอัพโหลดรูปสัตว์เลี้ยงตามสื่อออนไลน์ต่างๆ ยังมีการนำสัตว์มาทรมานเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ผู้กระทำจากการตอบสนองความชอบดังกล่าวแก่ผู้ชม อย่างกรณีสะเทือนสังคมที่ น.ส.วรารัตน์ กระแสร์ หรือ “ดีเจซัน”ตามที่ถูกกล่าวถึงบ่อยครั้ง นั้นได้มีการนำแมวไปทารุณกรรมแสดงในเว็บไซต์ใต้ดิน (Dark web) เพื่อแลกกับเงินบิทคอยน์ อีกทั้งยังพบการครอบครองหนังสือภาษาญี่ปุ่นแนวเผยวิธีการทารุณกรรมทรมานต่อทั้งคน และสัตว์อย่างรุนแรง โดยมีทั้งภาพและเนื้อหาที่น่าสยดสยอง ที่ไม่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ โดยดีเจ คนดังกล่าวมักจะทำทีไปขอแมวที่ประกาศหาบ้าน จากนั้น นำไปทุบฆ่าทิ้ง

---

[126] Kapook.com, (2558), “จับแล้ว ชายใจเหี้ยม อัดคลิปฆ่าหมาทำกับข้าว โพสต์หราโชว์เฟซบุ๊ก !”, https://pet.kapook.com/view119772.html, พ .ค.2558.

[127] ข่าวสด, (2561), “สุดเหี้ยม มือมืดพุ่ง ฉมวกแทงหมา เหล็ก !5แฉกปักคาตัว ร้องโอดครวญหาเจ้าของ”, https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_1642260, 4 ต .ค.2561

[128] มติชน ออนไลน์, (2561), “ชวนทำความเข้าใจ “พร.บ.ป้องกันการทารุณกรรมสัตว์.” หลังใช้แล้ว4ปี กว่า1,000 กรณี ที่50คดีมีผลตัดสิน”, https://www.matichonweekly.com/hot-news/article_158719, 27 ธ .ค.2561.

และควักอวัยวะของแมวออก โดยมีการถ่ายทอดกิจกรรมนั้นลงในเว็บไซต์ผิดกฎหมายตามที่ได้กล่าวไว้[129]

(7) ในกรณีนี้นั้นนับเป็นอีกกรณีที่ถูกสังคมวิจารณ์อย่างหนัก ถึงพฤติกรรมผู้เลี้ยงที่โหดเหี้ยมและถูกพูดถึงในแง่ผู้เลี้ยงควรมีเมตตาแก่สัตว์เลี้ยง ดังกรณีเมื่อ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ที่มีการปล่อยคลิปวีดิโอ ของชายผู้หนึ่ง ทำร้ายสุนัขอายุ 2 ปี ที่เลี้ยงในบ้านจนตาย ด้วยการใช้ไม้กระหน่ำตี พร้อมจับตัวฟาดเข้ากับตอไม้ จากการบันดาลโทสะที่สุนัขกัดลูกตนที่มีการเข้าไปยุแหย่สุนัขก่อน ซึ่งคลิปวีดิโอหลังจากที่ถูกเผยแพร่โดยลูกเลี้ยงของผู้กระทำนั้นได้ตกเป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากถึงความป่าเถื่อนโหดร้าย อีกทั้งผู้ก่อเหตุได้สร้างความน่าสะพรึงด้วยการกล่าวหลังกระทำกับสุนัขว่า "กูเลี้ยงมันมา กูก็ฆ่ามันได้" ทั้งนี้จึงได้เกิดการแจ้งความดำเนินคดีขึ้นโดยมีกลุ่ม WATCHDOG THAILANDประสานงาน[130]

(8) กรณีการทารุณกรรมสัตว์ที่ผู้กระทำอ้างบันดาลโทสะ ทว่าได้ก่อเหตุหลังจากที่พ้นเหตุแห่งโทสะไปนานแล้ว ตามเหตุในค่ำวันที่ 13 เมษายน 2559 นายอานนท์ เมฆสัน พ่อค้าขายข้าวมันไก่ ถูกกล้องวงจรปิดจับภาพที่มีการแชร์คลิปในสื่อออนไลน์ ขณะกระทำทารุณสุนัขเพศผู้สีขาว ด้วยการทุบตีด้วยท่อนเหล็ก และใช้มีดแทงจนเสียชีวิต ตัวผู้กระทำได้อ้างว่ายังคงรู้สึกโมโหที่สุนัขตัวดังกล่าวเคยกัดลูกชายวัย 7 ขวบในอดีต ซึ่งต่อมาอัยการได้ทำสำนวนยื่นฟ้องต่อศาลเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2559 ในความผิดฐาน กระทำทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรตามพ.ร.บ.ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557[131]

(9) บางกรณีที่เกิดขึ้นมิใช่การทุบตี หรือฆ่าสัตว์โดยตรง แต่เป็นการดูแลสัตว์ในครอบครองอย่างไร้มนุษยธรรมดังเช่น ในปี พ.ศ. 2562 พบคาเฟ่แมวชื่อดัง ย่านวัชรพล กักขังแมวกว่า 50 ตัวในที่คับแคบไม่ถูกสุขลักษณะอนามัย ยัดซากศพแมวแช่แข็ง บังคับเพาะพันธุ์แมวสายพันธุ์ใหม่โดยไม่สนสวัสดิภาพของแมวที่เกิดมาจากการทดลองผสมพันธุ์เพื่อเอาใจลูกค้าที่ต้องการ เป็นกรณีที่ละเมิดทั้ง

---

[129] ข่าวสด, (2561), “คนรักแมว เดือด ดีเจสาว ชอบขอแมวจรไปเลี้ยง แต่เอาไปทุบ ฆ่า ควักไส้!”, https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_1713445, 20 ต .ค.2561

[130] Kapook, (2561), “มีเลิก เมียสุดรับผัวใหม่ฆ่าหมา คว้าไม้ฟาดตายคามือ ลั่น กูเลี้ยงมากูฆ่าได้..”, https://hilight.kapook.com/view/179401, 22 ต.ค.2561.

[131] คม ชัด ลึก, (2559), “รวมแนวคำพิพากษา 'คดีทารุณสัตว์'”, http://www.komchadluek.net/news/crime/228720, 1 มิ .ย.2559.

หลักสวัสดิภาพสัตว์สากล และการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์[132] ซึ่งคล้ายคลึงกับกรณีบังคับสุนัขคลอดลูกใน ปีพ.ศ. 2561 เพื่อสนองความต้องการของตลาดผู้ซื้อ

(10) ตัวอย่างการนำเสนอข่าวการทารุณกรรมสัตว์ในต่างประเทศ เป็นกรณีในรัฐ California ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปีค.ศ. 2018 พบสุนัขวัย 4 เดือนถูกกระทำทารุณกรรมจนถึงแก่ความตาย โดยแขวนกับต้นไม้ และยิงด้วยปืนอัดแก๊สBB Gun ซึ่งทางเทศบาลเมือง Sacramento ได้ตั้งรางวัลการแจ้งเบาะแสผู้กระทำไว้ถึง 12,000 เหรียญสหรัฐ (ประมาณ384,000บาท ตามอัตราแลกเปลี่ยนในขณะนี้ ปีพ.ศ. 2562) ซึ่งผู้กระทำอาจได้รับโทษอาญาตามกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ของรัฐ California ซึ่งเป็นความผิดที่ถือว่าเป็นการกระทำอาชญากรรม มีโทษปรับและจำคุก โดยเจ้าหน้าที่ Chief Animal Control Officer Jase Huggins ได้กล่าวว่า “ทางเราจำเป็นต้องจับตัวผู้กระทำให้ได้ เนื่องจากความรุนแรงต่อสัตว์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงอันตรายของผู้ก่อเหตุซึ่งสามารถกระทำต่อสัตว์ที่ไม่อาจป้องกันตัวเองได้ โดยการกระทำในครั้งนี้ ในอนาคตอาจนำไปสู่การทำร้ายมนุษย์ด้วยกันเองได้”[133]

(11) ในอีกกรณีคือการทารุณกรรมสัตว์ของบุคคลในยศตำแหน่งที่สูง ตามการนำเสนอของหน่วยงาน “WATCHDOG THAILAND” ที่พบนายทหารชั้นผู้ใหญ่สั่งให้ทหารใต้บังคับบัญชานำสุนัขไปผูกปากผูกขาแล้วทิ้งไว้กลางแดด เป็นเวลาหกถึงเจ็ดชั่วโมงในจังหวัดลพบุรีเมื่อวันที่ เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พุทธศักราช 2561[134]

(12) การปล่อยสัตว์หรือทอดทิ้งสัตว์นั้นก็เป็นปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ที่ตกเป็นข่าวเช่นเดียวกัน ตามข่าวที่นายสุชาติ มณีโชติ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 บ้านทุ่งงาย ต.ทุ่งใหญ่ ได้รายงานการนำแมวมาปล่อยทิ้งในวัดวัดทุ่งงาย อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ซึ่งต่อมามีแมวที่ถูกนำมาปล่อยถูกสุนัขกัดที่วัดเลี้ยงไว้ตายเป็นจำนวน 33 ตัว เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2561[135]

---

[132] ไทยรัฐออนไลน์, (2562), “บุกคาเฟ่แมวชื่อดัง ช่วยเหมียวถูกขังกว่า 50 ตัว บังคับผลิตลูก ยัดซากแช่แข็ง”, https://www.thairath.co.th/news/society/1546180, 17 เม .ย.2562.

[133] Independent News, (2018), “Four-month-old puppy hanged, beaten and shot in 'worst case of animal abuse officials have seen'”, https://www.independent.co.uk/news/world/americas/dog-hung-sacramento-puppy-beaten-shot-killed-reward-jase-huggins-a8182221.html, 28 January 2018.

[134] ข่าวสด, “ทหารยศใหญ่ ฉุนหมาวิ่งไล่ในค่าย สั่งลูกน้องจับมัดเท้า ตากแดดกะให้ตาย!”, https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_2040211, มกราคม 2562.

[135] Thai PBS News, “สลด ! แอบปล่อยแมวทิ้งในวัดถูกหมากัดตาย 33 ตัว”, https://news.thaipbs.or.th/content/276228, ธ.ค. 2561.

4.3 กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพของสัตว์

การหาข้อมูลในแง่มุมของกฎหมายเกี่ยวการป้องกันสัตว์จากการถูกทารุณกรรมและการคุ้มครอง สวัสดิภาพของสัตว์นั้น โดยเน้นการศึกษาภายในแง่มุมของสัตว์เลี้ยงภายในบ้าง อย่างเช่น สุนัขและแมว มีเจตนาเพื่อดูความเหมาะสม ความได้สัดส่วน และมุมมองต่อคุณค่าของสัตว์ที่สะท้อนภายในตัวบทกฎหมายของแต่ละประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการวิจัยว่าประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในเวทีโลกซึ่งมีกฎหมายดังกล่าวเช่นเดียวกัน และดูว่าบทบัญญัติไทยเองนั้นมีความเหมาะสมตามสภาพสังคมของไทยเอง และมีการปรับใช้ที่ได้สัดส่วนหรือไม่ ผู้วิจัยได้จึงได้นำข้อกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์ต่อกรณีการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพของสัตว์ของประเทศ ไทย สหรัฐอเมริกา เยอรมนี และอินเดีย มาวิเคราะห์ในประเด็นแห่งการมองความเหมาะสมของโทษที่ปรับใช้ การหานิยาม (Definition) และหลักการ ขององค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวกับกรณีการทารุณกรรมสัตว์ประกอบกับการให้สถานะพิเศษแก่สัตว์ว่าเป็นวัตถุหรือสิ่งมีชีวิต โดยการตีความ การนิยามประกอบกับหลักการ และการให้สถานะพิเศษย่อมนำไปสู่การสะท้อนมุมมองที่มีต่อสัตว์ตามที่ได้กล่าวไว้ และสุดท้ายวิเคราะห์ว่าด้วยธรรมชาติของโทษตามกฎหมายเหล่านี้แล้วมองความร้ายแรงของพฤติกรรมทารุณกรรมสัตว์ไว้ระดับใดเพื่อตอบคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งเนื้อหาสำคัญเหล่านั้นประกอบไปด้วย

4.3.1 สหรัฐอเมริกา

1) นิยามของคำว่าสัตว์ ตามบทบัญญัติของสหรัฐอเมริกานั้น ได้ถูกกำหนดไว้ภายใน กฎหมาย ANIMAL WELFARE ACT 1966[136] หรือพระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ซึ่งมีผลบังคับใช้ในทั้ง 50 รัฐทั่วสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีใจความในการนิยามสัตว์ไว้ว่า “The term “animal” means any live or dead dog, cat, monkey (nonhuman primate mammal), guinea pig, hamster, rabbit, or such other warm-blooded animal, as the Secretary may determine is being used, or is intended for use, for research, testing, experimentation, or exhibition purposes, or as a pet; but such term excludes (1) birds, rats of the genus Rattus, and mice of the genus Mus, bred for use in research, (2) horses not used for research purposes, and (3) other farm animals, such as, but not limited to livestock or poultry, used or intended for use as food or fiber, or livestock or poultry used or intended for use for improving animal nutrition, breeding, management, or production efficiency, or for improving the quality of food or fiber. With respect to a dog, the term means all

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

[136] ANIMAL WELFARE ACT ถูกแก้ไขเพิ่มเติมในปี 2012

dogs including those used for hunting, security, or breeding purposes;" นั่นคือ สัตว์นั้นอาจหมายถึงทั้งมีชีวิตหรือตายไปแล้ว ประกอบไปด้วย สุนัข แมว ลิง หนูตะเภา หนูแฮมสเตอร์ กระต่าย หรือสัตว์เลือดอุ่นอื่นๆอย่าง หนู ม้า และสัตว์ฟาร์ม เพื่อการทดลองทางวิทยาศาสตร์ การใช้งาน หรือการบริโภค รวมไปถึงเพื่อการเป็นสัตว์เลี้ยง

2) นิยามและโทษของการทารุณกรรมสัตว์ สำหรับสหรัฐอเมริกานั้นนิยามของการทารุณกรรมสัตว์ได้ถูกให้ความหมายไว้แตกต่างกันตาม รวมทั้งโทษของการทารุณกรรมสัตว์ซึ่งในแต่ละรัฐมีความรุนแรงไม่เท่ากัน อีกทั้งมุมมองว่าการทารุณกรรมสัตว์นั้นเป็นความผิดฉกรรจ์หรือไม่ ตามกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมของรัฐ (State Cruelty Laws) หรือประมวลกฎหมายอาญา (Penal Code) ซึ่งทั้ง 50 รัฐนั้น มีการกำหนดโทษและการตีความพฤติกรรมการทารุณกรรมสัตว์ที่แตกต่างกันดังนี้

รายชื่อรัฐ	**นิยามของการทารุณกรรมสัตว์**	**โทษของการทารุณกรรมสัตว์**
Alabama	การใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควรอีกทั้งการค้าหนังสัตว์เลี้ยง หรือการทุบตีสัตว์อย่างทารุณ การทำให้สัตว์ทุพพลภาพ ALA. CODE Section 13A-11-14 (1977)	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ การทารุณกรรมมีโทษ ปรับสูงสุด 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน ทรมานสัตว์โดยเจตนา ปรับสูงสุด 5,000 เหรียญสหรัฐ จำคุกไม่เกิน 10 ปี Code 13A-11-14
Alaska	เจตนาสร้างความทุกข์ทรมานแก่สัตว์ฆ่าสัตว์ หรือละเว้นการให้ปัจจัยพื้นฐานแก่สัตว์ รวมไปถึงการทิ้งสัตว์ไว้ในพาหนะ Arizona Statute 13-2910 et. seq.	มิใช่บทความผิดฉกรรจ์ โทษปรับสูงสุด 5,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 1 ปี Statute 11.61.140
Arizona	เจตนา รู้ หรือประมาทเลินเล่อ จนนำไปสู่การทรมานของสัตว์ ทอดทิ้งสัตว์ หรือไม่สามารถมอบปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพให้แก่สัตว์ได้ หรือการฆ่าและก่อความทรมานที่ไม่มีเหตุแก่สัตว์รวมไปถึงการทิ้งสัตว์ไว้ในพาหนะ Arizona Statute 13-2910 et. seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ การจัดการสัตว์อย่างทารุณ ปรับสูงสุด 2,500 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 6 เดือน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	นิยามของการทารุณกรรมสัตว์	โทษของการทารุณกรรมสัตว์
		กระทำการละเว้นหรือเจตนากระทำทารุณ โทษปรับสูงสุด 150,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1.5 ปี Statute 13-2910 et. seq.
Arkansas	เจตนาทอดทิ้ง หรือจัดการสัตว์อย่างโหดร้าย และละเลยสัตว์ หรือการฆ่าสัตว์โดยไม่ชอบ Arkansas Code 5-62-101 et seq.	มิใช่บทความผิดฉกรรจ์ โทษปรับสูงสุด 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี Code 5-62-101 et seq.
California	มีเจตนาชั่วร้ายในการ ทำให้สัตว์ทุพลภาพ ทรมานสัตว์ ฆ่าสัตว์ หรือใช้สัตว์อย่างเกินกำลัง ทุบตีอย่างโหดร้าย หรือไม่สามารถมอบปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพให้แก่สัตว์ได้ Cal Penal Code 596-597	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ โทษปรับสูงสุด 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี Penal Code 596-597
Colorado	รู้ ประมาทเลินเล่อ หรือมีเจตนาในการกระทำผิดในการใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร การขัง ทอดทิ้งสัตว์ในพาหนะ หรือฆ่าสัตว์อย่างไม่มีเหตุอันควร Colorado Revised Statute 18-9-202	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ ปรับ ขั้นต่ำ 400 ดอลลาร์สหรัฐ แต่ไม่เกิน 5,ดอลลาร์สหรัฐ อีกทั้งปรับเพื่อนำไปให้กองทุนสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมอีกไม่เกิน 400 ดอลลาร์สหรัฐ กรณีทำผิดเหตุฉกรรจ์ ปรับสูงสุด 100,000 เหรียญสหรัฐ จำคุกไม่เกิน 18 เดือน และเฝ้าดูพฤติกรรม 90 วัน Revised Statute 18-9-202, et seq.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	**นิยามของการทารุณกรรมสัตว์**	**โทษของการทารุณกรรมสัตว์**
Connecticut	การใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร การฆ่าสัตว์โดยไม่มีเหตุสมควร การใช้สารพิษกับสัตว์เลี้ยง การยั่วยุ การนำสัตว์มาต่อสู้กัน Conn Statute Section 53-247	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ การทารุณกรรมมีโทษปรับสูงสุด 1,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 1 ปี การจงใจหรือมีเจตนาในการกระทำทารุณโหดร้าย มีโทษปรับสูงสุด 5,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 5 ปี Statute Section 53-247
Delaware	เจตนา หรือประมาทเลินเล่อจนสัตว์ได้รับการปฏิบัติอย่างทารุณโหดร้าย หรือการฆ่าสัตว์โดยไม่มีเหตุอันควร Delaware Code Ann. 1325 et seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ การทารุณกรรมสัตว์มีโทษปรับสูงสุด 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี และห้ามครอบครองสัตว์เป็นเวลา 5 ปี กรณีการเจตนากระทำทารุณกรรมสัตว์ มีโทษปรับสูงสุด 5,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 5 ปี และห้ามครอบครองสัตว์เป็นเวลา 15 ปี Code Ann. Title 11, Part 1, Chapter 5, Subchapter VII, 1325 et seq.
Florida	การใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควรอีกทั้งการขนย้ายสัตว์ที่ไม่มีมนุษยธรรม และการฆ่าหรือทำร้ายสัตว์อย่างเหี้ยมโหด Florida Statute 828.12 et seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ การทารุณกรรมสัตว์มีโทษปรับสูงสุด 5,000

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	**นิยามของการทารุณกรรมสัตว์**	**โทษของการทารุณกรรมสัตว์**
		ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 1 ปี กรณีการเจตนากระทำทารุณกรรมสัตว์ มีโทษปรับสูงสุด 10,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 5 ปี ทรมานสัตว์โดยมีเจตนาโหดร้าย มีโทษปรับสูงสุด 2,500 ดอลลาร์สหรัฐ และต้องได้รับการรักษาทางจิต Statute 828.12 et seq.
Georgia	สร้างความเจ็บปวด หรือความตายแก่สัตว์ โดยความประมาทหรือจงใจละเลยและการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร การมีเจตนาชั่วร้ายในการทำให้สัตว์ทุพลภาพ หรือการฆ่าโดยค่อยๆทำลายอวัยวะของสัตว์ Georgia Code Ann. 16-12-4 et seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ ในกรณีที่เข้าข่ายเหตุฉกรรจ์ การทารุณกรรมสัตว์มีโทษปรับสูงสุด 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี การทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุฉกรรจ์มีโทษปรับสูงสุด 15,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกระหว่าง 1 - 5 ปี Code Ann. 16-12-4 et seq.
Hawaii	มีเจตนา หรือประมาทเลินเล่อในการใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร หรือการทุบตีสัตว์อย่างทารุณ การวางยาพิษสัตว์ การทำให้สัตว์ทุพลภาพ อดอาหารสัตว์ การฆ่าสัตว์โดยไม่มีเหตุอันควร และการขนย้ายสัตว์อย่างไม่มีมนุษยธรรม Hawaii Rev. Stat. 711-1109 et seq.	มิใช่บทความผิดฉกรรจ์ มีโทษปรับสูงสุด 2,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี Rev. Stat. 711-1109 et seq
Idaho	มีเจตนาเพื่อก่อความทุกข์ทรมานแก่สัตว์ทางกาย และการฆ่า การใช้งานอย่างหนัก	มิใช่บทความผิด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	**นิยามของการทารุณกรรมสัตว์**	**โทษของการทารุณกรรมสัตว์**
	เกินกำลังสัตว์ การทุบตีอย่างโหดร้ายและการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร และการทอดทิ้งสัตว์ การขังสัตว์ในที่ซึ่งไม่เหมาะสม Idaho Title 25, Chapter 35, 25-3501 et seq	ฉกรรจ์ มีโทษปรับระหว่าง 100 – 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน Title 25, Chapter 35, 25-3501 et seq.
Illinois	การปฏิบัติต่อสัตว์อย่างโหดร้ายเช่น การทรมานสัตว์ การใช้งานสัตว์เกินกำลัง การทุบตี และการปล่อยให้สัตว์อดอาหาร ส่วนการทรมานสัตว์คือกรณีการทำให้สัตว์ต้องเจ็บปวดทรมานอย่างสาหัส และยืดเวลาการทรมานนั้น Humane Treatment of Animals Act: 510 ILCS 70/3	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีละเลยหน้าที่ของเจ้าของสัตว์ มีโทษปรับสูงสุด 1,500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน กรณีการปฏิบัติต่อสัตว์อย่างโหดร้าย มีโทษปรับสูงสุด 2,500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี การทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุฉกรรจ์ มีโทษปรับสูงสุด 25,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกระหว่าง 1 - 3 ปี และคุมประพฤติ 1 ปี การทรมานสัตว์ มีโทษปรับสูงสุด 25,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุก 2 - 5 ปี และคุมประพฤติ 1 ปี 510 ILCS 70/3 **Model Law**
Indiana	การทารุณสัตว์มีกระดูกสันหลังด้วยการทุบตี การผ่าตัดเอากล่องเสียงของสุนัขออก Ind. Code 35-46-3-13	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ มีโทษปรับสูงสุด 5,000

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	นิยามของการทารุณกรรมสัตว์	โทษของการทารุณกรรมสัตว์
		ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 1 ปี Code 35-46-3-13
Iowa	การเจตนา ทำร้าย ทำให้ทุพลภาพ การวางยาสัตว์ของผู้อื่นการใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร หรือการกระทำต่อสัตว์ให้ได้รับความเจ็บปวดอย่างรุนแรงทางกายด้วยเจตนาทารุณโหดร้าย Iowa Code 717B.1 et seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ การทำร้ายสัตว์ มีโทษปรับสูงสุด 5,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 2 ปี การละเลยสัตว์ มีโทษปรับระหว่าง 50-500 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 30 วัน การทรมานสัตว์ มีโทษปรับระหว่าง 500 - 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 2 ปี และต้องได้รับการรักษาทางจิต Code 717B.1 et seq.
Kansas	เจตนา ฆ่า ทำร้าย ทำให้สัตว์ทุพลภาพ การทอดทิ้งสัตว์ในจุดที่สัตว์ไม่ได้รับสิ่งประทังชีพที่เพียงพอ การไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร การผูกสัตว์กับวัตถุให้สัตว์นั้นเสียศูนย์ในการดำรงชีพเพื่อความบันเทิง Kan Stat. Ann. 21-4310 et seq.	มิใช่บทความผิดฉกรรจ์ มีโทษปรับสูงสุด 2,500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี Stat. Ann. 21-4310 et seq.
Kentucky	แบ่งเป็น การทารุณสัตว์ เป็นการเจตนาหรือประมาทเลินเล่อจนสัตว์ได้รับความทรมานจากการถูกทอดทิ้ง การใช้สัตว์เพื่อต่อสู้ การฆ่า การทุบตี การทำให้สัตว์ทุพพลภาพ หรือการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร และกรณีการทรมานสุนัขและแมว ซึ่งเป็นการสร้างความเจ็บปวดทางกายอย่างสาหัสเป็นเวลายาวนานแก่สัตว์ทั้งสองชนิด KY REV. Stat. Ann 525.130 KY REV. Stat. Ann 525.135	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ การทารุณสัตว์มีโทษ โทษปรับสูงสุด 500 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 1 ปี การทรมานสุนัขและแมว มีโทษโทษปรับสูงสุด 500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	**นิยามของการทารุณกรรมสัตว์**	**โทษของการทารุณกรรมสัตว์**
		ปี REV. Stat. Ann 525.130 & 135
Louisiana	เจตนา หรือมี ประมาทเลินเล่อทางอาญาใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร หรือการทุบตีสัตว์อย่างทารุณ ขนย้ายสัตว์อย่างไม่มีมนุษยธรรม การวางยาสัตว์ หรือการทรมานสัตว์ของผู้อื่นด้วยการฆ่า ทำให้ทุพพลภาพ LA Rev. Stat. Ann. 14.102	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ ในกรณีที่เข้าข่ายเหตุฉกรรจ์ การทารุณกรรมสัตว์ทั่วไป มีโทษปรับสูงสุด 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน การทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุฉกรรจ์มีโทษปรับระหว่าง 5,000 ถึง 25,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกระหว่าง 1 – 10 ปี Rev. Stat. Ann. 14.102
Maine	การฆ่า หรือพยายามฆ่าโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของสัตว์ การฆ่าสัตว์โดยไม่ทำให้ตายฉับพลัน การทำให้สัตว์บาดเจ็บ ใช้งานสัตว์อย่างหนัก การวางยาสัตว์ด้วยสารพิษ การไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร การร่วมเพศกับสัตว์ หรือกระทำในบทฉกรรจ์ โดยการฆ่าอย่างเหี้ยมโหด การก่อให้เกิดความทรมานทางกายถึงขีดสุด และไม่เห็นคุณค่าของชีวิตสัตว์ ME Code Ann. Title 17 ,1031	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ ในกรณีที่เข้าข่ายเหตุฉกรรจ์ การทารุณกรรมทั่วไป มีโทษปรับระหว่าง 500 ถึง 2,500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี การทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุฉกรรจ์ มีโทษปรับระหว่าง 1,000 – 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 5 ปี Code Ann. Title 17 ,1031
Maryland	การทารุณกรรมสัตว์หรือการละเลยสัตว์ ด้วยการการใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร หรือกระทำในบทฉกรรจ์ โดยการเจตนาทำให้สัตว์ทุพลภาพ ทุบตีอย่างเหี้ยมโหด หรือกระทำต่อสัตว์ของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ ในกรณีการทารุณกรรมหรือละเลยสัตว์ มีโทษ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	นิยามของการทารุณกรรมสัตว์	โทษของการทารุณกรรมสัตว์
	MD Code Ann. 10-601 et seq.	ปรับสูงสุด 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 90 วัน กรณีการทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุฉกรรจ์ มีโทษโทษปรับสูงสุด 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 3 ปี Criminal Code, Title 10, Subtitle 6, 10-601 et seq.
Massachusetts	ใช้งานสัตว์เกินกำลัง การกระทำทรมานสัตว์ การไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร หรือนำสัตว์ไปใช้ในเกมส์กีฬาที่โหดร้าย การทอดทิ้งสัตว์โดยเจตนา การขนย้ายที่ไม่ชอบด้วยมนุษยธรรม หรือการมีเจตนาฆ่าสัตว์ Mass. Gen LawsCh. 272-77 Cruelty to Animals Mass. Gen LawsCh. 266-112 Malicious Killing of an Animal	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ ในกรณีเข้าข่ายเหตุฉกรรจ์ การกระทำทารุณสัตว์ มีโทษ ปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 90 วัน เจตนาฆ่าสัตว์ มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือ ปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ และจำคุกไม่เกิน 1 ปี Gen Laws Ch. 272-77 & Gen Laws Ch. 266-112
Michigan	การไม่สามารถให้การดูแลพื้นฐานสัตว์ตามสมควร ใช้งานสัตว์ทุบตีสัตว์อย่างหนัก การขนย้ายสัตว์อย่างไม่มีมนุษยธรรม การทอดทิ้งสัตว์ในสถานที่ไม่สมควรและการให้สัตว์เจ็บป่วยหรือชราต้องทนทรมาน การลากจูงสุนัขในระยะที่ไม่ถึงสามเท่าของความยาวตัวสุนัขวัดจากจมูกจรดหาง รวมไปถึงการฆ่าสัตว์โดยเจตนา และทำให้สัตว์ต้องได้รับความทรมาน ทุพลภาพ หรือรับสารพิษ Michigan Penal Code 750.50 Animal Abuse Michigan Penal Code 750.50b Maliciously killing or injuring	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กระทำการทารุณกรรมสัตว์มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 93 วัน บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ไม่เกิน 200 ชั่วโมง กระทำทารุณกรรมสัตว์โดยเจตนามีโทษ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	นิยามของการทารุณกรรมสัตว์	โทษของการทารุณกรรมสัตว์
		ปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 4 ปี บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ไม่เกิน 500 ชั่วโมง Penal Code 750.50
Minnesota	การบังคับสัตว์ให้ใช้แรงงานอย่างหนัก หรืองานที่ไม่สมกับลักษณะของสัตว์ การทุบตี การทำร้าย ทำให้สัตว์ทุพพลภาพโดยไม่มีเหตุอันควร Minn Stat. 343.20 et seq	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ ในกรณีที่เข้าข่ายเหตุฉกรรจ์ การทารุณกรรม มีโทษปรับไม่เกิน 700 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 90 วัน เจตนาทารุณกรรม (สัตว์ได้รับบาดเจ็บ) มีโทษปรับไม่เกิน 3,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 1 ปี เจตนาทารุณกรรม (สัตว์ถึงแก่ความตาย)) มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 2 ปี โดยหากกระทำไปเพื่อขู่บุคคลอื่น) มีโทษปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ จำคุกไม่เกิน 4 ปี Stat. 343. 20 et seq.
Mississippi	การใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร หรือการทุบตีสัตว์อย่างทารุณ การทำให้สัตว์ทุพพลภาพ Miss Code Ann 97-41-1 et seq.	มิใช่บทความผิดฉกรรจ์ มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน Code Ann 97-41-

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	**นิยามของการทารุณกรรมสัตว์**	**โทษของการทารุณกรรมสัตว์**
		1 et seq.
Missouri	จงใจหรือเจตนา ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน หรือฆ่าสัตว์นั้น หรือให้การดูแลสัตว์ในการครอบครองอย่างไม่เหมาะสม MO Rev. Stat. 578.005 et seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ ละเลยการดูแลสัตว์มีโทษ ปรับไม่เกิน 500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 15 วัน การทารุณสัตว์ ปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี การทารุณสัตว์ที่ประกอบด้วยการทรมานทำให้สัตว์ทุพลภาพ ปรับไม่เกิน 500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 5 ปี Rev. Stat. 578.005 et seq.
Montana	การใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร การทุบตี ทรมานสัตว์ การทอดทิ้งสัตว์ไว้บนทางหลวง การละเลยสัตว์เจ็บป่วย หรือการนำสัตว์ไปแข่งขันในระยะทางที่เกินกว่าสองไมล์ หรือกระทำในบทฉกรรจ์ โดยการฆ่าโดยเจตนา อย่างโหดร้าย สยดสยอง หรือกระทำต่อฝูงสัตว์ที่มีจำนวน10ตัวขึ้นไป Montana Code Annotated 45-8-211	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ ทารุณกรรมสัตว์ มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี การทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุฉกรรจ์มีโทษปรับไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 2 ปี Code Annotated 45-8-211
Nebraska	กระทำโดยทราบถึงผลการกระทำในการฆ่า ทำให้สัตว์ทุพลภาพ ทรมาน ทุบตี เผา ใช้น้ำร้อนลวก การละเลยสุขภาพสัตว์ และการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร การทอดทิ้งสัตว์ Neb. Rev Stat. 28-1008 et seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีการทอดทิ้งหรือละเลยสัตว์ มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	นิยามของการทารุณกรรมสัตว์	โทษของการทารุณกรรมสัตว์
		ปี กรณีการทารุณกรรมที่ประกอบไปด้วยการทุบตีสัตว์ซ้ำๆ หรือทำให้ทุพลภาพ มีโทษปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 5 ปี Rev Stat. 28-1008 et seq.
Nevada	การใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้สิ่งดำรงชีพตามสมควร หรือการทุบตีสัตว์อย่างทารุณ การทำให้สัตว์ทุพลภาพ รวมไปถึงการทอดทิ้งสัตว์ การและการสนับสนุนการกระทำทั้งหลายนี้ Nev. Rev. Stat. 574.050 et seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ มีโทษปรับระหว่าง 200 – 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกระหว่าง 2 วัน ถึง 6 เดือน และ บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ระหว่าง 48 ถึง 120 ชั่วโมง Rev. Stat. 574.050 et seq.
New Hampshire	จัดการสัตว์ในการดูแลของตนอย่างไม่สมควร การไม่ให้ปัจจัยดำรงชีวิตแก่สัตว์ที่จำเป็น ทุบตี เฆี่ยนสัตว์ ละเลยสัตว์ ทำให้ทุพลภาพ ใช้งานสัตว์ ขนย้ายสัตว์อย่างไม่เหมาะสม หรือทอดทิ้งสัตว์ให้ขาดไร้ NH Rev. Stat. Ann. 644:8 (Criminal Code)	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ การทารุณกรรมมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 1 ปี กรณีเฆี่ยนตี ทรมาน หรือทำให้สัตว์ทุพลภาพ มีโทษปรับไม่เกิน 7,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 7 ปี Rev. Stat. Ann. 644:8
New Jersey	การบังคับใช้สัตว์เกินกำลัง การไม่ให้ปัจจัยดำรงชีวิตแก่สัตว์ที่จำเป็น การฆ่า ทารุณสัตว์ หรือสิ่งมีชีวิตโดยไม่ชอบ การละเมิดสวัสดิภาพสัตว์ รวมกรณีบทฉกรรจ์คือการ	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีทารุณ

รายชื่อรัฐ	นิยามของการทารุณกรรมสัตว์	โทษของการทารุณกรรมสัตว์
	ทรมาน แขวน ทุบตีอย่างต่อเนื่อง ทำให้สัตว์ทุพลภาพ ตลอดจนฆ่าสัตว์ NJ Rev. Stat. Ann. 4:22-17 & 4:22-26	กรรมสัตว์มีโทษปรับระหว่าง 250 ถึง 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน กรณีกระทำการทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุฉกรรจ์ มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 18 เดือน หากสัตว์ถึงแก่ความตาย หรือต้องโทษซ้ำ มีโทษปรับไม่เกิน 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือ จำคุกไม่ระหว่าง 3 ถึง 5 ปี Rev. Stat. Ann. 4:22-17 & 4:22-26
New Mexico	ละเลย ปฏิบัติไม่ชอบต่อสัตว์ กระทำการฆ่าโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทอดทิ้งหรือไม่ให้ปัจจัยดำรงชีวิตแก่สัตว์ที่จำเป็นแก่สัตว์ที่อยู่ภายใต้การดูแล รวมไปถึงการทารุณกรรมสัตว์อย่างร้ายแรง เจตนาฆ่า ทำให้ทุพลภาพ ทรมาน หรือวางยาสัตว์ Stat. Ann. 30-18-1	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีกระทำทารุณสัตว์ มีโทษปรับระหว่าง250 ถึง 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี กรณีการทารุณกรรมสัตว์อย่างร้ายแรง มีโทษปรับระหว่าง 250 ถึง 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 18 เดือน Stat. Ann. 30-18-1
New York	การใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้ปัจจัยการดำรงชีพตามสมควร การทุบตี ทำให้ทุพลภาพ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ป่าหรือสัตว์ของตน รวมกรณีเหตุฉกรรจ์คือการฆ่า และทำให้เกิดความทุกข์ทรมานสาหัสแก่สัตว์โดยปราศจากเหตุผลที่ชอบ โดยกระทำจากเจตนาโหดเหี้ยมทารุณ New York State Consolidated Laws Article 26, Chapter 353 & 353-a	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีทารุณกรรมสัตว์ มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 1 ปี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	**นิยามของการทารุณกรรมสัตว์**	**โทษของการทารุณกรรมสัตว์**
		กรณีทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุฉกรรจ์ มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 5 ปี Article 26, Chapter 353 & 353-a
North Carolina	การฆ่า การบังคับใช้แรงงานสัตว์เกินกำลัง การทำให้สัตว์ทุพลภาพ ทำให้บาดเจ็บ หรือการไม่ให้ปัจจัยดำรงชีพพื้นฐาน ทั้งนี้รวม เจตนาฆ่า วางยา ทรมาน ทำร้ายสัตว์จนทุพพลภาพ NC Gen Stat 14-360 et seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ โทษถูกกำหนดโดยการวินิจฉัยของศาล Gen Stat 14-360 et seq.
North Dakota	การใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้ปัจจัยการดำรงชีพตามสมควร การทุบตี ทรมาน ละเลยสัตว์ และการนำสัตว์ที่เจ็บป่วย ทุพพลภาพ ไปทอดทิ้งในสถานที่ไม่เหมาะสม ND Century Code 36-21-1-01 et seq	มิใช่บทความผิดฉกรรจ์ โทษปรับไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 1 ปี Century Code 36-21-1-01 et seq.
Ohio	ทรมานสัตว์ การไม่ให้ปัจจัยดำรงชีพพื้นฐาน การขนย้ายสัตว์อย่างไม่ชอบ หรือการกระทำต่อสัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อนโดย การทรมาน ทุบตี วางยา ทำให้เกิดความเจ็บปวดอย่างไม่จำเป็น Ohio Rev. Code Ann 959.01	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีทารุณกรรมสัตว์ มีโทษปรับไม่เกิน 750 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 90 วัน กรณีการกระทารุณทำต่อสัตว์เลี้ยง มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 90 วัน Rev. Code Ann 959.01
Oklahoma	บังคับสัตว์ใช้แรงงานเกินสมควร ฆ่า ทรมาน ทำลายสัตว์นั้น หรือการไม่ให้ปัจจัยดำรงชีพพื้นฐาน ต่อสัตว์ป่า สัตว์ในที่กักขัง หรือสัตว์ในความดูแลของตน และการทอดทิ้งสัตว์	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ การทอดทิ้งสัตว์ มีโทษปรับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	**นิยามของการทารุณกรรมสัตว์**	**โทษของการทารุณกรรมสัตว์**
	OK State Title 21: 1685 et seq.	ระหว่าง 100 ถึง 500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี การทารุณกรรมสัตว์ มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกในเขตปกครองไม่เกิน 1 ปี หรือ ทัณฑสถานของรัฐ ไม่เกิน5 ปี State Title 21: 1685 et seq.
Oregon	เจตนาหรือประมาทเลินเล่อจนเกิดการความเจ็บปวดทางกายแก่สัตว์ การทำร้ายร่างกายสัตว์อย่างร้ายแรง การทำให้สัตว์ตายอย่างโหดร้าย หรือเหตุฉกรรจ์ด้วยการมีเจตนาฆ่า ทารุณกรรม ละเลยสัตว์	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีทารุณกรรมสัตว์ มีโทษปรับไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 6 เดือน กรณีเจตนาไตร่ตรองการกระทำทารุณกรรมสัตว์ มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 1 ปี กรณีทารุณกรรมโดยมีเหตุฉกรรจ์ มีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 5 ปี Rev. Stat. 167.310 et seq. * * Model Law**
Pennsylvania	ประมาทเลินเล่อ หรือมีเจตนาไม่สุจริต ใช้งานสัตว์เกินกำลัง ทุบตี การไม่ให้ปัจจัยดำรงชีพพื้นฐาน ทารุณสัตว์ของตนหรือผู้อื่น หรือกระทำต่อสัตว์เลี้ยง สัตว์ในสวนสัตว์ และสุนัขหรือแมว 18 PA Cons. Stat. 5511	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีกระทำทารุณกรรม มีโทษปรับระหว่าง 50 ถึง 75 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 90 วัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อรัฐ	นิยามของการทารุณกรรมสัตว์	โทษของการทารุณกรรมสัตว์
		กรณีทำร้ายสัตว์ที่อยู่ในการควบคุมของมนุษย์ มีโทษปรับไม่น้อยกว่า 500 ดอลลาร์สหรัฐ กรณีทำร้ายสุนัขและแมว มีโทษปรับไม่น้อยกว่า 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ และจำคุก ไม่เกิน 2 ปี 18 PA Cons. Stat. 5511
Rhode Island	การใช้สัตว์เกินกำลัง และการไม่ให้ปัจจัยการดำรงชีพตามสมควร การทุบตีอย่างโหดร้าย ทำให้ทุพลภาพ หรือทำให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น หรือกรณีมีเจตนาฆ่าอย่างโหดเหี้ยม ทำให้เกิดบาดแผล ทำลายอวัยวะ เช่นการตัดลิ้น การวางยาสัตว์ Rhode Island Gen Stat. 4-1-1 et. Seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ ในกรณีที่เข้าข่ายเหตุฉกรรจ์ การทารุณกรรมโดยไม่ชอบ มีโทษปรับระหว่าง50 ถึง 500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 11 เดือน เจตนาทำให้บาดเจ็บหรือฆ่า มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 2 ปี พร้อมมีความรับผิดทางแพ่ง และต้องบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์เป็นเวลา 10 ชั่วโมง Gen Stat. 4 -1 -1 et. seq.
South Carolina	เจตนา รู้ หรือประมาทเลินเล่อ จนนำไปสู่การทรมานของสัตว์ ทอดทิ้งสัตว์ หรือไม่สามารถมอบปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพให้แก่สัตว์ได้ รวมไปถึงการทรมานทำให้สัตว์ทรมาน ทุพพลภาพโดยไม่จำเป็น S.C. Code Ann. 47-1-10 et seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีการทารุณกรรมทั่วไป มีโทษปรับระหว่าง 100 ถึง 500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 60 วัน กรณีการทรมานสัตว์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	**นิยามของการทารุณกรรมสัตว์**	**โทษของการทารุณกรรมสัตว์**
		ทำให้ทุพลภาพ ฆ่าอย่างเหี้ยมโหด มีโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่ระหว่าง 180 วัน ถึง 5 ปี Code Ann. 47-1-10 et seq.
South Dakota	ปฏิบัติไม่ชอบ ทรมานสัตว์ หรือยืดระยะเวลาความเจ็บปวดนั้นโดยไม่มีเหตุอันชอบ SD Codified Laws 40-1-1 et seq.	มิใช่บทความผิดฉกรรจ์ เหี้ยมโหด มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 1 ปี Codified Laws 40-1-1 et seq.
Tennessee	บังคับสัตว์ใช้แรงงานเกินสมควร ฆ่า ทรมาน หรือการไม่ให้ปัจจัยดำรงชีพพื้นฐาน การทอดทิ้งสัตว์ ทำให้สัตว์เกิดบาดแผลมีโลหิต เอาสัตว์ ขนย้ายสัตว์อย่างโหดร้าย หรือทำให้กีบเท้าของม้าบาดเจ็บ ประกอบกับเหตุฉกรรจ์หากมีเจตนาฆ่า ทรมานสัตว์เลี้ยง หรือไม่ให้ปัจจัยดำรงชีพพื้นฐานแก่สัตว์นั้น Tenn Code Ann 39-14-202; 39-14-212	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีการทารุณกรรมทั่วไป มีโทษปรับสูงสุด 2,500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกตั้งแต่ 11 เดือน หรือ 29 วัน ถึง 30 ปี กรณีกระทำทารุณกรรมประกอบกับเหตุฉกรรจ์ โทษปรับไม่เกิน 3,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 6 ปี Code Ann 39-14-202; 39-14-212
Texas	การทำทารุณสัตว์ บังคับสัตว์ใช้แรงงานเกินสมควร การไม่ให้ปัจจัยดำรงชีพพื้นฐาน การทอดทิ้งสัตว์ การขนย้ายสัตว์อย่างโหดร้าย ฆ่าหรือทำให้สัตว์บาดเจ็บร้ายแรง ใช้สัตว์เพื่อต่อสู้กัน ทำให้ม้าสะดุดล้ม ทำร้ายปศุสัตว์ของผู้อื่น Texas Penal Code, Title 9, Chapter 42, 42.09	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีการทารุณกรรมทั่วไป มีโทษปรับสูงสุด 4,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	นิยามของการทารุณกรรมสัตว์	โทษของการทารุณกรรมสัตว์
		ปี การทรมาน ฆ่า หรือใช้สัตว์สู้กัน ฯลฯ ทั่วไป มีโทษปรับสูงสุด 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกระหว่าง 180 วัน ถึง 2 ปี Penal Code, Title 9, Chapter 42, 42.09
Utah	จงใจ เจตนา ประมาทเลินเล่อ หรือเจตนาประมาทเลินเล่อ ไม่ให้ปัจจัยดำรงชีพพื้นฐานแก่สัตว์ ทอดทิ้งสัตว์ การขนย้ายสัตว์อย่างทารุณ และการบังคับให้สัตว์ต่อสู้กันเพื่อความบันเทิง กรณีประกอบกับเหตุฉกรรจ์ได้แก่ การวางยาพิษ ทรมานสัตว์ ฆ่าสัตว์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย Utah Code Ann. 76-9-301	มิใช่บทความผิดฉกรรจ์ กรณีการทารุณกรรมทั่วไป มีโทษปรับสูงสุด 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 6 เดือน กรณีทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุฉกรรจ์ มีโทษปรับไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์สหรัฐจำคุกไม่เกิน 1 ปี Code Ann. 76-9-301.
Vermont	จงใจหรือเจตนาฆ่าสัตว์ของผู้อื่นโดยมิได้รับอนุญาต การใช้งานสัตว์เกินกำลัง ทรมาน ทอดทิ้ง วางยาสัตว์ การล่าสัตว์อย่างไม่มีมนุษยธรรม การขนย้ายไม่ชอบ การฝึกสัตว์เพื่อให้ต่อสู้ ทำร้ายหรือก่อกวนสัตว์ของเจ้าหน้าที่รัฐระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือนอกการปฏิบัติหน้าที่ ขายลูกเจี๊ยบที่ถูกย้อมสีเทียม ใช้สัตว์เป็นเหยื่อล่อ กรณีประกอบกับเหตุฉกรรจ์ได้แก่ มีเจตนาให้สัตว์ต้องทนทรมานสาหัสเป็นเวลานาน ฆ่า และทำให้สัตว์ทุพพลภาพ Vt. St. Ann. Title 13, Chapter 8, 351 et seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ ในกรณีเข้าข่ายเหตุฉกรรจ์ กรณีการทารุณกรรมทั่วไป มีโทษปรับสูงสุด 2,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 6 เดือน กรณีทารุณกรรมสัตว์ประกอบกับเหตุฉกรรจ์ มีโทษปรับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	นิยามของการทารุณกรรมสัตว์	โทษของการทารุณกรรมสัตว์
		สูงสุด 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 3 ปี St. Ann. Title 13, Chapter 8, 351 et seq.
Virginia	บังคับใช้กำลังสัตว์อย่างหนักเกินความเหมาะสม ทรมาน ทอดทิ้งสัตว์ ตั้งใจก่อให้เกิดความเจ็บปวดอย่างไม่มีมนุษยธรรม ทุบตี ทำให้สัตว์ทุพลภาพ หรือฆ่า ไม่ให้ปัจจัยดำรงชีพพื้นฐานแก่สัตว์ ขนย้ายสัตว์อย่างทารุณ VA. Code Ann. 3.1-796.122	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีการทารุณกรรมทั่วไป มีโทษปรับสูงสุด 2,500 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 1 ปี กรณีทรมาน ฯลฯ มีโทษปรับสูงสุด 2,500 ดอลลาร์สหรัฐ (เป็นโทษทางอาญา) Code Ann. 3.1-796.122
Washington	ประกอบไปด้วยกรณี เจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อนในการสร้างความเจ็บปวดหรือความตายแก่สัตว์ หรือบังคับให้ผู้เยาว์เป็นผู้กระทำ และเจตนาแต่มิได้ไตร่ตรองไว้ก่อน ในการจงใจหรือประมาทเลินเล่อจนสัตว์ได้รับความทรมาน ขาดสิ่งดำรงชีพ หรือถูกทอดทิ้ง Wash. Rev. Code 16.52.011 et. seq. Sentencing Provisions: 16.52.200 Animal Cruelty in the First Degree: 16.52.205 Animal Cruelty in the Second Degree: 16.52.207	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีเจตนาแต่มิได้ไตร่ตรองไว้ก่อนมีโทษปรับสูงสุด 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 90 วัน กรณีเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อน มีโทษปรับสูงสุด 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 5 ปี Rev. Code 16.52.011 et. seq.
West Virginia	ปฏิบัติไม่ชอบต่อ หรือทอดทิ้งสัตว์ ไม่ให้ปัจจัยดำรงชีพพื้นฐานแก่สัตว์ เป็นความผิดอาญาเมื่อ จงใจทรมานสัตว์ เจตนาฆ่า โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สัตว์ทนทุกข์ทรมาน W. VA Code 61-8-19	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีการทารุณกรรมทั่วไป มีโทษปรับระหว่าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายชื่อรัฐ	นิยามของการทารุณกรรมสัตว์	โทษของการทารุณกรรมสัตว์
		300 ถึง 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 6 เดือน การทรมานสัตว์ มีโทษปรับระหว่าง 1,000 ถึง 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกระหว่าง 1 ถึง 3 ปี Code 61-8-19
Wisconsin	การมพฤติการณ์ที่โหดร้ายต่อสัตว์ของตนหรือผู้อื่น Wis Stat. 951.02 et. seq.	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีการทารุณกรรมทั่วไป มีโทษปรับสูงสุด 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 6 เดือน กรณีสัตว์ทุพลภาพหรือตาย มีโทษปรับสูงสุด 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 2 ปี Stat. 951.02 et. seq.
Wyoming	จงใจและเจตนา ก่อให้เกิดความตาย บังคับสัตว์ใช้แรงงานเกินสมควร การไม่ให้ปัจจัยดำรงชีพพื้นฐาน ทุบตี ทรมาน เจตนาฆ่า ละเลยการรักษาสัตว์ หรือการเลี้ยงสุนัขและไก่เพื่อการต่อสู้ รวมไปถึงเจตนาทำร้าย ทารุณ ฆ่า ทำให้สัตว์ทุพพลภาพ Wyo. Stat. 6-3-203	เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีการทารุณกรรมทั่วไป มีโทษปรับสูงสุด 750 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 6 เดือน กรณีทารุณกรรมสัตว์ประกอบกับเหตุฉกรรจ์ มีโทษปรับสูงสุด 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกสูงสุด 1 ปี กรณีเจตนากระทำทารุณโหดร้าย มีโทษปรับสูงสุด 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อรัฐ	นิยามของการทารุณกรรมสัตว์	โทษของการทารุณกรรมสัตว์
		สูงสุด 2 ปี Stat. 6-3-203

3) สถานะพิเศษทางกฎหมายของสัตว์

สหรัฐอเมริกามิได้กำหนดสถานะใหม่ให้แก่สัตว์ไว้ในรัฐธรรมนูญหรือ กฎหมายพิเศษในแต่ละรัฐไว้แต่อย่างใด ทว่ามีการกำหนดบทฉกรรจ์ในบางรัฐให้แก่ความรุนแรงของพฤติการณ์การทารุณกรรมบางประการเพื่อการกำหนดโทษที่เหมาะสม รวมไปถึงมิได้มีการกล่าวถึงสิทธิของสัตว์ไว้

4.3.2 เยอรมนี

1) นิยามของสัตว์ นิยามของสัตว์ตามบทบัญญัติของประเทศเยอรมนีถูกวางหลักไว้ภายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเยอรมนี (GERMAN CIVIL CODE (BGB)) มาตราที่ 90 ว่าสัตว์นั้นไม่ใช่สิ่งของ[137] ทว่าเป็นสิ่งมีชีวิต เป็นเพื่อนรวมโลกของมนุษย์ที่ไม่ควรได้รับความเจ็บปวดโดยไม่มีเหตุผลอันควร[138]

2) นิยามและโทษของการทารุณกรรมสัตว์ ได้มีการบัญญัติห้ามพฤติการณ์ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำทารุณกรรมสัตว์ไว้ใน รัฐบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ (Tierschutzgesetz) ในมาตราที่ 2 ข้อที่ 3 ซึ่งอาจนับได้ว่าเป็นการนิยามของพฤติกรรสทารุณกรรมสัตว์ ประกอบไปด้วย

2.1) การให้สัตว์กระทำการที่เกินกำลัง และไม่เหมาะสมกับลักษณะกายภาพ สภาพร่างกายของมัน

2.2) การได้มาซึ่งสัตว์ที่ต้องกระทำการผ่าตัด ดัดแปลงร่างกายของมันเพื่อลักษณะที่พึงประสงค์

2.3) การให้สัตว์แสดงในกิจกรรม หรืองานกีฬาที่นำมาซึ่งความเจ็บปวดร้ายแรงแก่สัตว์ หรือการใช้ยากระตุ้นสัตว์เพื่องานนั้นๆ

2.4) ซื้อขายสัตว์ป่วย หรือสัตว์ที่หมดสภาพใกล้สิ้นอายุขัย รวมไปถึงสัตว์ที่เป็นโรคติดต่อ

2.5) การทอดทิ้งสัตว์เพื่อตัดหรือลดภาระของผู้ดูแล

2.6) การปล่อยสัตว์สู่ธรรมชาติที่เกิดมาในการดูแลของมนุษย์ โดยที่มันไม่สามารถปรับตัว เอาชีวิตรอดในสภาพแวดล้อมเช่นนั้นได้

2.7) การนำสัตว์ไปฝึกที่เสี่ยงต่อการบาดเจ็บ หรือเป็นอันตรายต่อสัตว์

[137] Animals are not things

[138] Tierschutzgesetz, Article 1.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.8) การถ่ายทำรายการหรือโฆษณาที่ทำให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บหรือตกอยู่ในอันตราย

2.9) การฝึกสัตว์ หรือทดสอบพลังกำลังของสัตว์นั้นกับสัตว์ตัวอื่น

2.10) การปล่อยสัตว์ให้ออกล่ากันเองเสมือนเป็นเกมส์กีฬาการล่า

2.11) ฝึกหรือทำร้ายสัตว์จนมันมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว และสร้างความเจ็บปวดแก่ตัวมันเอง

2.12) การบังคับให้อาหารสัตว์ เว้นเสียแต่เพื่อเหตุผลทางสุขภาพของมัน

2.13) ให้อาหารสัตว์โดยที่สร้างความเจ็บปวด หรือเป็นอันตรายแก่สัตว์

2.14) การใช้อุปกรณ์ช็อตไฟฟ้าเพื่อควบคุม หรือสร้างความเจ็บปวดแก่สัตว์

หลักเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ ภายในมาตราที่ 3 ข้อที่ ที่ 4 ประกอบกับ 4a และ 8

การจะฆ่าสัตว์มีกระดูกสันหลัง (Vertebrates) นั้นสามารถกระทำได้โดยการใช้สารทำให้ชาก่อน หรือโดยวิธีที่เจ็บปวดน้อยที่สุดเท่านั้น เว้นแต่ในกรณีเพื่อการล่าสัตว์อย่างถูกกฎหมาย หรือการกำจัดสัตว์รบกวน (pests) บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญดังนี้จึงสมารถฆ่าสัตว์มีกระดูกสันหลังได้ 1) บุคคลที่มีอาชีพในการทำให้สัตว์มึนงงสลบ และฆ่าสัตว์เหล่านี้อยู่แล้ว โดยต้องมีหลักฐานยืนยันในการปฏิบัติงานของตน 2) บุคคลที่ต้องฆ่าสัตว์ในเหตุจำเป็นเร่งด่วน 3) บุคคลผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสัตว์โดยต้องมีเอกสารหลักฐานรับรองในการจะทำวิจัยนั้นๆ

โทษเกี่ยวกับการฝ่าฝืนข้อห้ามข้างต้นเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อสัตว์นั้น มีการวางหลักการว่า ไว้ใน หมวดที่ 17 ว่า “ผู้กระทำมีโทษจำคุก ไม่เกิน 3 ปี หรือปรับเป็นเงิน จากการกระทำดังต่อไปนี้

1) การฆ่าสัตว์มีกระดูกสันหลังโดยปราศจากเหตุผลอันชอบ

2) กระทำต่อสัตว์มีกระดูกสันหลัง a)สร้างความเจ็บปวดและทุกข์ทรมานโดยมาจากพื้นฐานของความโหดร้าย b)กระทำซ้ำและต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเจ็บปวด”

3) สถานะพิเศษทางกฎหมายของสัตว์ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเยอรมนี (GERMAN CIVIL CODE (BGB)) ได้วางหลักการเกี่ยวกับสถานะพิเศษของสัตว์ไว้ภายใต้มาตรา 90 a) ซึ่งวางหลักว่า สัตว์มิใช่สิ่งของ และถูกปกป้องโดยพระราชบัญญัติฉบับพิเศษไว้ เป็นการให้สถานะพิเศษแก่สัตว์ไว้[139] ในกรณีของจำนวนเงินที่ปรับให้ดูที่ Article 18

4.3.3 อินเดีย

1) นิยามของคำว่าสัตว์ ตามบทบัญญัติของประเทศอินเดีย ได้ถูกวางหลักการและการตีความไว้ภายใต้รัฐบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ของอินเดีย (THE PREVENTION OF CRUELTY TO

[139] อ้างอิงแล้ว ดูบทที่ 2.

ANIMALS ACT, 1960) ในหมวดที่ 1 ข้อที่ 2 ว่า “สัตว์หมายถึงสิ่งมีชีวิตอื่นๆที่มิใช่มนุษย์ (1) สัตว์ที่อยู่ในการกักขัง หมายถึงสัตว์ที่ไม่ใช่สัตว์เลี้ยงซึ่งอยู่ในการกักขังแบบถาวรหรือชั่วคราวเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ (2) สัตว์เลี้ยง คือสัตว์ที่ถูกทำให้เชื่องโดยมนุษย์เพื่อเป็นประโยชน์ในบางประการของมนุษย์”

2) นิยามและโทษของการทารุณกรรมสัตว์ เช่นเดียวกับนิยามของสัตว์ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ของอินเดียนั้นได้วางหลักการและการตีความ เกี่ยวกับ การกระทำทารุณต่อสัตว์ (Treating animals cruelly) ไว้ในหมวดที่ 3 ข้อที่ 11 ไว้เป็นข้ออย่างชัดเจน ซึ่งประกอบไปด้วย

2.1) การเตะ ทุบตี และการให้สัตว์กระทำการที่เกินกำลัง หรือทารุณให้สัตว์นั้นทรมานโดยไม่มีเหตุอันชอบ หรือยอมให้เกิดการกระทำเช่นนั้น

2.2) การยินยอมหรือการนำให้สัตว์ถูกบาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือไม่เหมาะสมแก่สภาพงานนั้นถูกนำไปใช้แรงงาน

2.3) การขนย้ายสัตว์ด้วยพาหนะที่มีลักษณะไม่เหมาะสมแก่สัตว์ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเจ็บปวดแก่สัตว์ได้

2.4) ยินยอม หรือกระทำโดยไม่มีเหตุอันควรให้สัตว์ต้องได้รับสารหรือยาอันตรายหรือก่อให้เกิดการกระทำเช่นนั้นต่อสัตว์

2.5) การกักขังสัตว์ไว้ในกรงที่มีความคับแคบไม่เหมาะสมแก่ขนาดของสัตว์เพื่อการอยู่ และเคลื่อนไหว

2.6) การล่ามสัตว์ไว้เป็นเวลานานอย่างไม่มีเหตุอันควร หรือใช้อุปกรณ์ในการล่ามสัตว์ที่มีระยะสั้นอย่างไม่เหมาะสมแก่ตัวสัตว์

2.7) การมิให้สัตว์เลี้ยงอย่างสุนัขได้ออกกำลังกายตามความเหมาะสม และขังสัตว์ไว้เป็นเวลายาวนานเกิน

2.8) การละเลยจากการให้สิ่งดำรงชีพพื้นฐานแก่สัตว์เลี้ยง อย่างอาหาร น้ำดื่ม และหลังคาบังแดดและฝน

2.9) ทอดทิ้งสัตว์จนเป็นเหตุให้สัตว์ต้องขาดน้ำและอาหาร

2.10) การเจตนาปล่อยสัตว์ให้ออกเร่ร่อนบนท้องถนนโดยทราบดีว่าสัตว์นั้นมีโรคติดต่อ ทุพลภาพ หรืออาจไปเสียชีวิตบนท้องถนน ชุมชนได้

2.11) เสนอขายสัตว์เจ็บป่วยหรือทุพลภาพของตนโดยไม่มีเหตุอันชอบ

2.12) ฆ่าหรือทำให้สัตว์ทุพลภาพ(รวมทั้งสุนัขจรจัด) โดยการฉีดยาเข้าสู่หัวใจ หรือด้วยวิธีอันโหดร้ายอื่นๆ เพื่อเหตุความบันเทิง

2.13) การกักขังสัตว์เพื่อให้ตกเป็นเหยื่อล่อสัตว์อีกชนิด

2.14) ทำการจัดแข่งขันก่อนปล่อยสัตว์เพื่อการยิงเป้า

หากฝ่าฝืนข้อห้ามและกระทำพฤติกรรมที่ได้บัญญัติห้ามไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว ย่อมมีโทษปรับตั้งแต่10รูปี หรือถึง50รูปี ในกรณีที่กระทำผิดซ้ำเป็นครั้งที่สอง หรือกระทำผิดซ้ำจากความผิดเดิมภายใน3ปี เพิ่มค่าปรับเป็น 25 รูปี ถึง 100 รูปีหรืออาจมีโทษจำคุกสูงสุดเพิ่มเป็นสามเดือน หรืออาจทั้งจำคุกทั้งปรับ

2.15) อินเดียนั้นได้มีการกำหนดห้ามพฤติการณ์ทารุณกรรมสัตว์อีกชนิดเนื่องมาจากสภาพสังคมของประเทศอินเดียที่มีการใช้ประโยชน์จากโคกระบือเป็นหลัก เพื่อใช้แรงงานหรือรีดนม ซึ่งมนุษย์บางกลุ่มได้ใช้วิธีที่เรียกว่า phooka หรือ doom dev โดยเป็นวิธีการฉีดสารเข้าไปในตัวสัตว์ให้นมเพื่อเพิ่มผลผลิตการหลั่งนมของสัตว์นั้น ซึ่งกฎหมายอินเดียได้บัญญัติห้าม หากฝ่าฝืนอาจจะต้องโทษ ปรับสูงสุด 1,000 รูปี หรือจำคุกเป็นเวลาสูงสุด 2 ปี หรือทั้งจำคุกทั้งปรับ

3) สถานะพิเศษทางกฎหมายของสัตว์ อินเดียมิได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการรับรองสถานะพิเศษของสัตว์ไว้ในตัวบทกฎหมายเฉพาะ แต่ได้วางหลักเกี่ยวกับความเมตตากรุณาต่อสิ่งมีชีวิตอื่นไว้ว่า “ประชาชนชาวอินเดียทุกคนมีหน้าที่ .... ปกป้อง และช่วยพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้ง ป่าไม้ แม่น้ำ ลำธาร สัตว์ป่า และมีความเมตตากรุณาต่อสิ่งมีชีวิตทั้งหมดทั้งปวง”[140]

4.3.4 ไทย

1) นิยามของสัตว์ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เป็นกฎหมายฉบับพิเศษแรกที่ได้ให้นิยามความหมายแก่สัตว์ไว้ในส่วนของบทนิยาม ในพระราชบัญญัติ ซึ่งมีใจความว่า ““สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง เช่น สุนัข แมว โค กระบือ ม้า สุกร เป็ด ไก่ หรือสัตว์เลี้ยงอื่น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่หมายความรวมถึง

1) สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

2) สัตว์น้ำตาม กฎหมายว่าด้วยการประมง

3) สัตว์อื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ”

2) นิยามและโทษของการทารุณกรรมสัตว์ เช่นเดียวกันกับนิยามศัพท์ของคำว่าสัตว์ “การทารุณกรรม” นั้นก็ได้ถูกตั้งนิยามไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ดังนี้ ““การทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน ความเจ็บปวด ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย”

---

[140] อ้างอิงแล้ว ดูบทที่ 2.

สำหรับกรณีการกำหนดโทษพฤติการณ์การทารุณกรรมสัตว์นั้น มีกฎหมายสองฉบับซึ่งได้บัญญัติกำหนดโทษไว้ ประกอบไปด้วย

1) ในประมวลกฎหมายอาญา ภาคความผิดลหุโทษ มาตรา 381 ได้บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้ รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

2) พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในมาตรา 20 ได้กำหนด ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร รวมทั้งยังห้ามเจ้าของสัตว์ปล่อยปะละเลย จากการดูแลตนตามมาตรา 23 “ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแล ของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร”

ในหมวด 8 ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ได้กำหนดโทษไว้ตามมาตรา 31 ว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 20 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

3) สถานะพิเศษทางกฎหมายของสัตว์ ประเทศไทยนั้นยังไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมาย หรือการวางหลักการเพื่อรับรองสถานะพิเศษของสัตว์ไว้ โดยในสายตาของกฎหมายไทยนั้นยังมองสัตว์เป็นทรัพย์อยู่ตามหลักการเรื่องทรัพย์ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แห่งประเทศไทย[141]

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.4. ข้อสรุปข้อมูล

ในส่วนของการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลนั้นพบว่า ต่างมีมุมมองเกี่ยวกับสัตว์ที่แตกต่างกันออกไป โดยในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์และมูลนิธิช่วยเหลือสัตว์ นั้นมองสัตว์ในแง่ที่มีความเป็นมิตรเสียมากกว่า ซึ่งมองว่าสัตว์นั้นเป็นเพื่อนหรือคนในครอบครัว (คุณ ฐานิดา ถ้ำแก้ว, อุไร มาลาสาย : 2562) ทว่าผู้เลี้ยงบาง

[141] อ้างอิงแล้วดูบทที่ 4

รายก็มิได้บ่งปันแนวคิดดังกล่าวนี้จากที่เห็นได้จากข่าวเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ภายในหัวข้อข้อมูลที่สอง ข่าวที่ 7 ซึ่งผู้ที่กระทำการฆ่าสุนัขของตนได้กล่าวว่า "กูเลี้ยงมันมา กูก็ฆ่ามันได้" ซึ่งขัดกับความเชื่อทางศาสนาที่ต่างมองว่าสัตว์นั้น ต่างมีคุณค่า และฐานันดรที่ด้อยกว่ามนุษย์ซึ่งประเสริฐกว่ายิ่ง (คุณพ่อประเสริฐ สมงาม : 2562) และยังพบว่า สัตว์ที่มีจุดประสงค์ในการเลี้ยงที่ต่างกัน ย่อมได้รับการมองจากมนุษย์ที่ไม่เท่าเทียมกันด้วย จะเห็นได้จากการปฏิบัติต่อปศุสัตว์หรือสัตว์ใช้แรงงานที่คนมักมองข้าม ต่างจากสัตว์เลี้ยงที่เมื่อเกิดการกระทำรุนแรงต่อสัตว์ขึ้น มนุษย์จะให้ความสนใจมากกว่า (นสพ. สายันต์ คงเพชร : 2562) ต่างจากสัตว์ที่ถูกใช้แรงงานอย่างการนำช้างมาใช้ ซึ่งมิได้ตกเป็นกระแสสังคมบ่อยครั้ง แต่หากเป็นการใช้สัตว์เพื่อการศึกษาแล้วการทดลองทางวิทยาศาสตร์แล้ว สัตว์นั้นอาจถูกมองทั้งเป็น Test Subject หรือ ผู้มีพระคุณประดุจอาจารย์ใหญ่ ที่ได้อุทิศกายตนแก่ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ (รศ.ดร. สุพล เลื่องยศลือชากุล, ผศ.สพ.ญ.สมลักษณ์ พวงชมพู : 2562) ซึ่งโดยภาพรวมแล้วสัตว์นั้นยังไม่มีสถานะพิเศษ แต่ประการใด แต่ยังคงเป็นทรัพย์ในสายตาของกฎหมาย (น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์ : 2562)

ในด้านของสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์นั้น พบว่าประชาชนชาวไทยมีความตื่นตัวมากขึ้นจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ หรือ Social Media ที่สามารถแพร่กระจายข่าวได้อย่างทั่วถึง จึงเกิดการรับรู้ถึงปัญหาในวงกว้างมากขึ้น (ส.พ.ญ. ภัทรนันท์ สัจจารมย์ : 2562) ซึ่งจากการศึกษาความคิดเห็นต่างๆในสื่อเหล่านี้ทำให้พบทั้งบุคคลที่เห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาสัตว์ถูกทารุณกรรม ถูกทอดทิ้งอย่างจริงจัง และผู้ที่ไม่เข้าใจแง่คิดของการให้ความคุ้มครอง หรือให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาของสัตว์ในระดับที่ได้กระทำในปัจจุบันนี้ โดยในการศึกษาจากทั้งประสบการณ์ของบุคคลผู้ให้ข้อมูลในส่วนของการพูดคุย สัมภาษณ์ และข่าวสารนั้น พบว่าสัตว์โดยเฉพาะสุนัขละแมวที่อยู่ในความรับรู้ของสื่อและคนทั่วไปนั้น มักตกเป็นเหยื่อของการทารุณกรรม จากทั้งการทุบตี การใช้ของมีคมทำร้าย การฆ่าอย่างไม่มีเหตุอันชอบด้วยกฎหมาย การวางยาเบื่อ การทรมานสัตว์เพื่อความสนุก การบันดาลโทสะใส่สัตว์ หรือแม้แต่การนำสัตว์มาทารุณกรรมบนSocial Media ซึ่งจากการเฝ้าสังเกตข้อมูลนั้นผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 7 กลุ่ม นั้นได้กล่าวถึงการตกเป็นเหยื่อของสัตว์จรจัดเป็นส่วนใหญ่ของสถานการณ์ทารุณกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ผู้เลี้ยงสุนัขและแมว 2) Rescue P.A.W.S. 3) Watch Dog Thailand 4) Soi Dog Thailand 5) เจ้าอาวาสวัดไกลกังวล อำเภอ หัวหิน 6) กรมปศุสัตว์อำเภอหัวหิน 7) กรมปศุสัตว์ กรุงเทพมหานครฯ ประกอบกับข่าวการทารุณกรรมสัตว์ ข่าวที่ 3 4 8 11 12 ซึ่งหากไม่ใช่สัตว์จรจัดก็มักเป็นสัตว์เลี้ยงที่ถูกเจ้าของปล่อยให้เร่ร่อน หรือสัตว์ถูกถูกทอดทิ้งให้เป็นสัตว์จรจัด ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของผู้ถูกสัมภาษณ์ข้างต้น ทั้งนี้จะเห็นว่า จากข่าวที่ 12 เองการทอดทิ้งสัตว์ก็เป็นการทารุณกรรมและขัดต่อ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เช่นกันเนื่องจากสัตว์นั้นอาจไม่สามารถปรับตัวเอาชีวิตรอดและตายได้

อย่างแมวในข่าวดังกล่าว หรือสุดท้ายกลายเป็นสัตว์จรจัดแล้วนำไปสู่วงจรการทารุณกรรมสัตว์ที่ไม่สิ้นสุดอีกครั้ง

การทารุณกรรมสัตว์อีกลักษณะที่สื่อ และผู้ให้ข้อมูลต่างจับตาดูด้วยความเป็นห่วงคือการทารุณกรรมสัตว์ลงอินเตอร์เน็ตเพื่อเผยแพร่ ตามที่ส.พ.ญ. ภัทรนันท์ สัจจารมย์ และ ท่านศาสตร์อาชวนิจกุล ได้แสดงความกังวลไว้ว่า การเข้าถึงอินเตอร์เน็ตย่อมนำไปสู่การเห็นคลิปวิดีโอการทรมานสัตว์ ซึ่งนำไปสู่ความเป็นไปได้ของการเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ หรือกระทบต่อศีลธรรมอันดีในสังคมได้ ดังเช่น การทารุณกรรมแมวของ ดีเจซัน ตามข่าวที่ 6 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นการทำเทคโนโลยีอินเตอร์เน็ต มาใช้ในด้านมืด เพื่อเอาเปรียบสัตว์

ในประเด็นแห่ง ความได้เหมาะสมของ โทษการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในมาตรา 31 แห่งการลงโทษผู้กระทำการทารุณกรรมสัตว์นั้น ในผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มต่างเห็นว่าโทษการทารุณกรรมสัตว์มีการบัญญัติมาอย่างเหมาะสมแล้วในพระราชบัญญัติ นั้นคือ “ระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” โดยมีข้อแม้ตรงที่ โทษตามกฎหมายดังกล่าวไม่มีการกำหนดเพดานการลงโทษขั้นต่ำ ตามที่กลุ่ม Watch Dog Thailand Soi Dog Thailandที่เห็นว่าคำพิพากษานั้นมิได้ลงโทษที่เพียงพอต่อความผิดที่เกิดขึ้น ซึ่งต้องพิจารณาการให้ข้อมูลของท่านผู้ช่วยผู้พิพากษาที่กล่าวว่า การกำหนดโทษศาลต้องพิจารณาปัจจัยอื่นนอกเหนือจากอัตราโทษที่กฎหมายนั้นกำหนด เช่น บทบัญญัติเกี่ยวกับการรอการลงโทษ เหตุบรรเทาโทษ รวมไปถึง บัญชีมาตรฐานการลงโทษ (ซึ่งไม่สามารถที่จะเปิดเผยแก่สาธารณะชนได้) ในการกำหนดการลงโทษด้วย ซึ่งผู้ที่ติดตามข่าว อาจมิได้คำนึงเกี่ยวกับปัจจัยเหล่านี้ ถึงเหตุผลแห่งปริมาณโทษจริง โดยในส่วนของกฎหมายแล้ว มิติกฎหมายการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์แล้วมีลักษณะการลงโทษทั้งจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับที่คล้ายคลึงกับไทย โดยในรายละเอียดสัดส่วนของโทษนั้นจะถูกขยายการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่อในอนาคต

บทที่ 5
การศึกษาในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ทางด้าน สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางกฎหมาย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1.เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ทางด้าน สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม 2.เพื่อศึกษาประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ และ 3.เพื่อศึกษาลักษณะการกำหนดบทลงโทษที่ได้สัดส่วนเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจาก การสัมภาษณ์บุคคลผู้มีบทบาทใกล้ชิดกับสัตว์ ประกอบไปด้วย ผู้เลี้ยงสัตว์ พนักงานภายในกรมปศุสัตว์ ผู้ช่วยพิพากษา สัตว์แพทย์ ผู้ทำฟาร์มสุนัขเพื่อการค้า มูลนิธิเกี่ยวกับการช่วยเหลือสัตว์ และกลุ่มศาสนา รวมทั้งสิ้น11ท่าน เก็บข้อมูลจากข่าวเกี่ยวกับสัตว์และการทารุณกรรมสัตว์และการหาข้อมูลเพิ่มเติมใยเรื่องที่เกี่ยวข้องจากสิ่งตีพิมพ์หรือ สื่อออนไลน์ อีกทั้งเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างไทยและต่างประเทศว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ภายในช่วงเวลากลางปี พ.ศ. 2561 ถึง ช่วงต้นปี พ.ศ.2562 โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาถอดความ เรียงลำดับ และวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีลำดับดังต่อไปนี้

5.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์

ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสัตว์และมนุษย์นั้น ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มและหมวดหมู่ของลักษณะของความสัมพันธ์เพิ่มเติมจากในบททบทวนวรรณกรรม ซึ่งเน้นการตอบคำถามของการปฏิสัมพันธ์ของคนและสัตว์เป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจนเพื่อให้สามารถนำไปกำหนดเป็นรหัสและสรุปเป็นGrounded Theory อย่างตรงประเด็นในแต่ละแง่มุมมากขึ้น โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับสัตว์ การหาข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต การเฝ้าสังเกตในกลุ่มสื่อสังคมออนไลน์ การติดตามข่าวเกี่ยวกับสัตว์ และการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นหัวข้อตามความสัมพันธ์ในลักษณะต่างๆได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในอดีต

จากการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์นั้นเห็นได้ว่า เริ่มต้นมนุษย์และสัตว์ต่างเป็นสิ่งมีชีวิตที่จำเป็นต้องดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์อื่นเพื่อนำมาเป็นอาหาร แต่เนื่องด้วยมนุษย์นั้นมิได้ว่องไวปราดเปรียวเหมือนสัตว์ผู้ล่าอื่น หรือมีอวัยวะที่แข็งแกร่งในการล่าสัตว์ อีกทั้งมนุษย์ยังมิได้มีการประดิษฐ์อาวุธขึ้นมา จึงเกิดปัญหาในการเอาชีวิตรอด มนุษย์จึงจำเป็นต้องพึ่งพาสัตว์นักล่าอื่น โดยการกินซากสัตว์ที่ถูกเหลือทิ้งไว้ และต่อมาแม้มนุษย์จะสามารถประดิษฐ์

เครื่องมือเพื่อการมีชีวิตรอดได้แล้ว มนุษย์ก็ยังเลือกการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสัตว์ผู้ล่า อย่างการนำสุนัขป่ามาเป็นสัตว์เลี้ยงเพื่อช่วยล่าสัตว์และเฝ้าทรัพย์สิน โดยตัวสัตว์เองก็ยินดีรับอาหารจากมนุษย์ หรือการเริ่มใช้สัตว์เพื่อเป็นพาหนะเครื่องทุ่นแรงอย่าง ม้า โค กระบือ เพื่อการคมนาคม สงคราม หรือการสรรค์สร้างอารยะธรรมสิ่งปลูกสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในสมัยโบราณจึงเป็นรูปแบบของการพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อผลประโยชน์การอยู่รอดของมนุษย์และสัตว์

เมื่อมนุษย์มีความเคยชินในการนำสัตว์มาใช้แล้ว จึงเกิดเป็นการเลี้ยงสัตว์เพื่อหาผลประโยชน์ในระดับอุตสาหกรรมขึ้น โดยเฉพาะเพื่อการบริโภคใช้สอยผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ดังนี้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์จึงเริ่มเป็นไปในรูปแบบของผู้ผลิตและสินค้า ผลิตภัณฑ์มากขึ้น การนำสัตว์มาใช้เพื่อเอาเนื้อ เอาขนของสัตว์ หรือส่วนประกอบอื่นๆนี้ จะทำในลักษณะเป็นระบบการเลี้ยงด้วยฟาร์ม และผ่านขั้นตอนของโรงงานผลิตที่สัตว์เหล่านั้นกลายเป็นสินค้าสำเร็จรูป ซึ่งการนำสัตว์มาใช้เพื่อการบริโภคลักษณะนี้ก็ทวีคูณจำนวนขึ้นในปัจจุบัน ตามจำนวนประชากรมนุษย์และกำลังผลิตที่เพิ่มมากขึ้น เช่นจะเห็นได้จาก อัตราการบริโภค ในปีพ.ศ.2533-2556 มีการบริโภคเนื้อวัวต่อหัวลดลงทั่วโลกร้อยละ 10 แต่ในขณะเดียวกัน บริโภคเนื้อหมูเพิ่มขึ้นร้อยละ 23 และการบริโภคสัตว์ปีกเพิ่มขึ้นร้อยละ 96 โดยมีการผลิตหมูและไก่คิดเป็นร้อยละ 70 ของการผลิตเนื้อสัตว์ทั่วโลก[142]

และในมิติของผู้ล่าที่ยิ่งใหญ่ในอดีต เช่น เสือ สิงโต จระเข้ หมี หรือสัตว์ชนาดใหญ่ที่ไม่มีศัตรูทางธรรมชาติที่มาท้าทายความเป็นอยู่อย่าง ช้าง วาฬ แรด นั้น เมื่อพบมนุษย์ที่เชี่ยวชาญในวิถีของการเป็นผู้ล่าแล้ว ต่างถูกฆ่าและลดจำนวนลงทั่วโลกอย่างง่ายดาย เราจะเห็นได้จากกรณี การสูญพันธุ์ของ สิงโตบาบารี่ (Babary Lion) ซึ่งถูกนำมาใช้เพื่อความบันเทิงในสนามประลองกลาดิเอเตอร์ (Gladiator) ของชาวโรมันที่ต้องต่อสู้กับมนุษย์ถึงตาย จนท้ายที่สุดในปี ค.ศ. 1920 นั้นสิงโตบาบารี่ในธรรมชาติ ตัวสุดท้ายได้ถูกฆ่าตายลงที่ประเทศโมรอคโค[143] หรือในปัจจุบันเมื่อไม่นานมานี้ ก็ได้เกิดการสูญพันธุ์ล่วงหน้าอันเป็นที่แน่นอนของ แรดขาวเหนือ (Northern white rhinoceros) ในซูดาน ซึ่งแรดตัวผู้ตัวสุดท้ายบนโลกของสายพันธุ์นี้ได้ตายลง ในเดือนมีนาคม 2018 ที่ผ่านมา[144] ที่ผ่านมานั้นในช่วง 500 ล้านปีที่ ได้มีการสูญพันธุ์ครั้งย่อย และครั้งใหญ่เกิดขึ้นมาแล้ว 5 ครั้ง ทั้งจากอุกกาบาตพุ่งชนโลก การเปลี่ยนแปลงของยุคน้ำแข็ง หรือการเปลี่ยนแปลงทางเคมีในมหาสมุทรเป็นต้น ซึ่ง ณ ตอนนี้ทำให้เกิดแนวคิดว่า มนุษย์และพฤติกรรมการบริโภคของมนุษย์นั้นอาจนำมาสู่การเกิดเหตุการณ์ การสูญพันธุ์ครั้งใหญ่ในครั้งที่ 6 ซึ่งมากจาก การล่าสัตว์ การทำลายถิ่นที่อยู่ การนำAlien

---

[142] กรุงเทพธุริกิจ, “บริโภคเนื้อสัตว์ สะเทือนถึงผืนป่า”, https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/839620, ก.ค. 2562

[143] Komkid, “สิงโตบาบารี่ (Babary Lion)”, http://www.komkid.com/, ส.ค. 2011.

[144] อรสา ศรีดาวเรือง, “สัตว์สูญพันธุ์ในปี 2018 สำรวจสปีชีส์ที่เราคงไม่ได้พบกันอีก”, https://waymagazine.org/extinct-species-2018/, ม.ค. 2562.

Species หรือสัตว์สายพันธุ์นอกระบบนิเวศปกติเข้าไปยังถิ่นใหม่ของสัตว์ที่อาศัยอยู่ดั้งเดิม อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศจากการทำลายชั้นบรรยากาศของกิจกรรมมนุษย์ ฯลฯ[145] ซึ่งในปี ค.ศ. 2010 IUCN ก็ได้เปิดเผยรายชื่อของสิ่งมีชีวิตจำนวน 208 สายพันธุ์ที่มีความเป็นไปได้ที่จะสูญพันธุ์ไปแล้ว ทั้งหมดนี้แสดงว่า สัตว์ที่เคยยิ่งใหญ่ และอยู่อย่างเข้มแข็งมาก่อนในธรรมชาตินั้น เมื่อมนุษย์ได้เข้ามามีบทบาทบนโลกใบนี้ ก็ทำให้สัตว์หลายพันธุ์นั้นสูญสิ้นการมีอยู่ไป จากที่มนุษย์เคยพึ่งพิงสัตว์นั้นก็กลายเป็นมนุษย์ที่เป็นเจ้าชีวิตสัตว์ ซึ่งสามารถกำหนดการทำลายล้างหรือการพิทักษ์สัตว์นั้นๆได้

กระทั่งมนุษย์เริ่มตะหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ และความสำคัญของสวัสดิภาพสัตว์นั้น จึงเกิดกรณีการนำแนวคิดสิทธิและสวัสดิภาพสัตว์มาใช้ การร่างกฎหมายคุ้มครองสัตว์จากการถูกกระทำทารุณ ในอีกแง่มุมนั้นนอกจากการร่างและปรับใช้กฎหมายแล้ว ประชาชนในประเทศต่างๆยังมีส่วนร่วมในการลุกขึ้นต่อสู้ เป็นตัวแทนของการกล่าวถึงและให้นิยามแก่สิทธิหรือสวัสดิภาพ[146]ของสรรพสัตว์ซึ่งพัฒนาการดังกล่าวที่เห็นได้ชัดในประวัติศาสตร์มนุษยชาติอาจแบ่งได้เป็นช่วงเวลาดังต่อไปนี้

1. ในช่วงศตวรรษที่ 17 กำเนิดแนวคิด และกฎหมายการคุ้มครองสัตว์ในช่วงแรก ตัวอย่างเช่น การคุ้มครองแกะและม้า ในประเทศไอร์แลนด์ ปีค.ศ. 1635[147] ทว่าผู้คนส่วนมาก และนักคิดยังคงเห็นสัตว์เป็นเพียงเครื่องมือใช้สอยอยู่ อทิเช่น Nicolas Malebranche (ค.ศ.1638–1715) มองว่าสัตว์นั้นไม่มีความรู้สึกและไม่รับรู้สิ่งใดๆ แม้แต่ René Descartes (ค.ศ.1596–1650) ยังมองว่าสิ่งสร้างที่ไม่ใช่มนุษย์นั้น ไม่ต่างอะไรไปจากเครื่องจักรที่มีความซับซอนเพียงเท่านั้น[148] ซึ่งในปัจจุบันก็ยังพบแนวคิดลักษณะนี้ จากกรณีการทารุณกรรมสัตว์ของคนในกลุ่มต่างๆ

ตรงกันข้าม นักคิดบางท่านอย่าง John Locke (ค.ศ. 1632–1704) ได้ค้านว่าสัตว์นั้นมีความรู้สึก และการฆ่าสัตว์อย่างทารุณโหดร้ายนั้นส่งผลเสียต่อสังคมมนุษย์ ที่ทำให้มนุษย์มีจิตใจที่แข็งกร้าวต่อกันมากขึ้น (Some Thoughts Concerning Education, 1693) เช่นเดียวกับ Saint Thomas Aquinas (ค.ศ. 1225–1274) ที่มีคำสอนที่เป็นแบบอย่างของ

---

[145] National Geographic, “สัตว์มหัศจรรย์เหล่านี้สูญพันธุ์เพราะมนุษย์”, https://ngthai.com/animals/15271/fantastic-extinction-beast/2/, พ.ย. 2018.

[146] Animal welfare refers to the benign state in which the difference between animal needs and living environment is minimized (Broom, 1996).

[147]The Statutes at Large. Dublin, 1786.

[148] Peter Harrison, “The Philosophical Quarterly (1950-)”, Vol. 42, No. 167 (Apr., 1992), pp. 219-227.

แนวคิดของการสัมภาษณ์คุณพ่อประเสริฐ สมงาม[149]ในแง่ของหน้าที่คริสตศาสนิกชน ว่ามนุษย์มีหน้าที่โดยตรงในการปกป้องสิ่งที่มิใช่คน (nonhuman) จากความทารุณโหดร้าย [150] นักปรัชญาชาวเยอรมัน Immanuel Kant (ค.ศ. 1724–1804) นั้นเห็นพ้องกับแนวคิดของ Locke ว่าความรุนแรงต่อสัตว์นั้นมีผลร้ายต่อมนุษยชาติ ที่การด้านชาต่อความรุนแรงต่อสัตว์นั้น ย่อมนำไปสู่ความรุนแรงในสังคมมนุษย์เองต่อไป[151]

2. ในช่วงศตวรรษที่ 18 เป็นยุคซึ่งมีแนวคิด สำนักกฎหมายธรรมชาติ (lex naturalis)ได้มีนักปรัชญาทางการเมืองดังเช่น Jean-Jacques Rousseau (ค.ศ. 1712–1778) ได้ริเริ่มแนวคิดเกี่ยวกับ สัตว์และความรู้สึกนึกคิด (sentience) ซึ่งมองว่าสัตว์และมนุษย์ต่างเป็น sentient beings ที่มีเหตุผลในระดับหนึ่ง และสัมผัสถึงความทารุณโหดร้ายได้[152] ซึ่งเป็นแนวคิดที่ถูกใช้มองสัตว์จนถึงปัจจุบัน ดังที่ผู้วิจัยพบว่า ในหมู่ของคนที่ทำงานเกี่ยวกับสัตว์ทั้ง องค์กร Watch dog Thailand, Soi dog Thailand, Rescue Paw Thailand ต่างมองสัตว์ว่าเป็น sentient beings เช่นเดียวกับมนุษย์ แม้กฎหมายจะยังมิได้บัญญัตินิยามนี้ไว้ชัดเจนแต่อย่างใด[153]

3. ในช่วงศตวรรษที่ 19 ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า แนวคิดสิทธิสัตว์ หรือAnimal Rights (jus animalium) ได้ถูกริเริ่มขึ้นในช่วงปีค.ศ.1822[154] ที่สหราชอาณาจักร (United Kingdom) ได้นำกฎหมายฉบับ “Martin’s Act” ที่เริ่มต้นคุ้มครองสัตว์อย่างม้าและโคกระบือ จากการถูกกระทำทารุณกรรม ซึ่งสหรัฐอเมริกาเองก็ได้ มีการเริ่มก่อตั้งองค์กรที่มีเป้าหมายในการคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรมขึ้นดังเช่น American Society for the Prevention of Cruelty to Animals (ASPCA) ในปีค.ศ.1866 จนในปี ค.ศ.1900 ก็มีอีกกว่าร้อยองค์กรที่มีจุดประสงค์เดียวกันได้ถือกำเนิดขึ้นมา[155] ซึ่งนักคิดคนสำคัญในศตวรรษนี้ที่เห็นถึง ดังเช่น Charles Darwin (ค.ศ. 1809–1882) บิดาแห่งทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolution Theory) ได้แสดงจุดยืนทางความคิดว่า สัตว์นั้นมิได้แตกต่างกับมนุษย์ในแง่ของ

---

[149] บทที่ 4.

[150] 1 Corinthians (9:9–10).

[151] Kant (1785)

[152] Rousseau (1754).

[153] ดู บทที่ 4.

[154] ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA, “Martin’s Act UNITED KINGDOM [1822] Alternative Title: Cruelty Treatment of Cattle Act”.

[155] World Animal, “Brief History of the Animal Protection Movement”, http://worldanimal.net/our-programs/strategic-advocacy-course-new/module-1/history.

การทำงานของสมอง (The Descent of Man 1871) ซึ่งแสดงว่าสัตว์นั้น ย่อมมีความคิด ความรู้สึก การให้เหตุผล รวมไปถึงการใช้จินตนาการด้วย และFriedrich Nietzsche (ค.ศ. 1844–1900) ก็ได้มองว่า ความทารุณโหดร้ายเป็นอารมณ์ที่บาดลึกที่สุด โดยเปรียบมนุษย์และสัตว์เป็นสิ่งเดียวกัน[156] ทำให้เห็นว่ามนุษย์เริ่มเข้าใจสัตว์มากขึ้น ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และจิตวิญญาณ ทว่ายังไม่มีการคุ้มครองไปถึงในระดับการตรากฎหมายที่ชัดเจน

4. ในช่วงศตวรรษที่ 20 กำเนิดการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสัตว์ อีกทั้งการถือกำเนิดของวิถีชีวิตแบบมังสวิรัติที่หลีกเลี่ยงการบริโภคและใช้ประโยชน์จากสัตว์[157] เช่นท่านมหาตมะคานธี (ค.ศ. 1869–1948) ทว่าความเจริญของอุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 20 ของมนุษย์ก็มาพร้อมความจำเป็นในการใช้วัตถุดิบจากสัตว์มากขึ้น และการบริโภคเพื่อการเติบโตของสังคมมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จากผลกระทบของความเจริญก้าวหน้าทางการวิจัย ที่สัตว์ต้องถูกนำมาใช้เพื่อการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสัตว์หลายตัวต่างได้รับความทุกข์ทรมานและถูกฆ่าเพื่อประโยชน์ข้างต้น เป็นเหตุให้สถานะความเป็นอยู่ของสัตว์ถูกบั่นทอนลงในสมัยนี้ไปด้วย (Williams, DeMello 2007) ในช่วงปลายศตวรรษจึงได้เกิดกลุ่มที่มีจุดมุ่งหมายในการพิทักษ์สัตว์ขึ้น ดังเช่น People for the Ethical Treatment of Animals (PETA) ในปีค.ศ. 1980 ที่ถูกถกเถียงกันอย่างมากจนถึงปัจจุบัน และการเกิดการรวมตัวเช่นนี้เองก็ได้เป็นแนวทางให้เกิด องค์กรอิสระอย่างมูลนิธิที่ลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อบังคับหลักสวัสดิภาพสัตว์ในปัจจุบันอย่าง Watch dog Thailand, Soi dog Thailand, Rescue Paw Thailand ที่ผู้วิจัยได้ไปหาข้อมูลจากองค์กรเหล่านี้มาเป็นต้น

5. ในช่วงศตวรรษที่ 21 วิวัฒนาการของกฎหมายการคุ้มครองสัตว์ นั้นสามารถเห็นได้ชัดเจนขึ้นในศตวรรษนี้ ตั้งแต่การร่างกฎหมายการคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรมในประเทศต่างๆขึ้น เช่นในปีค.ศ. 2005 ทางประเทศออสเตรเลียได้ประกาศห้ามการนำวานรมาใช้เพื่อการทดลองทางวิทยาศาสตร์[158] ต่อในปี ค.ศ. 2009มาจึงเกิดการห้ามใช้สัตว์ภายในการแสดงละครสัตว์ในส่วนต่างๆของโลกเช่น โบลิเวียชาติแรก ตามมาด้วยบางประเทศในยุโรป ประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ประเทศเขตตะวันออกกลาง และสิงคโปร์ เป็นต้น[159] หรือแม้แต่กระทั่งการห้ามสู้วัวกระทิงซึ่งเป็นประเพณีมาอย่างยาวนานของแคว้นคาตาโลเนียของ

---

[156] Andrew Linzey, Paul A. B. Clarke, “Animal Rights: A Historical Anthology”, 1991.

[157] Vegan.org, “Why people avoid using or consuming animal products”, https://vegan.org/about-veganism/. 2020.

[158] Waldau (2011).

[159] อ้างอิงแล้ว.

ประเทศสเปน[160] ตามมาด้วยอินเดียที่ห้ามใช้สิ่งมีชีวิตทุกชนิดในการทดลองภายในปีค.ศ. 2012 เป็นต้นมา[161] แสดงให้เห็นถึงความพยายามในภาครัฐที่จริงจังในการทำให้ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายถูกพัฒนาขึ้นเมื่ออยู่ร่วมกับมนุษย์ ทั้งมาตรการทางกฎหมาย และการจัดหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับสวัสดิภาพของสัตว์ที่มีคุณภาพกว่าในอดีต จึงเป็นศตวรรษที่มีความเจริญมากที่สุดเมื่อมองในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์

สำหรับประเทศไทยนั้น บริษัทซึ่งมีขนาดใหญ่ซึ่งมีกิจการแปรรูปเนื้อสัตว์อย่างซีพีเอฟ (Charoen Pokphand Foods PCL.) ได้ให้ความร่วมมือกับกรมปศุสัตว์ ในการนำหลักสวัสดิภาพสัตว์ขององค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (World Organization for Animal Health : OIE) และมาตรฐานหลักปฏิบัติและกฎระเบียบของสหภาพยุโรป (EU) มาประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมไก่เนื้อมากว่า 28 ปี นับตั้งแต่ปี 2532[162] และในเวลาต่อมาก็ได้เกิดการตรากฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ด้วยข้อมูลทั้งหมดเบื้องต้น ทิศทางของสิทธิและสวัสดิภาพของสัตว์ในปัจจุบัน และในอนาคตที่สามารถคาดการณ์ได้นั้น มีแนวโน้มว่าจะพัฒนาขึ้นไม่ใช่แค่ในประเทศไทย แต่ทั่วโลก เพราะนอกจากมาตรการทางกฎหมายแล้ว จิตสำนึกของคนที่มีต่อสัตว์ยังทิศทางที่ดีขึ้น เกิดความเข้าใจในความต้องการของสัตว์มากขึ้น แม้จะยังมีผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการคุ้มครองสัตว์อย่างจริงจังและผู้ที่ยังคงกระทำทารุณกรรมสัตว์อยู่ก็ตาม

<u>สามารถสรุปทฤษฎีฐานราก</u>จากความสัมพันธ์ในด้านนี้ได้ว่า มนุษย์และสัตว์มีความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนไปเสมอ โดยเริ่มแรกมนุษย์ไม่ค่อยได้ใส่ใจความเป็นอยู่ที่ดีของสัตว์นัก และมุ่งหาผลประโยชน์จากสัตว์ให้มากที่สุด จึงสะท้อนว่ามนุษย์เป็นสัตว์ด้อยกว่า และสัตว์นั้นเป็นเพียงทรัพย์ที่ใช้แลกเปลี่ยน จึงเกิดเป็นปัญหาทารุณกรรมสัตว์ขึ้นตามที่ได้เริ่มวิจัย จนกระทั่งมีมนุษย์ที่เห็นความทรมานและเห็นสัตว์เป็นมากกว่าสิ่งของ เป็นเพื่อนที่มีความรู้สึกนึกคิด(sentient) ของสัตว์จึงเกิดการต่อสู้เพื่อสิทธิและสวัสดิภาพสัตว์ในเวลาต่อมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

---

[160] BBC, “Catalonia bans bullfighting in landmark Spain vote”, https://www.bbc.com/news/world-europe-10784611, Julu 2010.

[161] The Times od India, “Govt bans use of live animals for education, research”, https://timesofindia.indiatimes.com/india/Govt-bans-use-of-live-animals-for-education-research/articleshow/12696452.cms?referral=PM, April 2012.

[162] Kasetkaoklai, “สวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare)...เลี้ยงสัตว์ตามหลักการสากล”, https://www.kasetkaoklai.com/home/2017/06/%E0%B8%AA%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%AA%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%A7%E0%B9%8C-animal-welfare%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A2/, มิ.ย. 2560.

5.1.2. บทบาทสัตว์และมุมมองต่อสัตว์ในสังคมและการใช้ชีวิตของมนุษย์

จากการศึกษาในแหล่งของความคิดเห็นบุคคลที่แสดงบนสื่อสังคมออนไลน์ และการสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงสัตว์เลี้ยง รวมถึงเอกสารการค้นพบจากอารยะธรรมมนุษย์ในสมัยโบราณนั้น ตั้งแต่ยุคสมัยอย่างอียิปต์ และอาณาจักรโรมัน พบว่ามนุษย์ให้ความสำคัญต่อสัตว์เลี้ยงในฐานะเพื่อนคู่ชีวิต จากพิธีกรรมที่มีการนำศพสัตว์เลี้ยงอย่างสุนัขและแมวมาทำเป็นมัมมี่แล้วทำพิธีกรรมฝังพร้อมกับกษัตริย์ฟาโรห์ (Pharaoh) ผู้เป็นเจ้าของ หรือการทำป้ายหลุมศพจารึกข้อความอาลัยถึงสัตว์เลี้ยงในอารยะธรรมกรีกและโรมัน[163] ทำให้ผู้วิจัยพบว่า การให้ความสำคัญแก่สัตว์เลี้ยงเสมือนหนึ่งในสมาชิกครอบครัวนั้นมิได้เริ่มในยุคสมัยศตวรรษที่ 21 อย่างที่เข้าใจแต่แรก ทว่าได้เป็นมุมมองที่สืบทอดมาตั้งแต่โบราณกาลแล้ว โดยมนุษย์หลายบุคคลนั้นต่างมีความรู้สึกต่อสัตว์เลี้ยงที่แตกต่างกันออกไป และมีระดับการเลี้ยงและการให้การดูแลแก่สัตว์ที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งเห็นได้จากกรณีของการที่มีบุคคลทารุณกรรมสัตว์เลี้ยงตัวเอง หรือบุคคลที่รักสัตว์มากจนยินดียกทรัพย์สินให้

นอกจากความผูกพันและเอ็นดูซึ่งคนมีต่อสัตว์จะเติบโตขึ้นในสังคมออนไลน์แล้ว ในชีวิตจริงนั้น ผู้เลี้ยงหลายรายเริ่มมีความตื่นตัว และรับผิดชอบต่อสัตว์มากขึ้น จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ของผู้วิจัย พบว่า ผู้เลี้ยงได้ให้ข้อมูลว่า “เปรียบสัตว์เลี้ยงนั้นเป็นเสมือนคนในครอบครัว เหมือนญาติพี่น้องหรือลูก” (ฐานิดา ถ้ำแก้ว และ อุไร มาลาสาย พ.ศ. 2562) สำหรับบุคคลที่รักและเลี้ยงสัตว์แล้ว การเห็นสัตว์ต้องทุกข์ทรมานหรือได้รับความอยุติธรรมแล้ว ย่อมสร้างความขุ่นเคืองและไม่พอใจผู้กระทำ เกิดความต้องการในการช่วยเหลือสัตว์ จึงเกิดเป็นมูลนิธิระดมทุนเพื่อช่วยเหลือสัตว์ หรือองค์กรอิสระเพื่อการช่วยเหลือสัตว์เป็นต้น[164] (สอดคล้องกับที่มีกระแสการเรียกสัตว์ว่าลูก,น้อง) และมนุษย์เรามีหน้าที่ต้องให้การดูแลและช่วยเหลือสัตว์เหล่านี้ เพราะมันไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เหมือนสัตว์ป่า ซึ่งในข้อนี้พิสูจน์ว่าความรัก และความผูกพันระหว่างคนที่มีต่อสัตว์อย่างลึกซึ้งมิได้มีเพียงแต่ในภาพยนตร์ หรือวรรณกรรมตามที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อก่อนหน้า การเลี้ยงสัตว์เลี้ยงอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1) การเลี้ยงแบบในอดีตของไทยซึ่งทำมาแต่โบราณจนเกิดความเคยชินในสังคม คือ การเลี้ยงแบบไม่ใส่ใจ มีการปล่อยให้สัตว์เดินภายในและนอกที่อยู่ตนอย่างอิสระ และมีโอกาสที่สัตว์จะก่อความรำคาญหรือสร้างความเสียหายให้แก่ผู้อื่นได้ซึ่งในปัจจุบันก็ยังคงหลงเหลือผู้เลี้ยงในลักษณะนี้เป็นจำนวนมาก หรืออีกกรณีคือ บุคคลผู้มีความเมตตาใจบุญนำอาหารมาให้สัตว์จรจัดได้กินในชุมชน ทว่าเมื่อสัตว์จรจัดก่อความเสียหายขึ้น บุคคลเหล่านี้จะไม่รับผิดชอบโดยอ้างว่าตนแค่ให้อาหารสัตว์ โดยมิได้เป็นเจ้าของสัตว์ แต่ปล่อยสัตว์อยู่

---

[163] ดูบทที่ 2.

[164] ดูตอนที่ 1, 4.2.1.3.

อย่างธรรมชาติ ซึ่งการเลี้ยงแบบนี้มักสร้างปัญหาจำนวนสัตว์จรจัดให้เพิ่มขึ้น และสัตว์ย้ายถิ่นฐานมาอยู่ใกล้ชุมชน โดยสัตว์เหล่านี้ไม่มีการทำหมันหรือการฉีดวัคซีนแต่อย่างใด (นายพิทยา คณะมะ ปศุสัตว์อำเภอหัวหิน : การสัมภาษณ์ 18 มกราคม พ.ศ. 2562)

2) การเลี้ยงแบบยึดแบบอย่างต่างประเทศ นั่นคือ การเลี้ยงสัตว์เลี้ยงแบบการจดทะเบียนสัตว์เลี้ยง การทำหมัน และการฉีดวัคซีนกันโรคพิษสุนัขบ้าหรือโรคในสัตว์อื่นๆให้แก่สัตว์เลี้ยง อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีฝังMicro Chip เพื่อติดตามตัวสัตว์เลี้ยง และไม่ปล่อยให้สัตว์เลี้ยงเดินเร่ร่อนตามอำเภอใจในพื้นที่ชุมชน ซึ่งพบผู้เลี้ยงลักษณะดังกล่าวได้น้อยในประเทศไทย ณ ปัจจุบัน (Ms.Aimée Zermatten และ Dr. Chanannatt Thongkhamsuk มูลนิธิ Rescue P.A.W.S. หัวหิน 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562)

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงสัตว์ และมูลนิธิสัตว์นั้นพบว่า ถึงแม้บางทีประชาชนในแต่ละชุมชนจะมีความเมตตาต่อสัตว์ แต่การเลี้ยงสัตว์ หรือการอุปถัมภ์สัตว์แบบไม่ถูกต้องนั้นนำไปสู่ปัญหาในชุมชน และเมื่อคนในชุมชนเจอปัญหาจากสัตว์เหล่านี้ จนในที่สุดก็นำไปสู่การทำร้ายการทารุณกรรมสัตว์ในที่สุด ดังนี้การจัดที่อยู่ให้สัตว์จรจัด หรือการทำหมันสัตว์ย่อมมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในอีกประการคือ นอกจากการเลี้ยงแล้ว ยังมีบุคคลที่อุทิศตนให้แก่การช่วยเหลือสัตว์ ทั้งสัตว์บาดเจ็บ หรือสัตว์ไร้บ้าน ซึ่งเป็นความรับผิดชอบที่ค่าตอบแทนต่ำถึงไม่มีเลย ต้องใช้ความตั้งใจและความรักสัตว์จริง ซึ่งในปัจจุบันอาสาสมัครเหล่านี้มีปริมานเพิ่มขึ้น ทั้งจากความร่วมมือของชาวต่างชาติ หรือประชาชนชาวไทยที่เป็นอาสาสมัครเอง[165] ซึ่งสอดคล้องกับหลักของความเมตตา กรุณาในทางศาสนาทั้งพุทธและคริสต์

นอกจากผู้เลี้ยงในข้างต้น หรือมูลนิธิแล้ว การค้นคว้าข้อมูลของผู้วิจัยยังทำให้พบกับผู้เลี้ยงที่มีพฤติกรรมทารุณโหดร้าย ต่อสัตว์ภายใต้การดูแลของตน ตัวอย่างที่ชัดเจนอย่างใน ชายผู้ตีสุนัขที่ตนเลี้ยงจนตาย และได้กล่าววลี “เลี้ยงมาก็ฆ่าได้” ออกมา[166] แสดงให้เห็นว่ายังมีผู้เลี้ยงสัตว์ที่เข้าใจแนวคิดในการเป็นผู้ดูแลสัตว์ที่ผิดอยู่ การเลี้ยงแล้วจะทำอย่างไรกับมันก็ได้นั้นมิใช่ความคิดของผู้ที่มีจิตใจถูกยกระดับแล้ว เช่นเดียวกับมนุษย์เอง ผู้มีอำนาจเหนือควรใช้อำนาจตนรับใช้ผู้ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจเสียมากกว่า (คุณพ่อประเสริฐ สมงาม: การสัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562)

ทั้งนี้รวมไปถึงมุมมองในการเลี้ยงสัตว์ของผู้เลี้ยงเอง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล คุณ ฐานิดา ถ้ำแก้ว และคุณ อุไร มาลาสาย รวมทั้งพระอธิการ ปภสฺโร พบว่าผู้เลี้ยงหลายคนมองสัตว์เลี้ยงตนโดยเฉพาะสุนัขและแมวว่าเป็นเสมือนบุคคลในครอบครัวมากขึ้น มีการดูแลสัตว์ที่ดีขึ้น กระทั่งแม้แต่

---

[165] Soi Dog, 1 เมษายน 2562.

[166] ไทยรัฐออนไลน์,”เลี้ยงมาก็ฆ่าได้! สาวแจ้งจับพ่อเลี้ยงทุบตีหมา จับฟาดตอไม้ตายคามือ”, https://www.thairath.co.th/news/society/1401168.

ความประสงค์ในการจัดงานศพให้สัตว์เยี่ยงมนุษย์ผู้เป็นครอบครัวเดียวกัน มุมมองเหล่านี้ส่งผลต่อกรณีการให้ความสำคัญต่อสัตว์ในกรณีอื่นๆที่มิใช่สัตว์เลี้ยงตนด้วย อย่างคดีการฆ่าเสือดำ[167] ที่มีผู้ให้การติดตาม และประณามการฆ่าหรือทำร้ายสัตว์ไปในทิศทางเดียวกัน แสดงให้เห็นความก้าวหน้าและความตระหนักถึงชะตากรรมของสัตว์ในประชาชนโลกและชาวไทยมากขึ้น

สามารถสรุปทฤษฎีฐานรากจากข้อมูลข้างต้นได้ว่า ปัจจุบันผู้ที่รักสัตว์นั้นเห็นสัตว์เป็นสมาชิกในครอบครัวมาก และยินดีที่จะช่วยเหลือสัตว์ให้ได้รับความยุติธรรมเมื่อมีโอกาส เพราะไม่อาจทนเห็นสัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานได้ รวมไปถึงเหล่าองค์กรที่ช่วยเหลือสัตว์ด้วยที่มองสัตว์ว่าเป็นเพื่อน รวมไปถึงควรได้รับการคุ้มครองจากความทารุณโหดร้าย

ในทางศาสนาและความเชื่อต่างๆของมนุษย์

ในการวิจัยเกี่ยวกับสังคมมนุษย์นั้น จำเป็นต้องดูถึงศูนย์รวมความเชื่อและจิตวิญญาณในสังคมนั้นๆ ซึ่งศาสนามีความเกี่ยวข้องโดยตรงในการเป็นแม่แบบให้แก่สังคมต่างๆ ทำให้ประชากรและวิถีชีวิตมีความแตกต่างกันออกไป รวมถึงส่งผลต่อมุมมองที่ผู้ยึดถือศาสนาใดๆอาจมีต่อสรรพสัตว์ทั้งหลายด้วย โดยในประเทศไทย ซึ่งเรียกตัวเองว่าเป็น “เมืองพุทธ” ผู้วิจัยจึงต้องศึกษามุมมองของสังคมที่มีต่อสัตว์ในแง่ของศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาที่ประชากรชาวไทยนับถือมากที่สุด[168]เพื่อเข้าใจว่าความเชื่อทางศาสนาส่งผลต่อการปฏิบัติต่อสัตว์อย่างไร และศึกษาในศาสนาคริสต์ซึ่งผู้เป็นศาสนาที่นับถืออย่างแพร่หลายทั่วโลกด้วย[169] โดยในการศึกษาในหัวข้อดังกล่าว ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พูดคุยกับพระผู้มีความเชี่ยวชาญในหลักธรรม และสังคมไทย รวมทั้งบาทหลวงที่เป็นผู้เผยแผ่ศาสนา และศึกษาความเชื่อหรือหลักธรรมอื่นๆจากแหล่งข้อมูลการบันทึกซึ่งสามารถเชื่อถือได้ประกอบ

ในความเชื่อตามโบราณของประเทศไทยนั้น หลายเรื่องมีความคล้ายคลึงต่อความเชื่อปรัมปราในต่างประเทศ และยังเชื่อมาจนถึงปัจจุบัน สัตว์หลายชนิดถูกนำมาเปรียบกับโชคลางหรือที่เรียกว่า “สัตว์อาถรรพ์” อย่างแพร่หลาย ซึ่งในประเทศไทยเราพบว่า ประชาชนหลายคนยังมีความเชื่อดังกล่าว เช่น ลางร้ายเมื่อมีตุ๊กแกร้องในบ้าน ว่าจะมีคนในบ้านเสียชีวิต หรือความเชื่อที่มีร่วมกับวัฒนธรรมอื่นในต่างประเทศอย่าง นกแสกหรือที่คนโบราณเรียกว่า“นกผี” (Barn owl) เชื่อกันว่าหากเห็นนกแสก บินไปเกาะบนหลังคาบ้านซึ่งมีผู้เจ็บป่วยอาศัยอยู่ และส่งเสียงร้องออกมา ผู้ป่วยภายใน

---

[167] BBC, “เสือดำ : ศาลตัดสินคดีเปรมชัย จำคุก 16 เดือน คดีล่าสัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร หลุดข้อหาครอบครองซากเสือดำ”, https://www.bbc.com/thai/thailand-47620949, มีนาคม 2019.

[168] ข้อมูลจากสำนักงาน สถิติแห่งชาติ สภาวะทางสังคม วัฒนธรรมและสุขภาพจิต(ความสุข)คนไทย ในปี พ.ศ. 2557 พบว่า ประชากรชาวไทยกว่า ร้อยละ 90 (94.6%) นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก รองลงมาคือศาสนาอิสลาม (4.2%) และศาสนาคริสต์ (1.1%) อีกทั้งประชาการที่นับถือศาสนาอื่นๆหรือไม่มีศาสนา อีกประมาณร้อยละ 0.1

[169] Pew Research Center ได้ทำสถิติในปี คริสต์ศักราช 2015 พบว่ามีชาวคริสต์เตียนกว่า 2.3 พันล้านคนทั่วโลก

บ้านหลังนั้นจะถึงแก่ความตาย หรือ ความเชื่อเรื่องแมวดำ ว่าหากแมวดำเดินผ่านจะนำโชคร้ายมาให้ เช่นเดียวกับต่างประเทศที่เชื่อว่าแมวดำเป็นสัญลักษณ์ของแม่มดและความโชคร้าย ทำให้สัตว์เหล่านี้ถูกขับไล่ออกจากพื้นที่หรือทำร้ายจากผลทางตรงของความเชื่อเหล่านั้นซึ่งแม้แต่ในปัจจุบันเองความเชื่อและการปฏิบัติต่อสัตว์ดังกล่าวก็ยังตกทอดมาสู่คนในสังคม ในปีพ.ศ. 2562 เอง มีกรณีซึ่งมีแมวดำวิ่งผ่าน นายกรัฐมนตรีในขณะนี้ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ก็ทำให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ว่าจะเป็นลางร้าย อาจทำให้ไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้[170] สัตว์ในบางกรณีก็ถูกมองว่าจะนำโชคดีมาสู่มนุษย์เมื่อทำการบูชา อย่างประเพณีแห่นางแมวของฝนในภาคอีสาน ซึ่งจัดขึ้นในช่วงเดือน7 ถึง เดือน 9 หรือการตั้งรูปปั้นสัตว์มงคลไว้ภายในอาคาร อย่างเต่าเพราะเชื่อว่าจะทำให้ผู้บูชามีอายุยืน และแมวกวักซึ่งมีจุดกำเนิดมาจากญี่ปุ่นเพราะเชื่อว่าจะทำให้การค้าราบรื่น หรือการใช้แมวในพิธีต่างๆอย่างของไทยดังเช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์[171] ซึ่งความเชื่อที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาเหล่านี้ทำให้ได้ทราบว่า สังคมไทยนั้นยังคงมีความผูกพัน ในเรื่องโชคลาง การเสี่ยงโชคด้วยหวยหรือสลากกินแบ่งรัฐบาล การไหว้ขอพร ประชากรชาวไทยจึงยังมีแนวโน้มในการปฏิบัติต่อสัตว์ตามความเชื่อที่แปรผันไปในทางร้ายหรือดีนั้น

สำหรับในทางศาสนานั้น ประเทศไทยเป็นประเทศซึ่งนับถือศาสนาพุทธ และศาสนาพุทธนั้นเป็นศาสนาที่เชื่อในความเมตตาต่อทุกสิ่งมีชีวิต การสัมภาษณ์ท่านเจ้าอาวาสพระอธิการสุชาติ ปภสฺสโรในตอนที่ผ่านมานั้น ทำให้ทราบว่าประเทศไทยนั้นเป็น “เมืองพุทธ” ประชากรส่วนมากจึงมีแนวโน้มของการมีเมตตาธรรม หลักธรรมทางพุทธศาสนาเองก็ได้เน้นย้ำเรื่องความเมตตาต่อสิ่งมีชีวิตอื่น แม้ศาสนาพุทธจะมีมุมมองว่าสัตว์คือมนุษย์ที่กลับมาเกิดเพื่อชดใช้บาปและมีสถานะที่ด้อยกว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

[170] ไทยโพสต์ ออนไลน์, “แมวดำวิ่งตัดหน้าบิ๊กตู่ในทำเนียบรัฐบาล วิจารณ์หึ่งไสยลางไม่ดี ตั้งรัฐบาลไม่ราบรื่น” , 26 มีนาคม พ.ศ. 2562.

[171] “ตามคติโบราณของไทยที่นิยมปฏิบัติกันเมื่อเวลาผู้ใดปลูกบ้านใหม่เสร็จ และเมื่อจะย้ายเข้าไปอยู่นั้น จะต้องมีคนอุ้มแมวนำเข้าไป แล้วให้เจ้าของบ้านตามขึ้นไป ดังที่คนไทยเราเคยเชื่อว่าแมวหมามาสู่จะมีลาภนั่นเอง และแมวที่อุ้มขึ้นไปก็มีหลายอย่าง บ้างว่าเป็นสีขาว บ้างว่าสีเทา (สีสวาด)

อย่างไรก็ดีจากจดหมายเหตุของไทยเรา มีการอุ้มวิฬาร์ (แมว) เข้าในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระมหามณเฑียร ก็น่าจะมีความหมายเพื่อให้เกิดความโชคดี มีลาภให้อยู่เย็นเป็นสุข ตลอดจนขับไล่ภูติผีปีศาจหรือสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ และตามความเชื่อดั้งเดิมที่กล่าวว่าแมวมีเก้าชีวิต ซึ่งหมายถึงความยั่งยืนสถาพรหรือความเป็นอมตะ” พระราชพิธีบรมราชาภิเษก,

https://www.prachachat.net/%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%B5%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%A0%E0%B8%B4%E0%B9%80%E0%B8%A9%E0%B8%81/news-321994.

มนุษย์ท่านอื่น หลักธรรมความเมตตานั้นอาทิเช่น เบญจศีล ในข้อที่ 1 คือ ปาณาติบาต ซึ่งสอนให้มนุษย์ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต โดยมีความเชื่อประกอบไปอีกอย่างว่า การฆ่าสัตว์ใหญ่นั้นเป็นบาปมากกว่าการฆ่าสัตว์เล็ก เนื่องจากต้องใช้ความพยายามมากกว่า และการทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานก็จะบาปเป็นพิเศษ[172] หรือยังมีความเชื่อบางท้องที่ว่าการฆ่าสัตว์ซึ่งมีเก้าชีวิตอย่างแมวนั้นบาปประดุจฆ่าสามเณร อีกหลักธรรมหนึ่งซึ่งท่านเจ้าอาวาสได้เน้นย้ำมา คือ หลัก พรหมวิหาร 4 ในข้อ เมตตา หมายถึง ความรักซึ่งปราศจากด้วยกิเลส และความหวังดีที่มีต่อสิ่งมีชีวิตซึ่ง เกิด แก่ เจ็บ ตาย ร่วมกับตัวเราไม่ก่อความลำบากให้เขาเหล่านั้น อีกข้อคือ กรุณา หมายถึง ความสงสาร และต้องการช่วยเหลือให้สรรพสิ่งพ้นทุกข์ แม้กระนั้น ศาสนิกชนหลายท่านก็ยังปราศจากความเมตตาต่อสัตว์ จะเห็นจากกรณีนำสัตว์เลี้ยงมาปล่อยวัด หรือการทุบตีสัตว์ซึ่งพระท่านได้พบเห็นในชุมชนซึ่งตนบิณฑบาต ทว่ามนุษย์ซึ่งมีความผูกพันลึกซึ้งต่อสัตว์เลี้ยงก็ยังสามารถพบเห็นได้ ดังเช่นกระแสความนิยมซึ่งเจ้าของสัตว์อยากให้สัตว์ได้รับการสวดอภิธรรมศพ และได้รับการฌาปนกิจแบบมนุษย์ จึงเกิดเป็นเตาเผาสัตว์เลี้ยงทั้งในหัวหิน หรือกรุงเทพมหานครฯ อย่างที่เห็นได้ว่า มีสัตว์เลี้ยงอย่าง แมวชื่อว่าแม่มะลิ ก็ได้รับการประกอบพิธีทางศาสนาดังกล่าว[173] ซึ่งพระท่านได้สรุปว่า พฤติกรรมมนุษย์บางกลุ่มมิได้แปรผันไปตามหลักศาสนา แต่อยู่ที่จิตสำนึกของบุคคลและความเชื่อในรูปแบบต่างๆ เพราะประชาชนศึกษา เข้าใจ และนำหลักธรรมไปใช้น้อยลง ศาสนาในปัจจุบันเองจึงไม่มีผลกับทางเลือกการมีปฏิสัมพันธ์ต่อสัตว์ (พระอธิการ สุชาติ ปภสฺสโร : การสัมภาษณ์ 29 มกราคม พ.ศ. 2562)

ในส่วนของศาสนาคริสต์นั้น เช่นเดียวกับศาสนาพุทธซึ่งมองว่ามนุษย์มีฐานะที่สูงกว่าสัตว์ แต่ทว่ายังมีคำสอนให้มนุษย์มีหน้าที่ปกป้องสัตว์เหล่านั้นและมีความเมตตา เนื่องจากพระเจ้ามิได้ทรงสร้างให้สิ่งสร้างของพระองค์มาเป็นศัตรูกัน โดยแม้จะมิได้มีหลักศาสนาที่เขียนไว้ชัดเจน แต่พระสันตะปาปาก็ได้ทรงกำหนดกฎการปฏิบัติในวัดต่างๆทั่วโลก เพื่อให้เกิดมาตรฐานที่ถูกต้องในการปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม และสรรพสัตว์ ความรักและความเมตตานั้นก็เป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของศาสนาคริสต์ และมีมุมมองที่ว่า แม้มนุษย์จะมีอำนาจเหนือสัตว์ แต่เราสามารถเลือกได้ที่จะยกระดับจิตวิญญาณเราโดยการมีความกรุณาต่อสัตว์เหล่านั้น[174] (คุณพ่อ ประเสริฐ สมงาม : การสัมภาษณ์ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562)

ดังนี้ผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปทางทฤษฎีฐานรากจากข้อมูลว่าภายในสังคมไทยนั้น ศาสนามิได้มีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติต่อสัตว์เสียทีเดียว แม้เราจะมีหลักธรรมตามศาสนา ทว่ายังมีมนุษย์หลายคนที่

---

[172] พระไตรปิฎก.

[173] เดลินิวส์, "'มะลิ ทูนหัวของบ่าว'สิ้นลม ทาสแมวเศร้า!ร่วมสวด-เผา", 18 มีนาคม 2561.

[174] "A righteous man regards the life of his animal, But the tender mercies of the wicked are cruel." Proverbs 12:10.

เห็นหลักธรรมเหล่านั้นเป็นช่อทางในการให้ประโยชน์ตน อย่างการนำสัตว์มาขอทานเพราะทราบดีว่าประชาชนไทยหลายคนมีนิสัยเมตตาสงสาร หรือการนำสัตว์มาปล่อยวัด เพราะทราบดีว่าโดยธรรมชาติของผู้เป็นพระที่รักษาศีลแล้ว ย่อมต้องมีความเมตตาสงสารในการรับเลี้ยงสัตว์เหล่านั้น อีกทั้งความเชื่อโบราณเกี่ยวกับสัตว์ยังคงมีแพร่หลายในสังคม ซึ่งมีบทบาทโน้มน้าวคนยิ่งกว่าหลักธรรมตามศาสนาในประเทศ จึงอาจกล่าวได้ว่า จิตสำนึกเรื่องสัตว์นั้นขึ้นอยู่กับชุมชน การเลี้ยงดู มากกว่าตัวศาสนาเอง

<u>สามารถสรุปทฤษฎีฐานราก</u> ศาสนานั้นมีมุมมองต่อสัตว์ที่ต่างคล้ายคลึงกันทุกศาสนาที่ผู้วิจัยได้หาข้อมูลมา รวมไปถึงศาสนาอิสลามในบททบทวนวรรณกรรม นั่นคือ มองว่าสัตว์นั้นมีสถานะที่ไม่เท่ามนุษย์ มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ประเสริฐกว่า และมักเกี่ยวข้องต่อการไปสู่จุดมุ่งหมายของศาสนามากกว่าที่สัตว์จะกระทำได้ ซึ่งคล้ายคลึงกับมุมมองตามมนุษย์ที่มีต่อสัตว์ในอดีตตลอดมาตามข้อแรก และแม้ทุกศาสนาจะสอนให้มนุษย์มีความเมตตาต่อสัตว์ แต่โดยความเป็นจริงแล้วยังมีศาสนิกชนอีกมากที่กระทำไม่ดีต่อสัตว์ เห็นได้จากการที่ชาวพุทธนำแมวมาทิ้งในวัด

สัตว์ในด้านเศรษฐกิจ

การทำการเกษตรทั้งฟาร์มปศุสัตว์ หรือการหารายได้และผลประโยชน์จากสัตว์นั้นอยู่คู่กับมนุษย์มานาน ตั้งแต่บรรพกาลที่มนุษย์รู้จักการตั้งถิ่นฐานเพาะปลูก และเมื่อโลกของอุตสาหกรรมได้เติบโตขึ้น ขนาดและปริมาณของโรงงานอุตสาหกรรมก็ได้เพิ่มจำนวนขึ้นตาม รวมถึงรายได้ที่หมุนเวียนในวงการนั้น จากการทำการค้นคว้าข้อมูลของผู้วิจัย พบว่าอุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงภายในประเทศไทยนั้นได้เกิดการเติบโตขึ้นอย่างมากตามการบริโภคของผู้เลี้ยงสัตว์ เมื่อเทียบมูลค่าการส่งออกเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ ในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งมีอัตราอยู่ที่ 87 ล้านบาท[175] มีรายงานในปี พ.ศ. 2560 พบว่า ภาพรวมของธุรกิจสัตว์เลี้ยงนั้นมีมูลค่าการขายในประเทศไทยอยู่ที่2.93 หมื่นล้านบาท เพิ่มขึ้น 10% จากในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งธุรกิจที่สร้างเม็ดเงินหมุนเวียนเหล่านี้ประกอบไปด้วยธุรกิจธุรกิจอาหารสัตว์ซึ่งมีสัดส่วนในการสร้างหลายได้รวมอยู่ที่ร้อยละ45 รองลงมานั้นเป็นธุรกิจการดูแลสุขภาพสัตว์ซึ่งมีการบริการตั้งแต่ โรงพยาบาลและคลินิกสัตว์ pet spa บริการอาบน้ำตัดขน โรงเรียนฝึกสุนัขสร้างรายได้รวมในสัดสวนร้อยละ32 สุดท้ายคือธุรกิจอื่นๆอย่าง ของประดับ หรือของเล่นสำหรับสัตว์เลี้ยง ในสัดส่วนร้อยละ23 (กฤติกา ชัยสุพัฒนากุล ประธานกรรมการบริหาร บริษัท

[175] กลุ่มมนโยบายและยุทธศาสตร์ กองแผนงาน กรมปศุสัตว์, สรุปปริมาณและมูลค่าการส่งออกเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ ปี 2548 – 2561, ส่วนตรวจสอบมาตรฐานด้านการปศุสัตว์ สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์.

โรงพยาบาลสัตว์ทองหล่อ: 2561)[176] โดยคาดการณ์ว่ามีสาเหตุมาจากประเทศไทยเริ่มก้าวเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ อีกทั้งในปัจจุบัน ปริมาณของสัตว์เลี้ยงนั้นมีมากขึ้น และมีแนวโน้มที่ผู้เลี้ยงจะใช้จ่ายกับสัตว์เลี้ยงในอัตราที่เพิ่มขึ้นจากอดีต ซึ่งจากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษานั้น มีความเชื่อมโยงมาจากการทราบข่าวสารบนSocial Mediaมากขึ้น เมื่อผู้เลี้ยงเข้าถึงโฆษณาของผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสัตว์ และเห็นตัวอย่างการใช้จากผู้เลี้ยงอื่นมากขึ้นโอกาสที่จะทำการซื้อสิ่งของเหล่านั้นยิ่งมีมาก ดังเช่น กระแสการนิยมซื้อโอ่งความเย็นให้แมวในช่วงหน้าร้อนของปีพ.ศ. 2562 หรือการสั่งซื้อ Catnip[177] ตามกระแสผู้เลี้ยง นอกจากนี้เพราะผู้เลี้ยงสัตว์มีภาวะความผูกพันกับสัตว์ที่ใกล้ชิดขึ้นกว่าในอดีต[178] การซื้อสิ่งอุปโภค บริโภคให้สัตว์เลี้ยงก็ย่อมมีราคาและพิถีพิถันมากขึ้นไปด้วย ทว่าจากการทำการสัมภาษณ์ผู้เพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงเพื่อการค้า และการประกวดนั้น ตลาดการขายสัตว์เลี้ยงนั้นกลับไม่เติบโต หรือสร้างรายได้เท่ากับ ปศุสัตว์ ซึ่งเป็นอีกประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ในการปฏิบัติต่อสัตว์เองนั้น ในอุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยง สัตว์ย่อมจะถูกปฏิบัติดีกว่า ปศุสัตว์ที่มักพบปัญหาเรื่องการละเมิดสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งจริงๆแล้วแม้จะเป็นสัตว์ชนิดใด การจัดการสัตว์นั้นต้องยึดหลักสวัสดิภาพสัตว์สากล 5 ประการเสมอ ซึ่งเป็นหลักเดียวกับการแพทย์และใช้สัตว์เพื่อการทดลอง ทว่าฟาร์มสัตว์เลี้ยงนั้นยังสามารถเพิ่มรายได้ตนจากการประกวดสัตว์ได้ หากสัตว์ได้รับรางวัล ย่อมสร้างชื่อเสียงให้กับฟาร์ม เกี่ยวกับคุณภาพของผู้จัดการฟาร์มสัตว์เลี้ยง และคุณภาพ พ่อพันธุ์และแม่พันธุ์สัตว์ของฟาร์มนั้น การประกวดสัตว์เลี้ยงเองจึงเป็นการใช้สัตว์ในเชิงพาณิชย์ของมนุษย์อีกหนทาง (นสพ. สายันต์ คงเพชร เจ้าของคอกสุนัขปัญญาทรัพย์ และกรรมการบริหารและการผสมพันธุ์ประจำสมาคมGerman shepherd dog association of Thailand: การสัมภาษณ์ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2561)

ในสังคมโลกปัจจุบันนี้ ยังคงมีธุรกิจการบริการเกี่ยวกับสัตว์อีกประเภท ซึ่งเป็นที่นิยมของใช้บริการของบุคคลผู้รักสัตว์และมีความต้องการที่จะใกล้ชิดเพื่อเล่นกับสัตว์เหล่านั้นทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย นั่นคือคาเฟ่สัตว์ ซึ่งส่วนมากจะเป็นคาเฟ่ สุนัข และแมว โดยธุรกิจลักษณะดังกล่าวคือการให้ผู้ใช้บริการซื้ออาหารหรือเครื่องดื่มจากทางร้าน แล้วจึงเปิดโอกาสให้เข้าไปคลุกคลีเล่นกับสัตว์ภายในตัวร้าน โดยส่วนมากคาเฟ่จะมีผู้ดูแล และพนักงานที่ปฏิบัติต่อสัตว์ดี ให้การดูแลประดุจเจ้าของสัตว์ แม้จะมีปัญหาเรื่องสุขอนามัยในบางครั้ง หรือเรื่องเกี่ยวกับการรักษาสวัสดิภาพสัตว์ในด้านต่างๆ ทว่าในปีพ.ศ. 2562 ซึ่งผู้วิจัยได้คนคว้าข้อมูลได้พบปัญหาการเอาเปรียบสัตว์ โดยใช้ตัวคาเฟ่นั้นหา

---

[176] โพสต์ทูเดย์, “ธุรกิจสัตว์เลี้ยงบูม ตามเทรนด์สูงอายุ”, https://www.posttoday.com/market/news/540479, 16 ก.พ. 2561.

[177] Catnip (Nepeta cataria) เป็นพืชในตระกูลมิ้นต์ เมื่อโตแล้วขนาดความสูงของต้นจะประมาณ 3 ฟุต ในใบและก้านของ catnip จะมีสารเคมีที่ออกฤทธิ์ ที่เรียกว่า Nepetalactone เมื่อแมวไปสูดดมที่ใบ catnip จะทำให้มีอาการเคลิบเคลิ้ม สดชื่น มีความสุข

[178] อ้างอิงจากบทที่ 4.

ผลประโยชน์บังคับเบียดเบียนสัตว์เพื่อสร้างรายได้ ซึ่งเป็นในกรณีของ คาเฟ่แมวย่านวัชรพล ซึ่งได้มีการกักขังแมวไว้กว่า 50 กว่าชีวิต และบังคับผสมพันธุ์แมวเพื่อให้เป็นลักษณะที่ลูกค้าต้องการ โดยไม่มีการคำนึงถึงหลักสวัสดิภาพของตัวสัตว์เลย ซึ่งมีลักษณะทารุณโหดร้าย ซึ่งเกิดมาจากความโลภที่จะสร้างรายได้ของเจ้าของกิจการที่ต้องการขายตามกระแสนิยมของสังคม[179] ซึ่งการเอารัดเอาเปรียบสัตว์เพื่อการพาณิชย์นั้นมิได้มีเพียงลักษณะดังกล่าวรูปแบบเดียว แต่ยังมีการกระทำที่เรียกได้ว่าป่าเถื่อนโหดร้ายจนเข้าข่ายการทารุณกรรมสัตว์ซึ่งจะได้ศึกษาในหัวข้อประสบการณ์ทารุณกรรมสัตว์ในประเทศไทยต่อไป

<u>สามารถสรุปทฤษฎีฐานราก</u> สืบเนื่องจากข้อมูลในข้อแรกด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในอดีต พฤติกรรมการบริโภคของมนุษย์ส่งผลโดยตรงต่อชะตากรรมความเป็นอยู่ของสรรพสัตว์ทุกประเภท จากที่เห็นได้ว่าเมื่ออุปสงค์ หรือความต้องการของมนุษย์ในตลาดการแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นนั้น ย่อมต้องมีการสนองจากผู้ผลิต ไม่ว่าจะในแง่ความต้องการทางโภชนาการ ที่มนุษย์เมื่อมีประชากรมากขึ้น ก็จำต้องผลิตเนื้อสัตว์เพิ่มโดยมิได้คำนึงถึงสภาพความเป็นอยู่ที่แออัดของสัตว์ในฟาร์ม หรือเมื่อมีกระแสความนิยมสัตว์เลี้ยงพันธุ์ต่างๆ ผู้เพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงก็จะเร่งผสมสัตว์พันธุ์นั้นขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการตลาด และนำไปสู่ปัญหาการทอดทิ้งสัตว์เมื่อกระแสความนิยมหมดไป อย่างเช่นกรณีทอดทิ้ง สุนัขทิเบตัน มาสทิฟฟ์ในประเทศจีนที่ผู้วิจัยเคยกล่าวถึง[180]

สัตว์เพื่อการวิจัยทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์

สัตว์นั้นได้ถูกนำมาใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์ในการหาวิทยาการใหม่ๆเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์หรือตัวสัตว์เอง ทั้งการพัฒนายารักษาโลก เทคโนโลยีทางการแพทย์ หรือแม้แต่การคิดค้นผลิตภัณฑ์ทางความงาม ที่จำเป็นต้องมีสิ่งมีชีวิตถูกนำมาทดลองเพื่อสังเกตปฏิกิริยาของสารเกี่ยวกับอาการแพ้ของผู้ได้รับ หรือความได้ประสิทธิผลและความปลอดภัยในวิทยาการนั้นๆ ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากลักษณะทางพันธุกรรมสัตว์นั้นมีความใกล้เคียงต่อมนุษย์ และมนุษย์เองก็ไม่สามารถใช้มนุษย์ด้วยกันในการทดลองได้ ดังนี้สัตว์ที่ถูกนำมาศึกษาในอดีตมักถูกละเมิดสวัสดิภาพ และถูกใช้ในการทดลองที่มีความทารุณโหดร้าย ทว่าต่อมาสภาองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยวิทยาศาสตร์การแพทย์ (Council for International Organization of Medical Science หรือ CIOMS) ได้จัดการประชุมทางการแพทย์เกี่ยวกับการใช้สัตว์ทดลอง ณ นครเจนีวาประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในปีพ.ศ. 2528 จนเกิดเป็นการจัดทำแนวทางการปฏิบัติในการใช้สัตว์

---

[179] ไทยรัฐออนไลน์, “แฉเบื้องลึกคาเฟ่แมวโหด จับเหมียวพิการเพาะพันธุ์ ลูกยิ่งน่าเกลียดยิ่งแพง”, https://www.thairath.co.th/news/society/1546485, 17 เม.ย. 2562.

[180] Catdumb, “เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือ “สุนัขทิเบตัน มาสทิฟฟ์” กว่า 1,000 ตัว ถูกทิ้งไว้ที่ฟาร์มร้าง ในชนบทของจีน!!”, https://www.catdumb.com/tibetan-mastiffs-are-abandoned-777/, ม.ค. 2560.

เพื่อการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ การแพทย์สากลขึ้นมา (International Guiding Principles for Biomedical Research Involving Animals)[181] กลายเป็นหลัก “จรรยาบรรณในการใช้สัตว์” ในเวลาต่อมาซึ่งถูกนำไปปรับใช้หลายประเทศทั่วโลกและในประเทศไทยเอง โดยแนวคิดดังกล่าวสร้างแนวทางปฏิบัติซึ่งเน้นการเห็นคุณค่าในชีวิตของสัตว์ การได้ผลลัพธ์มากที่สุดโดยใช้สัตว์ให้น้อยที่สุด การนำสัตว์ไม่ว่าจะเป็นสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ป่ามาใช้อย่างถูกกฎหมาย การใช้วิธีการที่สร้างความเจ็บปวดต่อสัตว์ให้น้อยที่สุด และการบันทึกและเปิดเผยข้อมูลต่างๆ[182]

“ซึ่งในประเทศไทยเองหลัก “จรรยาบรรณในการใช้สัตว์” ก็ได้ถูกนำมาใช้อย่างเคร่งครัดและมีการศึกษาดูงานจากต่างประเทศเกี่ยวกับการวิจัยสัตว์อย่างสม่ำเสมอ การใช้มาตรฐานการปฏิบัติ (Protocol) เหล่านี้ประกอบกับสัตว์เองก็เหมือน “อาจารย์ใหญ่” ที่นักวิจัย หรือนักศึกษาทางการแพทย์ต้องให้ความเคารพและซาบซึ้งในความเสียสละที่มันได้ถูกนำร่างกายมาใช้” (รศ.ดร. สุพล เลื่องยศลือชากุล และ ผศ.สพ.ญ.สมลักษณ์ พวงชมพู) เช่นนี้เองก็เป็นแนวคิดของผู้วิจัยเกี่ยวกับสัตว์ที่ผู้วิจัยได้พบ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการที่จะริเริ่มความคิดในการเป็นสัตวแพทย์ ก็ต้องมีแนวคิดรักและเมตตาต่อสัตว์มาแต่เริ่มด้วย หรือการเป็นแพทย์เองก็ตามต้องมีความกรุณาต่อสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย

สามารถสรุปทฤษฎีฐานราก เช่นเดียวกับสัตว์ซึ่งถูกใช้ในการบริโภคและการพาณิชย์ของมนุษย์ ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์ นั้นก็ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของสัตว์เช่นเดียวกัน เนื่องจากการคิดค้นทดลองนั้นไม่สามารถใช้มนุษย์เป็นวัตถุวิจัยได้ เราจึงจำต้องใช้สัตว์เพื่อการนี้แทน โดยพบว่าบ่อยครั้งที่การทดลองสร้างความเจ็บปวดอย่างมากแก่ตัวสัตว์ มนุษย์หลายกลุ่มจึงมีการตั้งหลักสวัสดิภาพสัตว์ขึ้นมา เพื่อให้เกิดการละเมิดต่อสัตว์อย่างน้อยที่สุด

สัตว์ในการเป็นสัญลักษณ์ทางสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า สังคมไทยตั้งแต่โบราณมีการนำสัตว์มาเปรียบเทียบในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารบ่อยครั้ง ซึ่งพบลักษณะการเปรียบเทียบดังนี้ใน สำนวน สุภาษิต และคำพังเพยของไทย หรือประโยควลีทั่วไป อาทิเช่นสำนวนซึ่งกล่าวว่า ดินพอกหางหมู ซึ่งมีความหมายว่างานหรือหนี้สินเป็นต้นที่คั่งค้างพอกพูนขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้ต้องลำบากหรือยุ่งยากเดือดร้อน ซึ่งมองว่าสุกรนั้น เป็นสัตว์ที่สกปรกและเกียจคร้าน จึงเอาไปเทียบกับมนุษย์ที่มีลักษณะดังกล่าว หรือมีรูปร่างที่อ้วนท้วน เช่นคำว่ากล่าวอย่าง “อ้วนเป็นหมู” เช่นเดียวกัน กับควายหรือกระบือ ซึ่งถูกนำไปเปรียบกับคนโง่ ว่า ”โง่เป็นควาย” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ก็ได้ให้ความหมายว่าควาย หมายถึงคนโง่ เพราะความเชื่อที่ว่ากระบือ แม้จะมีร้างกายที่แข็งแรง แต่กลับถูกมนุษย์ใช้งาน

---

[181] ศูนย์ทดลองสัตว์แห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล, “จรรยาบรรณการใช้สัตว์ทดลอง”, https://nlac.mahidol.ac.th/acth/index.php/research/ethics.

[182] เพิ่งอ้าง.

อย่างกดขี่ได้ จึงหมายถึงความโง่ แม้แต่สัตว์เลี้ยงเองอย่าง สุนัขเอง ก็มีสำนวน "หมาเห่าใบตองแห้ง" ซึ่งมีความหมายว่า บุคคลที่ดีแต่พูดแต่ไม่กล้าทำจริง เสมือนสุนัขที่เห่าน่ารำคาญอยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับคำเปรียบเปรยว่า “แมวขโมย” หรือ “หมาขี้แพ้” ซึ่งถูกใช้ในต่างประเทศเช่นเดียวกับไทย แสดงให้เห็นว่ามนุษย์นำลักษณะ นิสัยของสัตว์มาตีความและเปรียบเทียบกับมนุษย์ด้วยกันเองเพื่อการสั่งสอน อย่างการมองว่า สุนัขนั้นน่ารำคาญและมีนิสัยขี้แพ้ แมวเป็นสัตว์ที่ชอบย่องเบาและขโมย เต่าเชื่องช้า กระบือและลานั้นโง่เง่า เป็นต้น ซึ่งคำเหล่านี้ถูกคิดค้นและใช้มาแต่โบราณการณ์ ทำให้สะท้อนว่ามนุษย์ในสมัยก่อน มองเห็นข้อเสียต่างๆของสัตว์ว่าเป็นการรบกวนตัวมนุษย์เอง

โดยเมื่อมนุษย์มองว่าสัตว์นั้นมีความด้อยกว่าทั้งทางความคิดและศีลธรรมเช่นข้างต้น ก็เป็นข้ออ้างให้มนุษย์หลายบุคคลปฏิบัติต่อมันตามอำเภอใจได้ ซึ่งการสอนต่อกันรุ่นต่อรุ่นด้วยสำนวนภาษาหรือการเปรียบเปรยสัตว์กับคุณลักษณะในแง่ลบ อย่างที่เห็นได้บ่อยครั้งคือกระบือ ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับสัตว์นั้นถูกฝังรากในตัวมนุษย์ตั้งแต่เยาว์วัย เช่นนี้เองการปลูกฝังคุณค่าของสัตว์ การเรียนรู้ที่จะไม่ดูถูกหรือเข้าใจตัวสัตว์มากขึ้น จึงควรเริ่มตั้งแต่ในขั้นตอนของการศึกษาในโรงเรียนเสียด้วย (น.สพ. ตันติกร รุ่งพัฒนา)

กระนั้นเอง การนำสัตว์มาใช้เป็นสัญลักษณ์ในแง่บวกนั้นก็พบเห็นได้มากเช่นเดียวกัน อย่างการใช้ช้างเป็นสัญลักษณ์ประจำประเทศไทย เนื่องจากคนไทยมีวิถีชีวิตที่ผูกพันใกล้ชิดกับช้างมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งในครั้งหนึ่งบนธงชาติไทยก็เคยมีรูปช้างอยู่บนผืนธง จนกระทั่งในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2541 คณะรัฐมนตรีในสมัยนั้นได้มีมติเห็นชอบประกาศให้วันที่ 13 มีนาคมของทุกปีเป็นวันอนุรักษ์ช้างไทย เพื่อให้คนไทยตระหนักถึงความสำคัญและการดำรงอยู่ของช้างไทย ซึ่งเป็นการส่งผลดีในทางตรงแก้ช้างภายในประเทศไทยซึ่งถูกปฏิบัติดีขึ้นกว่าสัตว์อื่นไปด้วย หรือแม้แต่การนำช้างมาเป็นสัญลักษณ์ ของทีมฟุตบอลชาติไทยเอง

<u>สามารถสรุปทฤษฎีฐานราก</u> สัตว์ได้ถูกนำมาอ้างอิงถึงหลายครั้งเมื่อมนุษย์มีความต้องการที่จะแสดงออกถึงความรู้สึก หรือสื่อความหมายเป็นภาษาต่อมนุษย์ด้วยการ โดยการนำอัตลักษณ์ของสัตว์แต่ละชนิดมาเหมารวม (stereotype) โดยมากในการเปรียบเทียบต่อพฤติกรรมมนุษย์ในแง่ลบเพื่อการสื่อสารนั้น นอกจากนี้สัตว์ยังถูกนำมาสัญลักษณ์ที่สำคัญอื่นๆในองค์กร หรือสมาคมต่างๆอีกซึ่งเป็นการแสดงคุณค่าของสัตว์ในแง่บวก

สัตว์ การทารุณกรรมสัตว์และกระบวนการยุติธรรมทางกฎหมาย

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในแต่ละแง่มุมนั้น เนื่องจากงานวิจัยในชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์ในการดูความเหมาะสมของการกำหนดโทษซึ่งลงในกรณีการทารุณกรรมสัตว์ และการป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดต่อสัตว์ในอนาคต ตามหัวใจของการศึกษาด้านอาชญาวิทยาแล้วนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในแง่ของกฎหมายและกระบวนการจึงเป็นจุดที่ต้องให้

ความสำคัญเป็นพิเศษ จากการค้นคว้าข้อมูลนั้นจำเป็นต้องศึกษาจากการเปรียบเทียบกฎหมายจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นประเทศ เยอรมัน อินเดีย และสหรัฐอเมริกาในเรื่องของโทษในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ตามที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในการทบทวนวรรณกรรม ทว่าในส่วนของการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างสัตว์ต่อกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมนั้น ต้องมีความเข้าใจก่อนว่ามนุษย์และสัตว์นั้นมีความแตกต่างกันเนื่องจากสัตว์มิใช่ผู้ทรงสิทธิอย่างมนุษย์ จึงไม่สามารถเรียกร้องสิทธิในชีวิตร่างกายเสรีภาพ หรือทรัพย์สินได้ การที่สัตว์จะนำคดีไปฟ้อง หรือร้องต่ออัยการก็มิสามารถกระทำได้ ในการพิจารณาเรื่องนำกฎหมายคุ้มครองสัตว์อย่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 ซึ่งผู้วิจัยได้เน้นในการศึกษาวิจัยมาใช้นั้นย่อมต้องกระทำผ่านมนุษย์ผู้เป็นเจ้าของสัตว์ หรือฟ้องโดยอัยการเป็นคดีอาญาแผ่นดิน[183]ซึ่งการให้ความสำคัญต่อคดีเหล่านี้อาจแตกต่างไปจากคดีแพ่งหรือคดีอาญาทั่วไปของมนุษย์ (นาย ศาสตร์ อาชวนิจกุล ผู้ช่วยผู้พิพากษา: การสัมภาษณ์ 1 มีนาคม พ.ศ. 2562) การนำกฎหมายมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม[184]ซึ่งเกี่ยวข้องกับคดีการทารุณกรรมสัตว์มีความเป็นไปได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

(1) กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง[185] คือ กรณีซึ่งสัตว์นั้นมีเจ้าของ กฎหมายมองว่าเมื่อสัตว์ซึ่งมีเจ้าของถูกทำร้ายนั้น พฤติการณ์ย่อมเป็นการกระทำละเมิดทางแพ่งแก่ผู้เป็นเจ้าของสัตว์ และสัตว์นั้นนับว่าเป็นทรัพย์ (ตามประมวลแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 137 “ทรัพย์ หมายความว่า วัตถุมีรูปร่าง”) ซึ่งสามารถฟ้องคดีเพื่อดำเนินคดีแพ่งตามมาตรา 420[186] ได้เพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนที่เกิดจากการทำร้าย หรือทำให้สัตว์ตาย หากเป็นกรณีที่สัตว์เลี้ยงเป็นฝ่ายไปสร้างความเสียหายให้ผู้อื่นแทนก็สามารถฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 433 ได้[187] และมนุษย์นั้นสามารถถือครองกรรมสิทธิ์ในตัวสัตว์ได้ ซึ่งเห็น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

[183] คดีความผิดอาญาต่อแผ่นดิน หมายความว่า คดีความผิดที่กระทบต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งนับว่ารัฐเป็นผู้เสียหาย ดังนั้น ผู้ที่ได้รับผลเสียหายจากความผิดอาญาดังกล่าวไม่อาจที่จะเข้าไปดำเนินคดีเองได้ หรือแม้จะไม่ติดใจเอาความคดีก็ยังไม่ยุติ ต้องดำเนินคดีฟ้องร้องผู้กระทำผิดจนถึงที่สุด โดยไม่มีการยอมความได้

[184] กระบวนการยุติธรรม มีความหมายทางกฎหมายว่า วิธีการดำเนินการแก่ผู้ที่ประพฤติฝ่าฝืนกฎหมาย โดยอาศัยองค์กร และบุคลากรที่กฎหมายให้อำนาจไว้.

[185] กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง หมายความว่า การดำเนินคดีแพ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องการผิดสัญญา การชดใช้ค่าเสียหาย การละเมิด โดยการดำเนินคดีต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง.

[186]ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่า ผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

[187] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 433 ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์ ท่านว่าเจ้าของ สัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของ จำต้องใช้ค่าสินไหม ทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหายเพื่อความเสียหายอย่าง

ได้จาก มาตรา 1322[188] ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งการได้มาในกรรมสิทธิ์ในสิ่งใดย่อมตีความได้ว่าสิ่งนั้นเป็นทรัพย์ชนิดหนึ่งที่ผู้ใดอาจเข้าถือครองเป็นเจ้าของได้

(2) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา[189] คือ กรณีที่สัตว์นั้นไม่มีเจ้าของหรือมีเจ้าของซึ่งนับเป็นกรณีการทำให้เสียทรัพย์ได้ ซึ่งมีความผิดตามประมวลอาญาในมาตรา มาตรา 358 (ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ) อย่างกรณีซึ่ง จำเลยเจตนาฆ่าเป็ดของผู้เสียหาย โดยโปรยข้าวเปลือกผสมยาพิษให้เป็ดกิน เป็ดตาย เพราะเหตุนี้ 33 ตัว การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตาม มาตรา 358[190] ซึ่งในกรณีนี้ เป็นความผิดที่กฎหมายสามารถให้คู่ความยอมความได้ ตามมาตรา 361 ประมวลกฎหมายอาญา แต่หากจำเลยผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์นั้น ถูกฟ้องตาม มาตรา 381[191] แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือมีการนำตัวบทใน พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 เพื่อฟ้องผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์ ตามมาตรา 20 ซึ่งห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร นั้นเหล่านี้เป็นความผิดต่อแผ่นดินซึ่งไม่อาจยอมความกันได้ เพราะมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว และรัฐเป็นผู้เสียหาย ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้จะเน้นการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายการคุ้มครองสัตว์เป็นหลัก โดยตัวบทกฎหมายดังกล่าวนั้นเป็นกฎหมายอาญาที่มีโทษการจำคุกอย่างที่ได้กล่าวมา

ทว่าตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ เมื่อปีพ.ศ. 2557 ที่ผ่านมา ซึ่งถูกร่างภายหลังนั้น ในมาตรา 3 วรรคแรกแห่งพระราชบัญญัตินี้ได้ให้คำนิยามสัตว์ไว้ว่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ใด ๆ อันเกิด แต่สัตว์นั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวัง อันสมควร แก่การเลี้ยงการรักษาตามชนิดและวิสัยของสัตว์หรือตามพฤติการณ์ อย่างอื่นหรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อมจะต้องเกิดมีขึ้นทั้งที่ ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น

อนึ่ง บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบดั่งกล่าวมาในวรรคต้นนั้น จะใช้สิทธิ ไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลผู้ที่เร้าหรือยั่วสัตว์นั้นโดยละเมิดหรือเอาแก่ เจ้าของสัตว์อื่นอันมาเร้าหรือยั่วสัตว์นั้น ๆ ก็ได้

[188] บุคคลใดทำให้สัตว์ป่าบาดเจ็บแล้วติดตามไปและบุคคลอื่นจับสัตว์
นั้นได้ก็ดีหรือสัตว์นั้นตายลงในที่ดินของบุคคลอื่นก็ดีท่านว่าบุคคลแรกเป็นเจ้าของสัตว์

[189] เป็นกรณีที่ดำเนินคดีบุคคลผู้ฝ่าฝืน บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นการพิจารณาความผิดทางอาญาเพื่อลงโทษตัวผู้กระทำ บทบัญญัติที่กำหนดวิธีดำเนินคดีอาญานั้นคือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

[190] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 35/2503

[191] “มาตรา 381 ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

“สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยง เพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้จะเห็นว่าตามเจตนารมณ์ของกฎหมายไทยเองก็มิได้มอบสถานะพิเศษให้แก่สัตว์ แม้ในปีพ.ศ. 2557 จะมีการให้คำนิยามสัตว์ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตโดยคำนึงถึงประเภทตามประโยชน์ใช้สอยของสัตว์นั้น แต่ก็ยังมิใช่การยอมรับสัตว์ว่ามีสถานะที่ไม่ใช่สิ่งของตามกฎหมาย ซึ่งต่างจากแนวคิดการร่างกฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ในบางประเทศซึ่งแบ่งแยกสัตว์ออกจากสิ่งของโดยชัดเจน ดังเช่น กฎหมายแพ่งของ เยอรมัน ซึ่งบัญญัติรับรองสถานะของสัตว์อย่างชัดเจนไว้ใน Section 90 a) ซึ่งกล่าวว่า สัตว์มิใช่สิ่งของ เป็นการยอมรับสถานะสิ่งมีชีวิตของสัตว์[192]

ในทำนองเดียวกันกฎหมายของประเทศไทยแม้จะมิได้ให้สถานะพิเศษแก่สัตว์ แต่ก็ได้มีตัวบทต่างๆที่คุ้มครองสวัสดิภาพขั้นพื้นฐานของสัตว์ ซึ่งภายในกฎหมายไทยนั้น แต่เดิมมีเพียงการใช้ประมวลกฎหมายอาญาในการพิจารณาคดีลงโทษผู้กระทำทารุณสัตว์ กระทั่งในปีพ.ศ. 2557 จึงเริ่มใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งมีที่มาจากการผลักดันขององค์กรอิสระผู้ช่วยเหลือสัตว์ในปีพ.ศ. 2552 (น.สพ. ตันติกร รุ่งพัฒนา ผู้อำนวยการด้านสวัสดิภาพสัตว์ (กรุงเทพฯ): การสัมภาษณ์ 1 เมษายน พ.ศ. 2562) โดยมีแนวคิดเพื่อการคุ้มครองสัตว์จากการทารุณกรรมและการละเมิดหลักสวัสดิภาพสัตว์สากล และเหตุผลในประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ฝ่ายนิติบัญญัติ นั้นมีการเล็งเห็นว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงควรได้รับการคุ้มครองจากการถูกทารุณกรรม และเจ้าของควรมีการจัดสวัสดิภาพที่เหมาะสมให้แก่สัตว์ในการนำสัตว์ไปใช้ เพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองตามธรรมชาติอย่างเหมาะสม[193] ทั้งนี้การบังคับใช้กฎหมายในสังคมมนุษย์ก็ยังมีวัตถุประสงค์ในการธำรงศีลธรรมไว้ภายในสังคมด้วย มิใช่เพียงแต่การคุ้มครองสัตว์ ยังเป็นการป้องกันมิให้บุคคลในสังคมมีพฤติกกรมเบี่ยงเบนทางศีลธรรม หรือมีพฤติกรรมรุนแรงภายในสังคม (น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์ ผู้อำนวยการกองสวัสดิภาพสัตว์: การสัมภาษณ์ 12 มีนาคม พ.ศ. 2562) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในด้านของกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมนั้น จึงเป็นในลักษณะของการที่มนุษย์สร้างเครื่องมือขึ้นมาคุ้มครองและรักษา

---

[192] อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 75, บทที่ 3 น.26

[193] สำนักงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาพ. (2558). พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ เมื่อปีพ.ศ. 2557 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ก.ป. 174/2558). สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. ภาคผนวก หน้า ก.

ผลประโยชน์ของสัตว์ให้ดีที่สุดตามสภาพของสังคมนั้นๆ และเพื่อรักษาซึ่งการมีศีลธรรมของมนุษย์ มิให้มีพฤติกรรมที่รุนแรงและไม่พึงประสงค์ต่อสัตว์หรือสิ่งแวดล้อม

สามารถสรุปทฤษฎีฐานราก เพื่อความสะดวกและความยุติธรรมของมนุษย์ซึ่งมีสิทธิตามกฎหมายแล้ว สัตว์ในบริบททางกฎหมายนั้นถูกมองเป็นทรัพย์ อย่างในกฎหมายของประเทศไทย และตัวสัตว์เหล่านั้น จริงๆแล้วไม่มี"สิทธิ"ใดๆ และไม่สามารถถือครองสิทธิได้ เพราะจะไปขัดกับสิทธิตามกฎหมายของมนุษย์ หลายประเทศจึงไม่มีการบัญญัติสถานะพิเศษให้แก่สัตว์ไว้ในตัวบทกฎหมาย กระนั้นก็มีกฎหมายหลายฉบับในโลกที่บัญญัติคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรม ตามตัวอย่างที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยจุดประสงค์หลักจริงคือการธำรงไว้ซึ่งศีลธรรมภายในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดในอดีตแรกเริ่มของมนุษย์ เช่น John Locke (ค.ศ. 1632–1704) ตามข้อ 5.1 ว่าความรุนแรงต่อสัตว์นั้นส่งผลเสียต่อสังคมและศีลธรรมมนุษย์

5.2 สรุปสาระสำคัญและข้อสรุปเชิงทฤษฎีฐานราก

การศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ทางด้าน สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางกฎหมาย ในบทนี้ ซึ่งใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative Research) เพื่อนำมาสร้างเป็น Grounded theory หรือทฤษฎีฐานราก ซึ่งเกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับสัตว์ในส่วนต่างๆของสังคม การวิจัยโดยวิเคราะห์เอกสาร (document analysis) การเฝ้าสังเกตสื่อออนไลน์และข่าวสาร จากนั้นจึงนำปรากฏการณ์ และข้อเท็จจริงที่เกิดต่อสัตว์ และมุมมองที่มีต่อสัตว์มาวิเคราะห์และตีความเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีต่อสัตว์ว่ามีรูปแบบอย่างไรและส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสัตว์อย่างไรบ้าง โดยการศึกษานี้มุ่งเน้นการมองสัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อนมนุษย์ (pets) เป็นหลัก เพื่อให้สอดคล้องต่อวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อแรกซึ่งกล่าวว่า เพื่อเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ทางด้าน สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัยทั้งสามประการในภายหลัง ผู้วิจัยจึงสามารถแบ่งสาระสำคัญของข้อมูลซึ่งมีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้

5.2.1 มุมมองต่อสัตว์ที่พบจากข้อมูล

มุมมองที่ 1: ผู้เลี้ยงสัตว์และผู้รักสัตว์ นิยามสัตว์ว่าเป็นเสมือนสมาชิกในครอบครัว ที่มนุษย์ควรให้การปกป้องรักษา และมีเมตตา

มุมมองที่ 2: ศาสนา มองสัตว์ด้วยหลักการว่ามนุษย์นั้นมีชาติกำเนิดที่สูงกว่าสัตว์ ทั้งศาสนาคริสต์ และพุทธ ทว่ามนุษย์ที่จิตใจสูงส่งจะไม่ทารุณโหดร้ายต่อสัตว์และต้องมีความเมตตาต่อสัตว์

มุมมองที่ 3: สัตว์ในเชิงสัญลักษณ์ จากการนำสัตว์มาใช้ในการสื่อสารด้วยภาษาในวาระแห่งการเปรียบเปรยทั้งในแง่บวกหรือลบตามแต่ลักษณะที่บุคคลทั่วไปมองสัตว์นั้น และการนำสัตว์มาประกอบในวรรณกรรมทำให้เห็นว่า มนุษย์มองว่าสัตว์นั้นเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีบุคลิกที่โดดเด่นเฉพาะตัว

มุมมองที่ 4: สัตว์ในทางการพาณิชย์ สัตว์เป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นปศุสัตว์หรือสัตว์เลี้ยง

มุมมองที่ 5: สัตว์ในทางการแพทย์และการศึกษาวิจัย สัตว์นั้นเสมือนผู้มีพระคุณที่อุทิศร่างให้แก่การศึกษา รวมทั้งเป็นผู้ป่วยที่แพทย์ต้องให้ความสำคัญ

มุมมองที่ 6: สัตว์ตามนิยามของกฎหมายเป็นทรัพย์ทางแพ่ง แต่ก็ได้รับความคุ้มครองทางอาญาเพื่อผดุงซึ่งศีลธรรมอันดีในสังคม

มุมมองที่ 7: สัตว์ในฐานะการเป็นเหยื่อการทารุณกรรม ด้วยมาจากมนุษย์ที่ทำร้ายสัตว์เพื่อความพึงพอใจและรสนิยมเฉพาะตน การบันดาลโทสะ หรือการแสวงหาผลประโยชน์จากความทุกข์ทรมานของสัตว์

มุมมองที่ 8: สัตว์เลี้ยงในฐานะที่เป็นสัตว์จรจัด

5.2.2 ข้อสรุปเชิงทฤษฎีฐานราก

ในการวิจัยข้อมูลด้วยทฤษฎีฐานราก (GROUNDED THEORY) ตามแบบของ STRAUSS & CORBIN (1998) ประกอบกับแนวคิดของ LOCKE (2001) นั้นเนื่องด้วยค่อนข้างมีความชัดเจนในกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยได้คำนึงถึง วัตถุประสงค์การวิจัยในข้อแรกว่าด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ทางด้าน สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เพื่อต่อไปจะนำไปอธิบายประกอบกับข้อมูลในบทหลังจากนี้ให้เกิดความเชื่อมโยงกันของทุกส่วน จึงต้องสรุปผลในลักษณะของทฤษฎีเชิงกระบวนการ (PROCESS THEORY) ที่มองสาเหตุ (CAUSAL CONDITIONS) ซึ่งประกอบไปด้วยมุมมองในสาขาต่างๆที่มีต่อสัตว์ บทบาทของสัตว์ การมีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ของปรากฏการณหลัก (CORE PHENOMENON) เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์และการช่วยเหลือสัตว์ที่เกิดขึ้น โดยที่ ปรากฏการณหลักนั้นได้มีอิทธิพลเช่นไรที่ทำให้เกิดมาตรการต่างๆในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ในปัจจุบัน และคำนึงถึงเงื่อนไขสอดแทรก(INTERVENING CONDITIONS) อะไรที่มีอิทธิพล ในการใช้ยุทธศาสตร์ การกระทำหรือการปฏิสัมพันธ์ (STRATEGIES/ACTION/INTERACTION) ตามวิธีการอธิบายปรากฏการณ์ของ STRAUSS & CORBIN ซึ่งสำหรับการวิจัยในบทนี้ โดยผู้วิจัยได้นำวิธีวิจัยดังกล่าวมาใช้ จึงสามารถสรุปความเชื่อมโยงของแต่ละปัจจัยในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ทางด้าน สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางกฎหมาย ตามการวิจัยบทที่ 4 ได้ดังต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

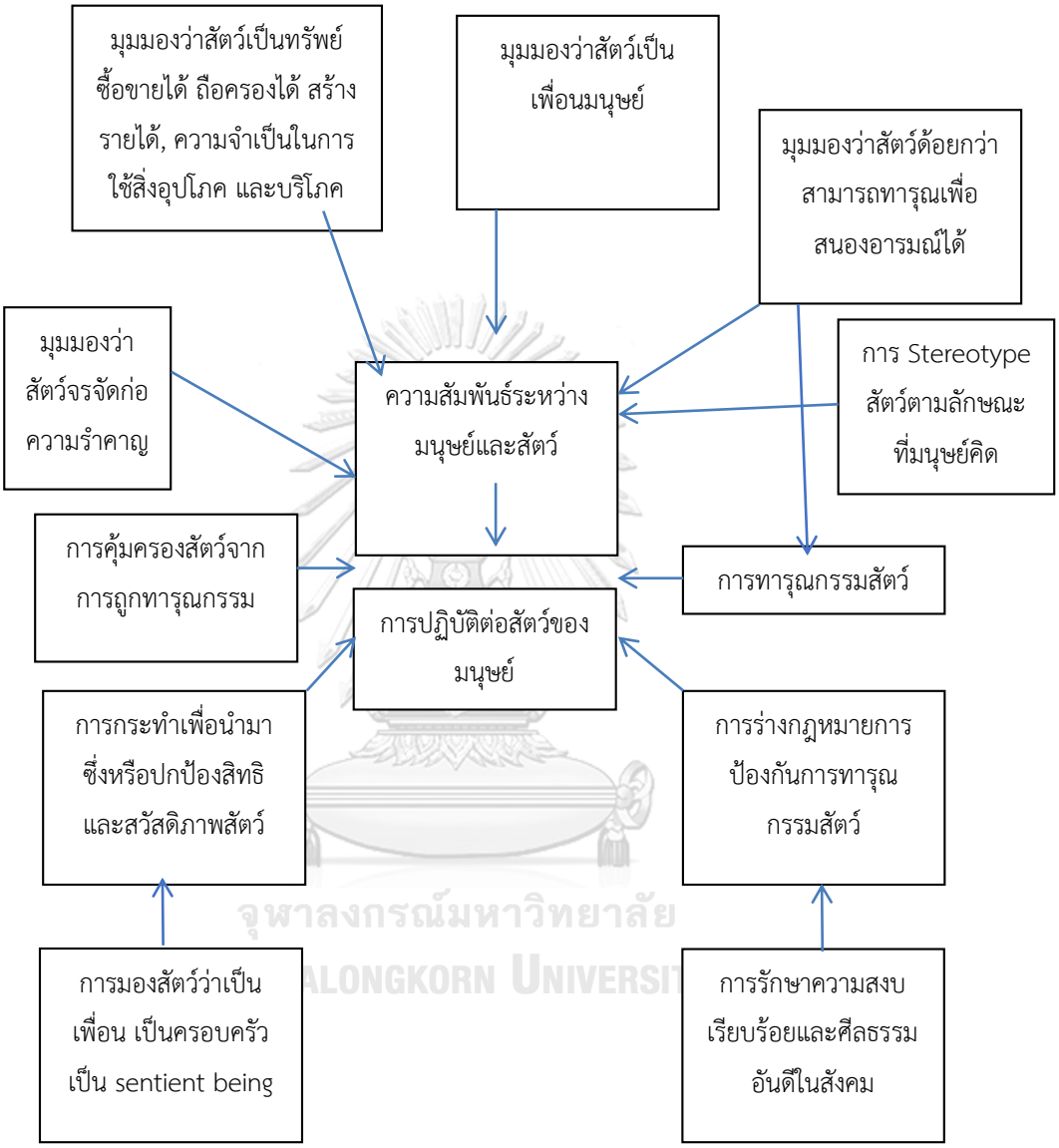

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 1 แผนภาพทฤษฎีฐานรากในบทที่ 5

ขอสรุปเชิงทฤษฎีตามภาพข้างต้นมีดังนี้

- ปัจจัยซึ่งมีอิทธิพลต่อการมองสัตว์

1. สัตว์เพื่อถูกใช้ในการบริโภค ถูกสงสารหรือถูกรับรู้ถึงปัญหาการถูกทารุณกรรมและละเมิดสวัสดิภาพน้อยกว่าสัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อนมนุษย์ พฤติกรรมและความต้องการในการบริโภคอุปโภคของมนุษย์มีผลต่อความเป็นอยู่ของสัตว์

2. สัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อนมนุษย์มีความใกล้ชิดต่อมนุษย์มากกว่า มีความน่ารักน่าเอ็นดูกว่าและมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ถูกให้คุณค่ามากกว่าสัตว์เศรษฐกิจหรือสัตว์ฟาร์มดังที่เห็นได้จากการนำสัตว์เหล่านั้นมาเป็นดารา (IDOL) บนโลกอินเตอร์เน็ต แสดงนำในภาพยนตร์

3. สัตว์ทุกชนิดในประเทศไทยยังคงถูกมองเป็นทรัพย์เพื่อการพาณิชย์ สร้างรายได้แก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับสัตว์ ทั้งปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยง

4. สัตว์นั้นด้อยกว่ามนุษย์ และไม่อาจสื่อสารความต้องการของตนได้ จึงง่ายแก่การเอาเปรียบ

5. มนุษย์นั้นตัดสินสัตว์แบบเหมารวม (STEREOTYPE) จากแนวคิดที่ได้รับการถ่ายทอดต่อกันมา

- ลักษณะและเงื่อนไขการทารุณกรรมสัตว์

1. การทารุณกรรมสัตว์นั้นพบมากในเหยื่อซึ่งเป็นสัตว์จรจัดที่ไม่มีเจ้าของ และไปก่อความรำคาญในชุมชน หรือถูกนำไปเป็นเหยื่อเพราะปราศจากเจ้าของดูแลหรือคุ้มครอง

2. การทารุณกรรมสัตว์นั้นมีปัจจัยจากความรำคาญหรือโทสะที่มนุษย์มีต่อสัตว์ นอกจากนี้จิตใจที่ทารุณโหดร้ายชอบเห็นสัตว์ทรมานของมนุษย์บางคน และการเอาเปรียบสัตว์เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ก็ทำให้เกิดการทารุณกรรมสัตว์

3. หลายกรณีของการทารุณกรรมสัตว์นั้นมิได้ถูกนำไปร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หรือถูกนำเสนอเป็นข่าวต่อสาธารณะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

- การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

1. หลายคนมองว่าพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 มีโทษกรณีการทารุณกรรมสัตว์ที่ไม่ได้สัดส่วน ซึ่งไม่เป็นธรรมต่อมนุษย์

2. หลายคนมองว่าพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 มีโทษกรณีการทารุณกรรมสัตว์ที่แม้ได้สัดส่วน แต่ไม่มีเพดานการลงโทษที่มีเพดานขั้นต่ำของโทษที่สามารถลงโทษผู้กระทำได้เหมาะสม

3. การลงโทษในคดีการทารุณกรรมสัตว์นั้นต้องพิจารณาจากหลายองค์ประกอบ นั่นคือ พิจารณาบทบัญญัติเกี่ยวกับการรอการลงโทษ เหตุบรรเทาโทษ และ บัญชีมาตรฐานการลงโทษ เป็นต้น จึงไม่เกิดการลงโทษตามปริมาณที่กฎหมายได้ถูกบัญญัติไว้

4. โทษโดยสังคมลงโทษ (SOCIAL SANCTION) นั้นสามารถป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ได้มีประสิทธิผล นอกจากการใช้กระบวนการกฎหมายแล้ว

5. กฎหมายการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อผดุงความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีในสังคมมนุษย์เสียมากกว่า ตามความมุ่งหมายของนิติรัฐ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 6
การศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ในปัจจุบัน

การศึกษาในบทนี้เป็นประเด็นของการเฝ้าดูปรากฏการณ์ภายในสังคมไทยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการค้นคว้าวิจัยประการที่สอง ซึ่งเกี่ยวกับการวิเคราะห์เกี่ยวเนื่องต่อประสบการณ์ของการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งสัตว์และมนุษย์ผู้เกี่ยวข้องกับสัตว์เหล่านี้ได้เผชิญ และเพื่อการตอบคำถามวิจัยว่าด้วยในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมการทารุณกรรมสัตว์ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข่าวซึ่งได้รายงานเหตุการณ์การทารุณกรรมสัตว์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม นอกจากนี้ยังใช้การสัมภาษณ์พูดคุยกับบุคคลซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสัตว์เพราะในบางเหตุนั้นอาจไม่มีสื่อรายงานให้สาธารณะชนได้รับทราบ การตีความของการทารุณกรรมตามนิยามทางกฎหมายเพื่อหาขอบเขตและข้อยกเว้นในพฤติกรรมที่เข้าข่ายการทารุณกรรมสัตว์ รูปแบบของการทารุณกรรมสัตว์ที่เกิดขึ้น อีกทั้งวิเคราะห์ความรุนแรงของปัญหา การหาสาเหตุของปัญหาเรื่องสัตว์ เพื่อศึกษาหาแนวทางและมาตรการป้องกันในอนาคต โดยการศึกษาปรากฏการณ์สังคมเช่นนี้ก็เป็นหัวใจหลักในการค้นคว้าวิจัยและสรุปผลด้วยการใช้ทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) เป็นข้อสรุปทางทฤษฎีด้วย ซึ่งมีลำดับเนื้อหาดังต่อไปนี้

6.1 สถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์

<u>เหตุการณ์การทารุณกรรมสัตว์จากข่าวที่ถูกเผยแผ่ในสื่อ</u>

เป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลข่าวซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอจากบทที่ 4 ตามสื่อต่างๆที่มีความน่าเชื่อถือในช่วงทั้งก่อนมีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 และหลังจากที่ถูกประกาศใช้แล้ว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้วิจัยได้พบข้อเท็จจริงจากที่สื่อได้นำเสนอข่าวการทารุณกรรมสัตว์ โดยนำข่าวซึ่งแตกต่างในแต่ละแง่มุมของพฤติการณ์ของการทารุณกรรม ลักษณะและจุดมุ่งหมายของผู้กระทำ สัตว์ที่ตกเป็นเหยื่อ นั้นอาจเกิดมาจากกรณี การบันดาลโทสะต่อสัตว์อย่างกรณี บันดาลโทสะจากการโดนแมวกัดในปี พ.ศ. 2557 หรือ กรณีนายอานนท์ เมฆสัน พ่อค้าขายข้าวมันไก่ กระทำทารุณสุนัขเพศผู้สีขาว ด้วยการทุบตีด้วยท่อนเหล็ก และใช้มีดแทงจนเสียชีวิต ซึ่งผู้กระทำได้อ้างว่ายังคงรู้สึกโมโหที่สุนัขตัวดังกล่าวเคยกัดลูกชายตน แม้แต่ผู้กระทำที่เป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ที่ได้กระทำทารุณสุนัขโดนการนำไปมัดตากแดด เนื่องจากโมโหที่สุนัขเห่าไล่ตน เป็นต้น[194]

---

[194] บทที่ 4. 4.2 ข่าวและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์.

หรือจากลักษณะของผู้เลี้ยงที่มีความทารุณโหดร้ายต่อสัตว์ อย่างเมื่อ22 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ที่พบชายผู้หนึ่ง ทำร้ายสุนัขอายุ 2 ปี ที่เลี้ยงในบ้านจนตาย ด้วยการใช้ไม้กระหน่ำตี พร้อมจับตัวฟาดเข้ากับตอไม้ โดยการอ้างว่าสุนัขได้กัดลูกชายตนที่เข้าไปแหย่สุนัข รวมไปถึงการกล่าวด้วยว่า "กูเลี้ยงมันมา กูก็ฆ่ามันได้"[195] เป็นกรณีที่เห็นว่าแม้จะมีการนำสัตว์มาเลี้ยง แต่ผู้นั้นก็ยังคงมองสัตว์ว่าด้อยกว่า จะกระทำเช่นไรก็ได้ต่อสัตว์ และมิใช่ผู้เลี้ยงทุกคนจะมองสัตว์เป็นคนในครอบครัวเสมอไป

อีกทั้งการเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยให้สัตว์เร่ร่อนตามอำเภอใจก็นำไปสู่การกระทำการทารุณกรรมสัตว์จากบุคคลอื่น ซึ่งเห็นได้จาก กรณีของ นายคำดี โคตรถา ผู้กระทำความผิดในคดีใช้มีดฟันใบหน้าด้านขวาของสุนัขเพศผู้ของ นายสายยนต์ คำภูแก้ว ณ ต.นาข่า อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย ในปีพ.ศ. 2557 ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นคดีแรก ที่ได้นำพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาปรับใช้ในไทย และ สุนัขที่ถูกยิงด้วยฉมวกของนายสมชาย ถือซื่อ ในจังหวัดหนองคาย จนได้รับบาดเจ็บในปีพ.ศ. 2558 ซึ่งสุนัขเหล่านี้ถูกกระทำจากการออกไปจากบริเวณบ้านของตน ซึ่งปราศจากการเฝ้าดูแลและติดตามของเจ้าของ ซึ่งเป็นลักษณะการเลี้ยงที่เห็นได้บ่อยครั้งในประเทศไทย โดยการเลี้ยงสัตว์เช่นนี้เองนอกจากเป็นปัจจัยต่อการนำไปสู่การทารุณกรรมสัตว์แล้ว อาจยังทำให้เกิดกรณีที่สัตว์เลี้ยงเร่ร่อนไปก่อความเสียหายให้บุคคลอื่น เช่นกรณีสุนัขพันธุ์ไซบีเรียนฮัสกี้ออกไปฆ่าไก่ของเกษตรกร[196]

และสิ่งที่น่าเป็นห่วงคือ การทารุณกรรมสัตว์แล้วเผยแพร่ลงบนสื่อสังคมออนไลน์อย่าง Facebook หรืออินเตอร์เน็ต เพื่ออวดการกระทำ หรือเพื่อสนองความต้องการของผู้มาชมความรุนแรง ดังเช่นข่าวของ น.ส.วรารัตน์ กระแสร์ หรือ ดีเจซัน นำได้มีการนำแมวไปทารุณกรรมแสดงตามเว็บไซต์ใต้ดิน (Dark web) เพื่อแลกกับเงินบิทคอยน์ ในปี พ.ศ.2561 หรือ เยาวชนชาย ใช้มีดดาบแทงตัวแมวทะลุ พร้อมกับ ถ่ายรูปโพสต์ลงสื่อSocial media ในปีพ.ศ. 2557 และ ข่าวนายวิทยา ไชยยันต์ อายุ 29 ปี และ นายเสนอ รูปงาม อายุ 48 ปี ได้กระทำการใช้ไม้ยาวทุบลงไปที่บริเวณหัวของสุนัขซึ่งตนนำใส่ในกระสอบจนตาย จากนั้นจึงนำสุนัขมาเชือดคอ เพื่อชำแหละทำเป็นอาหาร โดยมีการถ่ายคลิปลงsocial media อย่างFacebook เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2558 พฤติการณ์ดังกล่าวนี้ย่อมมีผู้สามารถเข้าไปชมได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากลักษณะของอินเตอร์เน็ตที่ง่ายแก่การเข้าถึง และเผยแพร่ข้อมูลต่อๆกัน ซึ่งเด็กและเยาวชนก็มีโอกาสที่จะเห็นพฤติกรรมความรุนแรงดังกล่าว จนเป็นเหตุให้เกิดปัญหาการเลียนแบบในอนาคตได้

---

[195] เพิ่งอ้าง

[196] ข่าวสด, “สังหารโหด! “ไซบีเรียน” สุดเหี้ยม ฆ่าไก่ทั้งเล้า 600 ตัว เจ้าของตื่นมาเจอน้ำตาแตก”, https://www.khaosod.co.th/monitor-news/news_1793860, พฤศจิกายน 2561.

และอีกกรณีคือการทารุณกรรมสัตว์เพื่อเหตุแห่งการพาณิชย์ ดังเช่นกรณีฟาร์มเพาะพันธุ์สุนัขต่างชาติ ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่บังคับให้สุนัขตาบอดต้องเป็นแม่พันธุ์คลอดลูกเรื่อยๆ เพื่อนำไปขาย และการจัดสุขอนามัยที่ไม่เหมาะสมแก่สุนัข ในปี พ.ศ. 2561[197] หรือกรณีข่าว คาเฟ่แมวที่จับแมวพิการมาผสมพันธุ์เพื่อ ผลิตแมวที่มีลักษณะผิดปกติซึ่งมีราคาสูง ในปีพ.ศ.2562 ชี้ให้เห็นว่าความต้องการของผู้บริโภคที่จะได้สัตว์เลี้ยงมีพันธุ์ หรือสัตว์เลี้ยงที่มีเอกลักษณ์พิเศษเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดความโลภและความมักง่ายของผู้เพาะขายสัตว์ ซึ่งเห็นได้ในกรณีการพยายามสนองอุปสงค์โดยประหยัดค่าใช้จ่ายและไม่เลือกวิธีการหรือคำนึงถึงสวัสดิภาพของสัตว์เหล่านี้ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาการทอดทิ้งสัตว์ในเวลาต่อมา เมื่อสัตว์เสื่อมความนิยมลง หรือเจ้าของเลี้ยงสัตว์ไปตามกระแส ทว่าขาดประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์จึงนำสัตว์ไปทิ้ง (นสพ. สายันต์ คงเพชร. 2562)

จากการศึกษาค้นคว้าข่าวในข้างต้น พบว่าเหตุการณ์การทารุณกรรมสัตว์ตามที่ได้ถูกตีแผ่โดยสื่อนั้นมีพฤติกรรมการกระทำทารุณสัตว์ซึ่งโดยส่วนมากสอดคล้องกับที่กฎหมายได้บัญญัติห้ามไว้ ผู้กระทำมีตั้งแต่มูลเหตุ การทารุณตั้งแต่ บันดาลโทสะ หาผลประโยชน์จากสัตว์ การฆ่าเพื่อความบันเทิง หรือแก้แค้นสัตว์จากเหตุในอดีต และที่เป็นประเด็นน่าจับตามองคือการฆ่าสัตว์ผ่านการถ่ายทอดสดบนเว็บไซต์ผิดกฎหมายเพื่อหารายได้ หรือสร้างความบันเทิงที่วิปริต โดยผลของเหตุการณ์การทารุณกรรมที่ตกเป็นข่าวนั้น หากพบตัวผู้กระทำ มักจะมีการดำเนินคดีทางกฎหมาย ไม่ว่าจากทางภาครัฐอย่าง อัยการ กรมปศุสัตว์ ตำรวจ หรือภาคประชาชน อย่าง ชาวบ้านประชาชนทั่วไป องค์กรอิสระ เป็นต้น โดยจะเห็นได้ว่าหลายกรณีที่เกิดขึ้นได้มีการเผยแพร่และแชร์ต่อไปยังสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้คนได้รับรู้เป็นจำนวนมากสร้างความไม่พอใจและโกรธแค้นแก่บุคคลผู้รักสัตว์ หรือผู้มีศีลธรรมในสังคมนั้นๆ จนเกิดเป็นกระแสต่อต้าน และประณามของผู้ได้รับรู้ข่าวสารนั้น จนบางครั้งมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิต หรือกิจการของผู้ทารุณกรรมสัตว์ สำหรับผู้ถูกกระทำนั้นมีทั้งสัตว์เลี้ยงมีเจ้าของ สัตว์จรจัดเร่ร่อนหรือที่ถูกนำไปเลี้ยง และสัตว์เศรษฐกิจ ตามที่ผู้วิจัยเคยได้เขียนในบทก่อนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสัตว์กับมนุษย์ผู้ใช้สื่อออนไลน์ กระนั้นก็ยังมีอีกหลายกรณีซึ่งสัตว์ถูกทารุณกรรมแต่มิได้มีการเผยแพร่เป็นข่าวโดยสื่อ ซึ่งจะถูกพิเคราะห์ในหัวข้อถัดไป

<u>เหตุการณ์การทารุณกรรมสัตว์ผ่านมุมมองบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ผ่านการสัมภาษณ์</u>

จากที่ผู้วิจัยได้แสดงในหัวข้อก่อนหน้า การจะเข้าใจสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์ ผู้หนึ่งไม่อาจเพียงแค่ฟังหรือสรุปการศึกษาวิจัยจากข่าวสารได้เพียงอย่างเดียว เพราะบางเรื่องอาจมิได้เป็นที่สนใจของสื่อ หรือมีการแชร์ในสังคมโลกออนไลน์ ทำให้ไม่เป็นที่รับรู้ของคนทั่วไป และเรื่องราวการ

[197] Sanook, “บุกจับฟาร์มหมาเถื่อน บังคับหมาป่วย-ตาบอดให้คลอดลูก อ้างสนองตลาด”, https://www.sanook.com/news/7599490/.ธ.ค. 2561.

ทารุณกรรมสัตว์นั้นก็อาจมิได้รับการผลักดันให้เกิดความยุติธรรมขึ้นและถูกลืม จึงต้องมีการลงไปค้นหาข้อเท็จจริงจาก ผู้คนในสังคมจริงๆซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อสัตว์เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นปกติหรือในชีวิตประจำวันของปุถุชนทั่วไป ตามที่ได้มีการนำเสนอไปในบทก่อนหน้าดังนี้

1) *ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ของผู้รักและเลี้ยงสัตว์* จากการสัมภาษณ์ คุณฐานิดา ถ้ำแก้ว และคุณ อุไร มาลาสาย ผู้เลี้ยงสุนัขและแมว และสมาชิกชมรมคนรักหมาแมวหัวหิน (18 มกราคม พ.ศ. 2562) พบว่า ในพื้นที่อย่างหัวหินนั้นมีสัตว์จรจัดจำนวนมากที่ถูกทารุณกรรม จากการทุบตี กลั่นแกล้ง ฆ่าด้วยการใช้อาวุธ หรือวางยาเบื่อซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้สัตว์ตายอย่างทรมานเป็นจำนวนมาก สร้างความเวทนาให้ผู้พบเห็น สุนัขมักตกเป็นเหยื่อการวางยาเบื่อเพราะมีจำนวนมากในท้องที่ และบางทีก่อความรำคาญให้มนุษย์ที่อยู่อาศัยในชุมชน และเกิดบางกรณีที่คล้ายกับดีเจซัน[198]ที่ตกเป็นข่าว คือมีการรับสุนัขละแมวไปเลี้ยงจากทางชมรมคนรักหมาแมวหัวหิน แล้วหลังจากนั้นไม่สามารถติดต่อเจ้าของผู้นำสัตว์ไปได้เพื่อติดตามความเป็นอยู่ของสัตว์ที่ถูกรับเลี้ยง จึงมีสัตว์บางตัวที่ถูกปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสมในเวลาต่อมา และยากที่ทางชมรมจะติดตามคืน บางครั้งก็มีการทำร้ายสัตว์แล้วถ่ายทอดคลิปวีดิโอลงสื่อสังคมออนไลน์ ทางผู้ให้ข้อมูลเคยมีการนำเรื่องการทารุณกรรมสัตว์ที่พบไปแจ้งความ ทว่าการติดตามผลคดีทำได้ยาก

2) ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ที่มูลนิธิช่วยเหลือสัตว์พบ โดยการสัมภาษณ์บุคคลจาก 3 องค์กรอิสระที่ช่วยเหลือสัตว์โดยไม่หวังผลกำไล (1) คุณ Ms.Aimée Zermatten และ Dr. Chanannatt Thongkhamsuk จาก Rescue P.A.W.S. หัวหิน (8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562) (2) ส.พ.ญ. ภัทรนันท์ สัจจารมย์ จาก Watch Dog Thailand (WDT) (30 มีนาคม พ.ศ. 2562) (3) น.สพ. ตันติกร รุ่งพัฒนา ผู้อำนวยการด้านสวัสดิภาพสัตว์ จาก Soi Dog Thailand (1 เมษายน พ.ศ. 2562)

โดยผู้วิจัยพบว่าปัญหาการทารุณกรรมสัตว์นั้นถูกพบมากที่สุดในการทำงานขององค์กรเหล่านี้ ในส่วนของ Rescue P.A.W.S. ก็พบความขัดแย้งในสัตว์จรบริเวณเขาเต่าของผู้อาศัยในชุมชนที่สัตว์เข้าไปเร่ร่อนจนเกิดการขับไล่ ทำร้ายสัตว์ วางยาเบื่อสุนัขและแมว หรือการกลั่นแกล้งทั่วไปจากเด็กในชุมชน กล่าวได้ว่าสัตว์ส่วนมากที่ตกเป็นวัตถุการทารุณกรรมนั้นมักเป็นสัตว์จรจัดที่มีจำนวนมาก และไม่มีที่อยู่ องค์กรจึงเน้นกรพบวนการการหมันเป็นหัวใจหลักในการลดปริมาณสัตว์จรจัดเหล่านี้และลดปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ที่พบใน

[198] อ้างอิงแล้ว ดูบทที่ 4.

ชุมชม โดยทาง Rescue P.A.W.S. ไม่เคยมีการนำกรณีการทารุณกรรมไปเจ้งความดำเนินคดีเลย เพราะมิใช่พันธกิจองค์กร และอาสาสมัครส่วนมากเป็นชาวต่างชาติ

ในทางกลับกัน Watch Dog Thailand (WDT) ซึ่งชื่อขององค์กรนี้อาจเห็นบ่อยครั้งในข่าวการทารุณกรรมสัตว์ เพราะเป็นองค์กรที่ดำเนินนโยบายกฎหมายแบบเชิงรุกต่อผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์ โดยมีการนำเหตุทารุณกรรมสัตว์ไปแจ้งความดำเนินคดี หรือประสานงานกับเจ้าหน้าที่รัฐอย่าง เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ในการเข้าแก้ไขปัญหา ในบางกรณีจึงมีการนำเสนอข่าวการมีส่วนเกี่ยวข้องของตัวองค์กร ซึ่งจากการสัมภาษณ์ของผู้วิจัย พบว่าทางWDT นั้นพบเจอกรณีทารุณกรรมสัตว์เฉลี่ยกว่า 300 กรณีต่อปี เป็นกรณีทำร้ายสัตว์ ฆ่าสัตว์โดยมิชอบ หรือนำสัตว์มาหาผลประโยชน์อย่างเกินกำลัง ที่ตกเป็นข่าวและไม่ถูกสื่อนำเสนอ ทั้งสมาชิกองค์กรไปพบเองหรือมีประชาชนแจ้งเบาะแส ขอความช่วยเหลือแก่สัตว์มายังWDT ทางผู้ให้ข้อมูลยังกล่าวอีกว่า แม้รู้สึกว่าโทษที่ผู้กระทำทารุณกรรมได้รับทางกฎหมายอาจยังไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำ แต่โทษทางสังคม (Social Sanction) ที่ได้รับนั้นสร้างความหวั่นเกรงให้แก่ผู้กระทำได้ เพราะทางองค์กรเองก็มีเว็บเพจ (web page)ในสื่อออนไลน์ Facebook ที่ตีแผ่เรื่องการทารุณกรรมสัตว์ โดยย่อมมีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ผู้กระทำ และการตื่นตัวของประชาชนในการเฝ้าระวังการทารุณกรรมและส่งความช่วยเหลือแก่สัตว์มาด้วย คล้ายกันสำหรับ มูลนิธิ Soi Dog ที่เป็นหนึ่งในผู้ช่วยผลักดันกฎหมายคุ้มครองสัตว์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เพราะสัตว์ที่ถูกช่วยเหลือนำมารักษาพยาบาลนั้นส่วนมาก ก็มาจากการถูกทารุณกรรม และเป็นสัตว์เร่ร่อนที่ถูกกระทำ จึงเกิดการเรียกร้องพระราชบัญญัติที่ใช้ในปัจจุบันขึ้นเพื่อใช้ยับยั้งเหตุทารุณกรรมสัตว์ ทว่าก็ยังมีผู้กระทำต่อสัตว์อย่างต่อเนื่องแม้จะมีกฎหมายคุ้มครองแล้ว โดยพบว่าการใช้Social Media เพื่อลงโทษประณามผู้กระทำกลับให้ผลลัพธ์การยับยั้งการทารุณกรรมสัตว์ที่ดีกว่า และยังใช้เพื่อติดต่อนำความช่วยเหลือไปสู่สัตว์ หรือหาบ้านแก่สัตว์ได้ดีด้วย อีกทั้งสร้างความตื่นตัวให้แก่ประชาชนผู้ใช้สื่อดังกล่าวเกี่ยวกับปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งทางผู้ให้ข้อมูลย้ำว่าเหยื่อส่วนมากของการทารุณกรรมเป็นสุนัขและแมวจรจัด โดยสุนัขนั้นพบว่ายังถูกค้าเนื้ออย่างผิดกฎหมายในบางพื้นที่ของประเทศไทย อย่าง ด่านบุรีรัมย์ หรือนครนายก

3) ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ของผู้นำศาสนา จากการสัมภาษณ์ 1) พระอธิการ ปภสฺสโร เจ้าอาวาสวัดไกลกังวล (29 มกราคม พ.ศ. 2562) และ 2) ผู้ให้สัมภาษณ์คุณพ่อประเสริฐ สมงาม อธิการคณะซาเลเซียนของคุณพ่อบอสโก (9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562)

ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาหลักที่พบเห็นในสถาบันศาสนา โดยเฉพาะวัดของศาสนาพุทธนั้น คือการนำสัตว์มาปล่อยภายในวัด และผลักภาระให้พระรับเลี้ยง ซึ่งบางกรณี สัตว์นั้นถูกนำใส่ถุง ใส่กระสอบมาปล่อย ซึ่งเป็นสภาพที่ทารุณโหดร้าย อีกทั้งสัตว์หลายตัวไม่สามารถปรับตัวกับการอาศัยอยู่ในวัดได้ และตายในที่สุด และกรณีที่ท่านเจ้าอาวาสพบมากคือ การนำแมวมาปล่อยวัด ละถูกสุนัขกัดตาย คล้ายข่าวกระบะซึ่งนำแมวจำนวนหลายตัวมาปล่อยวัด และถูกสุนัขกัดตายเกือบหมดในช่วงเดือน ธันวาคม ปีพ.ศ. 2561 ท่านจึงเน้นย้ำว่า ไม่ควรนำแมวมาปล่อยที่วัดเป็นอย่างยิ่ง และการปล่อยสัตว์ก็ควรนับว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ประเภทหนึ่งเช่นกัน

4) ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ของผู้ค้าสัตว์และใช้สัตว์เชิงพาณิชย์ จากการสัมภาษณ์ นสพ. สายันต์ คงเพชร ผู้ทำคอกสุนัขทรัพย์ปัญญา กรรมการบริหารและการผสมพันธุ์ประจำสมาคม German shepherd dog association of Thailand (28 ธันวาคม พ.ศ. 2561)

ในอุตสาหกรรมด้านสัตว์นั้น ปัญหาที่พบมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์มากกว่าปัญหาการทารุณกรรม เช่น การผสมพันธุ์อย่างขาดความรับผิดชอบของผู้ประกอบกิจการ ที่ทำให้สัตว์ที่เกิดมามีความพิการ เป็นโรค ได้รับความทรมาน หรือ การปฏิบัติต่อสัตว์ของพนักงานผู้เกี่ยวข้องที่ไม่ได้มาตรฐานสากล กรณีเหล่านี้น้อยครั้งที่ตกเป็นข่าว และถูกรับรู้โดยสาธารณะ มีอย่างกรณีที่ตกเป็นข่าวอย่างคาเฟ่แมว ในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งมีการปฏิบัติอย่างเหี้ยมโหดต่อแมวที่ใช้บริการลูกค้า และมีการบังคับผสมพันธุ์แมวที่ไม่ได้มาตรฐาน รวมทั้งสภาพความเป็นอยู่ที่ฝ่าฝืนหลักสวัสดิภาพสัตว์สากล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า หากผู้ประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์นั้นมีการยึดมั่นในมาตรฐานสากล ความเป็นมืออาชีพ และความเมตตาต่อสัตว์ที่ตนใช้ในการค้า ย่อมไม่เกิดปัญหาเหล่านี้ ควรมีการยึดแบบอย่างฟาร์มที่ได้มาตรฐาน ซึ่งการจะพบปัญหาการปฏิบัติต่อสัตว์ที่ไม่ได้มาตรฐานเช่นนี้ ต้องรอการเข้าตรวจสอบขององค์กรรัฐอย่างกรมปศุสัตว์ เพราะประชาชนทั่วไปมิได้เข้ามาเห็นกระบวนการเกี่ยวกับสัตว์เหล่านี้ ซึ่งประชาชนมักให้ความสนใจปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ประเภทสัตว์เลี้ยงอย่างสุนัขและแมว มากกว่าสัตว์เศรษฐกิจอย่าง ไก่ สุกร เป็นต้น เพราะมนุษย์รู้สึกผู้พันกับสัตว์ที่เลี้ยงเป็นเพื่อน มากกว่าสัตว์ที่จะถูกตนบริโภค

5) ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ของสัตว์แพทย์ผู้รักษาและศึกษาเกี่ยวกับสัตว์ จากการสัมภาษณ์ รศ.ดร. สุพล เลื่องยศลือชากุล อดีต หัวหน้าหน่วยอายุรศาสตร์สุกร คณะสัตว์แพทย์ศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ ผศ.สพ.ญ.สมลักษณ์ พวงชมพู อดีต

หัวหน้าหน่วยพยาธิวิทยา ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะสัตว์แพทย์ศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (26 มกราคม พ.ศ. 2562)

เช่นเดียวกับผู้เกี่ยวข้องกับสัตว์ในเชิงพาณิชย์ พบปัญหาเนื่องด้วยการละเมิดหลักสวัสดิภาพสัตว์สากล บ่อยครั้งในวงการการศึกษา ทดลองวิจัยสัตว์ หรือการนำสัตว์มารักษาทางการแพทย์ มีการปฏิบัติต่อสัตว์อย่างไม่ชอบ ผิดหลักจริยธรรมทางการแพทย์ หรือผิดหลักอนามัย โดยกรณีเหล่านี้ยากที่จะถูกรับรู้โดยบุคคลภายนอกหรือ ตกเป็นข่าว ยกเว้นในกรณีที่มีการนำสัตว์มารักษาโรคทั่วไป หรือนำสัตว์มาทำหมันแล้วเกิดอุบัติเหตุทำให้สัตว์เหล่านั้นเสียชีวิต ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าเพื่อลดปัญหาดังกล่าว แพทย์ ผู้วิจัยควรมีความเป็นมืออาชีพ และควรกระทำการเคร่งครัดตามกฎหมายอย่าง พระราชบัญญัติสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2558 ประกอบกับ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เป็นต้น

6) ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและกฎหมาย โดยการสัมภาษณ์

1) เจ้าหน้าที่รัฐ กรมปศุสัตว์ นาย พิทยา คณะมะ ปศุสัตว์อำเภอหัวหิน (18 มกราคม พ.ศ. 2562) และ น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์ ผู้อำนวยการกองสวัสดิภาพสัตว์ และสัตวแพทย์บริการ กรมปศุสัตว์ กรุงเทพมหานครฯ (12 มีนาคม พ.ศ. 2562)

2) ฝ่ายตุลาการ ท่านผู้ช่วยผู้พิพากษา นาย ศาสตร์ อาชวนิจกุล (1 มีนาคม พ.ศ. 2562)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากการศึกษาองค์กรรัฐอย่างกรมปศุสัตว์ซึ่งมีอำนาจการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ของผู้วิจัย พบว่าปัญหาการทารุณกรรมสัตว์นั้นไม่เคยมีการดำเนินการทางกฎหมายผ่านกรมปศุสัตว์ท้องถิ่นอย่างหัวหินเลย โดยมากจะเป็นการไกล่เกลี่ย หรือตักเตือนผู้กระทำ ตรงข้ามกันกับสาขาหลักอย่างในกรุงเทพมหานครฯ ซึ่งมีคดีที่ตกมาอยู่ในความรับผิดชอบของ กรมปศุสัตว์กองสวัสดิภาพสัตว์ โดยในปีพ.ศ. 2561 ที่ผ่านมาพบ 84 คดี ซึ่งพบกรณีการฆ่าสัตว์ ทำร้ายสัตว์จรจัดเป็นจำนวนมาก คดีเหล่านี้มาจากการร้องเรียนของประชาชน จากApplication dld 4.0 ซึ่งสามารถติดต่อกรมปศุสัตว์ได้โดยตรง หรือการประสานงานกับองค์กรอิสระที่มีนโยบายเชิงรุกเกี่ยวกับการใช้กฎหมายกับกรณีทารุณกรรมสัตว์อย่าง Watch Dog Thailand (WDT) ซึ่งทางกรมปศุสัตว์เอง ก็เน้นเรื่องการดำเนินคดีเกี่ยวกับการปล่อยสัตว์ด้วย เพราะสร้างปัญหาปริมาณสัตว์จรจัดอย่างมาก ทว่ากลับหาตัวผู้กระทำได้ยาก โดยข้อมูลจำนวนสุนัขและ

แมวไม่มีเจ้าของ ในปี พ.ศ. 2559 นั้นพบสุนัขจรจัดกว่า 816,249 และแมวจรจัดกว่า 505,314 ตัว โดยไม่รวมพื้นที่กรุงเทพมหานครฯ[199] และจำนวนสุนัขจรจัดในพื้นที่กรุงเทพมหานครจากข้อมูลของกรมปศุสัตว์ในปีพุทธศักราช 2562 มีจำนวนประมาณ 140,000-150,000 ตัว ซึ่งสัตว์จรจัดเหล่านี้เองที่เป็นเหยื่อในการกระทำทารุณกรรมตามที่ผู้วิจัยเคยแจ้งมา โดยต้นเหตุของการทารุณกรรมนั้น นอกจากที่ผู้กระทำหลายรายนั้นอ้างการบันดาลโทสะใส่สัตว์ ตามข่าวหรือตามที่ทางกรมปศุสัตว์ได้ให้ข้อมูลนั้น ยังน่าจะมีเหตุจากการก่อความรำคาญของสัตว์ในท้องที่ จากรายงานในปีพ.ศ. 2559 ซึ่งมีเรื่องร้องเรียนกรณีประชาชนได้รับความเดือดร้อนรำคาญจากสัตว์ประเภทสัตว์เลี้ยง (สุนัขและแมว) เข้ามาถึง 4,746 เรื่อง[200] ซึ่งพบกรณี เสียงเห่าหอนของสุนัข และการขับถ่าย เป็นเรื่องหลักๆ รวมทั้งความเสี่ยงในการถูกสุนัขทำร้ายและแพร่โรคพิษสุนัขบ้า เหตุนี้เองที่อาจผลักดันให้ประชาชนตัดสินใจแก้ปัญหาโดยการวางยาเบื่อสัตว์ หรือทำร้ายสัตว์เสียเองโดยบางทีมิได้แจ้งไปยังหน่วยงานรัฐให้เข้ามาแก้ปัญหาสัตว์ ซึ่งสอดคล้องต่อหลายมูลเหตุในข่าวการทารุณกรรมสัตว์ที่มีการโกรธแค้นสุนัขและแมว ซึ่งเร่ร่อนมาสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ผู้กระทำทารุณบางราย อีกทั้งยังพบว่าตาม ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 1,207 กลุ่มตัวอย่างโดย ศูนย์สำรวจความคิดเห็นบ้านสมเด็จโพลล์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าสุนัข-แมวจรจัด เป็นปัญหาสังคมที่ต้องเร่งแก้ไข ร้อยละ 76.1 และคิดว่าสุนัขและแมวจรจัด จะเป็นอันตรายต่อตนเองและครอบครัว ร้อยละ 42.8 และพบความต้องการที่อยากให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่ปลอดจากสุนัขและแมวจรจัด เพื่อความปลอดภัยของประชาชนถึง ร้อยละ 83.6 อีกทั้ง พบว่าประชาชนจากกลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 42.7 ทราบดีว่าผู้ที่นำสัตว์เลี้ยงมาปล่อยทิ้งหรือไม่รักษาความสะอาด หรือปล่อยให้ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ชุมชน ผู้เป็นเจ้าของจะถูกปรับ 5,000 บาท กฎหมาย และอยากให้ผู้ที่ให้อาหารสุนัขหรือแมวจรจัด ที่ไม่ได้เลี้ยงดูเป็นของตน หยุดให้อาหารสัตว์นั้น ร้อยละ 47.9[201] ในส่วนของการนำคดีเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมนั้น

[199] ข้อมูลโครงการรณรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า กรมปศุสัตว์ พ.2559 .ศ.

[200] หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท 0200/1621, 30 พ 2560 .ค.เรื่อง ขอส่งข้อมูล เหตุเดือดร้อนรำคาญจากสัตว์เลี้ยง (สุนัขและแมว)

[201] ไทยรัฐออนไลน์, “ผลสำรวจ คนกทม. 76.1% สุนัข-แมวจรจัด เป็นปัญหาสังคมที่ต้องเร่งแก้ไข”, https://www.thairath.co.th/news/local/1555731, เม.ย. 2562.

ผู้วิจัยพบว่าตั้งแต่เริ่มบังคับใช้ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มานั้นยังไม่เคยมีคดีลักษณะนี้เข้าสู่การพิจารณาในศาลชั้นฎีกา[202] ซึ่งเห็นได้ว่าคดีเกี่ยวกับสัตว์นั้นมิได้มีระดับความสำคัญ หรือความจำเป็นในการตัดสินชี้ขาดจากความต้องการของโจทก์หรือจำเลย โดยคดีส่วนมากถูกดำเนินแบบคดีอาญาเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือ ลักษณะ “คดีมโนสาเร่”[203] เมื่อเปรียบเทียบกับคดีแพ่ง และโดยมากมีการไกล่เกลี่ยก่อนนำคดีสู่ชั้นศาล ซึ่งในการสัมภาษณ์ท่านผู้ช่วยผู้พิพากษาของผู้หาข้อมูลเอง ก็ได้พบว่าคดีเหล่านี้มักถูกพิพากษาในศาลแขวง ศาลชั้นต้นที่มีลักษณะการพิจารณาคดีไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน และอยู่ในอัตราส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับกรณีมนุษย์กระทำความผิดต่อมนุษย์ด้วยกันเอง หลายครั้งประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ จึงมิได้จบลงที่ความยุติธรรมในชั้นศาล และสัตว์ไม่ได้รับความยุติธรรมตามเจตนารมณ์ทางกฎหมาย อีกทั้งไม่เป็นการยับยั้งป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ในอนาคต

กรณีจะมองการทารุณกรรมสัตว์เป็นอาชญากรรมได้หรือไม่ และผู้กระทำมีความเป็นอาชญากรเพียงใด ท่านผู้พิพากษาได้ให้ความเห็นว่า หากจะมองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นอาชญากรรมจะต้องให้เหตุผลให้ได้ว่าการที่บุคคลนั้นสัตว์ฆ่าหรือทารุณสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์จรจัดส่งผลกระทบต่อสังคมแค่ไหนอย่างไร เช่นอาจมองว่า เช่นเป็นการกระทำต่อสัตว์จำนวนมาก หรือ การกระทำในที่สาธารณะหรือเปิดเผยต่อสาธารณะชน เช่น การอัดคลิปวีดิโอการทารุณกรรมสัตว์แล้วเผยแพร่ลงในลงสื่อ Social Media หรือการถ่ายทอดสดสดแสดงขั้นตอนการทำร้ายสัตว์ ซึ่งการกระทำเหล่านี้แม้จะกระทำต่อสัตว์เลี้ยงตัวเอง หรือ กระทำต่อสัตว์เพียงตัวเดียว แต่การที่การกระทำดังกล่าวออกสู่สาธารณะ และบุคคลทั่วไปจำนวนมากสามารถเข้าถึงได้ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบมากขึ้น และอาจพัฒนาจากการกระทำต่อสัตว์เป็นการกระทำต่อคนได้ หากเป็นแบบนี้แล้ว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

---

[202] ศาลฎีกาเป็นศาลยุติธรรมชั้นสูงสุด มีเขตอำนาจทั่วราชอาณาจักร มีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายว่าด้วยการฎีกา และมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นโดยตรงต่อศาลฎีกาไม่ต้องผ่านศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคตามกฎหมายเฉพาะ เช่น คดีแรงงาน คดีภาษีอากร คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ คดีล้มละลายเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการ เป็นต้น และคดีที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาพิพากษา รวมทั้งมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดหรือสั่งคำร้องคำขอที่ยื่นต่อศาลฎีกาตามกฎหมาย พระธรรมนูญ) (ศาลยุติธรรม มาตรา ๒๓คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลฎีกาเป็นที่สุด – (พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๓) นิยามศาลฎีกาตาม

http://www.supremecourt.or.th/webportal/supremecourt/content.php?content=component/content/view.php&id=61

[203] อ้างอิงแล้ว ดูบทที่ 4.

ก็อาจมองได้แล้วว่าการกระทำดังกล่าวเป็นอาชญากรรมเนื่องจาก ส่งผลกระทบต่อคนในสังคมเป็นจำนวนมาก และเป็นอันตรายต่อศีลธรรมอันดีที่ควรธำรงในสังคม

<u>สรุปการกระทำทารุณกรรมสัตว์</u>

สถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์และพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557

จากการวิเคราะห์ข่าวสาร และบทสัมภาษณ์ของบุคคลผู้ได้มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายการป้องกันการทารุณกรรมฉบับดังกล่าวนั้น พบคดีที่ตกมาอยู่ในความรับผิดชอบของ กรมปศุสัตว์กองสวัสดิภาพสัตว์ โดยในปีพ.ศ. 2561 ที่ผ่านมาพบ 84 คดี และพบจากองค์กรที่ได้ทำการช่วยเหลือสัตว์ซึ่งถูกทารุณกรรมอย่าง Watch Dog Thailand อีกปีละ 300 กรณี โดยประมาณ ซึ่งกรณีการทารุณกรรมสัตว์เหล่านี้ ได้เกิดขึ้นในช่วงหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 ไปแล้ว อีกทั้งข้อเท็จจริงจากข่าวการทารุณกรรมสัตว์ชี้ให้เห็นว่ายังเกิดกรณีการทารุณกรรมสัตว์อยู่อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระยะเวลาก่อนปีพุทธศักราช 2557 จนถึงปัจจุบันในปี พุทธศักราช 2562 แม้จะมีการนำกฎหมายการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ฉบับที่ได้กล่าวมาปรับใช้แล้ว เป็นที่สังเกตได้ว่า พฤติกรรมการทารุณกรรมสัตว์ที่มีมาตั้งแต่อดีตและต่อเนื่องถึงปัจจุบันนั้น มิได้ลกน้อยลงไปจากการมีกฎหมายฉบับพิเศษเพื่อการลงโทษพฤติกรรมนั้น จากคำสัมภาษณ์ของบุคลากรในกรมปศุสัตว์ มูลนิธิ Watch Dog Thailand และ Soi dog Thailand นั้น พบว่าผู้กระทำการทารุณสัตว์นั้น หลายท่านไม่ทราบถึงการมีอยู่ของพระราชบัญญัติคุ้มครองสัตว์ หรือปราศจากความเกรงกลัวต่อกฎหมาย เพราะมิได้คำนึงว่าจะมีใครดำเนินคดีกับการทารุณกรรมสัตว์จริง เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องไม่ร้ายแรงและสัตว์เองก็ไม่อาจฟ้องร้องหรือดำเนินการทางกฎหมายกับตนได้ด้วยตัวมันเอง ทว่าก็พบประชากรอีกส่วนซึ่งมีความเกรงกลัวต่อกฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากได้ทราบกันมาว่าโทษของการทารุณกรรมสัตว์ มีความรุนแรงเท่ากับการทำร้ายร่างกายมนุษย์

ซึ่งเชื่อมต่อไปได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นมุ่งคุ้มครองสัตว์จากทั้งการถูกทำร้าย ถูกฆ่า ถูกปล่อยทิ้ง หรือไม่ใส่ใจจนสัตว์ได้รับความอดอยากอย่างไม่มีเหตุและผล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

<u>การเชื่อมโยงของเหตุการณ์การทารุณกรรมสัตว์และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์จากแนวคิดทฤษฎีฐานราก</u>

จากข้อสรุปทางทฤษฎีในบทที่ 5 ในข้อที่ 1 ซึ่งกล่าวว่า “การทารุณกรรมสัตว์นั้นพบมากในเหยื่อซึ่งเป็นสัตว์จรจัดที่ไม่มีเจ้าของ” นั้นได้ถูกสะท้อนให้เห็นภายในข่าวการทารุณกรรมสัตว์ และการทำการสัมภาษณ์ในส่วนของกลุ่มผู้รักสัตว์ มูลนิธิช่วยเหลือสัตว์ และกรมปศุสัตว์ และการวิเคราะห์ในส่วนของข่าวสารเกี่ยวกับกรณีการทารุณกรรมสัตว์ ตามหัวข้อข้างต้น ซึ่งตามข้อเท็จจริงที่ผู้วิจัยพบนอกจากการการทารุณกรรมสัตว์เพื่อความสนุกหรือเพื่อเผยแพร่บนโลกออนไลน์ด้วยเหตุผลใดๆแล้ว สัตว์ส่วนมากซึ่งเป็นสัตว์จรจัดตามที่ได้กล่าวไว้ มักสร้างความรำคาญให้แก่ผู้คนในชุมชนด้วยการขับถ่าย การเห่าหอน หรือการทำร้ายมนุษย์ ซึ่งปริมาณสัตว์จรตามที่ได้นำเสนอภายในประเทศไทยในข้อก่อนหน้า และความต้องการของประชาชนที่ถูกสำรวจภายในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับปัญหาสัตว์จรจัด เป็นตัวบ่งชี้ว่า ปัญหาปริมาณและการก่อความรำคาญ ความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและอนามัยจากสัตว์จรจัดเป็นเรื่องที่สังคมต้องการให้ถูกแก้ไข คลี่คลาย ซึ่งเมื่อรัฐมิได้จัดการกับปัญหาเหล่านี้ตามสมควร ย่อมนำไปสู่การที่บุคคลต้องแก้ไขปัญหาสัตว์จรจัดเอง ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันตัวหรือบันดาลโทสะ ตามทฤษฎีฐานรากข้อที่สองในบทเดียวกันนั้นที่ผู้วิจัยสรุปกล่าวว่า “การทารุณกรรมสัตว์นั้นมีปัจจัยจากความรำคาญหรือโทสะที่มนุษย์มีต่อสัตว์ นอกจากนี้จิตใจที่ทารุณโหดร้ายชอบเห็นสัตว์ทรมานของมนุษย์บางคน และการเอาเปรียบสัตว์เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ก็ทำให้เกิดการทารุณกรรมสัตว์” ซึ่งเสริมต่อได้ว่านอกจากปัจจัยของปริมาณสัตว์จรจัดในข้างต้นที่ทำให้เกิดการทารุณกรรมสัตว์ขึ้นและ ยังประกอบไปด้วยมนุษย์ที่มีจิตใจทารุณโหดร้ายซึ่งกระทำต่อสัตว์จรจัด หรือสัตว์เลี้ยงของตน หรือชอบการชมการทารุณกรรมสัตว์ จนเกิดเป็นการสนับสนุนพฤติกรรมนำสัตว์มาทารุณกรรมแสดงบนสื่อออนไลน์ เพื่อสนองความต้องการที่สังคมมองว่าไม่ชอบด้วยหลักกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของตน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าสัตว์อีกจำนวนมากที่ถูกทำร้ายนั้น เป็นสัตว์เลี้ยงซึ่งมีเจ้าของ ทว่าถูกเลี้ยงแบบปล่อยปะละเลย และเจ้าของอนุญาตให้สัตว์เลี้ยงตนเร่ร่อนอย่างอิสระในชุมชน กระทั่งสัตว์ถูกนำตัวไปทารุณกรรม หรือไปสร้างความเสียหาย รำคาญแก่ผู้อื่นจนถูกทำร้าย ชี้ให้เห็นถึงนิสัยการเลี้ยงที่ไม่เหมาะสมของบุคคลในประเทศที่ส่งผลต่อเนื่องดังกล่าวซึ่งนำไปสู่การทารุณกรรมสัตว์ โดยเจ้าของหลายท่านก็มิได้ตระหนักถึงความผิดตามกฎหมายซึ่งถูกบัญญัติไว้ในมาตราที่ 23 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เรื่องการปล่อยหรือละทิ้งสัตว์เลี้ยงตอนเพ่นพ่าน ไปสร้างความเสียหาย ตามที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมทั้งประมวลอาญาอีกทั้งพระราชบัญญัติอื่นๆ ได้บัญญัติโทษไว้

สำหรับกรณีการร้องเรียนเจ้าหน้าที่ เพื่อการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์นั้น จากการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับสัตว์การสังเกตการณ์ในสื่อออนไลน์ นั้น พบข้อเท็จจริงว่า หลายกรณีนั้นมิได้ถูกรายงานต่อเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย หรือถูกนำมาตีแผ่ลงในสื่อข่าวสารเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ เพราะนอกจากว่าสัตว์จะไม่สามารถร้องเรียนหรือสื่อสารเกี่ยวกับที่ตนถูกทารุณได้แล้ว ยังพบว่าหลายส่วนยังไม่เห็นว่าปัญหาดังกล่าวมีความจำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมาย หรือตีแผ่ให้เป็นเรื่องใหญ่โต สามารถมองข้ามหรือไกล่เกลี่ยได้ อีกทั้งปริมาณของกรณีที่เกิดขึ้นนั้นมีมาก และอาจสร้างภาระแก่เจ้าหน้าที่ ซึ่งมีคดีอื่นที่มีปริมาณสะสมมากอยู่แล้ว อีกทั้งประชาชนหลายท่านที่พบเห็นการทารุณกรรมสัตว์อาจมิได้นำกรณีนั้นมาร้องเรียน หรือไม่ทราบว่ามีกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายที่คุ้มครองสัตว์เช่นนี้อยู่ จึงสรุปเพิ่มเติมในทฤษฎีฐานรากข้อที่สามจากบทที่แล้วได้ว่า

> “หลายกรณีของการทารุณกรรมสัตว์นั้นมิได้ถูกนำไปร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หรือถูกนำเสนอเป็นข่าวต่อสาธารณะ” เพราะบางคนมองว่าปัญหาการทารุณกรรมสัตว์เป็นเรื่องที่มองข้ามได้ หรือไม่ทราบเกี่ยวกับนิติวิธีในการลงโทษผู้กระทำการทารุณกรรมนั้นๆ โดยพบว่าภายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีการนำกรณีเกี่ยวกับการทำร้ายสัตว์เข้ามาฟ้องร้อง หรือร้องเรียนมากกว่าพื้นที่ในต่างจังหวัด อย่างในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ผู้วิจัยพบการดำเนินคดีเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์น้อยมาก และไม่พบการร้องเรียนกรณีเหล่านี้ต่อกรมปศุสัตว์ภายในพื้นที่เลย[204]

และผู้วิจัยยังค้นพบว่า การมีขึ้นของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 นั้นมิได้ลดเหตุการณ์การทารุณกรรมสัตว์ลง เพราะยังคงมีกรณีการทารุณกรรมสัตว์ให้เห็นจากข่าวที่สื่อมวลชนนำเสนอ หรือจากกรณีที่ถูกรายงานเข้าไปสู่กรมปศุสัตว์ และการฟ้องร้องบุคคลผู้ทารุณกรรมสัตว์ ทว่าตัวกฎหมายเองก็เป็นการพัฒนาโอกาสที่สัตว์ซึ่งถูกทารุณกรรมจะได้รับความเป็นธรรมมากขึ้นจากที่เห็นได้จากมีกรณีการฟ้องร้องบุคคลผู้กระทำทารุณและมีการพิพากษาคดีเกิดขึ้น หากในอนาคตประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวบทกฎหมายมากขึ้น และเมื่อปัญหาปริมาณสัตว์จรจัดได้ถูกบรรเทาลงเพื่อป้องกันมิให้บุคคลมีโอกาสเผชิญหน้าและปะทะกับสัตว์จรจัดเหล่านั้น ผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทุกส่วนยังให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ทั้งนี้เพราะรัฐยังมิได้ปลูกจิตสำนึก หรือประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณอย่างแพร่หลายและจริงจัง ซึ่งหากกระทำแล้วย่อมส่งผลดีในภาพรวมของสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์ในประเทศไทย

---

[204] อ้างอิงแล้ว ดูบทที่ 4.

ปัญหาที่พบ

จากการการเข้าค้นหาข้อเท็จจริงของผู้วิจัยที่พบจากการสัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้องต่อสัตว์และค้นคว้าข้อมูลจากข่าวประกอบกับสถานการณ์ที่มีผู้รายงานบนโลกอินเตอร์เน็ตข้าง ทำให้พบว่าปัญหาการกระทำทารุณต่อสัตว์นั้นมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งมีจุดกำเนิดมาจากลักษณะประกอบกับเจตนาในการกระทำของมนุษย์ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความยากลำบากจากการอยู่ร่วมกับคนแม้ว่าจะมีกฎหมายการคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรมอย่างพระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ออกมาลงโทษการกระทำเหล่านั้น ทว่าจากสถานการณ์ที่ข้อมูลข้างต้นได้เสนอ ยังพบว่าเกิดเหตุการณ์ทำร้ายสัตว์ที่ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องเสมือนว่ามิได้มีกฎหมายฉบับดังกล่าวถูกบังคับใช้ ซึ่งอาจสรุปลักษณะความรุนแรงต่อสัตว์ประกอบกับปัญหาที่พบจากเหตุการณ์ที่ถูกผู้วิจัยนำมาศึกษาข้างต้นตามลักษณะการกระทำของมนุษย์ได้ดังนี้

1) ปัญหาการทารุณกรรมสัตว์โดยเจตนา

ประกอบไปด้วยการทุบตี เตะ ซึ่งเป็นลักษณะที่พบเห็นบ่อยมากที่สุด (ฐานิดา ถ้ำแก้ว และคุณ อุไร มาลาสาย. 2562) ในลักษณะที่ร้ายแรงขึ้นคือการแทงฟันสัตว์ด้วยของมีคมเพื่อให้สัตว์ตายหรือพิการ ทุพพลภาพ การใช้อาวุธปืนยิงสุนัข จากกรณีการใช้อาวุธปืนยิงสุนัขหลายกรณี[205] การผูกหรือขังสัตว์ไว้กลางที่โล่งแจ้งเพื่อให้สัตว์ต้องรับสภาพอากาศ[206] หรือการขังสัตว์ไว้ในสถานที่ซึ่งมีความคับแคบไม่เหมาะสมแก่ขนาดตัวของสัตว์เป็นเวลานาน อีกทั้งการนำสัตว์มาประกอบกามกิจ และการใช้งานสัตว์อย่างหนักโดยไม่เหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพของสัตว์นั้นๆ ซึ่งเป็นกรณีที่กระทบต่อลักษณะบทบัญญัติสวัสดิภาพของสัตว์ (Animal Welfare) ซึ่งการกระทำลักษณะนี้ขัดต่อพระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งได้บัญญัติถึงลักษณะของการทารุณกรรมสัตว์ว่าเป็นการ “การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์พิการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ”[207] ซึ่ง

---

[205] Manager Online, “ยิงสุนัข”, https://mgronline.com/tags/%E0%B8%A2%E0%B8%B4%E0%B8%87%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%82.

[206] อ้างอิงแล้ว ดูบทที่ 4 ข้อ 4.2.2 (11).

[207] พระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 3.

การกระทำทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้นสามารถพบได้ทั้งในประเทศไทยหรือทั่วโลกและพบเห็นในผู้กระทำได้ทุกรูปแบบ

2) ปัญหาการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่เจตนาหรือกระทำทางอ้อม[208]

เป็นกรณีที่บุคคลมีหน้าที่ ต่อสัตว์ในการ “จัดสวัสดิภาพสัตว์” ซึ่งผู้เป็นเจ้าของของสัตว์นั้นต้อง “เลี้ยงหรือให้การดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ รวมไปถึงการได้รับอาหาร และน้ำอย่างเพียงพอเหมาะสม”[209] ซึ่งต้องคำนึงถึง “ประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์”[210] ทว่าผู้ดูแลสัตว์หรือเจ้าของนั้นมิได้กระทำตามหน้าที่ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติไว้ โดยการปล่อยให้สัตว์นั้นอดอาหาร อดน้ำ การไม่ให้ที่อยู่เพื่อบังแดดและฝนแก่สัตว์เลี้ยง ไม่ให้สัตว์ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมเมื่อสัตว์เจ็บป่วย รวมไปทิ้งการปล่อยหรือการทอดทิ้งสัตว์ที่พบเห็นได้มากในประเทศไทยกับกรณีการนำสุนัขและแมวไปปล่อยทิ้งไว้ที่วัด จนกระทั่งเกิดเป็นการนำสำนวนไทยว่า “ตัดหางปล่อยวัด” ซึ่ง แต่เดิมแปลว่า “ตัดขาดไม่เกี่ยวข้อง ไม่เอาเป็นธุระอีกต่อไป”[211] มาพูดในเชิงล้อเลียน (parody) ถึงการนำสัตว์เลี้ยงไปปล่อยวัดกันจนเคยชิน เป็นเหตุให้วัดหลายที่ในประเทศไทยมีจำนวนสัตว์จรจัดที่มากจนเกิดเป็นปัญหาต่างๆ (พระอธิการ ปภสฺสโร. 2562) พระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 23 ได้บัญญัติห้ามไว้[212] ซึ่งการกระทำทารุณนี้ ต้องเกิดมากจากบุคคลผู้เป็นเจ้าของสัตว์เลือกที่จะกระทำ ไม่ว่าจะจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม ซึ่งเห็นได้ว่าแม้แต่ผู้เลือกที่จะเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นสัตว์เลี้ยงเอง ก็มีเจตนาโหดร้ายได้ และพร้อมที่จะกระทำต่อสัตว์ได้เสมอ ไม่ว่าทางตรงหรือโดยทางอ้อม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

---

[208] ผู้กระทำความผิดนั้น นิ่งเฉยไม่กระทำการตามหน้าที่ ด้วยเจตนาจะกระทำความผิดฐานหนึ่งฐานใด.

[209] เพิ่งอ้าง.

[210] เพิ่งอ้าง มาตรา 22.

[211] ที่มาจริงของสำนวนมาจาก “การตัดหางไก่แล้วนำไปปล่อยเพื่อสะเดาะเคราะห์หรือแก้เคราะห์ในสมัยโบราณ ในสมัยรัชกาลที่ ๔ มีประกาศกล่าวถึงการนำไก่ไปปล่อยที่วัดเพื่อสะเดาะเคราะห์. สันนิษฐานว่า ไก่ที่จะนำไปปล่อยที่วัดจะตัดหางเพื่อเป็นเครื่องหมายว่าเป็นไก่ที่ปล่อยเพื่อการสะเดาะเคราะห์ด้วย” สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

[212] ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร การกระทำตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองให้แก่ผู้ซึ่งประสงค์จะนำสัตว์ไปดูแลแทน.

3) ปัญหาการนิ่งเฉยต่อการกระทำทารุณกรรมสัตว์หรือไม่มีการกระทำใดๆนั่นเอง เนื่องจากยังมีประชาชนหลายคนที่นิ่งนอนใจต่อการกระทำการทารุณกรรมสัตว์ และมองว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยที่มองข้ามไปได้ (น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์ : 2562) จึงทำให้ปัญหาข้างต้นทั้ง2ข้อยังคงมีอยู่ เพราะการกระทำใดๆ เช่นการทำร้ายสัตว์จะถูกมองว่าเป็นอาชญากรรมที่น่ารังเกียจ และควรถูกลงโทษได้ ประชาชนนั้นต้องเริ่มจากการเห็นปัญหาในตัวการกระทำนั้น และจริงจังต่อตัวบทกฎหมายเสียก่อน โดยผู้วิจัยยังพบ บุคคลหลายกลุ่มที่ยังไม่ใส่ใจต่อความสำคัญของการเคารพในความเป็นสิ่งมีชีวิตของสัตว์อยู่ หลายกรณีนั้น ที่เกิดการทำร้ายสัตว์ขึ้น จึงไม่ได้ถูกรายงานต่อภาครัฐเพื่อการดำเนินคดี ส่งผลให้สัตว์นั้นมิได้ถูกช่วยเหลือหรือรับความยุติธรรมไปด้วย

<u>สรุปองค์ประกอบสถานการณ์ทารุณกรรมสัตว์</u>

1) ผู้กระทำ

ซึ่งก็คือบุคคลที่กระทำต่อสัตว์ จากการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ในข้างต้นนั้น มีหลากหลายประเภท ซึ่งมีตั้งแต่ยาวชนซึ่งเริ่มเรียนรู้และกระทำต่อสัตว์ตามอำเภอใจของตน (Ms.Aimée Zermatten และ Dr. Chanannatt Thongkhamsuk พ.ศ.2562) ผู้ที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายแล้ว ซึ่งกระทำด้วยเจตนาโหดเหี้ยม หรือเพื่อการบันดาลโทสะแก่สัตว์ที่มาก่อความรำคาญ (น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์ ผู้อำนวยการกองสวัสดิภาพสัตว์. 2562) โดยการกระทำทารุณกรรมสัตว์อาจสามารถหาความเชื่อมโยงไปถึงแนวคิดทางด้านอาชญาวิทยา ในเรื่องของการเลี้ยงดูตั้งแต่เด็ก (Child Rearing Practices) (S. Glueck and E. Glueck) (1990) ไม่ว่าจะเป็นการหย่อนยานในเรื่องการควบคุมวินัยเกินไป หรือการเข้มงวดอย่างรุนแรงจนเกินความจำเป็น จนส่งผลแก่พฤติกรรมในตอนโต หรือการเป็นบุคคลที่มีระดับการควบคุมตัวเองที่ต่ำ จนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมรุนแรงหรือโทสะตนได้ (Self-Control) ประกอบกับความผิดปกติของสมอง (Brain Dysfunction)[213] ซึ่งรวมไปถึงกรณีที่บุคคลมีความพึงพอใจต่อการกระทำทารุณสัตว์ที่รู้สึกยินดีต่อการใช้ความรุนแรงและเห็นความเจ็บปวดของสัตว์ที่เรียกว่าพฤติกรรมซาดิสม์ (sadism) (Abnormal psychology and modern life / Robert C. Carson, James N. Butcher, James C. Coleman. - 8th ed. 1988) หรือแนวคิดทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความก้าวร้าว (Aggression) ที่ผู้กระทำแสดงออกทั้งความก้าวร้าวโดยตรง (Direct Aggression) จากการทำร้ายสัตว์โดยตรงจากโทสะที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ต่อสัตว์นั้น หรือความก้าวร้าวทางอ้อม (Displaced Aggression) ที่ถูกผู้อื่น กระทำมา

[213] ผศ.ดร. อุนิษา เลิศโตมรสกุล, รศ.ดร. อัณณพ ชูบำรุง, <u>อาชญากรรมและอาชญาวิทยา</u>, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), หน้า 172.

และนำความรุนแรงมาระบายต่อสัตว์[214] และที่น่าสังเกตคือ หลายการกรณีการทารุณกรรมสัตว์นั้นอาจเกิดมาจากพฤติกรรมเลียนแบบ (Gabriel Tarde. 1912) จากกรณีการทารุณกรรมสัตว์ โดยการนำ “หนังยาง” หรือ “หนังสติ๊ก” มาผูกที่อวัยวะเพศของสัตว์เพศผู้ ก็เป็นลักษณะที่ถูกสอนมาจากรุ่นต่อรุ่นให้กระทำเพื่อความสนุก หรือแม้แต่การนำตะขาบมาหั่นเป็นชิ้น เพื่อดูปฏิกิริยามัน โดยผู้วิจัยเองในอดีตก็พบเจอผู้ใหญ่ในชุมชนที่แสดงพฤติกรรมการทารุณกรรมสัตว์เหล่านี้เป็นตัวอย่างจนเป็นเรื่องปกติแก่เด็กและเยาวชน การเห็นแบบอย่างจากบุคคลอื่นนี้เองที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ต่อมาว่าการทารุณกรรมสัตว์นั้นเป็นเรื่องปกติที่สามารถกระทำได้เพื่อสนองความต้องการทางความบันเทิง เป็นปัญหาที่จะนำไปสู่การประกอบพฤติกรรมการทารุณกรรมสัตว์ในอนาคตต่อไปได้ ทั้งนี้เองการกระทำทารุณกรรมสัตว์ อาจเกิดมาจากความจำเป็น หรือการบันดาลโทสะแก่สัตว์ที่มาก่อความรำคาญในข้างต้น ซึ่งผู้กระทำมิได้มีพฤติการณ์ การทารุณกรรมสัตว์เป็นปกติ แต่กระทำไปเพราะความจำเป็นที่ต้องป้องกันตัวเองจากสัตว์นั้น หรือกระทำต่อสัตว์จรจัดที่รัฐไม่อาจช่วยเหลือจัดการควบคุมที่อยู่ของมันได้ จนไปสร้างความเดือดร้อนให้แก่บุคคลนั้น (น.สพ. ตันติกร รุ่งพัฒนา. 2562) ซึ่งการแก้ไขปัญหาของผู้กระทำความผิดนั้นย่อมเป็นการร่าง และนำกฎหมายไปบังคับใช้กับกรณีการกระทำทารุณกรรมสัตว์อย่างจริงจัง รวมไปถึงการปลูกฝังจิตสำนึกบุคคลเกี่ยวกับความสำคัญและหน้าที่ของคนต่อสัตว์เพื่อสร้างความรับผิดชอบ และป้องกันการเผยแพร่ความรู้ในด้านผิดๆ เกี่ยวกับความปกติของการกระทำทารุณสัตว์ ตามแนวคิดที่ องค์กร Soi Dog Thailand ได้นำเสนอละปรับใช้จริง

เมื่อประกอบกับแนวคิดที่ได้จากข้อมูลและทฤษฎีฐานรากในบทที่ 5 นั้น พบว่าแต่เดิมประชากรบางกลุ่มจากการให้ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ต่างมองว่าสัตว์นั้นเป็นผู้มีความต่ำศักดิ์กว่าทางด้านความคิด และในการลำดับชั้นทางความเชื่อของศาสนาที่มองว่า “มนุษย์ประเสริฐกว่าสัตว์”[215] ทำให้เกิดความเข้าใจว่ามนุษย์จะใช้สิ่งมีชีวิตอื่นเช่นไรก็ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2) ผู้ถูกกระทำ

สัตว์นั้นถือเป็นเหยื่อที่มีลักษณะอ่อนแอทางชีวภาพ (Biologically weak victims) ตามแนวคิดของ Doerner and Lab (2002) ซึ่งคล้ายเด็ก ผู้ป่วยหรือพิการ ผู้หญิงและคนชรา ที่ไม่อาจป้องกันตัวเองได้ดีในหลายสถานการณ์ จึงง่ายต่อการตกเป็นเหยื่อความรุนแรง โดยประเด็นสำคัญนั้นด้วยว่าสัตว์นั้นไม่อาจสื่อสาร หรือบอกเล่าเหตุที่ตนโดนกระทำได้ ซึ่งสัตว์ที่ถูกกระทำอาจมีทั้งสัตว์เลี้ยงที่ถูกกระทำโดยผู้อื่น หรือเจ้าของตน และที่เห็นเป็นจำนวนมากคือสัตว์จรจัด หรือสัตว์เร่ร่อนที่ถูกเลี้ยงแบบปล่อยให้เพ่นพ่านของเจ้าของซึ่งถูกกระทำจากบุคคลที่รำคาญสัตว์ หรือเห็นว่าสัตว์ไม่มีเจ้าของจึงง่ายแก่การกระทำการทารุณ (นาย พิทยา คณะมะ ปศุสัตว์อำเภอหัวหิน. 2562) ซึ่ง

---

[214] Educational Psychology, “กลวิธานในการปรับตัว”.

[215] ดูบทที่ 4 ด้การสัมภาษณ์ในกลุ่มผู้นำทางศาสนาในประเทศไทย.

ความสำคัญของข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ สามารถนำไปสรุปเป็น ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ได้อย่างมีนัยยะสำคัญ เนื่องจากปริมาณของสัตว์จรจัดที่เป็นปัญหานั้นนำไปสู่การกระทำทารุณกรรมสัตว์เป็นวงกว้างที่เห็นได้ชัด ไม่ว่าจากผู้กระทำที่ชื่นชอบการทารุณกรรมสัตว์ หรือผู้ที่กระทำไปด้วยความจำเป็นก็ตาม ชี้ให้เห็นว่า การบัญญัติกฎหมายควบคุมพฤติกรรมการทารุณกรรมสัตว์ของมนุษย์นั้นไม่เพียงพอที่จะแก้ปัญหาได้ เพราะสัตว์เองก็ไม่สามารถป้องกันหรือถือครองสิทธิของตนได้ ต้องรวมไปถึงการใช้มาตรการรัฐในการจัดการเกี่ยวกับปริมาณหรือที่อยู่ของสัตว์จรจัดเพื่อลดจำนวนสัตว์ที่อาจตกเป็นเหยื่อเองด้วย (น.สพ. ตันติกร รุ่งพัฒนา. 2562) ทั้งนี้เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการลดโอกาสการตกเป็นเหยื่อ

การทารุณกรรมสัตว์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของประเทศไทยนั้นเป็นการ นำ “หนังยาง” หรือ “หนังสติ๊ก” มาผูกที่อวัยวะเพศของสัตว์เพศผู้ จนเกิดเป็นอาการเน่าและจำเป็นต้องทำการผ่าตัดเพื่อนำอวัยวะเพศนั้นออกเพื่อรักษาสัตว์ เนื่องจากประเทศไทยมีการนำ “หนังยาง” นี้มาใช้เป็นปริมาณมาก ทั้งกรณีการรัดปิดถุงอาหาร หรือการจัดของเป็นหมวดหมู่ ทำให้การเกิดนำ สิ่งดังกล่าวมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆที่นอกเหนือจากเจตนาดั้งเดิมในการผลิตมันขึ้นมาใช้ เช่น การนำมาทำเป็นเครื่องเล่นอย่างการ “กระโดดยาง” ของเด็ก หรือในกรณีนี้คือใช้เพื่อกลั่นแกล้งสัตว์ ไม่ว่าจะการนำยางมายืด และดีดใส่สัตว์ หรือนำมารัดเพื่อความสนุกของผู้กระทำ ทั้งนี้พฤติกรรมดังกล่าว พบได้มากในต่างจังหวัด และผู้วิจัยเองก็ได้พบเห็นการกระทำทารุณลักษณะนี้ จนหลายคนเห็นเป็นเรื่องปกติ (nomalize) และไม่ร้ายแรงไปในสังคม ซึ่งการกระทำการทารุณกรรมลักษณะนี้มักไม่ได้รับการนำเสนอในข่าว เพราะหลายฝ่ายมองว่าไม่ใช่เรื่องร้ายแรง และยากที่จะทำการพบตัวเหยื่อได้ (ส.พ.ญ. ภัทรนันท์ สัจจารมย์. 2562) จนกระทั่งมีการถูกรายงานโดยสื่ออย่างกรณี ที่สุนัขเพศผู้ใน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ถูกรัดอวัยวะเพศด้วยหนังยางจนเสียชีวิต[216] ชี้ให้เห็นว่าสังคมเริ่มให้การสนใจเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด หรือมีความรุนแรงขนาดไหน

[216] มติชนออนไลน์, ““ลำปาง” สลด! สุนัขถูกหนังยางรัดอวัยวะเพศตายแล้ว”, https://www.matichon.co.th/region/news_1729762. ตุลาคม 2562.

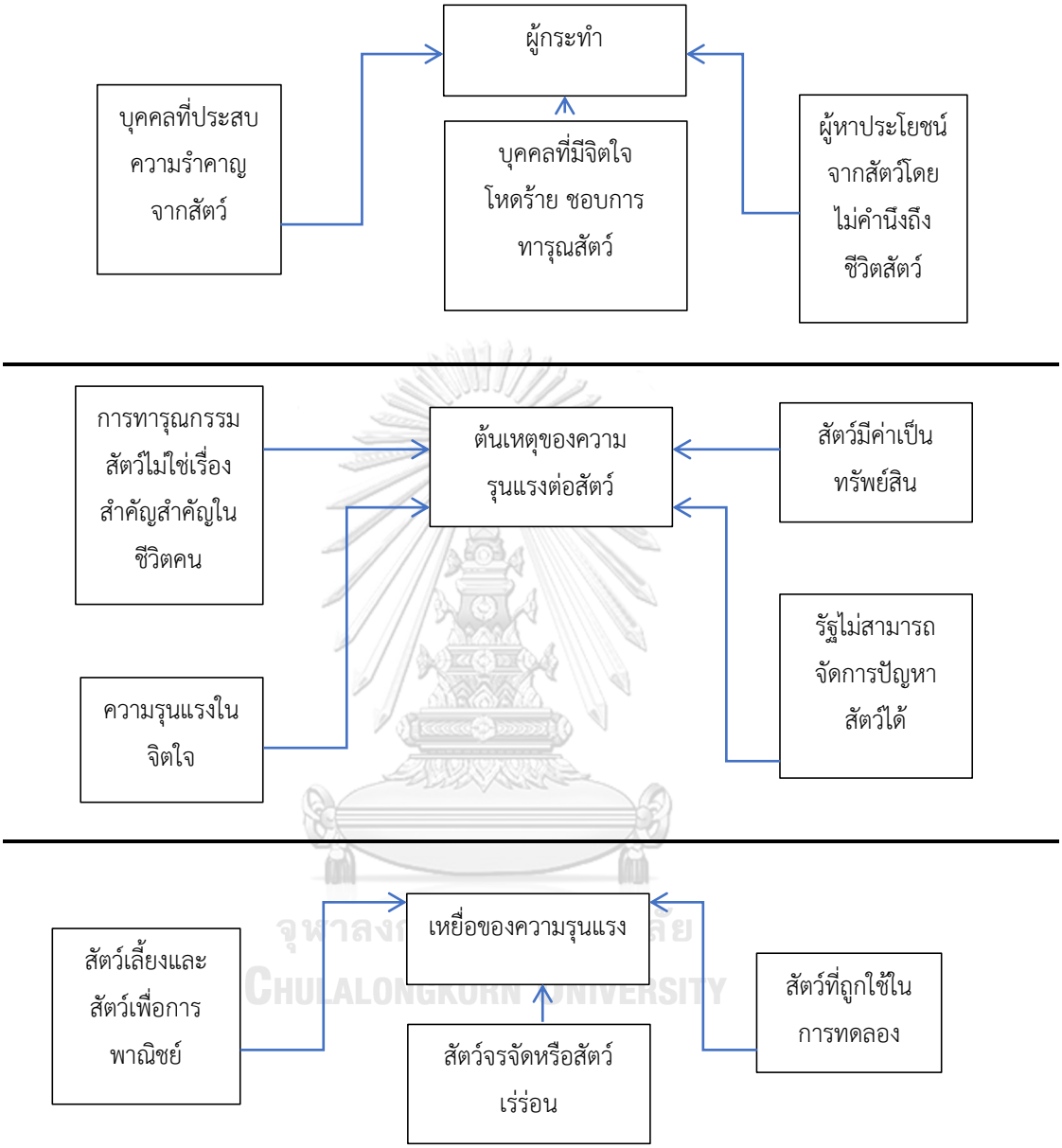

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบความรุนแรงต่อสัตว์

6.2 ปรากฏการณ์การกระทำทารุณสัตว์บนโลกออนไลน์

1) สัตว์และการเข้าถึงอินเตอร์เน็ต

ด้วยเหตุที่ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในหัวข้อนี้มีความซับซ้อน และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นครั้งแรกในศตวรรษที่ 21 นี้ ซึ่งมนุษย์จำเป็นต้องใช้อินเตอร์เน็ตอย่างขาดไม่ได้ในชีวิตประจำวัน และสัตว์เองก็ได้มีส่วนร่วมกับวงจรนี้ ผู้วิจัยจึงจำเป็น ต้องแยกศึกษาความสัมพันธ์ของคนและสัตว์ รวมทั้งการกระทำทารุณกรรมสัตว์ที่เกิดขึ้นอย่างเลี่ยงไม่ได้ และเป็นการทารุณกรรมในรูปแบบใหม่ที่มีเทคโนโลยีเป็นสื่อกลางนี้ เพื่อให้งานวิจัยมีมิติในยุคสมัยใหม่ที่มาถึงมนุษยชาติ และสรรพสัตว์เช่นนี้

ในปัจจุบันซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ได้ถูกทำขึ้นนั้น จะปฏิเสธมิได้ว่าสังคมโลกมนุษย์นั้นขาดอินเทอร์เน็ตหรือ สื่อสังคมออนไลน์มิได้ ประชากรในโลกกว่า 4.4 พันล้านคน และในนั้น กว่า 3.4 พันล้านคนมีการใช้บริการของSocial Media หรือสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งประชากรชาวไทยกว่านั้น 51 ล้านคน ใช้งาน Social Media เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ซึ่งหลายบุคคลที่ใช้Application Social Media ซึ่งเป็นที่นิยมอย่าง Facebook หรือ Instragram เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารหรือแสวงหาความบันเทิง แล้วหนึ่งในความบันเทิงนั้นคือการรับรู้เรื่องราว หรือชมภาพซึ่งผู้คนได้อัพโหลดแบ่งปันลงบนsocial media เหล่านี้ ซึ่งก็ได้มีความนิยมในการนำภาพ คลิป หรือเรื่องราวสัตว์เลี้ยงมาแบ่งปันบนโลกออนไลน์นี้บนเว็บเพจต่างๆ ซึ่งความสร้างสรรค์ของเจ้าของสัตว์ผู้อัพโหลด ประกอบกับความน่ารักความนิยมในตัวสัตว์ทำให้เพจของสัตว์เหล่านี้ มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก และบางทีก็ได้รับความสนใจจากสื่อซึ่งเป็นสำนักข่าว ในต่างประเทศนั้น สัตว์เหล่านี้ได้รับความนิยมอย่างท่วมท้นและทำให้มันได้เปลี่ยนสถานะตัวเองจากสัตว์เลี้ยงธรรมดา เป็นสัตว์ดารา (Animal Celebrities) ได้ ดังเช่นแมวที่ชื่อว่า Grumpy cat ซึ่งในApplication Instragram นั้นมีผู้ติดตามกว่า 2.4ล้าน accounts หรือ สุนัขพันธุ์ Pug ที่ชื่อว่า Doug นั้นมีผู้กดLike เพจเพื่อติดตามใน Facebook อีกกว่า 6,061,096 ล้าน accounts ซึ่งสัตว์ที่ได้ถูกนำมาเผยแพร่บนสื่อออนไลน์เหล่านี้ก็ได้สร้างอิทธิพลให้สังคมไทยเกิดการเลียนแบบกระแสของการนำสัตว์เลี้ยงตนเองเข้าสู่วงการการเป็น Internet Idols หรือ Internet celebrity เช่นนี้ จากที่เห็นได้จากความนิยมในเพจซึ่งนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแมวอย่างเพจFacebookที่ชื่อว่า Kingdom Of Tigers: ทูนหัวของบ่าว (https://www.facebook.com/kingdomoftigers/) โดยมีผู้ติดตามกว่า3ล้านaccounts หรือสุนัขเองซึ่งนำเสนอเรื่องราวความน่ารักของสุนัขพันธุ์ทางในประเทศไทยที่มีชื่อว่า Gluta Story ก็ได้รับความนิยมมีผู้ติดตามกว่า 9 แสนคน นับว่าสัตว์เหล่านี้ได้รับความนิยมเกือบเทียบเท่าดารามนุษย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลมาข้างต้นทำให้พบกระแสสังคมในยุคปัจจุบันอีกประการคือ นอกจากความนิยมชมชอบในตัวสัตว์ซึ่งมีชื่อเสียงแล้ว ปฏิสัมพันธ์หรือปฏิกิริยาซึ่งมนุษย์มีต่อสัตว์ในโลกออนไลน์เหล่านั้นก็มีความน่าสนใจอย่างหนึ่งซึ่งเป็นกระแสสังคมใหม่ คือการที่มนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนไทย เรียก สุนัขและแมวว่า “ลูก” หรือว่า “น้อง” โดยพบเห็นบ่อยคือการใช้คำว่า “น้องหมา” “น้องแมว” เพื่อเพิ่มความน่าเอ็นดูของสัตว์เหล่านั้น จากการใช้เวลาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2561 จนกระทั่งใน ต้นปีของ พ.ศ. 2562 โดยการติดตามเพจบนFacebook Application เช่น Dog's Clip (https://www.facebook.com/dogsclip/) หรือ Private groupอย่างทาสแมว (https://www.facebook.com/groups/tasmaew/) นั้นทำให้พบการใช้ภาษาการเรียกสัตว์รูปแบบดังกล่าวอย่างแพร่หลาย ในโพสเกี่ยวกับสุนัขและแมว จึงเป็นไปได้ว่ามนุษย์ชมเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์เหล่านี้แล้วเกิดความผ่อนคลาย จึงให้ความเอ็นดูกับสัตว์เหล่านี้มากขึ้น และเจ้าของสัตว์เลี้ยงผู้เป็นเจ้าของเพจนั้นเมื่อเพจตนได้รับความนิยมก็สามารถขายสินค้า ทำโปรโมชั่น หรือโฆษณาเพื่อหายรายได้เสริมประกอบไปด้วย ซึ่งมีผลดีในทางอ้อมต่อสัตว์โดยทั่วไป เพราะนอกจากการโพสเพื่อแบ่งปันเกี่ยวกับสัตว์น่ารักแล้ว ยังมีการโพสเกี่ยวกับการระดมทุนช่วยเหลือสัตว์บาดเจ็บ หรือการหาบ้านให้สัตว์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์มูลนิธิช่วยเหลือสัตว์อย่าง Soi Dog หรือ Rescue P.A.W.S. นั้นพบว่าการหาความช่วยเหลือเหล่านี้ให้สัตว์นั้นประสบความสำเร็จอย่างมากบนSocial Media อย่างการที่สามารถหาบ้านให้สัตว์กว่า14ล้านตัวทั่วโลกได้ โดยการประกาศบนโลกออนไลน์ อีกทั้งการนำ Social Media มาเป็นการสร้างจิตสำนึก และเฝ้าระวังการทารุณกรรมสัตว์ ยังให้ผลลัพธ์ที่ดีเช่นเดียวกับการช่วยเหลือสัตว์ เพราะผู้คนต่างให้ความสนใจ และมีจิตสำนึกในการช่วยเหลือสัตว์ ดังนี้ผู้กระทำทารุณจึงได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากSocial Mediaด้วย ดังเช่นการลงโทษทางสังคมหรือ Social Sanction ที่ถูกคนบนโลกออนไลน์ว่ากล่าวพฤติกรรม หรือเมื่อเรื่องราวมาถึงสังคมในชีวิตจริง ย่อมทำให้คนผู้นั้นถูกรังเกียจจากการที่ตนได้กระทำทารุณสัตว์ (ส.พ.ญ. ภัทรนันท์ สัจจารมย์ Watch Dog : 30 มีนาคม พ.ศ. 2562)

2) การใช้สื่อออนไลน์เพื่อเผยแพร่การกระทำการทารุณกรรมสัตว์

จากข้อก่อนหน้าเนื่องด้วยประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ที่พบนั้น พบเห็นความสำคัญในกรณีที่ว่าสังคมมนุษย์ในยุคปัจจุบันไม่สามารถที่จะปราศจากการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในชีวิตได้ รวมทั้งสื่อสังคมออนไลน์ Social Media ที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเราในชีวิตประจำวันแต่ละวัน อีกทั้งในการหาข้อมูลพบว่า กรณีการทารุณกรรมสัตว์โดยนำสัตว์มาทารุณแล้วเผยแพร่ในSocial Media หรือ เว็บไซต์ นั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในยุคแห่งสารสนเทศออนไลน์นี้ ซึ่งด้วยความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์บนโลกออนไลน์นี้ยังนำไปสู่การสรุปเป็นข้อสรุปทางทฤษฎีฐานรากเพิ่มเติมเพื่ออธิบายลักษณะเหตุการณ์ทารุณกรรมสัตว์ในปัจจุบันได้อีกด้วย โดยข่าวที่ผู้วิจัยนำเสนอ

และการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับสัตว์ในบทก่อนหน้า หลายท่านได้แสดงความเป็นห่วงเกี่ยวกับปัญหาในด้านนี้มา เพราะเป็นปัญหารูปแบบใหม่ มีความเป็นกระแสนิยม มีผู้ที่มีรสนิยมชมชอบการเสพความรุนแรงต่อสัตว์ลักษณะนี้ และที่สำคัญคือ มีการเผยแพร่ในสังคมได้อย่างรวดเร็วเป็นวงกว้าง สร้างความเสียหายแก่ศีลธรรมอันดี และมีโอกาสที่จะเกิดการเลียนแบบในอนาคตขึ้น ซึ่งจากพฤติกรรมการทารุณกรรมสัตว์บนเว็บไซต์ปกติที่เห็นทั่วไปนั้น ยังมีกรณีการทารุณกรรมสัตว์บน ดาร์กเว็บ (Dark Web) และ ดีฟเว็บ (Deep Web) เพื่อแลกกับเงินบิตคอยน์ ของ น.ส.วรารัตน์ กระแสร์ หรือ ดีเจซันนั้น ซึ่งอาจทำให้เกิดการเลียนแบบเพื่อหาผลประโยชน์จากการกระทำการทารุณสัตว์ตามดีเจคนดังกล่าว การทำธุรกิจออนไลน์ที่ผิดกฎหมายลักษณะนี้พบได้ทั้งในทั่วโลกเนื่องจากการเชื่อมต่อของอินเตอร์เน็ต ซึ่งนอกจากการฆ่าชำแหละแมวแล้ว ผู้คนยังเข้าไปจ่ายเงินในเว็บไซต์เหล่านี้ เพื่อดูการเหยียบลูกสัตว์ให้ตายสนองความต้องการของตนที่ผิดปกติ ตัวอย่างเช่นเว็บไซต์ชื่อว่า Cruel Onion Wiki ซึ่งมีการนำนักแสดงหญิงมากระทำทารุณกรรมสัตว์เพื่อสนองความต้องการทางเพศของลูกค้า[217] หรือที่เรียกว่า kink[218] ซึ่งการกระทำทารุณกรรมสัตว์เช่นนี้และมีการถ่ายทอดมีการเรียกว่าเป็นหนัง Snuff Film[219]ซึ่งมีการกระทำกับมนุษย์ด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญศึกษาเกี่ยวกับการทำธุรกิจมืดออนไลน์เช่นนี้ตามที่พบปัญหาร้ายแรงและมีลักษณะที่ต้องศึกษาดังต่อไปนี้

<u>นิยามของดาร์กเว็บ (Dark Web) และ ดีฟเว็บ (Deep Web)</u>

ตามการนิยามศัพท์ของศูนย์ประสานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์ประเทศไทย (ThaiCert) นั้นเว็บไซต์ทั้งสองลักษณะมีความแตกต่างในวัตถุประสงค์และการเข้าถึงต่างจากSurface Web ตามปกติซึ่งอาจเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็งที่ไม่อาจมองเห็นส่วนที่เหลือใต้น้ำได้โดยง่าย โดยได้มีการให้ความหมายดังนี้

- Deep Web เป็นเว็บไซต์ที่ไม่ปรากฏในฐานข้อมูลการค้นหาทั่วไป หรือ Search engine และไม่เปิดให้บุคคลภายนอกเข้าถึงได้ด้วยวิธีปกติ เช่น เว็บที่ใช้งานเฉพาะเครือข่ายภายในองค์กร ซึ่งหมายความว่า ตัวDeep webs เองนั้นก็มิใช่เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาผิดกฎหมายเสียทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีบางเว็บไซต์ซึ่งมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการด้วย

---

[217] VICE, (2014), “As the FBI Cleans the Dark Net, Sites Far More Evil Than Silk Road Live On”, https://www.vice.com/en_us/article/mgb5vn/as-the-fbi-cleans-the-dark-net-sites-far-more-evil-than-silk-road-live-on, Nov 12 2014.

[218] A strange habit - https://dictionary.cambridge.org.

[219] "a movie in a purported genre of movies in which a person or animal is actually murdered or commits suicide"

- Dark Web เป็นเว็บไซต์ที่ตั้งใจซ่อนอำพรางการเข้าถึง ปกปิดข้อมูลผู้อยู่เบื้องหลัง โดยส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อใช้ในเชิงผิดกฎหมาย ซึ่งมีวิธีการเฉพาะที่ใช้ในการเข้าถึง

ภาพจาก : https://www.springnews.co.th/thailand/369311

ซึ่งหากมองกรณีการทารุณกรรมสัตว์ของ ดีเจซัน แล้วเว็บไซต์ที่เกิดการทารุณขึ้นย่อมมีลักษณะตามคำนิยามของ Dark Web การเข้าใช้บริการในส่วนของ Dark Web จะต้องใช้ช่องทางพิเศษที่มีความซับซ้อน เช่นวิธี การเข้าผ่านเครือข่าย Tor หรือ I2P ซึ่งเป็นการเข้าถึงแบบไม่ระบุตัวตน (Anonymous) และตรวจสอบย้อนกลับเส้นทางได้ยาก เนื้อหาในและวัตถุประสงค์ของ Dark Web โดยส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องผิดกฎหมายหรือเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ดังเช่น การซื้อขายสิ่งผิดกฎหมายอย่าง ยาเสพติด อาวุธสงคราม หรือแม้แต่ การค้ามนุษย์ หรือการเผยแพร่ข้อมูลที่ผิดกฎหมายในบางรัฐ รวมทั้งการถ่ายทอดSnuff Film ซึ่งมีการฆ่าคนหรือสัตว์ตามที่ได้นำเสนอ เป็นต้น[220]

ซึ่ง “ดาร์กเว็บนี้ ชี้ให้เห็นถึงมิติทางสังคมของพฤติกรรมที่สองของมนุษย์ (Second Behavior) ที่บางคนอาจสร้างตัวตนเสมือนในโลกเวอร์ช่วลบนพื้นที่ ไซเบอสปซ ซึ่งตัวตนเสมือนที่สร้างขึ้นอาจมีพฤติกรรมผิดเพี้ยนไปจากพฤติกรรมที่แท้จริงและเมื่อผ่านกระบวนการทางเลือกของสังคม ก็นับเป็นเป็นการเริ่มต้นเข้าสู่การสร้างพฤติกรรมใหม่หากพื้นที่นั้นตรงกับพฤติกรรมแปลกแยก

[220] Spring News, (2561), “ผ่าสังคมลับออนไลน์ !!“เว็บมืด” หนึ่งในพื้นที่โชว์ ”ทรมานสัตว์””, https://www.springnews.co.th/thailand/369311, 22 ต .ค.2561

ของตัวเอง ก็จะทำให้ดำดิ่งลงในเว็บที่ไม่เหมาะสมเข้าไปสร้างชุมชนเสมือน Virtual Communities ในนั้นซึ่ง ซึ่งดาร์กเว็บ มีกระบวนการซับซ้อนในการเข้าถึงเว็บ ส่วนมากต้องมีแอพพลิเคชั่นเฉพาะและอาจต้องเข้ารหัส ดังนั้นคนทั่วไปจึงมักเข้าไม่ได้ ดาร์กเว็บมีมากถึงร้อยละ80 ของเว็บอยู่ได้โดยวิธีการหลบซ่อน บุคคล หรือกลุ่มคน มักเป็นแหล่งอาศัยในการกระทำสิ่งผิดกฎหมายหรือไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นตลาดมืด" - นายอภิสิทธิ์ ไชยประสิทธิ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสังคมออนไลน์ และสื่อดิจิทัล : 2561 คำกล่าวดังนี้สอดคล้องต่อพฤติกรรมของดีเจซันผู้กระทำการทารุณกรรมแมว ซึ่งในการใช้ชีวิตปกติเป็นดีเจ ซึ่งสร้างความบันเทิงทั่วไปให้แก่ผู้ติดตาม แต่ในPersonaบนโลกออนไลน์เสมือนจริงกลับกระทำการทารุณกรรมสัตว์อย่างโหดเหี้ยมเพื่อหาผลประโยชน์

3) วิธีการป้องกันภัยจากดาร์กเว็บ

เพื่อเหตุผลการป้องกันกรณีในอนาคตเช่นเดียวกับ ดีเจซันนั้น นอกจากการใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557ลงโทษในฐานความผิดการทารุณกรรมสัตว์แล้ว ยังสามารถกำหนดโทษกรณีการกระทำผิดทางโลกออนไลน์ดังกล่าวได้โดยการใช้

1) พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการป้องกันการเผยแพร่ข้อมูลที่กระทบศีลธรรมอันดีของประชาชน และการกระทำความผิดบนโลกออนไลน์

2) การปรับใช้ (ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. .... ในอนาคต เพื่อสอดส่องพฤติกรรมที่เป็นการกระทำผิดกฎหมายและกระทบความมั่นคงต่อสังคมไทย

3) การแจ้งเหตุแก่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิด เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (TCSD) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ การรักษาความสงบเรียบร้อยป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี สืบสวนสอบสวน ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์[221] คล้ายกับหน่วยงานในสหรัฐอเมริกาอย่าง FBI ที่มีการจัดการเรื่องบนโลกไซเบอร์

ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การเกิดการทารุณกรรมสัตว์ในโลกอินเตอร์เน็ตนั้น เกิดมาจากความต้องการที่ผิดปกติของมนุษย์ที่ต้องการเห็นสัตว์หรือมนุษย์ถูกทำร้ายหรือทารุณกรรม จึงเกิดเป็นอุปสงค์ในคลิปวิดีโอการทำร้ายสัตว์ตามที่ได้แสดงข้อมูลไป ซึ่งสัตว์ที่ตกเป็นเหยื่อก็ประกอบไปด้วยสัตว์เลี้ยง หรือสัตว์จรจัดที่ถูกลักพาตัวได้ง่ายจากท้องถนน ซึ่งกรณีการจะค้นพ้นวิดีโอการทารุณกรรมสัตว์ลักษณะนี้ ไม่สามารถกระทำได้ง่ายโดยวิธีทั่วไปเพราะ

[221] TCSD, เกี่ยวกับหน่วยงาน.

มักมีการเผยแพร่สิ่งผิดกฎหมายเหล่านี้ในดาร์กเว็บ หรือ deep web ที่บุคคลธรรมดามิได้เข้าถึง

และนอกจากนี้ผู้วิจัยยังค้นพบว่าอินเตอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ ยังมีประโยชน์ในการใช้ประสานงานความช่วยเหลือเกี่ยวกับสัตว์ด้วย นอกจากเพื่อใช้เผยแพร่เกี่ยวกับความรุนแรงต่อสัตว์ อีกทั้งยังถูกประชาชนใช้เป็นเครื่องมือในการลงโทษ ประนามผู้กระทำการทารุณกรรมสัตว์ เพื่อให้เกิดความรังเกียจต่อพฤติกรรมการทารุณกรรมสัตว์และผู้กระทำอีกด้วย จึงชี้ให้เห็นว่า การใช้อินเตอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์นั้น มีทั้งผลดีและผลเสียต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์

6.3 ข้อสรุปเชิงทฤษฎีฐานรากในบทที่ 6

ผู้วิจัยได้ใช้หลักในการวิจัยข้อมูลด้วยทฤษฎีฐานราก (GROUNDED THEORY) ตามแบบของ STRAUSS & CORBIN (1998) ร่วมกับแนวคิดของ Locke (2001) เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ภายในบทที่ 5 ซึ่งจะเกิดการอธิบายปรากฏการณ์อันต่อเนื่องในแง่อื่นๆภายในบทที่ 5 นี้ และนำไปสู่ข้อสรุปทางทฤษฎีใหม่ ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้คำนึงถึงวัตถุประสงค์การวิจัยในประการที่สอง ซึ่งมุ่งศึกษาประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ ที่ผู้วิจัยได้พบขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์การทารุณกรรมสัตว์ในลักษณะต่างๆที่ได้พบ และเห็นภาพของความทรมานที่สัตว์เหล่านั้นได้รับ ให้สามารถมองได้เป็นภาพสรุปที่เข้าใจง่าย ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบที่นำไปสู่การตอบคำถามการวิจัยในท้ายที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อสรุปในบทนี้ดังรูปแผนผังความสัมพันธ์ข้อมูลต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

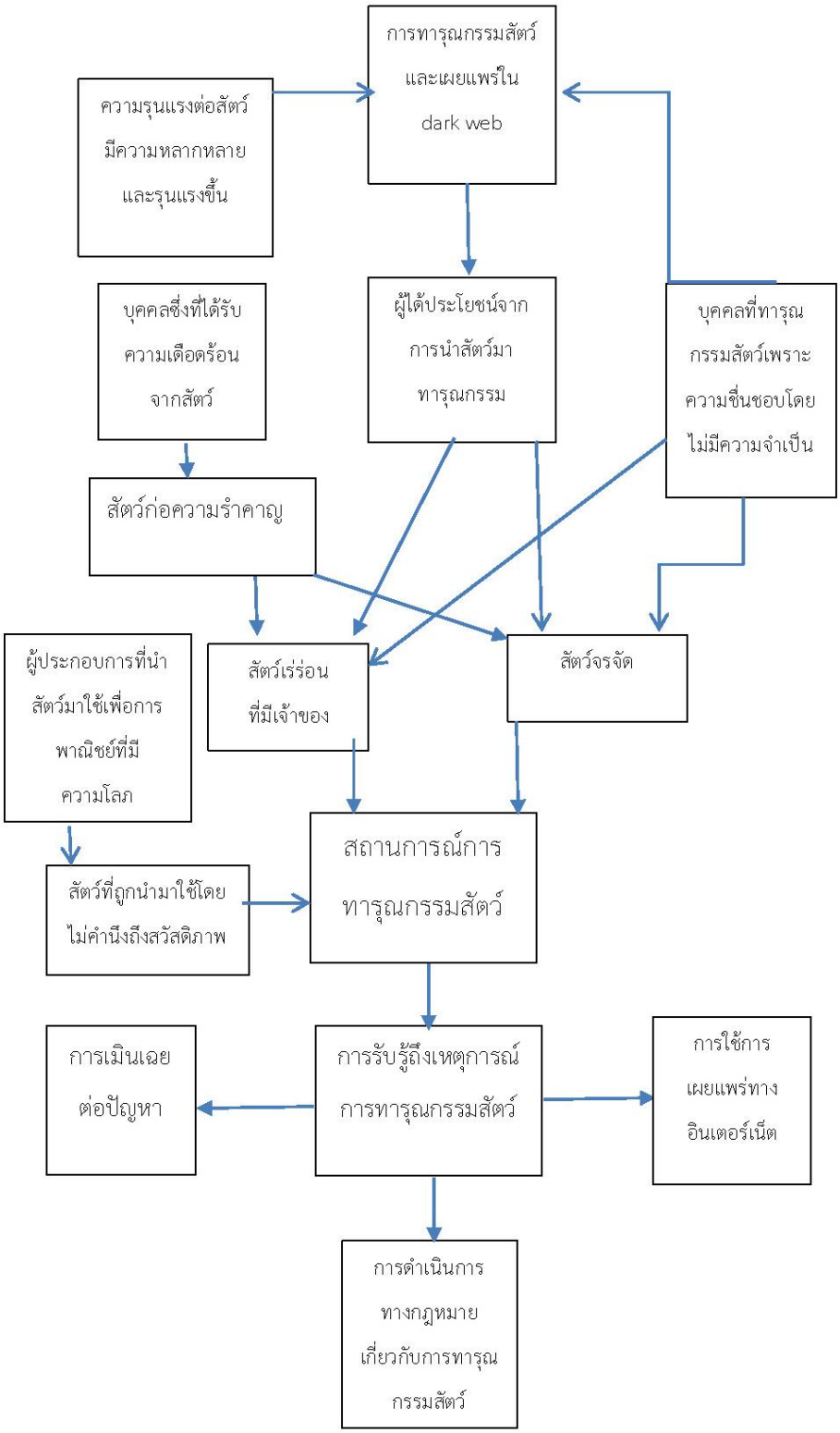

ภาพที่ 3 แผนภาพทฤษฎีฐานรากในบทที่ 6

<u>ข้อสรุปเชิงทฤษฎีมีดังนี้</u>

- ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์

1. สัตว์ที่ตกเป็นเหยื่อการทารุณกรรมประกอบไปด้วยสัตว์จรจัด และสัตว์เลี้ยงเร่ร่อนเป็นส่วนมาก
2. การทารุณกรรมสัตว์ลง dark web นั้นกระทำเพราะมีผลประโยชน์จากผู้ชมที่จ่ายเงินเข้ามาเพื่อชมสนองความต้องการที่ผิดปกติ
3. การแจ้งหรือร้องเรียนกรณีสัตว์ถูกทารุณกรรมนั้นมักถูกแจ้งโดยประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมากกว่าพื้นที่ในต่างจังหวัด
4. การมีขึ้นของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 มิได้ช่วยบรรเทาสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์ลงอย่างเห็นได้ชัด เพราะประชาชนหลายส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย และปราศจากความเกรงกลัวต่อกฎหมาย
5. สัตว์บังคับสิทธิไม่ได้ และไม่สามารถสื่อสารตอบโต้กับมนุษย์ได้จึงตกเป็นเหยื่อได้ง่าย
6. รัฐยังจัดการกับปัญหาสัตว์จรจัดที่เพิ่มขึ้นไม่ได้ประสิทธิภาพ
7. จากการศึกษาในแง่ของโลกอินเตอร์เน็ตและDark web พบว่าปัญหาการทารุณกรรมสัตว์มีความหลากหลายและทวีความรุนแรงขึ้น

- การจัดการเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์

1. ในยุคปัจจุบัน ณ เวลาที่งานวิจัยชิ้นนี้ได้ถูกทำขึ้น ผู้พบเห็นการทารุณกรรมสัตว์มักเผยแพร่เรื่องราวเหล่านั้นลงบนสื่อ social media ออนไลน์ เพื่อประจานผู้กระทำหรือขอความช่วยเหลือแก่สัตว์นั้น เช่นเดียวกับเรื่องอื่นๆในชีวิตประจำวัน หรือข่าวสารที่ถูกแชร์ต่อกันตามกระแสสังคม
2. สัตว์ซึ่งถูกทารุณกรรมแต่ได้รับการตีแผ่เรื่องราวในข่าว หรือสื่อที่น่าช่วยเหลือมักได้ความเป็นธรรมทางกฎหมายมากกว่า
3. หลายบุคคลยังไม่ทราบหรือให้ความสำคัญต่อวิธีดำเนินการทางกฎหมาย หรือตัวบทเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 7
กฎหมายและความได้สัดส่วนของการลงโทษกรณีการทารุณกรรมสัตว์

องค์ประกอบประการสำคัญในการศึกษาวิจัยนี้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นการศึกษาด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับการลงโทษพฤติการณ์การทารุณกรรมสัตว์ โดยศึกษาในแง่ของลักษณะของโทษที่ใช้แก่ฐานความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ ปริมาณโทษและเหมาะสมของโทษที่ใช้ลง เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายพิเศษ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญาแห่งประเทศไทยประกอบร่วมด้วย อีกทั้งกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ของต่างประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย สหรัฐอเมริกา เยอรมัน และอินเดีย เพื่อให้เห็นมิติของการคุ้มครองสัตว์ในประเทศอื่นว่ามีแนวคิดที่ใกล้เคียงกับไทยหรือไม่ โดยนอกจากการปรึกษาเปรียบเทียบแล้ว ผู้วิจัยยังได้นำบทสัมภาษณ์ที่ได้กระทำการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาและบุคคลในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสัตว์และกระบวนการปรับใช้กฎหมายในกรณีการทารุณกรรมสัตว์เพื่อทราบทัศนคติในแง่มุมทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และหาความเชื่อมโยงของพฤติกรรมทารุณกรรมสัตว์และการลงโทษพฤติกรรมนั้นอย่างเหมาะสม รวมไปถึงการหาคำตอบเกี่ยวกับแนวคิดของสิทธิในสัตว์ สถานะพิเศษของสัตว์ตามกฎหมาย เพื่อตอบคำถามการวิจัย

7.1 กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

1. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากการศึกษาในหัวข้อและประเด็นในบทต่างๆนั้นจะเห็นได้ว่า หัวใจของการศึกษาครั้งนี้ไม่อาจจะขาดองค์ประกอบของการศึกษากฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นกฎหมายคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรมฉบับปัจจุบันของประเทศไทย ซึ่งเริ่มแรกนั้นคณะรัฐมนตรีซึ่งมีนายอภิสิทธ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการอนุมัติหลักการพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ในปีพ.ศ. 2552 จากการเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทว่าเมื่อเกิดการยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อ 10 พฤษภาคม 2554 และมีคณะรัฐมนตรีใหม่มาบริหารแผ่นดินจึงยังมิได้เกิดความคืบหน้าในการร่างกฎหมายขึ้นกระทั่งต่อมาในสมัยคณะรัฐมนตรีชุดที่มีนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เพิ่มประเด็นในแง่ของ การละเล่นเกี่ยวกับสัตว์มาสู่ร่างพระราชบัญญัตินั้น ว่าการใช้สัตว์เพื่อต่อสู้ แข่งขันเช่น การชนไก่ ชนโค นั้นอาจเข้าข่ายการทารุณกรรมสัตว์ ทว่าเหตุการณ์ยุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2556

ทำให้สภาผู้แทนราษฎรยังไม่ได้เริ่มพิจารณาร่างกฎหมายฉบับนี้ ท้ายสุด เมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ขึ้นมาเป็นรัฐบาล จึงได้เพิ่มข้อสังเกตการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้น *"ไม่ควรการดำเนินธุรกิจของเจ้าของสัตว์นั้นด้วย"* เพื่อการพิจารณาต่อสภานิติบัญญัติด้วย และต่อมา ในวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2557 คณะรัฐมนตรี ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาได้ลงมติเห็นชอบให้เสนอร่างนี้แก่สภานิติบัญญัติแห่งชาติในที่สุด

ซึ่งเหตุผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นเนื่องจาก กฎหมายเห็นว่าสัตว์นั้นเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึก และเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม ซึ่งควรได้รับความคุ้มครองจากการทารุณกรรม และเพื่อให้เจ้าของสัตว์นั้นๆมีความรับผิดชอบต่อสัตว์ในการจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมแก่ตัวสัตว์ ไม่ว่าในการเลี้ยงดู ขนส่ง การใช้งานสัตว์ หรือใช้ในการแสดง[222]

<u>1.หลักการเกี่ยวกับสัตว์และการทารุณกรรม</u>

การตีความทารุณกรรมสัตว์ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น มีความแตกต่างกันไปในแต่ละระบบกฎหมายของแต่ละประเทศ การให้การนิยามลักษณะของการทารุณกรรมสัตว์นั้นมีองค์ประกอบของลักษณะการกระทำ ที่นับว่าเป็นฐานความผิดของการทารุณกรรมสัตว์ที่แตกต่างกัน และมีปริมาณของลักษณะการกระทำผิดนั้นที่ไม่เท่ากัน ซึ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกระทำทารุณกรรมสัตว์นั้น เป็นลักษณะความผิดทางอาญา ซึ่งอาจนับได้ว่าเป็นอาชญากรรมเมื่อดูจากระดับความรุนแรงของการกระทำ (ศาสตร์) ซึ่งกระทบต่อสมาชิกในสังคม ทั้งทางด้าน ศีลธรรมและความสงบเรียบร้อยของประชาชนทั่วไป ดังนี้รัฐจึงต้องกำหนดให้การกระทำบางประการนั้นเป็นความผิดทางอาญา โดยการทารุณกรรมสัตว์แม้มิได้มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตของประชาชน ทว่าการที่มีการกระทำทารุณต่อสัตว์นั้นย่อมส่งผลถึงสิ่งมีชีวิตที่เป็นส่วนหนึ่งในสังคมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งสัตว์นั้นไม่อาจป้องกันสิทธิของตัวเอง หรือเรียกร้องความเป็นธรรมได้ จึงต้องมีการกำหนดลักษณะความผิดเหล่านี้ขึ้นมา เพื่อธำรงไว้ซึ่งศีลธรรมอันดี มิให้มนุษย์นั้นสามารถกระทำต่อสัตว์ตามอำเภอใจได้ และการทารุณกรรมสัตว์นั้น ย่อมกระทบต่อความรู้สึกของผู้อื่นในสังคมที่ได้พบเห็น และอาจนำไปสู่พฤติกรรมการเลียนแบบการทารุณกรรมสัตว์ได้ ซึ่งความสำคัญของการศึกษาให้นิยามของสัตว์ พฤติกรรมทารุณกรรม นั้นก็เพื่อให้เห็นภาพและขอบเขตของการคุ้มครอง ของชนิด

---

[222] สำนักงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาพ. (2558). พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ เมื่อปีพ.ศ. 2557 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ก.ป. 174/2558). สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. หน้า ก.

สัตว์ที่ได้รับ และเข้าใจพฤติกรรมที่กฎหมายถือว่าเป็นการทารุณกรรม สามารถพิจารณาบทลงโทษตามกฎหมายที่เหมาะสมได้ เมื่อพฤติกรรมนั้นเข้าข่าย รวมไปถึงข้อยกเว้นที่ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ โดยมีรายละเอียดทั้งหมดดังต่อไปนี้

1) **นิยามของสัตว์** กฎหมายไทย นั่นคือพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นวางหลักการเกี่ยวกับนิยามของสัตว์ว่า “สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด[223] ทว่าในร่างของมาตราที่ 3 ของพระราชบัญญัตินี้ได้ขยายความเกี่ยวกับสัตว์ไว้เพิ่ม โดย “สัตว์”นั้น มีขอบเขตไปถึง สัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร หรือสัตว์ที่ใช้เพื่อการแสดง สัตว์เหล่านี้อาจประกอบไปด้วย สุนัข แมว โค กระบือ ม้า สุกร เป็ด ไก่ หรือสัตว์เลี้ยงอื่นๆ เป็นต้น โดยมิได้คำนึงว่าต้องเป็นสัตว์ที่มีเจ้าของหรือไม่ และความคุ้มครองนี้ไม่ได้รวมไปถึงสัตว์ป่า หรือสัตว์น้ำเพื่อการประมง ที่ต้องใช้กฎหมายฉบับอื่น[224] และเมื่อได้ศึกษาควบคู่กับกฎหมายคุ้มครองสัตว์ของต่างประเทศนั้น ดังเช่น การกำหนดนิยามของคำว่า ”สัตว์”ในอินเดีย ซึ่งกฎหมายรัฐบัญญัติว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ค.ศ. 1960 (The Prevention of cruelty to Animals Act 1960) “สัตว์หมายถึงสิ่งมีชีวิตอื่นๆที่มิใช่มนุษย์”[225] ซึ่งมีการให้นิยามสัตว์ที่กว้างกว่า ของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับ เยอรมันที่กำหนดว่า “สัตว์ไม่ใช่สิ่งของ (Animals are not things)”[226] นั้นจะเห็นว่ามีการนิยามเกี่ยวกับสัตว์ที่กว้างว่าของกฎหมายไทย ซึ่งไทยนั้นจะใกล้เคียงกับการนิยามเกี่ยวกับสัตว์ของสหรัฐอเมริกาเสียมากกว่า เนื่องจาก สหรัฐอเมริกาได้บัญญัติชัดเจนว่าสัตว์ในสายตาของการคุ้มครองตามกฎหมายอาจประกอบไปด้วยสุนัข แมว ลิง หนูตะเภา หนูแฮมสเตอร์ กระต่าย นก หรือสัตว์เลือดอุ่นอื่นๆอย่าง หนู ม้า และสัตว์ฟาร์ม เพื่อการทดลองทางวิทยาศาสตร์ การใช้งาน การเฝ้ายาม หรือการบริโภค รวมไปถึงเพื่อการเป็นสัตว์เลี้ยง[227] ที่ระบุทั้งชนิดของสัตว์และวัตถุประสงค์การใช้ของมนุษย์

---

[223] มาตรา 3 วรรค 1.

[224] อ้างอิงแล้ว น.22.

[225] อ้างอิงแล้ว บทที่ 4, section 2.

[226] GERMAN CIVIL CODE (BGB)) section 90.

[227] ANIMAL WELFARE ACT 1966.

จึงเห็นได้ว่าแต่ละประเทศนั้นในสายตาของกฎหมายนั้นมีการมองสัตว์ที่แตกต่างกันออกไป มิใช่แค่ประโยชน์เพื่อจำแนกสัตว์ออกจากสิ่งของหรือมนุษย์ แต่เพื่อหัวใจสำคัญของวัตถุประสงค์ของกฎหมาย นั่นคือการบังคับใช้หลักการคุ้มครองสัตว์ตามสัตว์ที่เข้าข่ายในนิยามที่กฎหมายแต่ละฉบับได้ให้ไว้ โดยหลักการนี้จะมีความชัดเจนขึ้น เมื่อผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงในส่วนของ หลักการการคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรมในหัวข้อภายหลัง

2) นิยามของการทารุณกรรมสัตว์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้วางหลักการไว้ “การทารุณกรรม” หมายถึง การกระทำหรืองดเว้นการกระทำที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน เจ็บปวด ทุพพลภาพ หรือถึงแก่ความตาย[228] ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าการนิยามแบบกว้างดังกล่าว สามารถเปิดโอกาสให้ตีความการกระทำ หรือไม่กระทำใดๆก็ได้ว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ โดยที่มิได้กำหนดขอบเขตความรุนแรงหรือลักษณะการกระทำที่ชัดเจนไว้ ต่างจาก ประมวลกฎหมายอาญา (Penal Code) ของสหรัฐอเมริกาซึ่งทั้ง 50 รัฐ ที่แม้จะบัญญัตินิยามของการทารุณกรรมแตกต่างกันออกไป ทว่า หลายรัฐให้ความสำคัญในการเน้นว่าการทารุณกรรมประกอบไปด้วยการทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน โดยการกระทำต่อสัตว์ หรืองดเว้นการให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีพของสัตว์ดังเช่น น้ำ อาหาร ที่อยู่อาศัยที่ป้องกันสัตว์จากลมฝน รวมไปถึงการทำให้สัตว์ต้องพิการหรือทุพพลภาพ ดังเช่นในรัฐ Wyoming ที่ได้วางหลักการเกี่ยวกับลักษณะการทารุณกรรมว่า *“จงใจและเจตนา ก่อให้เกิดความตาย บังคับสัตว์ใช้แรงงานเกินสมควร การไม่ให้ปัจจัยดำรงชีพพื้นฐาน ทุบตี ทรมาน เจตนาฆ่า ละเลยการรักษาสัตว์ หรือการเลี้ยงสุนัขและไก่เพื่อการต่อสู้ รวมไปถึงเจตนาทำร้าย ทารุณ ฆ่า ทำให้สัตว์ทุพพลภาพ”*[229] ประเทศเยอรมันนั้นก็ได้วางหลักการเกี่ยวกับพฤติกรรมการกระทำทารุณกรรมสัตว์ตาม รัฐบัญญัติว่าด้วยการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ค.ศ. 1998 (Animal Welfare Act 1998) ว่าการทารุณกรรมสัตว์นั้น อาจประกอบไปด้วย “ฝึกสอนสัตว์จนสัตว์นั้นได้รับความเจ็บปวดจนเกินควร ฝึกสอนให้สัตว์ต่อสู้กัน บังคับให้สัตว์กินอาหารจำนวนมาก ใช้ยากระตุ้นสัตว์เพื่อการแข่งกีฬา ใช้งานสัตว์โดยไม่เหมาะสมกับสภาพของสัตว์ รวมไปทิ้งการทิ้งขว้างสัตว์”[230] และต่อมามีข้อสังเกตที่น่าสนใจสำหรับอินเดียที่ ได้บัญญัติว่าphooka หรือ doom dev หรือเป็นวิธีการฉีดสารเข้าไปในตัวสัตว์ให้นมเพื่อเพิ่มผลผลิตการหลั่งนมของสัตว์[231] นั้นอยู่ในนิยามของการ

---

[228] มาตรา 3 วรรค 2.

[229] Wyo. Stat. 6-3-203

[230] Article 3.

[231] THE PREVENTION OF CRUELTY TO ANIMALS ACT, 1960.

ทารุณกรรมสัตว์ด้วย ซึ่งเป็นวิธีการเฉพาะตัวของชาวอินเดียบางกลุ่มในการหาผลประโยชน์จากสัตว์ เป็นการทารุณกรรมสัตว์ที่เป็นปัญหาเฉพาะตัวในอินเดียที่แตกต่างไปจากบทบัญญัติการคุ้มครองสัตว์ของประเทศอื่นๆ

ดังนี้จะเห็นได้ว่าแต่ละประเทศมีการให้นิยามเกี่ยวกับลักษณะการกระทำที่กฎหมายถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ที่แตกต่างกัน ทว่ายังอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของการป้องกันการกระทำ หรืองดเว้นการกระทำ ที่จะก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่สัตว์ หรือทำให้สัตว์ถึงแก่ความตาย การใช้งานสัตว์อย่างไม่เหมาะสมแก่ชนิดของสัตว์นั้นๆ และการจัดสวัสดิภาพโดยรวมของสัตว์เป็นจุดเกาะเกี่ยวร่วมกัน

2. การคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรมตามกฎหมาย

สืบเนื่องจากการศึกษานิยามของสัตว์และการทารุณกรรมสัตว์ในหัวข้อก่อนนั้น ผู้วิจัยพบว่าทั้งหมดมีความเชื่อมโยงกัน โดยเราทราบนิยามของคำว่า”สัตว์”ตามกฎหมายก็เพื่อเข้าใจถึงขอบเขตการคุ้มครองสัตว์นั้นๆ ว่าครอบคลุมไปถึงสิ่งมีชีวิตใดบ้าง และทราบนิยามของการ “ทารุณกรรมสัตว์” ก็เพื่อให้เห็นว่าการกระทำใดต่อสัตว์ที่กฎหมายมิได้ยอมรับ และถือว่าเป็นลักษณะความผิดการกระทำทารุณกรรม ซึ่งจากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าแต่ละประเทศมีการมององค์ประกอบสองสิ่งนี้แตกต่างกันออกไป

นอกจากประมวลกฎหมายอาญาแต่เดิม ประเทศไทยยังมีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ที่กำหนดว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร”[232] โดยมีข้อยกเว้น 11 ข้อตามมาตราที่ 21 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งนับว่าเป็นเหตุอันควรที่อาจกระทำต่อสัตว์ได้ ดังนี้พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงคุ้มครองสัตว์จากความรุนแรงที่ไม่มีเหตุผล หรือการงดเว้นไม่ให้สิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพของสัตว์ ตามที่ได้นิยามการทารุณกรรมไว้ข้างต้น โดยสัตว์ที่ถูกคุ้มครองนั้นคือสัตว์ที่เป็นสัตว์บก เลือดอุ่น มีกระดูกสันหลังทั่วไปที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวันจากนิยามของสัตว์ซึ่ง ได้ให้ไว้ข้างต้น โดยการห้ามกระทำทารุณกรรมนี้มิได้คุ้มครองไปถึงสัตว์ป่า ที่ใช้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 หรือสัตว์น้ำด้วย กฎหมายว่าด้วยการประมง นอกจากนี้แล้วยังคุ้มครองให้สัตว์ได้รับการจัดสวัสดิภาพที่เหมาะสม ตามมาตรา 22[233] ประกอบกับห้ามมิให้เกิดการทอดทิ้งสัตว์ตามมาตรา 23[234]

---

[232] มาตรา 20.

[233] เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด การออกประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์.

[234] ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ซึ่งหากฝ่าฝืนกระทำทารุณสัตว์แล้ว ย่อมมีโทษอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ โดยการทารุณกรรมสัตว์นั้นย่อมถูกระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ[235] และการทอดทิ้งสัตว์ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท[236] เห็นได้ว่ามีทั้งโทษปรับและจำคุกเพื่อป้องกันการก่อความรุนแรงต่อสัตว์

หากศึกษาข้อมูลกฎหมายคุ้มครองสัตว์ตามประเทศที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาเปรียบเทียบนั้น พบว่า สหรัฐอเมริกานั้น ในแต่ละมลรัฐนั้นมองลักษณะความผิดของการกระทำทารุณกรรมสัตว์ไม่เหมือนกัน บางรัฐอาจมองว่าการกระทำทารุณสัตว์นั้นเป็นความผิดอาญาฉกรรจ์ (Felony) และแต่ละรัฐก็มีขอบเขตการลงโทษผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์ที่แตกต่างกันออกไป จะเห็นได้จากรัฐ New York ได้กำหนดว่า เป็นบทความผิดฉกรรจ์ กรณีทารุณกรรมสัตว์ มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 1 ปี[237] แต่รัฐ Idaho ที่ไม่เห็นว่าการกระทำทารุณกรรมเป็นเหตุฉกรรจ์ มิใช่บทความผิดฉกรรจ์ มีโทษปรับระหว่าง 100 – 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน[238] และยังมีรัฐที่มีเงื่อนไขว่าหากการทารุณกรรมสัตว์จะเป็นเหตุฉกรรจ์ได้ต้องมีเงื่อนไขความรุนแรง อย่างสัตว์ ทุพพลภาพถาวร หรือถึงแก่ความตายร่วมด้วยอย่าง Massachusetts และ Minnesota เป็นต้น และที่น่าสังเกตคือ บางรัฐได้มีการบัญญัติโทษให้มีชั่วโมงบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ร่วมไปด้วย เช่น Rhode Island[239]และ Nevada[240] หรือมีรัฐที่มิได้กำหนดความผิดในตัวบทมาแต่แรก ดังเช่น North Carolina ที่ให้ศาลพิจารณากำหนดโทษเองตามสมควร[241] ซึ่งการระวางโทษในรัฐทั้งหมดนั้น อาจเริ่มตั้งแต่ 50 ดอลลาร์สหรัฐ ไปจนถึง 150,000 ดอลลาร์สหรัฐ ได้ อีกทั้งจำคุก ตั้งแต่ต่ำกว่า 30 วัน ไปถึง 10 ปี ซึ่งเห็นได้ว่าความรุนแรงของโทษนั้นมีเพดานสูงสุด และต่ำสุดที่ต่างกันมาก จากกรณีที่แต่ละรัฐลงโทษพฤติกรรมการทำทารุณกรรมสัตว์ไม่เหมือนกัน ไปจนถึงไม่มีกำหนดปริมาณของโทษเลยของรัฐ North Carolina

ในประเทศเยอรมันนั้นมีการบัญญัติการคุ้มครองสัตว์ในกฎหมายพื้นฐานของเยอรมัน (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland) Article 2 0 a [Protection of the natural foundations of life and animals] ที่กำหนดให้ใช้กฎหมายประกอบกับกระบวนการ

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองให้แก่ผู้ซึ่งประสงค์จะนำสัตว์ไปดูแลแทน.

[235] มาตรา 31.

[236] มาตรา32.

[237] Article 26, Chapter 353 & 353-a.

[238] Title 25, Chapter 35, 25-3501 et seq..

[239] Rhode Island Gen Stat. 4-1-1 et. seq.

[240] Rev. Stat. 574.050 et seq.

[241] Gen Stat 14-360 et seq.

ยุติธรรมเพื่อปกป้องรากฐานของทุกสิ่งมีชีวิตเพื่อคนรุ่นหลัง โดยภายใน Section XII แห่ง Provisions Regarding Penalties and Fines Article 17 ได้กำหนดโทษของการกระทำทารุณกรรมสัตว์ ระวางโทษจำคุก ไม่เกิน 3 ปี หรือปรับเป็นเงิน จากการกระทำดังต่อไปนี้ 1) การฆ่าสัตว์มีกระดูกสันหลังโดยปราศจากเหตุผลอันชอบ 2) กระทำต่อสัตว์มีกระดูกสันหลัง a)สร้างความเจ็บปวดและทุกข์ทรมานโดยมาจากพื้นฐานของความโหดร้าย b) กระทำซ้ำและต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเจ็บปวด[242] หากฝ่าฝืนอาจโดนปรับถึง 10,000 DM (Deutsche Mark)[243] ที่ปัจจุบันถูกทดแทนโดยสกุลเงินยูโรแล้ว ซึ่งเท่ากับ 5,112.92 ยูโรตามอัตราการแลกเปลี่ยนสกุลเงินในปัจจุบัน (30 May 2020) ทว่าการคุ้มครองดังกล่าว ANIMAL WELFARE ACT 2006 ของเยอรมันกลับเน้นแค่สัตว์มีกระดูกสันหลัง (Vertebrates) เท่านั้น ชี้ให้เห็นว่ากฎหมายนั้นมองสัตว์มีกระดูกสันหลังว่า มีความซับซ้อนทางอารมณ์ความรู้สึกกว่าสัตว์ชนิดอื่น จึงได้เน้นการป้องกันการทารุณกรรมแก่สัตว์ชนิดนี้

สำหรับอินเดียนั้น ได้ให้ความคุ้มครองสัตว์ไปถึงระดับกฎหมายสูงสุดของประเทศนั่นคือ รัฐธรรมนูญแห่งอินเดีย (Constitution of India) ซึ่งเป็นเพียงไม่กี่ประเทศที่ได้บัญญัติรับรองสิทธิของสัตว์ไว้ในมาตรา 51A (g)[244] นอกจากนี้ยังมีประมวลกฎหมายอาญา และรัฐบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ของอินเดีย (THE PREVENTION OF CRUELTY TO ANIMALS ACT, 1960) อีกทั้งยังมีการคุ้มครองสัตว์ป่าแยกต่างหากใน รัฐบัญญัติว่าด้วยการป้องกันสัตว์ป่า ปี ค.ศ. 1972 (The Wildlife Protection Act 1972) ซึ่งรัฐบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ค.ศ. 1960 ของอินเดียนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันสัตว์จากการถูกทารุณกรรมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ยกเว้นสัตว์ที่ถูกใช้ในการทดลองวิทยาศาสตร์อย่างเจ็บปวดน้อยที่สุด[245] รวมถึงการฆ่าสัตว์ในพิธีกรรมทางศาสนา[246] หากฝ่าฝืนอาจมีโทษปรับตั้งแต่10รูปี หรือถึง50รูปี ในกรณีที่กระทำผิดซ้ำเป็นครั้งที่สอง หรือกระทำผิดซ้ำจากความผิดเดิมภายใน3ปี เพิ่มโทษการปรับเป็น 25 รูปี ถึง 100 รูปีหรืออาจมีโทษจำคุกสูงสุดเพิ่มเป็นสามเดือน หรืออาจทั้งจำคุกทั้งปรับ[247]

---

[242] อ้างอิงแล้ว ดูบทที่ 4.

[243] Article 18.

[244] (g) to protect and improve the natural environment including forests, lakes, rivers and wild life, and to have compassion for living creatures;.

[245] Section 14

[246] Section 28

[247] อ้างอิงแล้ว บทที่ 4.

<u>เมื่อพิจารณาโทษที่ถูกำหนดในกรณีของการทารุณกรรมสัตว์แล้วจะพบว่า</u>

- ในประเทศไทยมีมีการระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 40,000 บาท

- ในสหรัฐอเมริกา เมื่อพิจารณาโดยใช้อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราในปัจจุบัน[248] (30 May 2020) โดยยกตัวอย่างรัฐมาเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบเช่น Washington มีการระวางโทษจำคุก ไม่เกิน 90 วัน ปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 31815.00 บาท) หรือในกรณีที่มีการไต่ตรองไว้ล่วงหน้าก่อนกระทำการทารุณกรรมสัตว์ จะมีการระวางโทษจำคุก 10 ปี และปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ (318150.00 บาท)

- ในเยอรมัน เมื่อพิจารณาโดยใช้อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราในปัจจุบัน มีการระวางโทษจำคุก ไม่เกิน 3 ปี หรือปรับเป็นเงิน 5,112.92 ยูโร (180,516.81 บาท)

- ในอินเดีย เมื่อพิจารณาโดยใช้อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราในปัจจุบัน นอกจากการระวางโทษจำคุกแล้ว ยังมีกรณีการปรับตั้งแต่ 10 รูปี ไปจนถึง 100 รูปี (4.21 บาท ถึง 42 บาท)

ชี้ว่ามิได้มีมาตรฐานสากลในการกำหนดโทษที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลงโทษกรณีการทารุณกรรมสัตว์ และโทษปรับนั้น อาจไม่มีค่าสูงนัก ไปจนถึงหลักล้านบาทได้หากเทียบเป็นเงินของประเทศไทย การกำหนดโทษจำคุกก็เช่นกันที่อาจสั้นเป็นเวลาไม่กี่วัน จนถึงระยะเวลา 10 ปีได้

จากการศึกษาวิจัยของประเทศที่มีการตรากฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองสัตว์ของผู้วิจัยทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศนั้น แต่เดิมการคุ้มครองสัตว์ของไทยนั้นมิได้มีกฎหมายเฉพาะมาก่อน ยกเว้นโทษการทารุณกรรมสัตว์ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 และ 382 ซึ่งพบว่ามีโทษต่ำกว่าปัจจุบันและไม่เหมาะสม นั่นคือปรับเพียง 1,000 บาท ประกอบกับการจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนเมื่อเทียบกับการคุ้มครองสัตว์ในต่างประเทศ อีกทั้งกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับกรณีการคุ้มครองสัตว์นั้น มิได้มีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์เลี้ยง อธิเช่น พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 หรือ พระราชบัญญัติการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.2535 ที่คุ้มครองสัตว์ป่า สัตว์ในเขตอุทยานแห่งชาติ หรือสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์เท่านั้น ซึ่งในการตรากฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นได้ยึดแนวทางประเทศอื่นอย่างกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ของเยอรมัน ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น นั่นคือแนวทาง ซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นเพื่อจะใช้บังคับเฉพาะการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์เลี้ยง[249] ซึ่งการตรากฎหมายเช่นนี้ย่อมทำให้ไม่

---

[248] ธนาคารแห่งประเทศไทย

[249] สำนักงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาพ. (2558). พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ เมื่อปีพ.ศ. 2557 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ก.ป. 174/2558). สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. หน้า 12.

เกิดการปัญหาของความซ้ำซ้อนกันในการบังคับกฎหมายในกรณีต้องการคุ้มครองสัตว์ต่างประเภทกันไปอย่างชัดเจน เช่น สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า สัตว์น้ำเป็นต้น

ข้อสรุปทางทฤษฎี สิ่งที่ผู้วิจัยพบอีกอย่างคือการทารุณกรรมสัตว์นั้นตัวอย่างที่ได้นำมาศึกษาทั้งหมดต่างมีโทษจำคุก และปรับเป็นเงิน ตามหลักการลงโทษทางอาญาโดยพื้นฐาน เช่นนี้จำนวนเงินหรือปีโทษอาจแตกต่างกันไป เมื่อพิจารณาเป็นทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) จะเห็นแนวทางร่วมกันของกฎหมายคุ้มครองสัตว์ทั้งหลายฉบับเหล่านี้ว่า 1) มีจุดประสงค์เพื่อคุ้มครองสัตว์ เนื่องจากสัตว์มีชีวิตมีชีวิตจิตใจ เป็นทรัพยากรที่สำคัญ 2) การคุ้มครองสัตว์นั้นประกอบด้วยโทษทางอาญา ที่มีทั้งการจำคุก และการปรับเงิน 3) เหตุที่พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ใช้กับแค่สัตว์เลี้ยงก็เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนกันของการบังคับกฎหมาย 4) การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์หรือจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้นมุ่งผลต่อสัตว์เลี้ยงเป็นส่วนใหญ่ ชี้ให้เห็นว่าสัตว์เลี้ยงประเภทต่างๆที่ใกล้ชิดมนุษย์นั้นตกเป็นเหยื่อการทารุณกรรมบ่อยกว่าสัตว์ชนิดอื่น

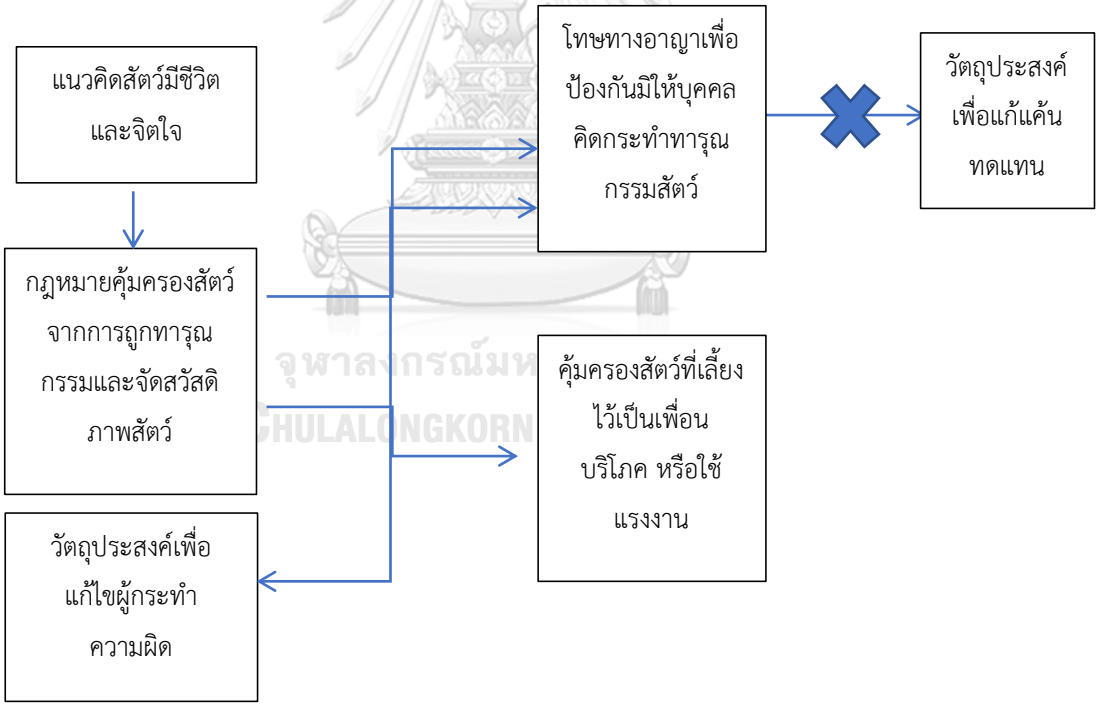

ภาพที่ 4 กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

7.2 มุมมองสิทธิของสัตว์และความได้สัดส่วนของโทษเพื่อการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

1.สิทธิของสัตว์ : มนุษย์เท่านั้นที่สากลประเทศได้ยอมรับว่ามีสิทธิ (Right) หรือสิทธิตามรัฐธรรมนูญ และเสรีภาพ (Liberty) ซึ่งทำให้มนุษย์นั้น สามารถใช้ชีวิตอย่างมีอิสระได้ และไม่อยู่ภายใต้ความควบคุมของผู้อื่น อีกทั้งยังทำให้เกิดสิทธิเรียกร้องให้ผู้อื่นกระทำหรืองดเว้นได้ หากมองว่าจะนำหลักการเกี่ยวกับการกำหนดให้สัตว์มีสิทธิเสรีภาพ หรือมีสถานะพิเศษ (ซึ่งไม่ใช่ทรัพย์) ย่อมมีความซับซ้อนมาก เนื่องจากมนุษย์ต้องเลี้ยงและกักบริเวณสัตว์เพื่อนำสัตว์มาใช้ประโยชน์เพื่อความอยู่รอด ในที่นี้ย่อมเกิดความวุ่นวายและปัญหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตที่มนุษย์ได้ดำรงมาอย่างยาวนาน และแม้สัตว์จะได้เป็นประธานแห่งสิทธิก็ตาม สัตว์เองก็มิอาจเข้าใจในหลักการของการบังคับใช้สิทธิและเสรีภาพตนได้ ซึ่งจำต้องมีมนุษย์เข้ามาควบคุมและช้าสิทธิเหล่านั้นแทนสัตว์ในที่สุด อีกทั้งต้องกำหนดขอบเขตของสิทธิในสัตว์ให้ชัดเจนไปด้วย (ศาสตร์ อาชวนิจกุล ผู้ช่วยผู้พิพากษา 1 มีนาคม พ.ศ. 2562) จึงสรุปได้ว่าการจะมอบสิทธิหรือสถานะพิเศษให้แก่สัตว์นั้นก็มิอาจทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางบวกได้ หรือมีโอกาสที่จะป้องกันสัตว์จากการถูกกระทำทารุณกรรมได้มากขึ้น ด้วยความซับซ้อนและเหตุแห่งความย้อนแย้งที่จะไปเกิดกับสิทธิเสรีภาพของมนุษย์โดยรวม ผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปว่า ไม่มีความจำเป็นในปัจจุบันที่ประเทศไทยต้องกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิในสัตว์ หรือกำหนดสถานะพิเศษแต่อย่างใด

2. การกำหนดโทษเกี่ยวกับความผิดการทารุณกรรมสัตว์ที่ได้สัดส่วน

การจะศึกษาว่าโทษของการทารุณกรรมสัตว์นั้นมีความเหมาะสมแล้วหรือไม่จำเป็นต้องเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญาเสียก่อน ที่เป็นลักษณะบทลงโทษของการทารุณกรรมสัตว์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1) เกณฑ์ในการกำหนดโทษผิดทางอาญา และมาตรการลงโทษที่เหมาะสมของรัฐในปัจจุบัน

ในกรณีของการตรากฎหมายขึ้นมาใหม่ ดังเช่นกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้นโดยพื้นฐานแห่งสิทธิมนุษยชน และตามหลักนิติรัฐ(legal state) ที่รัฐไม่อาจล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้หรือทำได้แต่ต้องกระทบอย่างน้อยที่สุดนั้น รัฐนั้นไม่ควรบัญญัติกฎหมายที่มีโทษทางอาญาขึ้นมาเพียงเพื่อจะลงโทษประชาชน เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวขึ้นเพราะปัจจุบัน การใช้วิธีลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) มิใช่หัวใจสำคัญของการลงโทษอีกต่อไป เพราะจุดเปลี่ยนที่สำคัญในปัจจุบันนั้น การลงโทษมีจุดมุ่งหมายเพื่อลงโทษเพื่อการอบรมแก้ไขผู้กระทำผิดด้วย (Rehabilitation) และเพื่อเพื่อ

ตัดโอกาสกระทำผิด (Incapacitation)[250] เช่นเดียวกับแนวคิดของนักกฎหมายชาวอิตาลี ชื่อว่า ซีซาร์ เบคคาเรีย (Cesare Beccaria, 1738-1794) เชื่อว่าหากต้องการจะป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมจริงๆ บทลงโทษที่ใช้นั้น ต้องมีความรุนแรงได้สัดส่วนต่อความผิด นอกจากนี้ยังต้อง มีความรวดเร็ว แน่นอน อีกทั้งใช้ลงโทษให้เหมาะสมกับพฤติการณ์ด้วย เพื่อให้ผู้อยู่ใต้กฎหมายเห็นว่าการกระทำความผิดนั้นมีผลเสียมากกว่าผลได้[251] ซึ่งในปัจจุบันนั้น ดร.หยุด แสงอุทัย ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การลงโทษที่สำคัญไว้ 2 ประการได้แก่

- การลงโทษเพื่อ “การป้องกันทั่วไป” (general prevention) เป็นการโทษเพื่อการข่มขู่มิให้บุคคลอื่นคิดจะกระทำความผิดที่ได้ถูกลงโทษไปนั้นอีก

- การลงโทษเพื่อ“การป้องกันพิเศษ”(special prevention) เป็นการใช้โทษทางอาญาเพื่อป้องกันมิให้บุคคลผู้กระทำผิดทางอาญา กระทำความผิดนั้นซ้ำอีก

เมื่อศึกษาเพิ่มเติม จะพบว่าแนวคิดเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญาของประเทศไทยนั้นอาจพบได้จาก กฎหมายสูงสุดดังเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติในมาตราที่ 77 วรรค 3 ว่า “รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่จำเป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึง กำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง” ทั้งหมดนี้จึงมีความสอดคล้องกันว่าการที่รัฐจะตรากฎหมาย ซึ่งมีโทษทางอาญาขึ้นมา นั้นไม่อาจให้โทษที่หนักหรือเบาเกินไปได้ เพราะอาจส่งผลต่อความยุติธรรมที่จะเกิดขึ้น หากมีโทษที่เบาไม่เหมาะสมแก่ความผิด ก็จะเกิดการประกอบอาชญากรรมซ้ำขึ้น หากโทษหนักเกินกว่าอาชญากรรมที่ประกอบ ก็จะเกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนขึ้น ดังนี้เมื่อพิเคราะห์ จากโทษเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ในปัจจุบัน ประกอบกับหลักการกำหนดโทษแล้วจะเห็นได้ว่า เมื่อมีโทษปรับนั้นย่อมทำให้ผู้คนขยาด จากการกระทำผิดได้ เนื่องจากการโจมตีในส่วนของเศรษฐกิจของบุคคลนั้น ย่อมทำให้เกิดความลำบากขึ้นในชีวิตประจำวัน และเมื่อเทียบกับผลที่ได้ ในการกระทำทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งหลายครั้งปราศจากผลตอบแทนใดๆ จึงสอดคล้องแนวคิดของซีซาร์ เบคคาเรีย ข้างต้นว่าการประกอบอาชญากรรม ผู้กระทำต้องเห็นความไม่คุ้มของการกระทำผิดของตน และการนำโทษจำคุกมาใช้นั้น ย่อมสามารถ ตัดโอกาสกระทำผิด (Incapacitation) ของผู้ที่จะกระทำผิดได้ แต่ทว่าผู้วิจัยไม่เห็นข้อชี้แนะว่าจะเกิดการแก้ไขผู้กระทำผิดด้วย (Rehabilitation) เพราะการจำคุกมิใช่วิธีการเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อสัตว์ โดยปัจจุบันยังไม่พบโครงการในเรือนจำที่มีแนวโน้มของการเปลี่ยนผู้ต้องขังให้มี

---

[250] ดร.นัทธี จิตสว่าง, “วัตถุประสงค์ในการลงโทษ”, https://www.gotoknow.org/posts/454719, 18 Aug 2011, แก้ไขเพิ่มเติม 22 Jun 2012.

[251] Larry J. Siegel. Criminology. United States: Cengage . 2008.

มุมมองใหม่ๆต่อสัตว์แต่อย่างใดแต่อาจขัดเกลาและสร้างความหลาบจำให้แก่ผู้กระทำผิดบางบุคคลได้ แต่ทั้งนี้เพื่อการตอบโจทย์วิจัยที่ชัดเจน จึงต้องกลับไปยังผลการวิจัยในบทที่ 6 ซึ่งหากมองตามทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ของผู้วิจัยแล้ว สามารถแบ่งกลุ่มผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์ออกมาได้เป็นกลุ่มต่างๆดังนี้ โดยพิจารณาจาก บัญญัติโทษในในมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 ใจความว่า “ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท” เพื่อศึกษาความเหมาะสมของโทษ

- *บุคคลผู้ที่ทารุณกรรมสัตว์เพราะเจตนากระทำหรืองดเว้นการกระทำ* เป็นบุคคลในกลุ่มที่อาจมีความชื่นชอบในการกระทำทารุณกรรมสัตว์ โดยการทำร้ายสัตว์โดยตรง หรือละเว้นไม่ให้สิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพสัตว์ ละเมิดหลักสวัสดิภาพสัตว์ จนสัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน ในกลุ่มของผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์นี้ผู้วิจัยเห็นว่า การนำบทลงโทษตามมาตราที่ 31 มาใช้นั้น มีความเหมาะสมได้สัดส่วน จากพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงเจตนากระทำผิด และเจตนาชั่วร้าย (Mens Rea) ในตัวผู้กระทำเองที่ชื่นชอบ เมื่อได้เห็นสัตว์ต้องทนทุกข์ และมีโอกาสที่บุคคลจะกระทำผิดซ้ำได้สูง การปรับเงิน และ การจำคุกย่อมจะเป็นการข่มขู่ผู้กระทำผิดได้ เพราะการทารุณกรรมสัตว์ในลักษณะนี้มิได้ให้ผลประโยชน์ทางกายภาพใดแก่ผู้กระทำความผิด และการจำคุกย่อมยับยั้งผู้กระทำจากการไปหาสัตว์เพื่อเป็นเหยื่อเพิ่มได้ เหตุนี้การใช้ลักษณะการลงโทษทั้ง2ประการแก่ผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์กลุ่มนี้จึงมีความเหมาะสม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

- บุคคลผู้ได้รับผลประโยชน์จากการนำสัตว์มาทารุณกรรม เป็นกลุ่มที่แสวงหาผลประโยชน์จากสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นผู้เพาะพันธุ์สัตว์ ผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจสัตว์ที่ละเลยการเคารพสวัสดิภาพของสัตว์ หรือผู้ที่ใช้แนวทางในการทารุณกรรมสัตว์รูปแบบใหม่ นั่นคือการทารุณกรรมสัตว์ออนไลน์ เพื่อหารายได้ เป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการกระทำทารุณหรือละเมิดต่อสัตว์ ดังนี้ควรมีการศึกษาข้อเท็จจริง โดยสืบสำนวน หลักฐานเพื่อให้เห็นถึงมูลค่าผลประโยชน์ที่ผู้กระทำต่อสัตว์นั้นได้รับ บทบาทสำคัญยิ่งในการลงโทษบุคคลในกลุ่มดังกล่าว เพื่อให้ผู้กระทำเห็นว่าทรัพย์สินที่ได้มานั้นไม่คุ้มต่อการกระทำผิดต่อสัตว์ ทว่าเนื่องด้วย เพดานของโทษปรับตามมาตรา 31 นั้น มีอยู่ที่ 40,000 บาท ทั้งนี้อาจไม่สามารถสร้างผลกระทบพอที่จะข่มขู่

ไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำอีกได้ โทษจำคุกจึงต้องถูกนำมาประกอบให้เพื่อให้เกิดความได้ประสิทธิผลต่อการลงโทษยิ่งขึ้นไป เพราะการจำคุกนั้น ย่อมไม่คุ้มค่าต่อผลประโยชน์ที่ได้จากการทารุณกรรมสัตว์ โดยผู้เห็นมิได้เห็นความจำเป็นในการแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มเพดานโทษสูงสุดแต่อย่างใด เพราะตามที่ได้นำเสนอข้างต้น รัฐไม่ควรเพิ่มหรือ ตราโทษอาญาใหม่ขึ้นมาโดยง่ายได้ แต่ต้องมีการพิจารณาผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

- *บุคคลซึ่งที่ได้รับความเดือดร้อนจากสัตว์เร่ร่อนหรือสัตว์จรจัด* ซึ่งเป็นกระทำทารุณสัตว์เพื่อบันดาลโทสะหรือผลประโยชน์เนื่องจากรัฐมิอาจช่วยจัดการปัญหาได้ บุคคลกลุ่มนี้มักเป็นผู้กระทำความผิดครั้งแรก และมิได้มีความชื่นชอบในการทำร้ายสัตว์เป็นการส่วนตัวแต่อย่างใด แต่เป็นมาตรการส่วนตัวในการบรรเทาปัญหาที่ได้รับจากสัตว์ บุคคลในกลุ่มที่พบนี้ มักไม่ใช่ผู้ที่มีลักษณะของอาชญากร แต่เนื่องจากต้องกระทำเพราะความจำเป็น จากสภาพแวดล้อมของผู้นั้น เนื่องจาก สัตว์จรจัดที่มีปริมาณมากในพื้นที่ อาจก่อความรำคาญ มลภาวะทางกลิ่น ปัญหาอนามัยจากการขับถ่าย และแสดงความก้าวร้าวใส่มนุษย์ผู้อยู่ในชุมชน เมื่อบุคคลไม่อาจติดต่อ หรือได้รับความช่วยเหลือจากรัฐจึงย่อมจัดการปัญหาด้วยตัวเอง (Dr. Chanannatt Thongkhamsuk: Rescue P.A.W.S., 2562) โดยการทุบตีเพื่อขับไล่สัตว์ วางยาเบื่อเพื่อจบปัญหาสัตว์จรจัด หรือฆ่าสัตว์ทิ้งเพื่อความปลอดภัยของคนรอบข้าง ผู้วิจัยเห็นว่า บุคคลในกลุ่มดังกล่าวนี้ สมควรที่จะใช้มาตรการอื่นมาใช้จัดการปัญหาสัตว์จรจัดมาประกอบ เนื่องจาก การลงโทษตาม มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 นั้นมิได้ทำให้ปัญหา หรือความจำเป็นที่ต้องทำร้ายสัตว์หายไป และโทษจำคุกก็ไม่เหมาะสมแก่ลักษณะของผู้กระทำ ดังเช่นการนำหลักการของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาบังคับใช้อย่างจริงจังในมาตรา 25 ถึง 28 เพื่อระงับเหตุรำคาญจากสัตว์ในพื้นที่สาธารณะ[252]หรือการใช้มาตรการเกี่ยวกับการจัดการสัตว์จรจัด ที่ถูกเสนอโดย Rescue

[252] มาตรา 25 ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ

(1) แหล่งน้ำ ทางระบายน้ำ ที่อาบน้ำ ส้วม หรือที่ใส่มูลหรือเถ้า หรือสถานที่อื่นใดซึ่งอยู่ในทำเลไม่เหมาะสม

สกปรก มีการสะสมหรือหมักหมม สิ่งของ มีการเททิ้งสิ่งใดเป็นเหตุให้มีกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษ หรือเป็นหรือน่าจะเป็นที่เพาะพันธุ์พาหะนำโรค หรือก่อให้เกิดความเสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(2) การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควร จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(3) อาคารอันเป็นที่อยู่ของคนหรือสัตว์โรงงานหรือสถานที่ ประกอบการใดไม่มีการระบายอากาศ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือการควบคุมสารเป็นพิษหรือมีแต่ไม่มีการควบคุมให้ปราศจากกลิ่นเหม็น หรือละอองสารเป็นพิษอย่างพอเพียงจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(4) การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(5) เหตุอื่นใดที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 26 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจห้ามผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ก่อเหตุรำคาญในที่หรือทางสาธารณะหรือสถานที่เอกชนรวมทั้งการระงับเหตุรำคาญด้วย ตลอดทั้งการดูแล ปรับปรุง บำรุงรักษา บรรดาถนน ทางบก ทางน้ำ รางระบายน้ำ คู คลอง และสถานที่ต่าง ๆ ในเขตของตนให้ปราศจากเหตุรำคาญ ในการนี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อระงับ กำจัดและควบคุมเหตุรำคาญต่าง ๆ ได้

มาตรา 27 ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อหรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญนั้น ระงับหรือ ป้องกันเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญนั้น หรือสมควร กำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีกในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง และเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นระงับเหตุรำคาญนั้น และอาจจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญนั้นขึ้นอีกโดยบุคคล ซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อหรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการนั้น

มาตรา 28 ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง สถานที่นั้นระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นว่าสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับเหตุรำคาญนั้น หรือสมควร กำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในอนาคตให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

ในกรณีที่ไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจระงับเหตุรำคาญนั้นและอาจจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีก และถ้าเหตุรำคาญเกิดขึ้นจากการกระทำ การละเลย หรือการยินยอมของเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้น

ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในสถานที่เอกชนอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ หรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่นั้นทั้งหมดหรือ

CHULALONGKORN UNIVERSITY

P.A.W.S. Watchdog Thailand Soi Dog Thailand รวมไปถึง กรมปศุสัตว์มาใช้ด้วย เพราะย่อมเป็นการแก้ปัญหาสัตว์จรจัดในระยะยาว เพราะเมื่อปัญหาสัตว์ในพื้นที่ถูกแก้ไข ย่อมไม่มีความจำเป็นที่ผู้กระทำต้องทำทารุณกรรมสัตว์อีก

จากการสรุปในข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า โทษปรับและจำคุกตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 เป็นโทษที่ถูกบัญญัติออกมาอย่างได้สัดส่วน และมีความเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์แล้ว ทว่าต้องบังคับใช้ให้ถูกตามลักษณะและมูลเหตุจูงใจของผู้กระทำผิด เพราะโทษที่มีการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างการจำคุก ต้องพิเคราะห์ว่าบุคคลนั้นมีโอกาสกระทำผิดซ้ำหรือไม่ และเป็นผู้ที่เคยมีประวัติการถูกจองจำมาก่อนแล้วหรือไม่ด้วย เพราะอย่างที่ได้แสดงให้เห็น หากนำโทษจำคุกมาบังคับใช้ตามความต้องการของผู้ที่อยากแสวงหาความยุติธรรมให้สัตว์ (กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์หัวหิน: 2562 และ องค์กร Watchdog Thailand: 2562) ที่ต้องการเห็นการลงโทษเต็มจำนวน และนำโทษนั้นมาใช้กับกลุ่ม บุคคลซึ่งที่ได้รับความเดือดร้อนจากสัตว์เร่ร่อนหรือสัตว์จรจัด ย่อมไม่เกิดความยุติธรรมที่แท้จริง เพราะไม่เกิดการแก้ไขตัวอาชญากรรมขึ้น ดังที่กล่าวว่ากลุ่มนี้มิใช่ กลุ่มที่มีลักษณะของอาชญากร จึงต้องมีมาตรการอื่นที่จะสร้างความสงบและรักษาไว้ซึ่งศีลธรรมในชุมชนประกอบไปด้วย

อีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีประสิทธิภาพในการลงโทษเพื่อยับยั้งแก้ไขการทารุณกรรมสัตว์นั้นคือการนำโทษเกี่ยวกับการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์มาใช้ ดั่งเช่น รัฐ Rhode Island และ Nevada ของสหรัฐอเมริกา[253] ซึ่งอาจเหมาะสมสำหรับบางกรณีที่ผู้กระทำการทารุณกรรมสัตว์มิได้กระทำอย่างป่าเถื่อน โหดร้ายทารุณ เนื่องจากย่อมให้ผู้กระทำผิดนั้น สร้างประโยชน์แก่สาธารณะ ซึ่งย่อมดีกว่าการจำคุกเพียงอย่างเดียวและเปลืองทรัพยากรของรัฐ ในการบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะเป็นชั่วโมง ดังกล่าว ควรมีการให้ความรู้หรืออบรมเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ร่วมไปด้วย และให้ผู้กระทำผิดเห็นความสำคัญของสัตว์และสัตว์นั้นเป็นสิ่งที่มีชีวิตจิตใจ โดยการทำกิจกรรม เพื่อที่ผู้นั้นอาจเกิดการเรียนรู้และเข้าใจสัตว์มากขึ้น เป็นการแก้ไขผู้กระทำความผิดตามวัตถุประสงค์การลงโทษ

บางส่วน จนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าได้มีการระงับเหตุรำคาญนั้นแล้วก็ได้รำคาญและอาจจัดการตามความจำเป็น หรือให้ระบุไว้ในคำสั่งกำหนดวิธีการป้องกัน มิให้เหตุความรำคาญนั้นเกิดขึ้นอีกในอนาคตในการดำเนินการดังกล่าวให้บุคคลหรือเจ้าของ หรือผู้ ครอบ ครองซึ่งเป็น ต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดเหตุรำคาญ เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการจัด การนั้น

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ(มาตรา 74)

[253] อ้างอิงแล้ว ดู 7.1.

3. ความได้สัดส่วนของกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์กับสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์ในประเทศไทย

ความได้สัดส่วนของการลงโทษกรณีการทารุณกรรมสัตว์ และการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ : จากการหาข้อมูลทั้งจากการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาการทารุณกรรมสัตว์นั้น พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่างเห็นตรงกันว่าโทษเกี่ยวกับพฤติกรรมการทารุณกรรมสัตว์ ในมาตรา 31 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 ที่บัญญัติไว้ว่าผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ มีความเหมาะสมและได้สัดส่วนแล้ว เนื่องจากด้วยพฤติการณ์ความทารุณโหดร้ายกว่าปกติของการทำร้ายร่างกายแล้ว รวมถึงการพิจารณาบทบัญญัติเกี่ยวกับการรอการลงโทษ เหตุบรรเทาโทษ และ บัญชีมาตรฐานการลงโทษ ก่อนที่จะกระทำการตัดสินคดีตามตัวบทกฎหมาย ในส่วนของบุคคลฝ่ายอื่นที่ไม่เห็นด้วยว่าตัวบทนั้นมีความเหมาะสมนั้น สามารถเห็นได้จากการให้ข้อมูลโดย กรมปศุสัตว์ (นายพิทยา คณะมะ และ น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์) ประกอบด้วย ท่านผู้ช่วยผู้พิพากษา (นาย ศาสตร์ อาชวนิจกุล) และสุดท้ายองค์กรผู้เรียกร้องให้เกิดการร่างกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์อย่าง Soi dog (น.สพ. ตันติกร รุ่งพัฒนา) ได้ทราบว่าภายในสังคมไทยได้มีวาทะกรรม เกี่ยวกับความไม่เหมาะสมของโทษเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ ว่า “เตะหมาผิดกว่าเตะคน” แม้ภายหลังจะมีการแก้ไขประมวลอาญาเพิ่มเติมในมาตรา 295 เกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายผู้อื่นให้มีการระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เท่ากับกรณีทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560 จึงเห็นว่าตามที่ผู้ให้ข้อมูลหลายฝ่ายได้กล่าวไว้ว่า หลายบุคคลมีความเข้าใจเกี่ยวกับตัวบทกฎหมายทั้งสองฉบับอย่างผิวเผิน และขาดความรู้เกี่ยวกับการพิจารณาคดีที่มีการนำการรอการลงโทษ เหตุบรรเทาโทษ มาใช้ในกรณีเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งสามารถเป็นคำตอบแก่ทั้งประชาชนฝ่ายที่คิดว่าโทษการทารุณกรรมสัตว์นั้นหนักไป หรือผู้ที่ตั้งคำถามว่าเช่นไรจึงลงโทษผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์ถึงได้รับโทษไม่เต็มจำนวนและเบาไปเมื่อเทียบกับความผิด

อีกประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยได้พบนั่นคือ การดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับกรณีการทารุณกรรมสัตว์นั้น ยังไม่พบเจอการยื่นอุทธรณ์คดี หรือการดำเนินคดีในชั้นศาลฎีกาคดีแต่อย่างใด ทั้งนี้ ท่านผู้พิพากษา ศาสตร์ อาชวนิจกุล (10 เมษายน พ.ศ. 2563) ได้ให้ความเห็นต่อไปว่า เนื่องจากผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์ส่วนมากนั้น เป็นผู้กระทำผิดทางอาญาครั้งแรก ซึ่งนอกจากจะได้รับการลดโทษตามกฎหมายเกี่ยวกับการไม่เคยได้รับโทษจำคุก ตามประมวลอาญา มาตรา 56[254] และเนื่องด้วยคดี

[254] มาตรา 56 ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

เกี่ยวกับสัตว์นั้น มิใช่คดีที่มีมูลค่าความเสียหายมาก หลายครั้ง จึงถูกดำเนินคดีแบบ *“มักถูกดำเนินแบบคดีมโนสาเร่[255] ในสายตาของอัยการ หรือผู้พิพากษา ซึ่งทำให้ไม่มีการอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาในคดี การดำเนินคดีลักษณะนี้จึงไม่ได้เป็นตัวอย่างบรรทัดฐานในการป้องกันอาชญากรรมการทารุณกรรมสัตว์ได้มากนัก ดังนี้การแก้ปัญหาที่ถูกคือแก้มาจากต้นเหตุของจิตสำนึกบุคคล ของผู้เลี้ยงเสียมากกว่า”* (น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์: 2562) ซึ่งได้ถูกเสริมโดย ส.พ.ญ. ภัทรนันท์ สัจจารมย์ ผู้ช่วยที่ปรึกษาทางกฎหมายขององค์กร Watchdog Thailand ซึ่งแม้จะได้เห็นด้วยว่ามาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นมีการบัญญัติโทษที่เหมาะสมได้สัดส่วนแล้วทว่าการนำมาใช้ลงโทษจริงไม่มีเพดานโทษขั้นต่ำที่น่าพึงพอใจ อีกทั้งความรู้สึกที่ทางภาครัฐนั้นมิได้จริงจังกับการจัดการดำเนินคดีการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งชี้ให้เห็นจากหลายคดีที่กรมปศุสัตว์ได้ติดตามการทำงานของอัยการ และผู้พิพากษา ที่สะท้อนและยืนยันความข้องใจของมุมมองกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับสัตว์ที่ฝ่ายองค์กรช่วยเหลือสัตว์

ซึ่งในภาคของประชาชนที่ได้รับทราบเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้น ผู้วิจัยพบจากการสำรวจของคณะกรรมการติดตามกลไกและพิจารณาการปกป้องคุ้มครองสัตว์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติและ ”นิด้าโพล”ในปีพ.ศ. 2560 พบว่าประชาชนที่ได้ถูกสำรวจความเห็นจำนวน 737 คน[256] นั้นพบว่า

---

(1) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(2) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ

(3) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

[255] คดีมโนสาเร่ หมายถึง คดีที่โจทก์เรียกฟ้องทรัพย์สินเป็นจำนวนไม่มาก หรือคดีฟ้องขับไล่ที่มีค่าเช่าหรืออาจให้ค่าเช่าได้ มีราคาเล็กน้อย เป็นคดีไม่ยุ่งยากที่มีการพิจารณากระชับ รวดเร็ว เรียบง่าย ประหยัด

[256] สำนักกรรมาธิการ 2 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560).รายงานของ คณะกรรมการปกป้องคุ้มครองสัตว์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่อง การขึ้นทะเบียนสัตว์เลี้ยง (สุนัขและแมว).สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.หน้า 1-2.

- การรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557นั้น ประชาชนทราบถึงการมีอยู่ของกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ร้อยละ 87.8 และ ร้อยละ 12.2 ที่ไม่ทราบถึงกฎหมายฉบับนี้

- สำหรับการเห็นความสำคัญของกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้นประชาชนกว่า ร้อยละ 58.0 ประชาชนที่เห็นว่ากฎหมายนี้ค่อนข้างมีความสำคัญ ร้อยละ 34.2 ไม่ค่อยสำคัญร้อยละ 6.5 ท้ายที่สุดเห็นว่ากฎหมายนี้ไม่มีความสำคัญเลย ร้อยละ 1.3

- กรณีความเหมาะสมของโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 40,000 บาทกรณีการทารุณกรรมสัตว์ ประชาชนร้อยละ 73.2 เห็นว่าโทษดังกล่าวมีความเหมาะสมแล้ว และมีประชาชนอีกส่วน ปริมาณร้อยละ 26.8 ที่เห็นว่าโทษไม่มีความเหมาะสม โดยในสถิติข้างต้นนั้น ประชาชนที่เห็นด้วยกับปริมาณโทษกฎหมายฉบับนี้ว่ามีความเหมาะสม ร้อยละ 26.4 เห็นว่าเพราะ**สัตว์มีชีวิตจิตใจควรได้รับความคุ้มครอง** ประชาชน ร้อยละ 22.9 เห็นว่าโทษมีความเหมาะสมเพราะ**ความผิดน่าจะทำให้คนเกิดความกลัวกฎหมายละไม่กล้ากระทำผิดอีก** และประชาชนร้อยละ 14.8 เห็นว่าผู้ที่มีเจตนากระทำทารุณกรรมสัตว์ควรถูกลงโทษ

  ฝ่ายประชาชนที่มองว่าโทษไม่เหมาะสมนั้น ร้อยละ 39.1 เห็นว่าโทษมีปริมาณที่หนักเกินทั้งโทษปรับ และจำคุก ในทางกลับกัน ประชาชนที่มองว่าโทษดังกล่าวนั้นเบาไป มีร้อยละ 21.3 และที่เห็นว่าควรปรับโทษตามความร้ายแรงของสถานการณ์ได้อีกร้อยละ 18.3

- กรณีความเหมาะสมของโทษปรับสูงสุดไม่เกิน 40,000 บาท ที่ใช้ลงกับเจ้าของสัตว์ที่ปล่อยปะ ละทิ้งสัตว์ หรือกระทำการใดๆให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันควรนั้น ประชาชนกว่าร้อยละ 76.1 เห็นว่าโทษมีความเหมาะสมและ และ ร้อยละ23.9 ที่เห็นว่าไม่เหมาะสม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ทั้งนี้ประชาชนที่เห็นว่าสัตว์มีชีวิตและจิตใจจึง และต้องการให้เกิดการข่มขู่ผู้ประกอบอาชญากรรมมีความสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มองว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีชีวิตและจิตใจควรได้รับการคุ้มครองจากความรุนแรง ต่อมาคือประเด็นของความเห็นด้วยกับความเหมาะสมของโทษที่ใช้ลงนั้น ประชากรไทยส่วนมากเห็นด้วยกับ โทษตามมาตรา 31 ในกรณีทารุณกรรมสัตว์และมาตรา 32 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 นั้น ทำให้เห็นว่านอกจากบุคคลที่ผู้วิจัยได้กระทำการสัมภาษณ์พูดคุยแล้ว ประชากรทั่วไปยังคงเห็นพ้องกับความเหมาะสมของโทษ ซึ่งในมิติแห่งความเห็นเหล่านี้ประชาชนมักมองโดยพิจารณาจากโทษปรับประกอบกับโทษจำคุกเพดานสูงสุดไว้ก่อนเวลาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมาย เพราะเป็นภาพที่ปรากฏชัดเจนในฉบับกฎหมาย (น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์: 2562)

การวินิจฉัยคดีทารุณกรรมสัตว์

ในขั้นต่อมาผู้วิจัยต้องนำข้อเท็จจริงของคดีผู้ต้องหาที่ทำผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 2557 ที่ถูกศาลชั้นต้นตัดสินแล้วมาศึกษาว่าโทษที่ได้ใช้ตัดสินไปจริงนั้นมีปริมาณเช่นใดบ้างที่ปรากฏ ประกอบไปด้วย 8 กรณีตัวอย่างดังต่อไปนี้[257]

1) คดีของ นายคำดี โคตรถา (มกราคม 2558) ได้กระทำความผิดทารุณกรรมสัตว์โดยใช้มีดฟันใบหน้าด้านขวาของสุนัขเพศผู้ ของ นายสายยนต์ คำภูแก้ว จนได้รับบาดเจ็บนั้น ทางผู้พิพากษาของศาลจังหวัดหนองคายได้พิจารณาความผิดของ นายคำดี ซึ่งศาลได้ตัดสินจำคุก 1 ปี แต่โทษจำคุกนั้นได้ให้รอลงอาญา 1 ปี ประกอบกับการปรับ 2,000 บาท

2) คดีนายทวีชัย ตันยี่ วางยาเบื่อสุนัขพันธุ์บางแก้ว (มกราคม 2558) ของนายเอกลักษณ์ อุ่นแก้ว ศาลได้ตัดสินให้นายทวีชัยนั้นมีความผิด 2 กระทงด้วยกัน ทั้งกระทำทารุณกรรมสัตว์ และทำให้เสียทรัพย์ มีโทษปรับกระทงละ 6,000 บาท สองกระทงได้รวมเป็นเงินค่าปรับ 12,000 บาท ประกอบกับโทษจำคุกเป็นเวลา 4 เดือน แต่ฝ่ายจำเลยให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหา ร่วมกับเหตุที่จำเลยไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน จึงรอลงอาญาไว้เป็นเวลา 1 ปี และลดโทษปรับก็ลดกึ่งหนึ่ง เป็น 6,000 บาท

3) คดีผู้ต้องหา 2 รายร่วมกันฆ่าสุนัข และถ่ายคลิปวิดีโอ แล้วนำไปเผยแพร่ลงสื่อออนไลน์ (กรกฎาคม 2558) ศาลได้พิพากษาตัดสิน นายวิทยา ไชยยันต์ จำเลยที่ 1 ผู้เผยแพร่คลิปวิดีโอการฆ่าสุนัขลงสื่อ ออนไลน์ ให้ระวางโทษจำคุก 3 เดือน ให้รอลงอาญา

[257] Nation, “ย้อนรอย พรบ.ทารุณกรรมสัตว์ 1 ปีเจอคุกแล้ว 5 ราย”, https://www.nationtv.tv/main/content/378487550/, ม.ค. 2559.

และปรับเป็นเงิน 10,000 บาท ส่วน นายเสนอ รูปงาม จำเลยที่ 2 ผู้ลงมือฆ่าสุนัข ศาลตัดสินจำคุก 3 เดือน ปรับเป็นเงิน 10,000 บาท โดยไม่รอลงอาญา

4) คดีทุบหัวลูกแมว(สิงหาคม 2558) ศาลได้ตัดสินลงโทษจำคุก 6 เดือน ปรับ 20,000 บาท ทว่าจำเลยได้รับสารภาพข้อกล่าวหา ศาลจึงลดโทษเหลือกึ่งหนึ่ง เป็นจำคุก 3 เดือน ปรับ 10,000 บาท ประกอบกับการใช้มาตรการเพื่อความปลอดภัยโดยการควบคุมความประพฤติ พร้อมชดใช้ค่ารักษาพยาบาลของแมวตามราคาจริง

5) คดีจับรถขนซากสุนัขชำแหละ14 ตัว ที่นายแหงม สุฝน ได้กระทำการโดยได้ตระเวนซื้อหาสุนัข จากนั้นจึงฆ่าและชำแหละสุนัขเพื่อนำขายให้แก่ผู้นิยมการบริโภคเนื้อสุนัข (กันยายน 2558) กรณีนี้ศาลได้ตัดสินลงโทษจำคุก 1 ปี แต่จำเลยรับสารภาพ จึงปรับ 6,000 บาท ส่วนโทษจำคุก รอลงอาญา 1 ปี

6) ต่อมาเป็นกรณีที่ผู้วิจัยเคยได้นำเสนอข่าวภายในบทที่ 4 นั่นคือกรณีที่นายอานนท์ เมฆสัน พ่อค้าขายข้าวมันไก่ ได้บันดาลโทสะฆ่าสุนัขที่ตนอ้างว่าเคยกัดลูกชาย (พฤษภาคม 2559) ศาลได้ตัดสินให้ระวางจำคุก 4 เดือน แต่เนื่องจากจำเลยให้การรับสารภาพ จึงลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกเป็นเวลา 2 เดือน โดยโทษจำคุกให้เปลี่ยนเป็นโทษกักขัง[258] 2 เดือน[259]

7) เป็นอีกคดีที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในส่วนของข่าวการทารุณกรรมสัตว์ตามสื่อในบทที่ 4 นั้นคือคดีนายคำดี โคตถา ชาวหนองคาย ใช้มีดฟันสุนัขเพศผู้นายสายยนต์และนางจอมศรี คำภูแก้วในปีพ.ศ. 2558 จำเลยได้อ้างว่าเพราะสุนัขตัวดังกล่าวได้ไปกัดไก่ที่เลี้ยงไว้ โดยได้ตัดสินจำคุก 1 ปี โดยโทษจำคุกให้รอลงอาญา 1 ปี ปรับ 2,000 บาท ตามที่ได้แสดงตามข้อมูล

8) และอีกกรณีที่จำเลยอ้างว่าบันดาลโทสะเนื่องจากถูกสุนัขไล่กัดบ่อยคือ กรณียิงสุนัขตายหน้าห้างสรรพสินค้าอิมพีเรียล ของนายวิชา บุญลือลักษณ์ (มกราคม 2558) กรณีดังกล่าว ศาลได้ตัดสินจำคุก 6 เดือน และปรับ 5,000 บาท ตาม พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปีพ.ศ. 25577 และลงโทษตามข้อหาอื่น ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ด้วย รวมโทษทั้งสิ้นจำคุก 14 เดือน หรือ1 ปี 2 เดือน และปรับเป็นเงิน 7,500

---

[258] ผู้ต้องกักขัง หมายถึง ผู้ที่ถูกกักขังตามหมายกักขังของศาล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1.ศาลสั่งลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน ฐานความผิดลหุโทษเปลี่ยนเป็นโทษกักขังแทนโทษจำคุก 2.กักขังแทนค่าปรับ โดยใช้อัตรา 500 บาท ต่อหนึ่งวัน และกักขังไม่เกิน 2 ปี (กรมราชทัณฑ์)

[259] กรุงเทพธุรกิจ, “เปิดแนวคำพิพากษา 'คดีทารุณสัตว์'”, https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/700484, มิถุนายน 2559.

บาท แต่ให้รอลงอาญาประกอบกับคุมความประพฤติเป็นเวลา 1 ปี และให้ทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณะประโยชน์เป็นเวลา 12 ชั่งโมง

9) คดีจำเลยชาวLGBTQA+ นายยลดา จำปาศรี โยนสุนัขพันธุ์ชิวาวา เพศเมียของ น.ส. เมยานี สิทธิสุข ลงจากตึกจนเสียชีวิต โดยอ้างว่าบันดาลโทสะที่สุนัขทำที่อยู่อาศัยตนสกปรก (มกราคม 2559) ศาลได้ตัดสินให้จำคุก 2 เดือนโดยไม่รอลงอาญาเพราะพฤติกรรมนั้นทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานและเจ็บปวดจนตาย และทำให้ผู้อื่นเสียทรัพย์ ศาลจึงเห็นว่าไม่มีเหตุให้ลดโทษ แม้จำเลยจะรับสารภาพ

ผู้วิจัยพบว่าการนำกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปี พ.ศ. 2557 มาใช้เพื่อตัดสินคดีต่อสัตว์จริงนั้น จะเห็นได้ว่ายังไม่พบกรณีของการปรับเต็มจำนวน 40,000 บาท ในกรณีที่จำเลยกระทำไปเพราะบันดาลโทสะนั้นจะไม่ถูกปรับไปเกินกว่า หลักราคาพันบาท ประกอบกับการรับสารภาพที่ทำให้จำเลยต่างได้ลดโทษกึ่งหนึ่งตามกฎหมาย ทั้งนี้รวมไปถึงระยะเวลาที่ถูกลดในโทษจำคุกด้วย ซึ่งมักถูกปรับเป็นการรอลงอาญาประกอบกับการควบคุมพฤติกรรมแทน ตามที่ท่านผู้ช่วยผู้พิพากษาศาสตร์ อาชวนิจกุล ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับหลักการพิจารณาเพื่อกำหนดโทษผู้กระทำผิด[260] ในทางตรงกันข้ามหากผู้กระทำผิดมีเจตนา วางแผน ที่จะกระทำต่อสัตว์อย่างกรณี ฆ่าสุนัขและเผยแพร่คลิปวิดีโอนั้นปริมาณของโทษย่อมมากกว่ากรณีอื่นๆและไม่ได้รับการรอลงอาญา แสดงว่าการลงโทษนั้นถูกปรับใช้โทษให้เหมาะสมแต่พฤติการณ์การกระทำทารุณกรรมสัตว์เป็นกรณีไป แนวคิดของกลุ่มที่เห็นว่าการลงโทษนั้นเบาไป หรือไม่ได้สัดส่วน อย่างที่ Watch dog Thailand ได้นำเสนอนั้น จึงมีคำอธิบายตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมอย่างที่เห็นได้จากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์นี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

[260] ประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 78 “เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้โฉดเขลาเบาปัญญาตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงานหรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามีลักษณะทำนองเดียวกัน”

4.ปัญหาการบังคับกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ใช้ที่พบ

สุดท้ายคือการศึกษาปัญหาที่พบเจอว่านอกจากแนวคิดที่เกิดจากการมองบทบัญญัติกฎหมายการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์แล้ว กับกรณีการดูคำตัดสินของศาลประกอบนั้น ยังมีปัญหาใดที่ทำให้ความยุติธรรมต่อสัตว์นั้นยังมิได้ประสิทธิผลนัก หรือเยี่ยงไรคนจึงยังไม่ศรัทธาในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับกรณีการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งผู้วิจัยพบปัญหาทั้งหลายดังต่อไปนี้

1) เจ้าหน้ารัฐที่ในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับสัตว์ยังขาดประสบการณ์เกี่ยวกับการบังคับใช้และจัดการกับกฎหมายคุ้มครองสัตว์ น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์ ผู้อำนวยการกองสวัสดิภาพสัตว์ และสัตวแพทย์บริการ กรมปศุสัตว์ กรุงเทพมหานครฯ ได้ชี้ถึงปัญหาในข้อนี้ว่าทางกรมปศุสัตว์เองเองมิได้เป็นผู้เสนอขอเป็นผู้ดูแลบังคับใช้กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ใช้ที่พบแต่อย่างใด เมื่อรัฐบาลได้มอบหมายหน้าที่การบังคับใช้ให้ ในช่วงสองถึงสามปีแรกจึงประสบปัญหาขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการนำกฎหมายไปบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพได้ โดยปี พ.ศ. 2560 จึงมีแผนกภายในกรมปศุสัตว์ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีทารุณกรรมสัตว์ ขึ้นมาโดยตรงและเริ่มบังคับใช้กฎหมายได้ดีขึ้นบ้าง แต่ก็ยังไม่ได้ทำให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดต่อประชาชน

2) กรณีไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายใน มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้ จากการสัมภาษณ์ประสบการณ์การทำงายภายในกรมปศุสัตว์พบว่า มาตราดังกล่าวนั้นเป็นกรณีลงโทษผู้กระทำการทอดทิ้งสัตว์ในความดูแลของตน ซึ่งยากที่จะจับผู้กระทำมาดำเนินคดี เพราะการนำสัตว์มาปล่อยทิ้งหรือปล่อยออกจากบ้านให้เร่ร่อนนั้นไม่สามารถทราบได้เลยว่าเป็นผู้ใด หรือสัตว์อยู่ในความดูแลของบุคคลไหน เนื่องจาก ถึงแม้สัตว์จะมีเจ้าของแต่ก็มิได้มีการฝังChip ติดตามตัวในสัตว์นั้นๆ เป็นส่วนใหญ่ ปัญหาการทอดทิ้งสัตว์นั้นจึงยังเกิดอยู่จนถึงปัจจุบัน และไม่สามารถใช้ตัวบทดังกล่าวมาข่มขู่ไม่ให้เกิดการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิผล

3) ปัญหาสัตว์จรจัดจำนวนมาก ในกรณีนี้เป็นการกล่าวถึงสัตว์ที่ไม่มีเจ้า[261]ของซึ่งได้เพ่นพ่าน อยู่อาศัยในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นสัตว์ที่ก่อความรำคาญและสร้างปัญหาในชุมชนตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวข้างต้นในข้อที่ 2 ซึ่งบางครั้งอาจระบุไม่ได้ว่าเป็นสัตว์จรจัดจริงๆหรือสัตว์ที่เจ้าของปล่อยเร่ร่อน ทำให้ยากต่อการใช้กฎหมายในการจัดการกับสัตว์ปริมาณมากนี้ โดยในการค้นคว้านั้น ผู้วิจัยพบว่าสัตว์จรจัดดังกล่าวรวมกับสัตว์ซึ่งมีเจ้าของแล้วมีปริมาณมากในเขตกรุงเทพมหานครจึงเป็นพื้นที่ในการยกตัวอย่างปัญหาที่ดี ซึ่งปรากฏเป็นข้อมูลดังต่อไปนี้

[261] สัตว์ซึ่งถูกทอดทิ้งในที่สาธารณะ

ข้อมูลปริมาณสัตว์เลี้ยงที่มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของในปีพ.ศ. 2559[262]

ข้อมูล	จำนวนสุนัข				รวม	จำนวนแมว				รวม (ตัว)
	สุนัขมีเจ้าของ		สุนัขไม่มีเจ้าของ			แมวมีเจ้าจอง		แมวไม่มีเจ้าของ		
เขตกรุงเทพมหานคร	เพศผู้	เพศเมีย	เพศผู้	เพศเมีย	721,879	เพศผู้	เพศเมีย	เพศผู้	เพศเมีย	414,306
	268,578	311,894	61,608	79,847		135,070	169,711	39,176	50,093	

ซึ่งข้อมูลปริมาณสัตว์จรจัดนี้ยังถูกสะท้อนเป็นปัญหาจริงในสังคมกรณีกลายเป็นปัญหาความรำคาญจากสัตว์ ที่โดยมากจะพบว่ามาจากสุนัข โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งในรายงานการร้องเรียนเหตุรำคาญจากสัตว์เลี้ยงนั้น เป็นกรณีของสุนัขกว่าร้อยละ75 โดยในปี พ.ศ. 2559 นั้นได้มีเรื่องร้องเรียนกรณีประชาชนได้รับความเดือดร้อนรำคาญจากสัตว์ประเภทสัตว์เลี้ยง (สุนัขและแมว) เข้ามาถึง 4,746 เรื่อง[263]

4) **ความขัดแย้งขององค์กรภาครัฐและองค์กรอิสระที่มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือสัตว์** นั่นคือความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ และองค์กรอิสระที่มีพันธกิจในการคุ้มครองสัตว์ ซึ่งอาจไม่เห็นด้วยกับลักษณะการทำงานของภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ โดยมากเป็นความไม่พอใจของการให้ความร่วมมือหรือจริงจังต่อปัญหาของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งการหันหน้าเข้าคุยกันเป็นสิ่งสำคัญในภายภาคหน้า และอีกปัญหาคือ การขาดความเข้าใจในตัวกฎหมายคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรม จากทั้งฝั่งผู้รักสัตว์และผู้กระทำทารุณ การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ (น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์ : 2562) ซึ่งความคิดเกี่ยวกับปัญหานี้เองก็ได้รับการยืนยันจากการดูบทสัมภาษณ์ขององค์กรช่วยเหลือสัตว์ที่มักมีปัญหาต่อภาครัฐ อย่าง ทางองค์กร Soi Dog Thailand ที่ไม่เห็นด้วยกับลักษณะการจัดการศูนย์พักพิงสัตว์ที่ไม่ได้มาตรฐานหลักสวัสดิภาพสากลของรัฐ จนสัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน (น.สพ. ตันติกร รุ่งพัฒนา: 2562) หรือ Watchdog Thailand ที่ไม่ศรัทธาในการลงโทษของรัฐที่ไม่มีเพดาน

[262] แบบสำรวจสรุป จำนวนสุนัข แมว โครงการรณรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ปีพ.ศ. 2559

[263] หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท 0200/1621, 30 พ.ค. 2560 เรื่อง ขอส่งข้อมูล เหตุเดือดร้อนรำคาญจากสัตว์เลี้ยง (สุนัขและแมว)

ขั้นต่ำ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ไม่ได้ผลดีในแง่การป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดต่อสัตว์ (ส.พ.ญ. ภัทรนันท์ สัจจารมย์: 2562)

5) ปัญหาความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ สืบเนื่องจากวิเคราะห์ของผู้วิจัยในข้อก่อน ประกอบกับการสัมภาษณ์ กรมปศุสัตว์ผู้บังคับใช้กฎหมายคุ้มครองสัตว์นั้น ทำให้พบว่าประชาชนทั้งสองฝ่ายหลายฝ่ายยังขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อกฎหมายฉบับปัจจุบัน ทั้งฝ่ายที่คิดว่าที่เห็นว่าโทษตามมาตรา 31 หรือ 32 นั้นไม่รุนแรงพอ ศาลใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำน้อย และในกรณีของฝ่ายที่คิดว่ากฎหมายให้ความคุ้มครองสัตว์มากกว่าคนในสังคมด้วยกันเอง ก็มิได้ติดตามการตัดสินคดีหรือคำพิพากษาจริง จึงไม่ทราบถึงการใช้ดุลพินิจลดโทษของศาลตามพฤติการณ์ส่วนบุคคล การศึกษากฎหมายฉบับนี้เพิ่มเติมจึงเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกฝ่ายที่สนใจเรื่องของสัตว์จำเป็นต้องกระทำ เพื่อป้องกันความเข้าใจผิด จนเกิดเป็นการกล่าวโทษหน่วยงานรัฐ หรือองค์กรต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมต่อสัตว์

ข้อสรุปทางทฤษฎี ในแง่ของการลงโทษกรณีการทารุณกรรมสัตว์ที่เหมาะสมและได้สัดส่วนนั้น การแสดงความรู้สึกของประชาชนแต่ละส่วนนั้นได้ชี้วัดว่าบุคคลที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการติดตามผลการพิจารณาความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์นั้น นอกจากขาดความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมแล้ว ขาดการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมาย อีกทั้งใช้อารมณ์ที่มีต่อสัตว์ซึ่งถูกกระทำและที่มีต่อผู้กระทำผิดในการตัดสินเหตุการณ์ จึงยังทำให้มีแนวคิดที่ว่า “เตะหมาผิดกว่าเตะคน”ติดอยู่ หรือ ”ลงโทษผู้ทารุณกรรมสัตว์เบาไป” ทั้งนี้การติดตามข่าวสาร และศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ประกอบกับกฎหมายที่ถูกบัญญัติจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการลงโทษตามกฎหมายนั้นจำต้องพิจารณาในหลายขั้นตอน แต่ด้วยปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายซึ่งได้พบจากการสำรวจข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ในแต่ละส่วน ซึ่งผู้วิจัยจึงสามารถนำมากลั่นกรองเป็นแนวคิดทฤษฎีรากฐาน (Grounded Theory)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

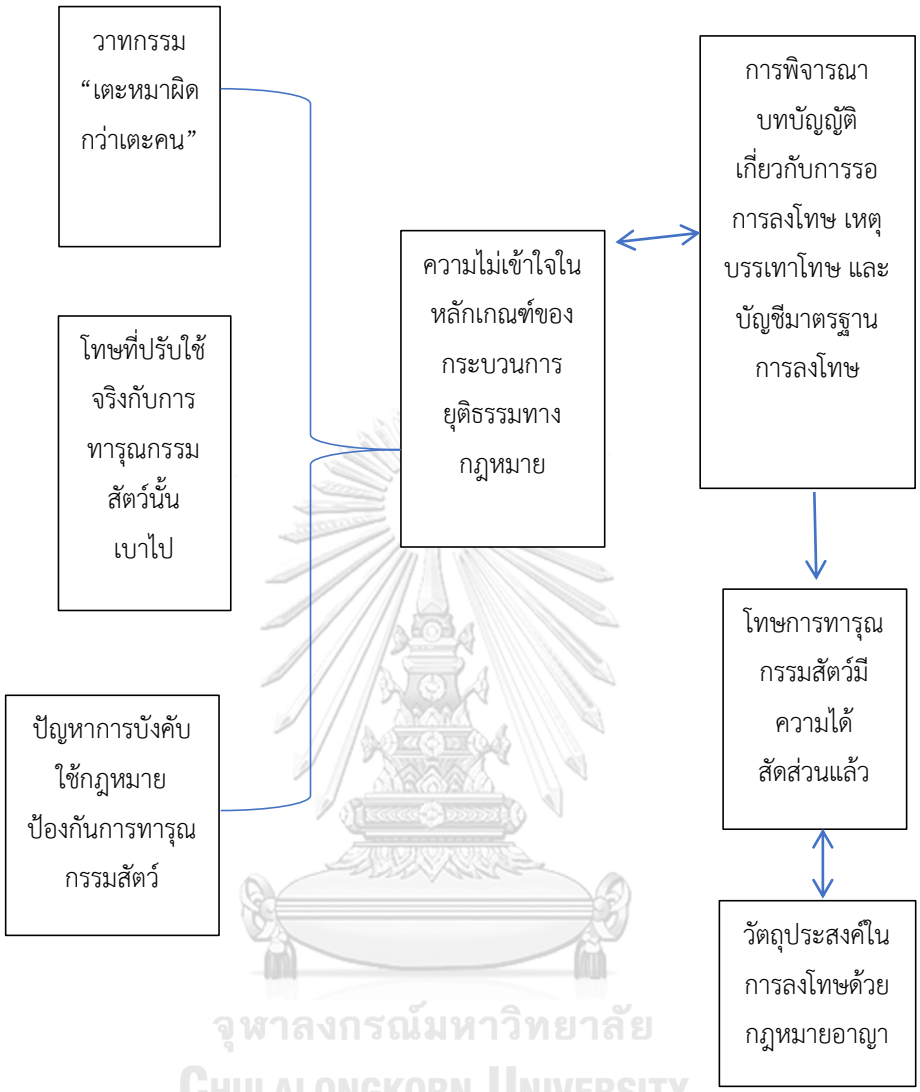

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาพที่ 5 ความได้สัดส่วนของโทษเพื่อการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

7.3 ข้อสรุปและทฤษฎีฐานรากในบทที่ 7

เช่นเดียวกับการสรุปข้อมูลด้วยทฤษฎีฐานราก (GROUNDED THEORY) ตามแบบของ STRAUSS & CORBIN (1998) และ แนวคิดของ Locke (2001) ในบทที่ 5 และ 6 นั้น ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบจากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาวัตถุประสงค์การวิจัย ในประการที่ 3 เกี่ยวกับศึกษาลักษณะการกำหนดบทลงโทษที่ได้สัดส่วนเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ และเพื่อตอบคำถามการวิจัยในเรื่องของการป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์ได้อย่างมีประสิทธิผลเพียงใด

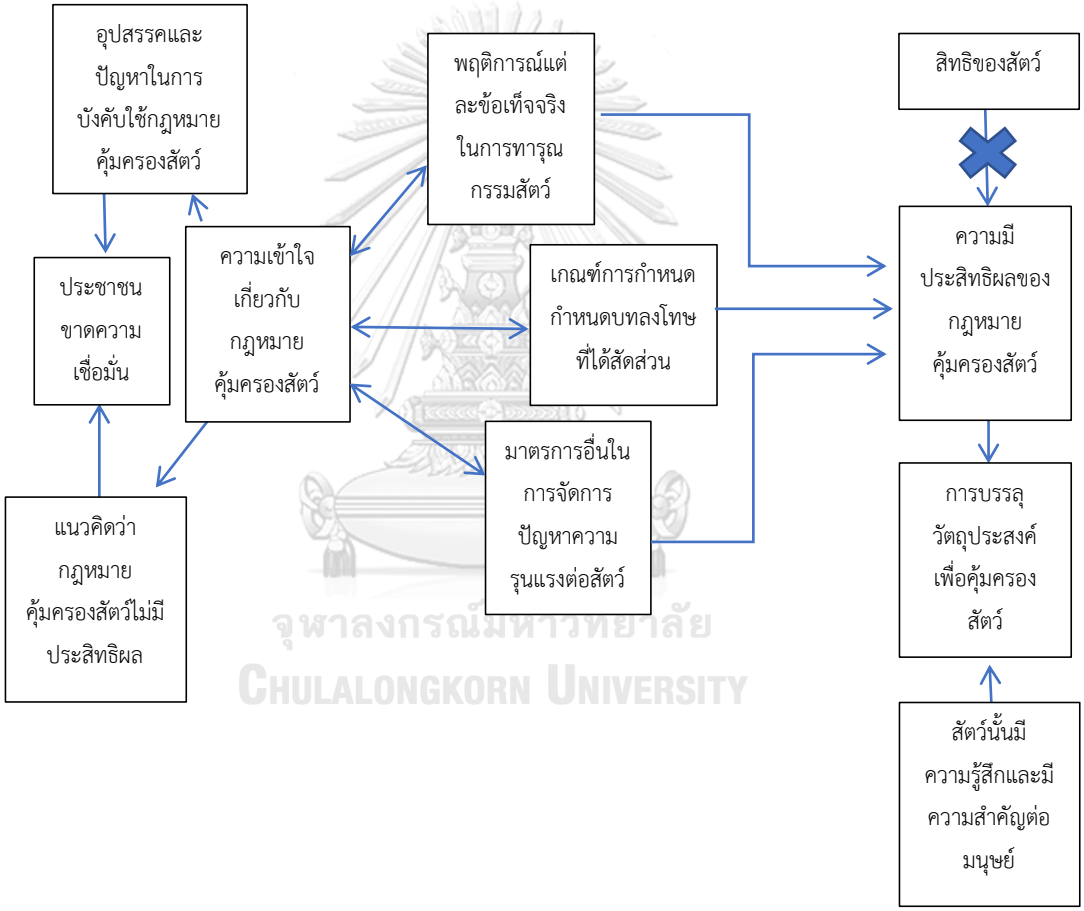

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 6 แผนภาพทฤษฎีฐานรากในบทที่ 7

ข้อสรุปเชิงทฤษฎีมีดังนี้

- กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

1. เช่นเดียวกับแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างคนและสัตว์ กฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อการคุ้มครองสัตว์นั้นได้มองสัตว์ว่าเป็นสิ่งที่มีชีวิต มีความรู้สึกนึกคิด ควรได้รับการคุ้มครองที่เหมาะสม

2. การทารุณกรรมสัตว์นั้นเป็นโทษทางอาญา เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ หรือการเลียนแบบการกระทำความผิดขึ้น

3. วัตถุประสงค์ของ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้นไม่ใช่เพื่อแก้แค้นทนแทนผู้กระทำผิด ทว่าเพื่อคุ้มครองสัตว์ และข่มขู่มิให้มีบุคคลมีความคิดทารุณกรรมสัตว์ ตามแนวคิดการกำหนดโทษในปัจจุบัน

- ความได้สัดส่วนและประสิทธิผลของการคุ้มครองสัตว์ด้วยกฎหมาย

1. การปลูกฝังเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิสัตว์นั้นไม่เกี่ยวข้องต่อความมีประสิทธิผลของการบังคับใช้กฎหมายการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

2. ความเข้าใจต่อกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มีผลต่อความรู้สึกเกี่ยวกับความได้สัดส่วนของโทษ และความมีประสิทธิผลของตัวบทบัญญัติ

3. อุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ประกอบกับความเชื่อของบุคคลว่าบทลงโทษที่ปรับใช้ไม่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในประชาชน

4. ความมีประสิทธิผลของกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ นั้นขึ้นอยู่กับ การใช้ดุลพินิจของศาลตามกระบวนการยุติธรรม พฤติการณ์ของผู้กระทำความผิด และใช้มาตรการอื่นเพื่อเยียวยาสัตว์ หรือแก้ไขผู้กระทำความผิดร่วมไปด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 8
สรุปผลการวิจัย ข้อสรุปเชิงทฤษฎี และข้อเสนอแนะ

จักเห็นได้ว่าในการศึกษาวิจัยชิ้นนี้นั้น มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ประกอบไปด้วยในทุกวัตถุประสงค์การวิจัยอย่างปฏิเสธไม่ได้ เช่นเดียวกับที่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในด้านต่างๆนั้นนำไปศึกษาเทียบเคียงกับกฎหมายฉบับนี้เพื่อการหาคำตอบของคำถามวิจัย และตอบสนองวัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้ โดยผู้วิจัยได้นำวิธีระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก (grounded theory) ขึ้นมาจากการศึกษาปรากฏการณ์ ในสังคมที่หมุนเวียนในยุคที่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ สร้างกรอบแนวคิดการวิจัย (conceptual framework) ได้จากการวิเคราะห์ตอนท้ายในบทที่ผ่านมา ซึ่งกรอบแนวคิดที่ได้ สามารถนำไปจัดทำเป็นการวิจัยทฤษฎีฐานรากเชิงระบบของ Strauss and Corbin (1998) และแนวคิดของ Locke (2001) โดยอาศัยการเก็บข้อมูลดังที่นำเสนอไปในบทที่ 4 ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องต่อสัตว์ และกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับสัตว์ บวกกับ วิเคราะห์เอกสาร (document analysis) ทั้งข่าวสารที่เป็นแหล่งข้อมูลของปรากฏการณ์ที่เป็นจุดสนใจในงานวิจัย และเอกสารข้อกฎหมาย หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมต่างๆ ทั้งหมดนี้นำมาวิเคราะห์ เพื่อหาความเชื่อมโยง จุดเกาะเกี่ยวในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อสัตว์ ว่าในความสัมพันธ์นั้นมีผลอย่างไรต่อกฎหมายการคุ้มครองสัตว์ และยุทธศาสตร์เงื่อนไขใดที่เกิดขึ้นจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในปรากฏการณ์การคุ้มครองสัตว์จากการทารุณกรรมนี้ โดยเสนอเป็นแผนภาพ (diagram) เพื่อแสดงผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้น (consequences) จากเงื่อนไขเหล่านั้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

8.1 สรุปผลการวิจัย

โดยการตอบคำถามการวิจัยสามประการที่สอดคล้องต่อวัตถุประสงค์การวิจัยซึ่งประกอบไปด้วย

1. ฐานความคิดทางกฎหมายภายในประเทศซึ่งทำการศึกษานั้นมีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิของสัตว์อย่างไร มีความได้สัดส่วนของการลงโทษเพียงไร และมีผลในการลดอาชญากรรมต่อสัตว์หรือไม่

2. บุคลากรในวงการกฎหมาย ผู้ทำการพาณิชย์เกี่ยวกับสัตว์ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสัตว์อย่างสัตว์แพทย์ ผู้เลี้ยงสัตว์หรือจัดตั้งมูลนิธิเกี่ยวกับสัตว์ในประเทศไทย มีมุมมองต่อสิทธิของสัตว์อีกทั้งมี

มุมมองอย่างไรต่อความเหมาะสมของโทษสำหรับการการทารุณกรรมสัตว์ และมีทรรศนะอย่างไรต่อการกำหนดโทษในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ว่าสามารถป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์ได้อย่างมีประสิทธิผลหรือไม่

3. การป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์ที่มีประสิทธิผลมากที่สุดนอกจากกฎหมายอย่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แล้วการปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกเกี่ยวกับสัตว์ภายในสังคมจะมีส่วนช่วยหรือไม่

ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีฐานรากที่กลั่นกรองมาได้จากวัตถุประสงค์การวิจัยมาเพื่อตอบคำถามเหล่านี้ โดยคำถามวิจัยประการแรกและประการที่สองนั้นมีความเกี่ยวข้องและเป็นเนื้อเดียวกันโดยไม่มีคำจำเป็นต้องแยกวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงใช้โอกาสนี้ตอบคำถามวิจัยในข้อแรก โดยอาศัยแนวคิดของกลุ่มบุคลากรในวงการกฎหมาย ผู้ทำการพาณิชย์เกี่ยวกับสัตว์ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสัตว์อย่างสัตว์แพทย์ ผู้เลี้ยงสัตว์หรือจัดตั้งมูลนิธิเกี่ยวกับสัตว์ในประเทศไทย เพื่อตอบคำถามร่วมกันไป

1. การตอบคำถามวิจัยเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิสัตว์ และความได้สัดส่วนของโทษการทารุณกรรมสัตว์ และผลต่อการยับยั้งอาชญากรรมกระทำทารุณสัตว์ ประกอบกับทรรศนะของบุคลากรในวงการกฎหมาย ผู้ทำการพาณิชย์เกี่ยวกับสัตว์ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสัตว์อย่างสัตว์แพทย์ ผู้เลี้ยงสัตว์หรือจัดตั้งมูลนิธิเกี่ยวกับสัตว์ในประเทศไทย

เมื่อกล่าวถึงหลักการสิทธิในสัตว์จะเห็นได้ว่าเมื่อเอ่ยถึงการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตั้งสิทธิสัตว์ขึ้นมา ผู้ให้ข้อมูลที่ได้แสดงถึงความเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสิทธิสัตว์มาใช้ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ส.พ.ญ. ภัทรนันท์ สัจจารมย์ ผู้ช่วยที่ปรึกษาทางกฎหมายขององค์กร Watchdog Thailand

2. สัมภาษณ์ น.สพ. ตันติกร รุ่งพัฒนา ผู้อำนวยการด้านสวัสดิภาพสัตว์ (กรุงเทพมหานครฯ) สมาชิกของมูลนิธิ Soi Dog Thailand

3. นาย ศาสตร์ อาชวนิจกุล ผู้ช่วยผู้พิพากษา และ

4. น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์ ผู้อำนวยการกองสวัสดิภาพสัตว์ และสัตวแพทย์บริการ กรมปศุสัตว์ กรุงเทพมหานครฯ

5. นสพ. สายันต์ คงเพชร ผู้ทำคอกสุนัขทรัพย์ปัญญา กรรมการบริหารและการผสมพันธุ์ประจำสมาคม German shepherd dog association of Thailand

6. รศ.ดร. สุพล เลื่องยศลือชากุล อดีต หัวหน้าหน่วยอายุรศาสตร์สุกร คณะสัตว์แพทย์ศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ ผศ.สพ.ญ.สมลักษณ์ พวงชมพู อดีต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

หัวหน้าหน่วยพยาธิวิทยา ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะสัตว์แพทย์ศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ความเห็นว่าการนำหลักการสิทธิมาปรับใช้ในสังคมมนุษย์ย่อมไม่ทำให้ความเป็นอยู่ของสัตว์ดีขึ้น หรือช่วยให้สัตว์นั้นได้รับความคุ้มครองมากขึ้นแต่อย่างใด เพราะสัตว์เองก็ไม่ได้มีความสามารถในการสื่อสารเพื่อบังคับสิทธิของตนได้ ทว่าจะเป็นการไปขัดต่อสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ด้วย เนื่องจากสังคมมนุษย์ยังจำเป็นต้องใช้สัตว์เพื่อ การบริโภค อุปโภค หรือใช้แรงงานสัตว์เพื่อให้ดำเนินชีวิตได้ปกติ หากมนุษย์ไม่สามารถจัดการ หรือเป็นเจ้าของสัตว์ได้ย่อมเกิดความวุ่นวายตามมา ดังนี้สอดคล้องตามหลักการความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในอดีตที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ 5 ว่า**มนุษย์ไม่อาจตัดขาดจากความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาสัตว์ในชีวิตประจำวันเพื่อความอยู่รอดได้** เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา เยอรมนี และอินเดีย ที่มิได้มอบสิทธิเสรีภาพไว้ในบทบัญญัติกฎหมาย ดังนี้เมื่อความคุ้มครองทางกฎหมายนั้นมีแนวทางเพื่อคุ้มครองมนุษย์มากกว่าสัตว์ โดยไม่มีความสมเหตุสมผลหากกำหนดให้สัตว์มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย มนุษย์ก็ยังควรตระหนักถึงการปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมกับสัตว์ โดยในพื้นฐานนั้นอาจเริ่มจากการให้ความสำคัญขั้นพื้นฐานแก่หลักการแห่งการคุ้มครองและเคารพสวัสดิภาพของสัตว์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสิ่งที่ใกล้เคียงกับการให้สิทธิแก่สัตว์ที่เป็นไปได้มากที่สุดแล้ว

ความได้สัดส่วนและความเหมาะสมของโทษในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เป็นการศึกษาอย่างลึกซึ้งในบทที่ 7 ของงานวิจัย เมื่อดูกลุ่มผู้ที่ถูกผู้วิจัยกระทำการสัมภาษณ์นั้นพบว่า ทุกฝ่ายเห็นว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้มีความได้สัดส่วนแล้วทุกกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล แต่มีผู้ให้ข้อมูลที่ไม่เชื่อว่าโทษที่ลงแก่ผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์จริงนั้นได้สัดส่วน ซึ่งประกอบไปด้วย

1. คุณ ฐานิดา ถ้ำแก้ว และคุณ อุไร มาลาสาย ผู้เลี้ยงสุนัขและแมวจำนวนมาก และสมาชิกชมรมคนรักหมาแมวหัวหินซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการจัดที่อยู่ให้สุนัขและแมว รวมทั้งทำหมันให้ภายในเขตพื้นที่หัวหิน

2. ส.พ.ญ. ภัทรนันท์ สัจจารมย์ ผู้ช่วยที่ปรึกษาทางกฎหมายขององค์กร Watchdog Thailand

3. น.สพ. ตันติกร รุ่งพัฒนา ผู้อำนวยการด้านสวัสดิภาพสัตว์ (กรุงเทพมหานครฯ) สมาชิกของมูลนิธิ Soi Dog Thailand ที่เห็นว่าโทษที่ได้ตัดสินออกมาจริงนั้นไม่มีความรุนแรงพอตามบทบัญญัติและไม่มีเพดานขั้นต่ำการลงโทษที่น่าพอใจ ซึ่งผู้วิจัยได้พบว่าการลงโทษกรณีกระทำทารุณกรรมสัตว์นั้น เช่นเดียวกับการลงโทษตามกฎหมายอาญากรณีอื่นๆ ที่ต้องการพิจารณาบทบัญญัติเกี่ยวกับการรอการลงโทษ เหตุ

บรรเทาโทษ และ บัญชีมาตรฐานการลงโทษของผู้พิพากษา และผู้กระทำผิดส่วนมากในกรณีทารุณกรรมสัตว์มิใช่อาชญากรที่กระทำความผิดเป็นนิจ จำเป็นที่ศาลจะต้องทำการพิจารณาเป็นรายกรณีไป จึงไม่อาจลงโทษเต็มจำนวนได้ในทุกๆกรณี ดังนี้คำพิพากษาคดีทารุณกรรมสัตว์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาประกอบนั้นชี้ให้เห็นว่า การลงโทษผู้กระทำผิดนั้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์การกำหนดโทษข้างต้นแล้ว โดยพบว่า ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบไปด้วย

1. นาย ศาสตร์ อาชวนิจกุล ผู้ช่วยผู้พิพากษา

2. นาย พิทยา คณะมะ ปศุสัตว์อำเภอหัวหิน

3. น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์ ผู้อำนวยการกองสวัสดิภาพสัตว์ และสัตวแพทย์บริการ กรมปศุสัตว์ กรุงเทพมหานครฯ

ซึ่งเป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐจะมีแนวทางในการยอมรับเกณฑ์การกำหนดโทษเหล่านี้มากกว่ากลุ่มแรก เมื่อดูจากแบบสำรวจ”โพลนิด้า” จากการสำรวจของคณะกรรมการติดตามกลไกและพิจารณาการปกป้องคุ้มครองสัตว์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประชาชนผู้ทำแบบสำรวจร้อยละ 73.2 เห็นว่าโทษการทารุณกรรมสัตว์ดังกล่าวมีความเหมาะสมแล้ว ดังนี้มุมมองที่ไม่พึงพอใจในความได้สัดส่วนของโทษ นั้นไม่ว่าจะเห็นว่าโทษหนักหรือเบาไป ผู้วิจัยเห็นว่าเกิดมาจาก การขาดความรู้เกี่ยวกับที่ชัดเจน พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 หรือกระบวนการยุติธรรมในคดีทารุณกรรมสัตว์ หรืออาจจะมีความเข้าใจ แต่ต้องการให้ผลลัพธ์ออกมาเป็นไปตามความคิดของตนเนื่องด้วยประชากรบางกลุ่มตามแนวคิดที่ผู้วิจัยได้พบในการวิเคราะห์ทฤษฎีฐานรากบทที่ 5 มองสัตว์ว่าสัตว์เป็นเพื่อนมนุษย์และอยากให้สัตว์ได้รับความยุติธรรมมากกว่าผลที่เกิดขึ้นจริงนี้ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์ ทฤษฎีฐานราก (grounded theory) จากการดูข้อมูลหลายชุดแล้วผู้วิจัยเห็นว่า**โทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 40,000 บาท ตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นมีความได้สัดส่วนและเหมาะสมตามแต่ละพฤติการณ์แล้ว**

ประสิทธิผลการป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์หรือการทารุณกรรมสัตว์ภายใต้สมัยแห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในการศึกษาข้อมูลจากบุคลากรในวงการกฎหมาย ผู้ทำการพาณิชย์เกี่ยวกับสัตว์ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสัตว์อย่างสัตว์แพทย์ ผู้เลี้ยงสัตว์หรือจัดตั้งมูลนิธิเกี่ยวกับสัตว์ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทราบว่า คุณ ฐานิดา ถ้ำแก้ว และคุณ อุไร มาลาสาย นั้นยังพบผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์หลายรายในพื้นที่หัวหิน ทั้งการทุบตี หรือวางยาเบื่อพยายามดำเนินคดีดังกล่าวกับผู้กระทำ

ทารุณสัตว์โดยวิธีการวางยาเบื่อมา ทว่าทั้งคู่พบปัญหาความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจาก เจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่ไม่ได้ให้จริงจังกับลักษณะคดีดังกล่าวมาก และเป็นการยากที่จะติดตามผลคำพิพากษาของศาล แม้แต่ในคดีที่ทั้งคู่ได้เคยแจ้งความเอง ซึ่งเมื่อศาลตัดสินโทษออกมาทั้งสองท่านก็ให้ ความเห็นว่าโทษนั้นถูกบังคับใช้จริงเบากว่าที่ตัวกฎหมายได้บัญญัติไว้ อีกทั้งผู้กระทำผิดหลายคนมิได้เกรงกลัวกฎหมายฉบับดังกล่าว หรือรู้ถึงการมีอยู่ของกฎหมายนั้นแต่แรก จึงไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ในกลุ่มต่อมาคือ Watchdog Thailand ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการนำคดีทารุณกรรมสัตว์ไปประสานงานโดยตรง โดยหลายกรณีที่พบผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์ได้อ้างว่า*"ได้กระทำการทารุณกรรมสัตว์มานานจนเคยชินแล้วจึงไม่นึกว่าตัวเองมีความผิดหรือเป็นการกระทำที่กฎหมายได้ห้าม หรือให้เหตุผลว่าสุนัขและแมวเป็นแค่สัตว์ไม่คิดว่ามันควรได้รับการคุ้มครองด้วยกฎหมายในระดับนี้"* เป็นการตอกย้ำว่ายังคงมีประชนชนอีกมากที่ไม่รู้เกี่ยวกับการมีอยู่ของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งต้องไม่ลืมว่า ยังมีอีกหลายกรณีที่สัตว์โดนทารุณกรรมละไม่ถูกรายงานเข้ามา ในทำนองเดียวกันพระราชบัญญัติที่ได้บัญญัติห้ามการทอดทิ้งสัตว์ไว้ แต่กระนั้นก็ยังพบการทอดทิ้งสัตว์เรื่อยมา เช่นพระอธิการ ปภสฺสโร เจ้าอาวาสวัดไกลกังวล อำเภอ หัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ก็ได้กล่าวว่ายังคงมีประชาชนนำสุนัขและแมวมาทิ้งในวัดให้เป็นภาระของภิกษุเป็นจำนวนมากเช่นเคย ซึ่งกรมปศุสัตว์เองก็ได้กล่าวว่า กรณีการทอดทิ้งสัตว์เช่นนี้ บังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษได้ยากมาก ตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากไม่จบตัวผู้กระทำความผิดหรือจับระหว่างทอดทิ้งละทิ้งสัตว์ ปล่อยสัตว์เร่ร่อนได้ยากมาก นาย พิทยา คณะมะ ปศุสัตว์อำเภอหัวหิน ยังได้กล่าวอีกว่าเพราะการไม่เน้นนำกฎหมายคุ้มครองสัตว์นี้ไปใช้ในยุทธศาสตร์เชิงรุกจึงทำให้ยิ่งเกิดการเสียโอกาสในการป้องกันอาชญากรรมที่ได้ผล ท้ายสุดในปีพุทธศักราช 2561 ที่ผ่านมานั้น ทางกรมปศุสัตว์ ได้พบคดีเกี่ยวกับการละเมิดพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่เข้ามาสู่กรมปศุสัตว์กว่า 84 คดี ซึ่งประกอบไปด้วยกรณีการทารุณกรรมสัตว์ และเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิภาพหรือการทอดทิ้งสัตว์ การทารุณกรรมสัตว์เพื่อหาผลประโยชน์ในโลกออนไลน์ตามดาร์กเว็ป (Dark websites) ที่เป็นรูปแบบการทารุณกรรมสัตว์ที่ทวีคูณความรุนแรงต่อสัตว์และสร้างความเสียหายทางศีลธรรมแก่สังคมเป็นวงกว้าง

เมื่อมีการนำข่าวอาชญากรรมตามสื่อมาวิเคราะห์ พบว่า ข่าวการทารุณกรรมสัตว์นั้นได้ถูกรายงานอย่างต่อเนื่องในช่วงปี พ.ศ. 2558 หลังจากพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้มีผลบังคับใช้แล้ว จนถึงช่วงสุดท้ายในการเก็บ

ข้อมูลของผู้วิจัย ในปีพ.ศ. 2563 โดยแต่ละกรณีมีความรุนแรง และโหดร้ายจนสร้างความไม่พอใจให้ประชาชนหลายกลุ่มในสังคม อย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีวี่แววว่าจะลดปริมาณลงในปัจจุบัน แต่ทำให้ได้เห็นว่าเกิดความตื่นตัวขึ้นของประชาชนเกี่ยวกับกรณีสัตว์ถูกทารุณกรรมในสังคมจากการสังเกตท่าทีของประชาชนที่มีความเห็นต่อข่าวเหล่านี้ (Watchdog Thailand, Soi Dog Thailand: 2562)

ดังนี้เมื่อวิเคราะห์จากทรรศนะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบกับข้อเท็จจริงบนสื่อนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการมีขึ้นของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มิได้ทำให้การกระทำทารุณกรรมต่อสัตว์ลดลงไป หรือจะหยุดลง กฎหมายฉบับดังกล่าวจึงยังไม่มีประสิทธิผลในการยับยั้งอาชญากรรมมากนักในปัจจุบัน เนื่องด้วยความไม่เกรงกลัวตัวกฎหมาย การไม่มีความรู้ไม่ทราบถึงการมีอยู่ของกฎหมาย หรือเหตุใดตามที่ได้นำเสนอ ทว่าเพราะกระแสการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นทำให้ประชาชนเริ่มตื่นตัวมากขึ้นในความเดือดร้อนที่สัตว์ได้รับ

การตอบคำถามวิจัยด้วยปรากฏการณ์ในข้างต้นนั้นสามารถกลั่นกรองเป็นแผนภาพทฤษฎีฐานราก (grounded theory) ที่มีความเชื่อมโยงกันตามหลัก Strauss and Corbin (1998) และแนวคิดของ Locke (2001) ได้ดังแผนภาพความสัมพันธ์ต่อไปนี้

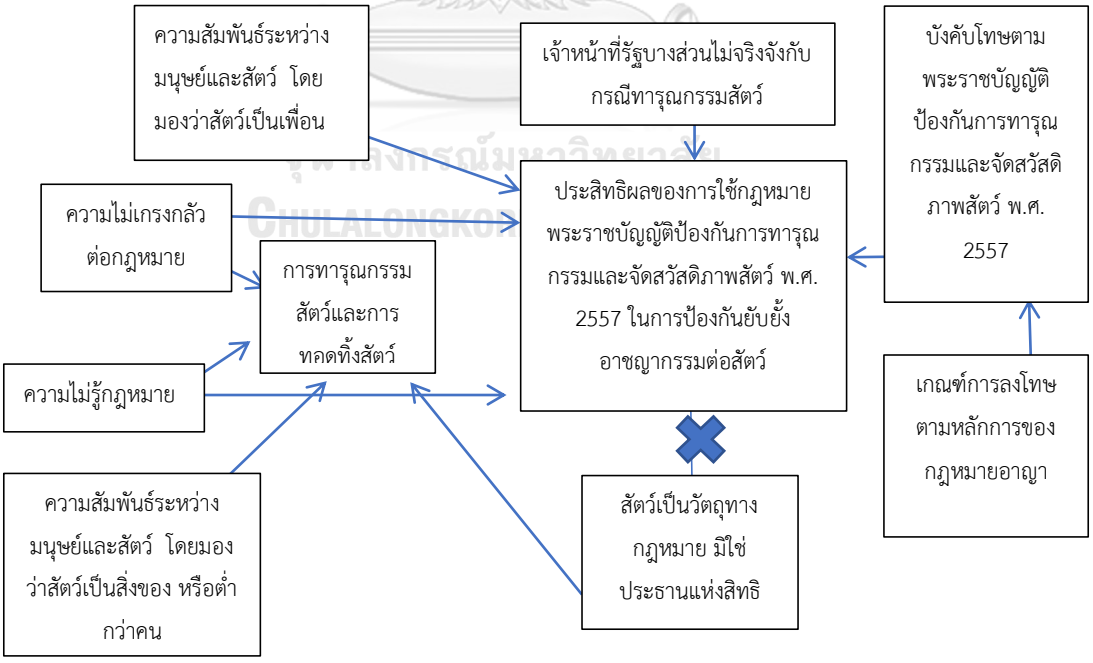

ภาพที่ 7 ความได้สัดส่วนของโทษ และทรรศนะของบุคคลผู้มีความเกี่ยวข้องต่อสัตว์

2. การตอบคำถามวิจัยเรื่องการป้องกันอาชญากรรมต่อสัตว์ที่มีประสิทธิผลมากที่สุดนอกจากกฎหมายอย่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 และแนวคิดการปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกเกี่ยวกับสัตว์ภายในสังคมจะมีส่วนช่วยด้วยหรือไม่

เพื่อตอบคำถามวิจัยนี้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องนำทฤษฎีฐานรากในบทที่ 6 ซึ่งได้กล่าวถึงสัตว์ในฐานะที่เป็นเหยื่อการทารุณกรรมมาให้เห็นภาพของลักษณะสัตว์ที่มักตกเป็นเหยื่อ ประกอบกับลักษณะมนุษย์ที่เป็นผู้กระทำความผิดทารุณกรรมสัตว์ จากนั้นจึงค่อยวิเคราะห์มาตรการต่างๆตามที่ได้เคยนำเสนอในบทก่อนเพื่อหาว่าการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ที่มิได้บังคับใช้บทลงโทษตาม พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นวิธีใดตอบสนองต่อสถานการณ์การทารุณกรรมสัตว์ในสังคมได้ดีที่สุด และการปลูกจิตสำนึกประชากรในสังคมจะมีประโยชน์เช่นไร

สัตว์ที่ตกเป็นเหยื่อการทารุณกรรมนั้น ผู้วิจัยได้เห็นนัยยะสำคัญของข้อมูลที่ได้มานั่นคือ ผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลหลายกลุ่มนั้นกล่าวว่า สัตว์ที่มักตกเป็นเหยื่อการทารุณกรรมได้แก่ สัตว์จรจัด สัตว์เร่ร่อน และรองลงมาคือสัตว์ซึ่งถูกเจ้าของทำร้าย จากข้อมูลของ

1. คุณ ฐานิดา ถ้ำแก้ว และคุณ อุไร มาลาสาย ได้กล่าวว่าสัตว์ที่ถูกเลี้ยงแบบปล่อยปะละเลย ให้เร่ร่อนนั้นตกเป็นเหยื่อการทารุณกรรมให้เห็นบ่อยครั้ง

2. Ms. Aimée Zermatten และ Dr. Chanannatt Thongkhamsuk จาก มูลนิธิ Rescue P.A.W.S. หัวหิน ได้รายงานว่าพบการกลั่นแกล้งสุนัขจรจัดบ่อยครั้งโดยเยาวชนในชุมชน หรือชาวบ้านที่เห็นสัตว์จรจัด สัตว์เร่ร่อนนั้นเป็นสัตว์ที่ก่อความรำคาญ (pests)

3. สัมภาษณ์ ส.พ.ญ. ภัทรนันท์ สัจจารมย์ ผู้ช่วยที่ปรึกษาทางกฎหมายขององค์กร Watchdog Thailand พบการทอดทิ้งสัตว์ของเจ้าของ การกลั่นแกล้ง ทำร้าย หรือฆ่าสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของดูแลตามอารมณ์ผู้กระทำ

4. น.สพ. ตันติกร รุ่งพัฒนา ผู้อำนวยการด้านสวัสดิภาพสัตว์ (กรุงเทพมหานครฯ) สมาชิกของมูลนิธิ Soi Dog Thailand ได้ให้ข้อมูลว่าการรวมมือกับหน่วยงานราชการเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อการควบคุมปริมาณสัตว์จรจัดซึ่งเป็นกลุ่มที่มีโอกาสที่จะมีเหยื่อของมนุษย์ที่กระทำทารุณกรรม ซึ่งสัตว์ในศูนย์พักพิงของ Soi Dog Thailand เองก็เต็มไปด้วยสัตว์จรจัดที่ได้รับบาดเจ็บ

5. พระอธิการ ปภสฺสโร เจ้าอาวาสวัดไกลกังวล อำเภอ หัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ได้ให้ข้อเท็จจริงว่าสัตว์ที่ถูกทอดทิ้งในบริเวณวัดจนกลายเป็นสัตว์จรจัดนั้นมีปริมาณมากและเพิ่มขึ้นตลอด ซึ่งหลายครั้งที่สัตว์เหล่านี้ไม่อาจเอาตัวรอดได้จากการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่

6. น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์ ผู้อำนวยการกองสวัสดิภาพสัตว์และสัตวแพทย์บริการ กรมปศุสัตว์ กรุงเทพมหานครฯ กล่าวว่าทางกรมปัศุสัตว์นั้นเร่งแก้ปัญหาการจัดที่อยู่ให้แก่สัตว์จรจัด เนื่องจากเล็งเห็นว่า หากมีสัตว์จรจัดมากย่อมเกิดการปะทะกับมนุษย์ในชุมชนที่เห็นสัตว์เป็นตัวก่อความรำคาญ และมีผลทางด้านความปลอดภัยด้วย

จึงสมารถสรุปได้ว่าปัญหาการทารุณกรรมสัตว์นั้นส่วนมากตกอยู่กับเหยื่อที่เป็นสัตว์จรจัด สัตว์ที่ถูกปล่อยเร่ร่อน แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากข่าวในสื่อที่ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างมา จะเห็นว่าอย่างกรณีนายคำดี โคตรถา ผู้กระทำความผิดในคดีใช้มีดฟันใบหน้าด้านขวาของสุนัขเพศผู้ของ นายสายยนต์ คำภูแก้ว เนื่องจากสุนัขดังกล่าวได้มากัดไก่ของตน หรือสุนัข นายสมชาย ถือซื่อ ที่ถูกฉมวกแทงนั้นก็เพราะเจ้าของปล่อยสัตว์ออกจากบริเวณอยู่อาศัย ซึ่งเป็นสัตว์เร่ร่อน ที่มีโอกาสตกเป็นเหยื่อแบบเดียวกับสัตว์จรจัด เช่นเดียวกับนายอานนท์ เมฆสัน ที่ฟันสุนัขที่เคยมากัดลูกชายตน และ สุนัขที่ถูกนายวิทยา ไชยยันต์ และนายเสนอ รูปงาม นำมาตัวมาฆ่าเพื่อกินและเผยแพร่คลิปวิดีโอลงสื่อโซเชียล ออนไลน์ สัตว์ที่ไม่อยู่ในการดูแลของมนุษย์จึงมีโอกาสตกเป็นเหยื่อการกระทำทารุณมากกว่าสัตว์ที่มีเจ้าของ ดังที่ได้เสนอนี้และตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นแนวคิดทฤษฎีรากฐานในบทที่ 6 แต่สัตว์ที่มีเจ้าของนั้นก็อาจจะตกเป็นเหยื่อความรุนแรงได้เช่นกัน ตามกรณีชายผู้ทำร้ายสุนัขอายุ 2 ปี ที่เลี้ยงในบ้านจนตาย

ผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์นั้น พบว่าการศึกษาในแง่ของผู้ก่ออาชญากรรมต่อสัตว์การแบ่งแยกที่ง่ายสุด ตามหลักทฤษฎีฐานรากในบทที่ 5 เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ ก็จะทำให้สามารถแบ่งตามมูลเหตุที่กระทำต่อสัตว์ได้ง่ายขึ้น และมีความชัดเจน โดยการที่คนมีมุมมองว่าสัตว์เป็นเพื่อนมนุษย์นั้นย่อมไม่ก่อให้เกิดการทำร้ายสัตว์ได้โดยง่าย ทว่าหากมนุษย์มีมุมมองว่า มุมมองว่าสัตว์จรจัดก่อความรำคาญ มองว่าสัตว์ด้อยกว่าสามารถทารุณเพื่อสนองอารมณ์ได้ มองว่าสัตว์เป็นทรัพย์ ซื้อขายได้ ถือครองได้ สร้างรายได้, ความจำเป็นในการใช้สิ่งอุปโภค และบริโภค แล้วก็จะทำให้เกิดกรณีการทารุณกรรมสัตว์ต่างๆได้ดังนี้

สืบเนื่องจากหัวข้อก่อนหน้า ที่ผู้วิจัยกล่าวถึงปัญหาปริมาณสัตว์จรจัดนั้น ประชากรในชุมชนย่อมมีโอกาสที่จะกระทบกระทั่งกับสัตว์จรจัด เร่ร่อนในชุมชนได้ หากมีมุมมองว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สัตว์จรจัดก่อความรำคาญ สร้างความเดือดร้อน ลดคุณภาพความอนามัย หรือความปลอดภัยของคนรอบตัว หลายครั้งที่มนุษย์จะเลือกบันดาลโทสะ หรือจัดการสัตว์นั้นด้วยวิธีของตนเองเพื่อบรรเทาปัญหา ดังกรณีเช่นใช้มีดฟันใบหน้าด้านขวาของสุนัขเพศผู้ เนื่องจากสุนัขดังกล่าวได้มากัดไก่ของตน กรณีบันดาลโทสะใส่สุนัขที่มากัดลูกชายตน เป็นต้น โดยกรมปศุสัตว์ได้พบว่าสัตว์ที่ถูกทารุณจะเป็นกรณีที่มนุษย์บันดาลโทสะใส่สัตว์จนเกิดเป็นการทำร้ายสัตว์เป็นส่วนใหญ่[264] ชี้ให้เห็นว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มิได้มีเจตนาจะทำร้ายสัตว์เพื่อความพึงพอใจ แต่อยู่ในสถานการณ์ที่กดดันระดับหนึ่งจึงต้องจัดการสัตว์นั้นเอง

กลุ่มที่มองว่าสัตว์ด้อยกว่า สามารถทารุณเพื่อสนองอารมณ์ได้ ดังที่เห็นการมีผู้เสพความรุนแรงซึ่งกระทำต่อสัตว์บนสื่อ Dark webเป็นต้น มักจะเป็นผู้ที่ชื่นชอบในการรังแกสัตว์เพื่อความสนุก การทารุณกรรมนี้อาจมีตั้งแต่ ใช้กำลังธรรมดากับสัตว์ ไปจนถึงขั้นทำร้ายด้วยอาวุธ ดังเช่น การพบเจอการกลั่นแกล้งสัตว์ของวัยรุ่นผู้ชายบ่อยครั้งจาก คุณ ฐานิดา ถ้ำแก้ว และคุณ อุไร มาลาสาย หรือ แม้แต่เยาวชนที่เห็นสัตว์เป็นสิ่งของและใช้ความรุนแรงต่อมัน ในย่านชุมชนเขาเต่าของ Rescue P.A.W.S. หัวหิน

และกลุ่มที่มองว่าสัตว์เป็นทรัพย์ ซื้อขายได้ ถือครองได้ สร้างรายได้ให้แก่ตนได้ จะพบว่าแรงจูงใจของการทารุณกรรมสัตว์นั้น มาจากผลตอบแทนที่เป็นเงินหรือสิ่งมีค่าอื่นๆ อย่ากรณีคาเฟ่แมว ย่านวัชรพล กักขังแมวกว่า 50 ตัวในที่คับแคบไม่ถูกสุขลักษณะอนามัย ยัดซากศพแมวแช่แข็ง บังคับเพาะพันธุ์แมวสายพันธุ์ใหม่โดยไม่ได้คำนึงถึงสวัสดิภาพของแมวที่เกิดมาจากการทดลองผสมพันธุ์เพื่อตอบสนองลูกค้าที่ต้องการแมวซึ่งมีลักษณะแปลก หรือกรณีที่ถูกแสดงความกังวลจากผู้ให้ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องต่อสัตว์ทั้ง คุณ ฐานิดา ถ้ำแก้ว และคุณ อุไร มาลาสาย Watchdog Thailand นาย ศาสตร์ อาชวนิจกุล ผู้ช่วยผู้พิพากษา และ น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์ ผู้อำนวยการกองสวัสดิภาพสัตว์ และสัตวแพทย์บริการ กรมปศุสัตว์ กรุงเทพมหานครฯ นั่นคือกรณีของ น.ส.วรารัตน์ กระแสร์ หรือ ดีเจซัน ที่ได้มีการนำแมวไปทารุณกรรมแสดงในเว็บไซต์ใต้ดิน (Dark web) เพื่อแลกกับเงินบิทคอยน์ เพราะมีความโหดร้ายผิดปกติ อีกทั้งเป็นการใช้สื่ออินเตอร์เน็ตในทางที่ผิด และอาจก่อความเสียหายต่อศีลธรรมเป็นวงกว้างได้ถ้าหากเกิดการเผยแพร่ออกไปของคลิปวิดีโอ

ดังนี้เหตุซึ่งก่อให้เกิดการทารุณกรรมสัตว์นั้นสามารถจะมีที่มาจาก ความรำคาญ ความโกรธ ความจำเป็น ความชอบ หรือความโลภได้ทั้งหมด

[264] บทที่ 4.

การปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกเกี่ยวกับสัตว์เพื่อแก้ปัญหาความรุนแรงต่อสัตว์ภายในสังคม ในที่นี้มิใช่เพียงแต่การแสดงถึงความสำคัญของสัตว์ให้ประชาชนเห็น แต่หากจะตอบคำถามว่าการปลูกจิตสำนึกนั้นจะช่วยได้หรือไม่ ผู้วิจัยต้องตอบตามการค้นคว้าว่า สามารถที่จะช่วยได้ทว่าต้องกระทำโดยแก้ไขตั้งแต่ความเข้าใจ และการปฏิสัมพันธ์ต่อสัตว์โดยรวม ซึ่งเมื่อนำแนวคิดเกี่ยวกับสัตว์ที่ตกเป็นเหยื่อ และมนุษย์ผู้กระทำทารุณกรรมจะได้คำตอบดังนี้

เนื่องจากกลุ่มสัตว์ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงมากที่สุดคือสัตว์เร่ร่อน และสัตว์จรจัด จากมนุษย์ที่เกิดการปะทะกับสัตว์เหล่านี้ ผู้วิจัยจึงได้คำนึงถึง คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างความคิด เรื่องการฝังเครื่องติดตามตัวสัตว์หรือ Micro Chip (น.สพ. ธีระวุฒิ สุวัธนะเชาว์,Watch Dog Thailand, Rescue P.A.W.S.,: คุณ ฐานิดา ถ้ำแก้ว และคุณ อุไร มาลาสาย) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่คิดจะเลี้ยงสัตว์ต้องมีความรับผิดชอบในการติดตามสัตว์ตน และหากเกิดการทอดทิ้งสัตว์ขึ้น ก็จะสามารถตามตัวเจ้าของได้เพื่อจัดการตามกฎหมาย ทั้งนี้จะช่วยลดปัญหาสัตว์จรจัดจากการทอดทิ้งหรือปล่อยสัตว์เร่ร่อนได้ อีกทั้งปลูกฝังความรับผิดชอบของผู้เลี้ยงสัตว์ ที่ควรเลิกวิธีการเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยให้สัตว์ตนเร่ร่อนไปตามชุมชน และไปก่อความรำคาญเดือดร้อนได้ โดยการดูแลสัตว์ให้อยู่ในบริเวณบ้านตลอดเวลา หรือใช้สายจูงในการควบคุมสัตว์เมื่อออกน้องเคหะสถาน รวมไปถึงการทำหมันสัตว์เลี้ยง และการสนับสนุนวิธี CNVR (Collect Neuter Vaccinate and Return) ของ Rescue P.A.W.S. หัวหิน ที่มีการจับสัตว์จรจัดมาทำหมัน เพื่อป้องกันการแพร่พันธุ์เพิ่มจำนวนในระยะยาว เนื่องจากไม่ใช่ว่ารัฐจะสามารถจัดพื้นที่ให้แก่สัตว์ได้ และที่สำคัญ คือการสร้างจิตสำนึกความร่วมมือระหว่างรัฐกับองค์กรอิสระ รวมไปถึงประชาชน ในการช่วยแก้ปัญหาสัตว์มากกว่าสร้างความขัดแย้งระหว่างกัน

ในกลุ่มต่อมาคือการใช้สัตว์อย่างทารุณ หรือกระทำการทารุณสัตว์เพื่อการพาณิชย์ ตามที่นสพ. สายันต์ คงเพชร ผู้ทำคอกสุนัขทรัพย์ปัญญา กรรมการบริหารและการผสมพันธุ์ประจำสมาคม German shepherd dog association of Thailand ได้กล่าวไว้นั้นผู้วิจัยเห็นด้วยว่าการปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับการใส่ใจเรื่องสวัสดิภาพสัตว์ของผู้ประกอบการเกี่ยวกับสัตว์ มากกว่าหวังผลกำไรจากสัตว์ หากบุคคลเห็นสัตว์เป็นมากกว่าสิ่งของนั้น ย่อมทำให้กรณีของคาเฟ่แมวนรกตามข่าวก็จะไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้ควรประกอบกับ“Adopt don’t shop” ของ คุณ ฐานิดา ถ้ำแก้ว คุณ อุไร มาลาสาย และSoi Dog มาใช้เพราะจะช่วยลดความกดดันในตลาดสัตว์เลี้ยงในการเร่งผสมพันธุ์สัตว์ตามอุปสงค์กระแสนิยมไปด้วย และลดปัญหาสัตว์ถูกทอดทิ้ง สัตว์จรจัดในทางอ้อม จากการรับเลี้ยงสัตว์ และมีสัตว์ถูกทิ้งจากคอกผสมพันธุ์น้อยลง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แต่หากเป็นการทารุณกรรมสัตว์ลงสื่อ ออนไลน์นั้น ทางWatch dog ได้เห็นความสำคัญในการตอบโต้ผู้กระทำทารุณกรรมทางนี้ด้วยการใช้สื่อออนไลน์ เพื่อกระทำการลงโทษทางสังคม (Social Sanction) เพราะการถูกประชาชนที่ได้รับรู้เหตุทารุณกรรมนั้นมาตำหนิและรังเกียจย่อมส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์จนอาจคิดไม่อยากกระทำอีก ทว่าผู้วิจัยคิดว่าการ โจมตีบุคคลบนโลกออนไลน์นั้นไม่ใช่การแก้ไขปัญหาที่สร้างศีลธรรมอันดีให้แก่สังคม จึงควรใช้สื่อออนไลน์ในการประสานงานช่วยเหลือสัตว์ที่ตกยากเสียมากกว่า ดังเช่นที่เห็นได้จากโครงการประกาศหาบ้านสัตว์จรจัดของ Rescue P.A.W.S. หัวหิน

และท้ายสุดสำหรับสัตว์ที่ตกเป็นเหยื่อการทารุณกรรมจากผู้ที่เลี้ยงสัตว์นั้นเอง หรือจากบุคคลที่ได้รับความสนุกจากการทรมานสัตว์นั้น พบว่ามีการรายงานเกี่ยวกับความรุนแรงของเยาวชนต่อสัตว์โดย Rescue P.A.W.S. หัวหิน ชี้ให้เห็นว่าแม้แต่เด็กก็อาจเป็นผู้กระทำได้ โครงการปลูกจิตสำนึกดังการนำตารางสอนในวิชาที่ว่างใส่โปรแกรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์เข้าไปให้เด็กได้มีจิตสำนึกที่ดีต่อสัตว์ตั้งแต่เป็นเยาวชน ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ตของ Soi Dog Thailand[265] ก็เป็นวิธีการแก้ไขปัญหาจากแหล่งกำเนิดได้ดี เมื่อเด็กโตไปย่อมมีโอกาสที่จะมีความคิดที่ทารุณโหดร้ายต่อสัตว์น้อยลง

ทั้งหมดนี้หากได้ปลูกจิตสำนึกประชาชนในจุดที่เป็นต้นเหตุของปัญหาสัตว์แล้ว ผู้วิจัยจึงตอบคำถามได้ว่านอกจากมาตรการทางกฎหมายแล้ว การปลูกจิตสำนึกเรื่องสัตว์ในประชาชนเช่นนี้เองย่อมมีส่วนช่วยลดกรณีการเกิดความรุนแรงต่อสัตว์ในระยะยาวได้

ซึ่งการตอบคำถามวิจัยด้วยปรากฏการณ์ในข้างต้นนั้นสามาถกลั่นกรองเป็นแผนภาพทฤษฎีฐานราก (grounded theory) ที่มีความเชื่อมโยงกันตามหลัก Strauss and Corbin (1998) และแนวคิดของ Locke (2001) ได้ดังแผนภาพความสัมพันธ์ต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

[265] อ้างอิงแล้ว บทที่4.

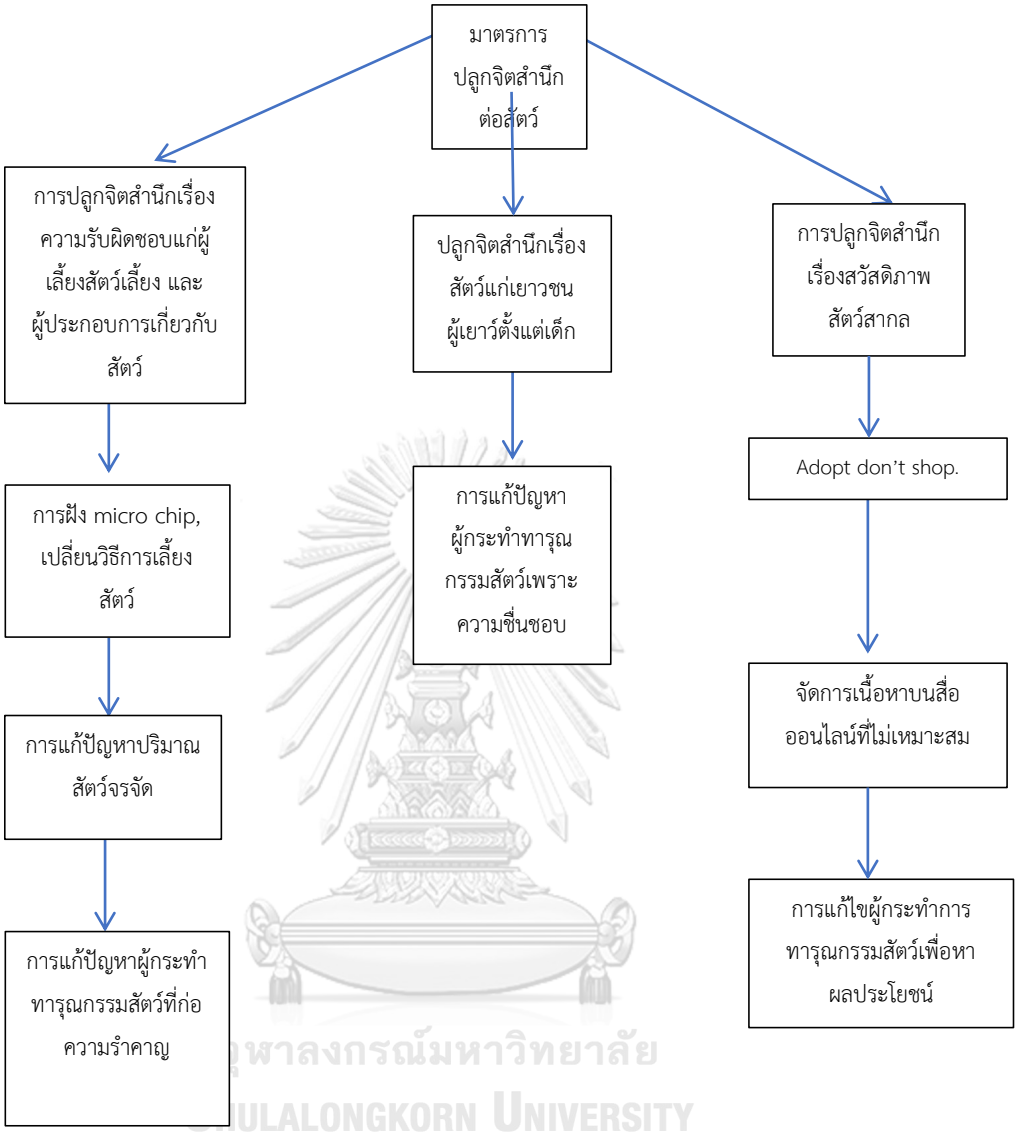

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 8 การปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกเกี่ยวกับสัตว์ภายในสังคมเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับสัตว์

8.2 ข้อสรุปเชิงทฤษฎี

เพื่อหาข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากปรากฏการณ์ทั้งหมดที่ถูกศึกษาในหัวข้อ อาชญากรรมต่อสัตว์: ประสบการณ์การทารุณกรรมสัตว์ผ่านการรับรู้ของสังคมไทย เพื่อให้เกิดเป็นทฤษฎีรากฐาน (Grounded Theory) ใหม่ขึ้นมานั้นผู้วิจัยได้ นำแนวคิดการวิจัยทฤษฎีฐานรากเชิงระบบของ Strauss & Corbin (1998) ประกอบกับ Locke (2001) มาใช้ตามหลักการ การวิเคราะห์ข้อมูล ในบทนำของงานวิจัย โดยผู้วิจัยเห็นว่าการนำรูปแบบเชิงทฤษฎีเชิงสาเหตุและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้น (causal-

consequence theoretical framework) หรือรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลหรือแผนภาพของทฤษฎี จะสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่มีหัวใจหลักคือ เข้าใจสถานการณ์ปรากฏการณ์หลัก (core phenomenon) การทารุณกรรมสัตว์ให้มากที่สุด โดยมีมาตรการทางกฎหมายหรือก็คือพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาเป็นตัวยุทธศาสตร์/การกระทำ/ปฏิสัมพันธ (strategies/action/interaction) ให้ทราบถึงผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้น (consequences) จากบทบาทและอิทธิพลของการปฏิสัมพันธ์ภายในรหัสเหล่านั้น

ซึ่งการปฏิสัมพันธ์ข้างต้น หากศึกษาจากแนวคิดของ รศ. ดร. วิโรจน์ สารรัตนะ (2553) และนำหลักการเดิมเกี่ยวกับการใช้ Coding paradigm (axial coding) ก็จะทำให้ได้ “ทฤษฎี” (theory) ที่เกิดจากรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลหรือแผนภาพตามกรอบแนวคิดการวิจัย (conceptual framework) ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดการวิจัย : อาชญากรรมต่อสัตว์: ประสบการณ์ความทารุณของสัตว์ในสังคมไทย

และเมื่อนำวิธีการสร้างทฤษฎีรากฐาน (Grounded Theory ของ Strauss & Corbin (1998) ประกอบกับ Locke (2001) มาใช้ร่วมกับกรอบแนวคิดวิธีวิจัยซึ่งประกอบไปด้วยข้อสรุปทางทฤษฎีในบทต่างๆก่อนหน้าของผู้วิจัยนั้นก็จะได้แผนภาพความสัมพันธ์ของรหัสต่างๆในเชิงทฤษฎีเชิงสาเหตุและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้น (causal-consequence theoretical framework) ข้อสรุปทางทฤษฎีที่มีความอิ่มตัวแล้วและมีความสำคัญ ดังภาพต่อไปนี้

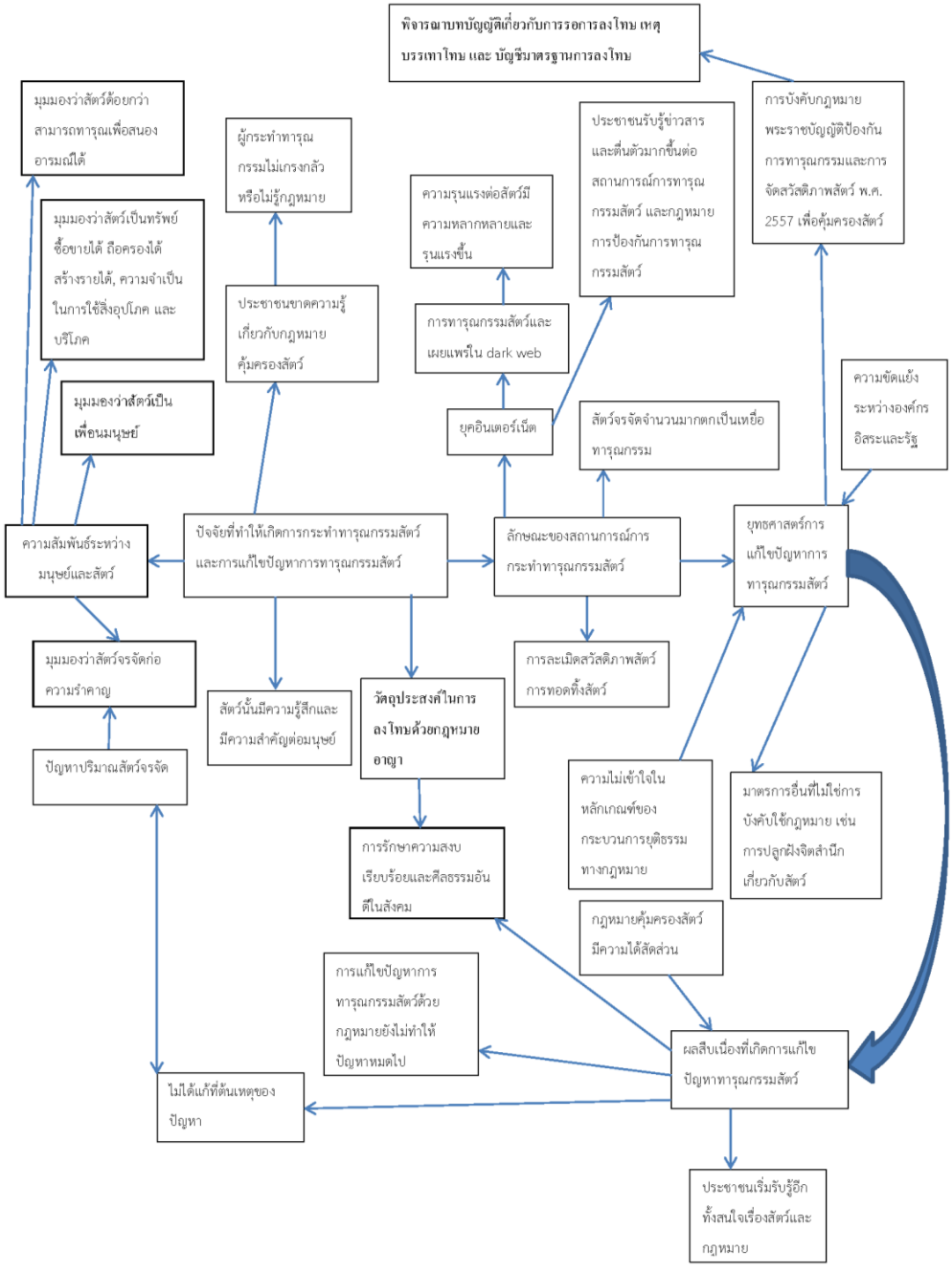

ภาพที่ 10 ข้อสรุปเชิงทฤษฎี: อาชญากรรมต่อสัตว์: ประสบการณ์ความทารุณของสัตว์ในสังคมไทย

ข้อสรุปเชิงทฤษฎีมีดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการกระทำทารุณกรรมสัตว์และการแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์

1) ความสัมพันธ์ที่มนุษย์เห็นสัตว์เป็นเพื่อนหรือครอบครัว และมองสัตว์ว่ามีชีวิตจิตใจนั้นเป็นแนวคิดพื้นฐานในการริเริ่มการคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรม และผลักดันกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

2) ความสัมพันธ์ที่มนุษย์มองสัตว์ว่าด้อยกว่า หรือมีสถานะเป็นแค่ทรัพย์ หรือการเหมารวมสัตว์โดยวิธี stereotype ย่อมนำไปสู่การทารุณกรรมสัตว์

3) ปัญหาปริมาณสัตว์จรจัดที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างมนุษย์และสัตว์ กระทั่งนำไปสู่การกระทำทารุณกรรมสัตว์จากมนุษย์ที่มิได้ต้องการทำร้ายสัตว์หากไม่จำเป็น

4) แม้ว่าการผลักดันกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 จะเป็นผลสำเร็จ ทว่าการกระทำทารุณกรรมสัตว์ก็มิได้ยุติลง จากการที่คนไม่เกรงกลัวกฎหมาย หรือไม่รู้ถึงการมีอยู่ของการคุ้มครองสัตว์ตามกฎหมายฉบับนี้

5) การทำร้ายสัตว์นั้นกระทบความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีในสังคม จึงต้องมีมาตรการทางกฎหมายอาญามารองรับ

2. ลักษณะของสถานการณ์การกระทำทารุณกรรมสัตว์ในสังคมไทย

1) การเข้าสู่ยุคแห่งอินเตอร์เน็ตนั้นทำให้การทารุณกรรมสัตว์ทวีความรุนแรงเพื่อสนองความต้องการของผู้ที่เสพความรุนแรงในเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม หรือบนสื่อโซเชียลและส่งผลเสียเป็นวงกว้างในสังคมมากขึ้น เนื่องจากมีบุคคลบางกลุ่มนำสัตว์มาทารุณกรรมเพื่อแสวงหาผลประโยชน์บนช่องทางดังกล่าว ซึ่งเนื้อหาความรุนแรงนี้อาจถูกเผยแพร่ไปยังคนในสังคมได้

2) ในทางกลับกัน เมื่ออินเตอร์เน็ตเชื่อมต่อโลกถึงกันได้ ทำให้ประชาชนมีโอกาสช่วยกันเฝ้าระวังเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม หรือใช้สื่อเพื่อทำการช่วยเหลือสัตว์ได้ เป็นการตื่นตัวในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของสัตว์ในสังคมมนุษย์

3) สัตว์จรจัดนั้นมีโอกาสตกเป็นเหยื่อสูง จากการที่ไปสร้างความรำคาญ หรือเพราะไม่มีมนุษย์คอยดูแล เช่นเดียวกับสัตว์เร่ร่อนไม่มีเจ้าของ

4) นอกจากการทำร้ายสัตว์โดยใช้กำลังแล้ว การละเมิดสวัสดิภาพสัตว์ให้สัตว์ได้รับความทรมานนั้นก็เป็นการทารุณกรรมสัตว์ และที่สำคัญคือการทอดทิ้งสัตว์ ที่ผลสุดท้ายคือสัตว์นั้นอาจถึงแก่ความตายได้ ย่อมเป็นการกระทำทารุณกรรมสัตว์อย่างหนึ่งด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3. การแก้ปัญหาการทารุณกรรมสัตว์และผลลัพธ์

1) กฎหมายคุ้มครองสัตว์หากบังคับใช้อย่างจริงจังโดยหน่วยงานรัฐ ย่อมทำให้เกิดการเกรงกลัวต่อกฎหมาย ย่อมมีประสิทธิผลในการคุ้มครองสัตว์มากขึ้น (โดยไม่คำนึกถึงปริมาณโทษที่ศาลตัดสิน)

2) กฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นมีโทษที่ได้สัดส่วนเหมาะสมแก่พฤติการณ์แล้ว เพราะ เมื่อพิจารณาจากแนวคิดของกลุ่มผู้มีความเกี่ยวข้องต่อสัตว์ ประกอบกับการได้ปรับใช้ประกอบกับหลักเกณฑ์การกำหนดโทษทางอาญา ดังเช่นการพิจารณาจากบทบัญญัติเกี่ยวกับการรอการลงโทษ เหตุบรรเทาโทษ และ บัญชีมาตรฐานการลงโทษ ประกอบกับมีการพิจารณาโดยดุลพินิจของศาลตามข้อเท็จจริง ความรุนแรงของการกระทำ และลักษณะ สภาพแวดล้อมของผู้กระทำทารุณ ซึ่งอาจมีโทษปรับ ประกอบกับโทษจำคุกที่รอลงอาญา หรือไม่ก็ได้ เนื่องจากบางกรณีนั้นผู้กระทำผิดมิได้กระทำในลักษณะวิสัยที่มีความรุนแรงมาก หรือกระทำเป็นประจำ หรือมิได้สร้างความเสียหายแก่ศีลธรรมเป็นวงกว้าง

3) ความไม่รู้หรือไม่เข้าใจกฎหมายที่ใช้ควบคู่กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกี่ยวกับกรณีการกระทำทารุณกรรมสัตว์นั้น ส่งผลให้ประชาชนแบ่งออกเป็นฝ่ายที่เห็นด้วยกับ โทษตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เพราะมิได้ติดตามผลของคดีที่นำโทษมาปรับใช้จริง และฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยเนื่องจากคิดว่าโทษที่บัญญัติไว้ถูกนำมาใช้เต็มจำนวนจริงจึงมีความหนักกว่าพฤติการณ์ทารุณกรรมสัตว์ ในทางตรงข้ามก็มีฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยแต่มองว่าโทษที่ถูกพิจารณาคดี และตัดสินโดยศาลจริงนั้นเบาไปเนื่องจากมิได้ทำการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบการพิจารณาคดีในข้างต้น และประกอบกับการใช้อารมณ์เพื่อวิจารณ์สิ่งที่ฝ่ายตนนั้นไม่ชอบโดยการแสดงออกบนพื้นที่สื่อออนไลน์

4) ในการแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ หากจะหวังผลที่ดีขึ้นในระยะยาวไม่สามารถใช้แค่เพียงการบังคับใช้โทษตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เพียงอย่างเดียวได้ แต่ต้องประกอบกับมาตรการอื่น เช่น การจัดที่อยู่สำหรับสัตว์จรจัด การปลูกฝังเยาวชนเรื่องคุณค่าและการปฏิสัมพันธ์ต่อสัตว์ หรือการบังคับใช้หลักสวัสดิภาพสัตว์สากลอย่างจริงจัง

5) ปัญหาสัตว์จรจัดในประเทศไทยนอกจากการทอดทิ้งสัตว์แล้ว ลักษณะการเลี้ยงแบบปล่อยสัตว์เร่ร่อนนั้นก็เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องแก้ โดยปลูกฝังและหามาตรการมาเสริมสร้างความรับผิดชอบของผู้เลี้ยงสัตว์ นำหลักเกณฑ์การจดทะเบียนสัตว์เลี้ยง การทำหมัน การฝั่งไมโครชิพติดตามตัวสัตว์มาบังคับใช้ประกอบในอนาคต

6) การเฝ้าระวังการเข้าถึงสื่อที่มีความไม่เหมาะสมบนอินเตอร์เน็ต และการรายงานแก่เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อเข้าจัดการ โดยนำพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.

2560 มาบังคับใช้อย่างเหมาะสมแก่กรณีเพื่อตามจับผู้กระทำความผิด และป้องกันความเสียหายต่อในอนาคต

7) ความขัดแย้งระหว่างองค์กรอิสระและรัฐนั้นทำให้การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสัตว์เป็นไปได้ยากขึ้น เพราะองค์กรเหล่านี้มักต้องการความยุติธรรมสูงสุดให้สัตว์ ทว่ารัฐนั้นไม่สามารถละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยไม่จำเป็นเพื่อสัตว์ได้ และในเรื่องการจัดที่อยู่สำหรับสัตว์จรจัดด้วยนั้น ด้วยเหตุดังกล่าวนี้

8) สืบเนื่องจากความขัดแย้งระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 อีกทั้งการจัดการเกี่ยวกับสัตว์จรจัดนั้นสามารถกระทำได้โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะกระบวนการบริหารงานของรัฐ เพราะผู้วิจัยพบว่าองค์กรเอกชนทั้ง Soi Dog Thailand และ Watch Dog Thailand นั้นก็มีความรับรู้ถึงลักษณะวิธีของกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์อยู่บ้าง ว่าเหตุใดจึงมีผลลัพธ์ในแต่ละการพิจารณาคดีเช่นนี้ จึงอาจเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในการเข้าถึงการใช้กฎหมายจากลงโทษแก้แค้นผู้กระทำเป็นหลัก มาเป็นการเน้นเข้าช่วยเหลือสัตว์ให้เร็วที่สุดจะมีประสิทธิผลในแก่ส่วนรวมเสียมากกว่า ในส่วนของทางหน่วยงานรัฐ นั่นก็คือการพัฒนาความเชี่ยวชาญของบุคลากรที่บังคับใช้กฎหมายคุ้มครองสัตว์ให้มากขึ้น เพื่อการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งพัฒนาแหล่งพักพิงชั่วคราวสำหรับสัตว์ให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมต่อสัตว์มากขึ้น และสิ่งสำคัญคือจริงจังต่อปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ที่ภาคประชาชนร้องเรียนมามากขึ้น เพราะความขัดแย้งเหล่านี้โดยมากนั้นมาจากความไม่พอใจในการอนุมานว่าภาครัฐมิได้ให้ความสำคัญกับปัญหาเหล่านี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

8.3 ข้อเสนอแนะ

8.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1) ผู้วิจัยพบว่าแม้การใช้กฎหมายป้องปราม การทารุณกรรมสัตว์จะทำให้ผู้คนเกิดความเกรงกลัวได้ แต่การลงโทษด้วยการปรับ หรือจำคุก มิได้แก้ไขผู้กระทำผิดให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับสัตว์ไป การทำงานสาธารนะตามแบบสหรัฐ อเมริกา ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ นั้นเป็นแนวคิดที่สมควรนำมาปรับใช้ในสังคมเพื่อให้เกิดการปลูกฝังจิตสำนึกควบคู่ไปด้วย

2) เมื่อพูดถึงประเด็นเกี่ยวกับสัตว์ ไม่ว่าฝ่ายใด ก็จะใช้อารมณ์เพื่อโจมตีใส่กัน แต่หาได้ยากที่จะมีการมานั่งศึกษา ทำความเข้าใจ กฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรมจริงๆ

3) แนวคิด “สิทธิสัตว์” นั้นไม่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้จริง เพราะมนุษย์ยังต้องใช้สัตว์ในความต้องการต่างๆเพื่อความอยู่รอด หากทำการศึกษา ควรเป็นในด้านอื่นๆมากกว่า

4) การเปรียบเทียบกฎหมายนั้น ควรดูความเชื่อมโยงในเนื้อหา เพราะผู้วิจัยพบว่า แต่ละประเทศนั้นมีแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษการทารุณกรรมสัตว์ด้วยปริมาณโทษ ที่ต่างกันสิ้นเชิง จึงไม่อาจเอามาเปรียบเทียบกันได้ว่ามีสัดส่วนสากล หรือมีความได้ผลในการป้องกันอาชญากรรมหรือไม่

5) ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับเอกชนที่ ต่างฝ่ายต่างมีวิธี แนวคิดในการดำเนินการช่วยเหลือสัตว์ที่ไม่ตรงกัน ที่ฝ่ายรัฐต้องรักษาความเป็นธรรมและไม่ละเมิดสิทธิของคนมากเกินไป ตรงข้ามกับเอกชน2ฝ่ายที่ ไม่อยากให้สัตว์ได้รับความยุติธรรมมากกว่าคน และอีกฝ่ายที่อยากให้ลงโทษกรณีทารุณกรรมเต็มจำนวน ซึ่งถ้ามีการเปิดใจเพื่อเข้าใจฝ่ายอื่นๆ ย่อมทำให้ปัญหาแบบนี้ไม่เกิด

6) ในการสรุปทฤษฎีรากฐานนั้นควรปรับในเนื้อหาให้มาก และเด่นขึ้น และสรุปในครั้งเดียวไป เพื่อความชัดเจน และอธิบายความสัมพันธ์ให้ครบรอบด้าน

7) วินัยผู้เลี้ยงในไทยเป็นปัญหาหลักที่นอกจากจะทำให้สัตว์ถูกทารุณกรรมแล้ว สัตว์ยังไปสร้างความเสียหายให้แก่ผู้อื่น การปรับเปลี่ยนการเลี้ยงแบบปล่อยสัตว์เร่ร่อนควรถูกดำเนินการทางกฎหมายอย่างจริงจัง เพราะเป็นความเคยชินที่ไม่มีประโยชน์แก่ทั้งคนและสัตว์

8.3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัย

1) การใช้ศัพท์เฉพาะ หรือ Terms เป็นอะไรที่ผู้วิจัยควรระวังมาก และควรศึกษาความผิดพลาด อย่างสำคัญของผู้วิจัยคือ การใช้”สิทธิสัตว์” มาเป็นเนื้อหา เนื่องจากแนวคิดนี้ไม่ค่อยมีความเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์กับสถานการณ์จริงๆนัก และหาข้อมูลได้ยากลำบาก ที่เห็นได้ชัดคือผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ค่อยสนใจในการกล่าวถึงประเด็นนี้ และเห็นว่าเป็นแนวคิดที่เป็นไปไม่ได้

2) สืบเนื่องจากข้อที่แล้ว การตั้งคำถามวิจัยนั้น ผู้วิจัยไม่ควรใช้terms ที่ไม่แน่ชัดว่ามีความเกี่ยวข้องต่อวัตถุประสงค์ความวิจัยมากแค่ไหนมาตั้งคำถามวิจัย เพราะมีประเด็นที่น่าศึกษาและสำคัญกว่า อีกทั้งการตั้งคำถามของผู้วิจัยในชิ้นนี้ยังรู้สึกถึงความทับซ้อนของเนื้อหา ที่อาจรวมเป็นข้อเดียวกันได้

3) การใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ทฤษฎีฐานราก หรือ Grounded Theory นั้นยังคงหาตัวอย่างได้ยาก และมีวิธีการถึง 3 รูปแบบ ในขั้นตอนของการทำProposal ควรศึกษาวิธีเหล่านี้ให้แตกฉานไปเลย เพราะในแต่ละสาขาก็มีterms และ เงื่อนไขที่แตกต่างกันหลายประเด็น หากไม่เข้าใจวิธีอย่างถ่องแท้ อาจทำให้ไม่สามารถสร้างทฤษฎีขึ้นมาใหม่จาก ตัวแปร และข้อมูลที่อิ่มตัวได้

4) การหาข้อมูลจากบางแหล่งข้อผู้วิจัยนั้นควรเลือกเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เนื่องจากพบว่า บางข้อมูลที่ได้มาไม่มีความจำเป็นที่จะนำมาประกอบกับงานวิจัยเลย เป็นการสร้างความสับสน และตัวเลือกที่ไม่จำเป็นแก่งานของตน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

5) ไม่ควรใส่เนื้อหาซ้ำไปซ้ำมา เพราะจะทำให้เกิดความสับสน อีกทั้งการจัดย่อหน้า การใส่เลขกำกับหัวข้อ การอ่านProof Readingทวนก็เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยควรฝึกฝนให้เป็นแบบแผน

6) การทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ที่มีการใช้ศัพท์ทางกฎหมาย ต้องระมัดระวังมากขึ้น เพราะการใช้คำไม่ถูกต้อง อาจทำให้ความหมายผิดเพี้ยนอย่างร้ายแรง เช่นการแยกระหว่างคำว่า สิทธิ หรือ สวัสดิภาพ ที่ในช่วงแรกผู้วิจัยยังใช้ผิด หรือที่คนทั่วไปก็แยกไม่สามารถแยกความหมายออกจากกัน

7) การหาข้อมูลในประเด็นเกี่ยวกับสัตว์นั้นยังกระทำได้ยาก โดยเฉพาะสื่อตีพิมพ์ควรวางแผนตั้งแต่ขั้นตอนทบทวนวรรณกรรม การหาสื่อต่างประเทศก็เป็นตัวเลือกที่ดีและหลากหลาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

Kapook. มีเลิก เมียสุดรับผัวใหม่ฆ่าหมา คว้าไม้ฟาดตายคามือ ลั่น กูเลี้ยงมา..กูฆ่าได้. (ออนไลน์). 2561, แหล่งที่มา : https://hilight.kapook.com/view/179401 [22 ตุลาคม 2562].

Kapook.com. จับแล้ว ! ชายใจเหี้ยม อัดคลิปฆ่าหมาทำกับข้าว โพสต์หราโชว์เฟซบุ๊ก. (ออนไลน์). 2558, แหล่งที่มา : https://pet.kapook.com/view119772.html [15 พฤษภาคม 2563].

M Thai. ประเดิมแล้ว พ.ร.บ.คุ้มครองสัตว์ ! ศาลตัดสินจำคุก คนฟันปากสุนัข ที่ จ.หนองคาย 1 ปี รอลงอาญา พร้อมปรับ 2 พันบาท. (ออนไลน์). 2558, แหล่งที่มา : https://news.mthai.com/general-news/410272.html [7 ม.ค. 2563].

Post Today. หญิงใจร้ายจับหมาล่ามโซ่ก่อนใช้ไม้ "ตี-กระทุ้ง" จนร้องโหยหวน. (ออนไลน์). 2561, แหล่งที่มา : https://www.posttoday.com/social/general/548510 [15 เม.ย. 2561].

Thai PBS News. สลด ! แอบปล่อยแมวทิ้งในวัดถูกหมากัดตาย 33 ตัว. (ออนไลน์). 2561, แหล่งที่มา : https://news.thaipbs.or.th/content/276228 [14 ธันวาคม 2561].

TNN Thailand. รวบโจ๋ใจเหี้ยมแทงแมวตายก่อนอัพรูปโชว์FB. (ออนไลน์). 2557, แหล่งที่มา : https://www.tnnthailand.com/v1/news_detail.php?id=50704&t=news [26 ธันวาคม 2563].

Yuri Dmitriyev. (2534). มนุษย์กับสัตว์. แปลโดย ทองสุก เกตุโรจน์. กรมวิชาการจัดพิมพ์ไทย.

กฎหมายตราสามดวง พระราชกำหนดใหม่ ที่ 36.

ข่าวสด. คนรักแมว เดือด ดีเจสาว ชอบขอแมวจรไปเลี้ยง แต่เอาไปทุบ ฆ่า ควักไส้!. (ออนไลน์). 2561, แหล่งที่มา : https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_1713445 [20 ตุลาคม 2562].

ข่าวสด. ทหารยศใหญ่ ฉุนหมาวิ่งไล่ในค่าย สั่งลูกน้องจับมัดเท้า ตากแดดกะให้ตาย!. (ออนไลน์). 2562, แหล่งที่มา : https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_2040211

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

[5 มกราคม 2562].

ข่าวสด. สุดเหี้ยม! มือมืดพุ่ง ฉมวกแทงหมา เหล็ก 5 แฉกปักคาตัว ร้องโอดครวญหาเจ้าของ. (ออนไลน์). 2561, แหล่งที่มา : https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_1642260 [4 ตุลาคม 2562].

ข่าวสด. ห้ามไม่ฟัง! ภัตตาคารเกาหลีเสิร์ฟเมนูเนื้อหมา เมินกระแสรักษาหน้าโอลิมปิก. (ออนไลน์). 2561, แหล่งที่มา : https://www.khaosod.co.th/around-the-world-news/news_747123 [10 กุมภาพันธ์ 2561].

คม ชัด ลึก. รวมแนวคำพิพากษา 'คดีทารุณสัตว์'. (ออนไลน์). 2559, แหล่งที่มา : http://www.komchadluek.net/news/crime/228720 [1 มิถุนายน 2559].

เดลินิวนิวส์. ไก่ชน ปลากัด. (ออนไลน์). 2563, แหล่งที่มา : https://www.dailynews.co.th/article/229590.

ทัศมัญช์ ใจหาญ. (2559). ความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ : ศึกษาเฉพาะการใช้สัตว์ประกอบกามกิจ. นิติศาสตรมหาบัณฑิต. สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไทยรัฐ. คลี่คดีฆ่าสุนัขเซเลบ ทวงยุติธรรมเตี้ยมช. (ออนไลน์). 2563, แหล่งที่มา : https://www.thairath.co.th/news/local/1851984 [25 พ.ค. 2563].

ไทยรัฐออนไลน์. บุกคาเฟ่แมวชื่อดัง ช่วยเหมียวถูกขังกว่า 50 ตัว บังคับผลิตลูก ยัดซากแช่แข็ง. (ออนไลน์). 2562, แหล่งที่มา : https://www.thairath.co.th/news/society/1546180 [17 เมษายน 2562].

ปกป้อง ศรีสนิท. (2559). กฎหมายอาญาชั้นสูง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ประพิมพรรณ เงินทิพย์. (2554). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประเพณี.net. ประเพณีแห่นางแมว. (ออนไลน์). 2558, แหล่งที่มา : http://xn--k3cpjt9d6a4e.net/ [11 มีนาคม 2558].

ประมวลกฎหมายอาญา.

ผศ.ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล, รศ.ดร. อัณณพ ชูบำรุง. (2555). อาชญากรรมและอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ในปี พ.ศ.2557.

มติชน ออนไลน์. ชวนทำความเข้าใจ “พ.ร.บ. ป้องกันการทารุณกรรมสัตว์” หลังใช้แล้ว 4 ปี กว่า 1,000 กรณี ที่ 50 คดีมีผลตัดสิน.(ออนไลน์). 2561, แหล่งที่มา : https://www.matichonweekly.com/hot-news/article_158719 [27 ธันวาคม 2562].

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รศ. ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). การวิจัยทฤษฎีฐานราก. หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

รัฐธรรมนูญ ฉบับ ปีพ.ศ. 2560.

สกล นิศารัตน์. (2545). กฎหมายอาญาและการลงโทษที่เหมาะสม: แนวความคิดทางด้านปรัชญาและความยุติธรรมทางสังคม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมยศ เชื้อไทย. (2555). คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

สำนักกรรมาธิการ 2 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.(2560). รายงานของ คณะกรรมการปกป้องคุ้มครองสัตว์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่อง การขึ้นทะเบียนสัตว์เลี้ยง (สุนัขและแมว).สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

สำนักงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาพ. (2558). พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ เมื่อปี พ.ศ. 2557 พร้อมทั้งสรุปสารำสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ก.ป. 174/2558). กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

อภิสิทธิ์ บุญยา. (2553). เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก: การวิจัยทฤษฎีฐานราก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาษาอังกฤษ

Animal Welfare Act of 1966.

BASIC LAW OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY.

BBC News. Are cat cafes good for cats?. (Online). 2016, Retrieve from : http://www.bbc.com/news/magazine-37199653 [10 September 2019].

CIVIL CODE OF AUSTRIA.

CODE CIVIL OF QUEBEC.

CÓDIGO CIVIL COLOMBIANO.

CONSTITUTION OF INDIA.

Diane Kraal. (2013). A grounded theory approach to the minerals resource rent tax. Department of Business Law and Taxation. Monash University, Australia.

France. Code penal.

German Animal Welfare Act.

History Channel. 10 Things You May Not Know About Roman Gladiators. (Online). 2020, Retrieve from : https://www.history.com/news/10-things-you-may-not-know-about-roman-gladiators.

Independent News. Four-month-old puppy hanged, beaten and shot in 'worst case of animal abuse officials have seen'. (Online). Retrieve from : https://www.independent.co.uk/news/world/americas/dog-hung-sacramento-puppy-beaten-shot-killed-reward-jase-huggins-a8182221.html [28 January 2018].

Jill Stefko. During The Burning Times, Both Women and Cats Were Persecuted. (Online). 2020, Retrieve from : http://decodedpast.com/burning-times-women-cats-

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

persecuted/13066.

Juliet Corbin, Anselm Strauss. (1998). Basics of Qualitative Research : Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory.

Larry J. Siegel. (2015). Criminology the Core. United States : Cengage Learning.

Littera Scripta. The Man Who Saved Akitas. (Online). 2009, Retrieve from : https://litterascripta.wordpress.com/tag/japan/.

Maria C. Malagon, Lindsay Perez Huber Veronica N., Velez. Our Experiences Our Methods : Using Grounded Theory to Inform a Critical Race Theory Methodology.

Mohandas Karamchand Gandhi. (1993). The Story of My Experiments with Truth. Beacon Press.

MOLDOVA CIVIL CODE.

Peter Singer. (1975). Animal Liberation HarperCollins. .

René Descartes.(1637). Discourse on Method.

Soma Pramanik and Deepshikha Ray. (2018). Subjective construal of happiness among urban educated Bengali youth: A preliminary study using grounded theory approach. Kolkata : Department of Psychology University of Calcutta.

SWISS CIVIL CODE.

T. Regan & P. Singer. (1989). ANIMAL RIGHTS AND HUMAN OBLIGATION. Prentice Hall.

Vera A. Lopez, Edmund T. Emmer. (2000). Adolescent Male Offenders: A Grounded Theory Study of Cognition, Emotion, and Delinquent Crime Contexts. Universityof Texas at Austin.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	Nathan Vongvanich
วัน เดือน ปี เกิด	23 September 2534
สถานที่เกิด	Bangkok, Thailand.
วุฒิการศึกษา	Huahin Vitthayalai School. Faculty of Law Thammasat University.
ที่อยู่ปัจจุบัน	1505/329 Onyx Condominium Phahonyothin Rd. Sam Sen Nai, Phaythai 10400 BANGKOK
ผลงานตีพิมพ์	วารสารราชทัณฑ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University